

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

AYFER TUNÇ'UN HİKÂYE VE ROMANLARINDA KADIN-ERKEK
İLİŞKİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sezen BAŞER

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Türk Dili ve Edebiyatı Programı

AĞUSTOS 2020

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

AYFER TUNÇ'UN HİKÂYE VE ROMANLARINDA KADIN-ERKEK
İLİŞKİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sezen BAŞER
(Y1912.250005)

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Türk Dili ve Edebiyatı Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Kâzım YETİŞ

AĞUSTOS 2020

ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans olarak sunduğum “Ayfer Tunç’un Hikâye ve Romanlarında Kadın-Erkek İlişkileri” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadar ki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’ da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (...../...../2020)

Sezen BAŞER

ÖNSÖZ

Edebiyatın merkezinde insan vardır. İnsanı, toplumdan; toplumu ise tanık olduğu çağdan ve geçmişinden ayrı düşünmek olanaksızdır. Bu bağlamda edebiyat, insanı temel alan; toplumların değişimine, dönüşümüne, birikimine tanıklık eden, ona ayna tutan bir sanat dalıdır, denilebilir. Edebiyatçılar da içinde buldukları toplumun geçmişten günümüze bu yansımalarını birey ekseninde eserlerinde işlemişlerdir. Tüm bu süreçlerin sonunda okuyucular ise edebi metinler aracılığıyla içinde buldukları toplumun tarihsel süreçlerine şahitlik edebilirler.

Kendini, toplumundan ve insandan sorumlu hisseden, yazarlığı bir var oluş yolu olarak gören Ayfer Tunç'a göre edebiyat, hayata dokunmalı, hayatı tutmalı hatta hayata tırnaklarını geçirmelidir. Hayatla bu denli sıkı sıkıya bağı olan bir türün rastlantısal bir biçimde oluşmasını kabul etmez. Onun hikâye ve romanlarında insanlar, geçmişleriyle var olurlar. Davranışları etkileyen her türlü psikoloji ve sebep-sonuç ilişkileri onun için önem arz eder. Dolayısıyla toplumda kadınlık ve erkeklik kimliğiyle var olan bireylerin ilişkileri, çocukluktan aile ile başlayan ve toplum içinde anlamını bulan kodlarla sürer.

Bu çalışmada yazarın kendi toplumunun gerçekliğine yasladığı kurgusal metinlerindeki kadınlık ve erkeklik rolleri üzerinde durulacak, kadınlar ve erkekler arasındaki ilişkiler, hikâye ve romanların kurguları içinde başlangıçtan ilişkinin geldiği son hale kadar verilip değerlendirilecek ve yorumlanacaktır. Çalışmamızda yazarın dört hikâye kitabı ve yedi adet romanı incelemeye alınmış olup sadece kurgusal metinleri araştırmamıza dâhil olmuştur. Bu eserler dışında kalan yazarın diğer çalışmaları, incelemeye tâbi tutulmamıştır.

Çalışmamızın birinci bölümü olan girişte kadın ve erkek kavramlarına yönelik cinsiyet ve toplumsal cinsiyet olguları, genel bir çerçeve çizilerek açıklanırken Ayfer Tunç'un kadın ve erkek meselesine dair görüşlerine yer verilmiş, ayrıca yazarın edebiyat anlayışının ana hatları da açıklanmaya çalışılmıştır. İkinci bölümde "Ayfer Tunç'un Hikâye ve Romanlarında Kadın-Erkek İlişkileri" konusu, bazı alt başlıklar halinde incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Bu bölümde kadın ve erkeklerin karşılıklı

olarak içinde bulunduğu her türlü ilişki irdelenmiştir. Bunlar; aşk, evlilik, aile içi tüm kadın-erkek ilişkileri, akraba ilişkileri, komşuluk ilişkileri ve diğer sebeplerle kurulan ilişkiler olmuştur. Burada ailesel ve toplumsal birtakım problemler ön plana çıkmıştır. Üçüncü bölüm ise tezin sonuç bölümüdür. Bu bölümde de hikâye ve romanlardan elde ettiğimiz veriler birtakım değerlendirmeler yapıldıktan sonra sonuca ulaştırılmıştır. Son olarak bibliyografya kısmında ise incelediğimiz hikâye ve romanlarda kadın-erkek ilişkilerine dair, yazara dair; edebiyat, psikoloji, sosyoloji gibi alanlara dair bize rehber olacağını düşündüğümüz, zihni hazırlık bakımından faydalandığımız eserler tarafımızca kaydedilmiştir.

Çalışmam boyunca ilgi ve alâkasını benden esirgemeyen, öğrencisi olmaktan onur duyduğum kıymetli hocam Prof. Dr. Kâzım YETİŞ'e teşekkürü borç bilirim. Onun öğrencisi olmak, benim için büyük bir şereftir. Ve son olarak herkesin her şeyi zorlaştırdığı bu hayatta varlıklarına sonsuz şükrettiğim eşim Aydın'a ve can dostum Özlem'e bana inanmaktan hiç vazgeçemedikleri için minnettarım.

Ağustos, 2020

Sezen BAŞER

AYFER TUNÇ'UN HİKÂYE VE ROMANLARINDA KADIN- ERKEK İLİŞKİLERİ

ÖZET

Ayfer Tunç, Çağdaş Türk Edebiyatı'nın önde gelen isimlerinden biridir. Tunç'un kurmacaya dayalı metinleri, eserin içinde bulunduğu toplumla ve toplumun adeta bir yansıması olan insanla kuvvetli bir bağ oluşturmaktadır. Modernleşen ve değişen dünya algısı ile birlikte çağına, içinde bulunduğu topluma hatta kendine karşı yabancılaşan yalnız bireylerin ruhsal sancuları ile melankoli, ölüm, intihar vb. olgular yazarın eserlerinde sıklıkla işlenir. Bunun yanında bireylerin aile içi ilişkileri, aileden kaynaklı travmaları, tüm bunların sonucunda kadın ve erkeklerin içine girdiği sıkıntılı ruh durumları, Ayfer Tunç'un hikâye ve romanlarının asıl temini oluşturur.

Yazarın eserlerinde aynı dünyanın içinde var olma savaşı veren kadın ve erkeklerin cinsiyet ve toplumsal cinsiyet bağlamında ilişkilerini oluşturan dinamikler; arka plandaki aile ve toplum boyutu ile dikkati çeker niteliktedir. Bu noktada “Ayfer Tunç'un Hikâye ve Romanlarında Kadın-Erkek İlişkileri” başlıklı bu çalışmada yazarın eserlerinde ele aldığı kadın-erkek ilişkileri meselesi detaylı bir şekilde incelenerek, kadın-erkek ilişkilerinin arka planını oluşturan ilişki kimlik çerçevesi çizilmiştir. Ayrıca eserlerde metin tahlili yöntemiyle elde edilen malzeme psikolojik ve sosyolojik açıdan bir değerlendirmeye tabi tutulup sonuca bağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ayfer Tunç, Roman, Hikâye, Kadın- Erkek, Aile, Toplum.

AYFER TUNÇ'S MEN-WOMEN RELATINSHIPS IN STORIES AND NOVELS

ABSTRACT

Ayfer Tunç is one of the leading names of Contemporary Turkish Literature. Tunç's texts based on fiction form a strong bond with the society in which the work is located and with the human being who is almost a reflection of the society. Melancholy, death, suicide, etc. with the spiritual pains of loney individuals who become alienated to their period, society or even self with the modernizing and changing perception of the world. Facts are often processed in the author's works. In addition, the family relationships of the individuals, the traumas caused by the family, the troubled mental states that men and women enter as a result of all these, constitute the main supply of Ayfer Tunç's stories and novels.

In the author's works, the Dynamics that form the relationships between men and women who struggle to exist in the same world in the context of gender and gender; It draws attention with the family and society dimension in the background. At this point, in this study titled "Female-Male Relations in the Stories and Novels of Ayfer Tunç", the issue of male-female relations that the author deals with in his works was examined in detail and the relational identity framework that constitutes the background of male-female relations was drawn. In addition, the material obtained by the text analysis method in the Works was considered in terms of psychological and sociological situations and concluded.

Keywords: Ayfer Tunç, Novel, Story, Woman-Man, Family, Society.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ONUR SÖZÜ	iii
ÖNSÖZ.....	v
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	ix
İÇİNDEKİLER	xi
KISALTMALAR	xiii
I. GİRİŞ.....	1
II. AYFER TUNÇ’UN HİKÂYE VE ROMANLARINDA KADIN – ERKEK İLİŞKİLERİ	11
A. Gençlik Çağı İlişkileri	11
1. Aşk İlişkisi	11
2. Evlilik İlişkisi.....	47
B. Aile İçi Kadın- Erkek İlişkileri	116
1. Anne- Baba İlişkisi	116
2. Anne- Oğul İlişkisi.....	132
3. Baba- Kız İlişkisi	144
4. Kız Kardeş - Erkek Kardeş İlişkisi	163
C. Akraba/Hısım İçi Kadın – Erkek İlişkileri.....	172
D. Komşuluk İlişkileri.....	198
E. Diğer Sebeplerle Kurulan Kadın - Erkek İlişkileri	205
III. SONUÇ	225
KAYNAKÇA	237
ÖZGEÇMİŞ.....	239

KISALTMALAR

AB	: Ay Bakıyor
ABH	: Aziz Bey Hadisesi
ADYDYT	: Âşıklar Delidir ya da Yazı Tura
AGE	: Adı Geçen Eser
Aİ	:Alafranga İhtiyar
ARG	: Ara Renkler Grubu
BDEYYAKT	: Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi
CB	: Cinnet Bahçesi
DA	: Dünya Ağrısı
GŞÇ	: Gençlik Sabah Çiyidir
HHGKTD	: Hiçbir Hikâye Görüldüğü Kadar Temiz Değildir
İNB	: İhtilâller Neye Benzer
KA	: Kırmızı Azap
KHY	: Kadın Hikâyeleri Yüzünden
KK	: Kapak Kızı
KKO	: Kaybetme Korkusu
KKU	: Küçük Kuyu
KY	: Kar Yolcusu
MA	: Mağara Arkadaşları
MKD	: Mikail'in Kalbi Durdu
MSZ	: Mozart'ın Son Zartı
SD	: Suzan Defter
SDÇ	: Serim Düğüm Çözüm
SGBK	: Soğuk Geçen Bir Kış
ST	: Ses Tutsağı
SVŞ	: Siz ve Şakalarımız
TKM	: Taş Kâğıt Makas
YM	: Yüreğin Mahallesi

YPG : Yeşil Peri Gecesi
YT : Yanık Taşlar
YY : Yaşadığımız Yerler

I. GİRİŞ

Kadın ve erkek cinsi, biyolojik kimlikleriyle dünyaya gelir, sonrasında ise içinde bulunduğu toplumun değerleriyle birtakım özelliklere sahip olup bütünlenir. Bu bağlamda kadın ve erkeğin “cinsiyet” ve “toplumsal cinsiyet” kavramlarında farklılıklar olduğunu söyleyebiliriz. “Cinsiyet terimi kadın ya da erkek olmanın biyolojik yönünü ifade eder. (...) Toplumsal cinsiyet terimi ise kadın ya da erkek olmaya toplumun ve kültürün yüklediği anlamları ve beklentileri ifade eder.” (Dökmen, 2016:20). Tarihsel süreç içinde kadın ve erkek kimliklerinin sadece biyolojik olarak değil küresel boyutta tarihi, siyasi, dini ve kültürel olarak irdelendiğini de görmekteyiz. Toplumu oluşturan bu yapı taşları, kadın ve erkeği var eden ve onları birtakım kalıplara ve rollere sokarak kültürlerin devamlılığını sağlayan en önemli unsurlardır. Bu toplumsal ve kültürel beklentiler, doğumdan ölüme değin, kadın ve erkeğe birtakım cinsî sorumluluklar yükler. İçinde buldukları kültürün davranış kalıplarıyla yetişen kadınlar ve erkekler, kendilerinden beklenen rollerle ilişkilerini sürdürür. Bu roller, kadın ve erkeğin içine girdiği kimliklere göre şekillenir. Kadın; kız arkadaş, eş, anne, kız evlat, kız kardeş; erkek ise erkek arkadaş, koca, baba, erkek evlat gibi kimliklere bürünebilmektedir. Bu roller, toplumsallaşma yolunda kadın ve erkeğin yaşamına yön verir.

Toplumunu kamusal düzende işleyen, ona yön veren en etkili mekanizma, iktidardır. Dolayısıyla toplumu oluşturan kadın ve erkek ilişkileri ile otorite arasında bir bağlantı olduğunu söylemek yanlış olmaz. “En genel biçimiyle ifade etmek gerekirse otoritenin, iktidar koşullarını yorumlama, bir güç imgesi tanımlamak suretiyle denetim ve nüfuz koşullarına bir anlam verme çabası olduğu söylenebilir.” (Sennett, 2011:29). Bu sayede kadın ve erkek, içinde bulunduğu toplumda bir bütünlüğün içinde kendi anlamına kavuşur. Geçmişten günümüze değin toplumlara hâkim olan dinsel ve siyasi inanışlar, kadın ve erkeğin varlığını ve içinde buldukları toplum düzenini yönetmiştir. Kadının ve erkeğin hakları, gerek birbirleriyle kurdukları ilişkilerde gerekse toplum içindeki konumları ile bugüne değin birçok alan tarafından araştırılmış ve konu hakkında çeşitli söylemler

geliştirilmiştir. “Birçok kültürel sistemde, iktidar ve erkeklik eş anlamlıymış gibi düşünülmektedir.” (Yuval-Davis, 2010:120). Genel kanının bu yönde olduğu dikkat çeker. Geleneksel toplum düzeninde, gerek Doğu gerekse Batı toplumlarında kadının erkekten daha geri planda olduğu görüşü ön plandadır. Erkeği hiyerarşik düzende kadından üstün tutan zihniyet, kadını da o ölçüde baskı altında tutar. Siyasi, ekonomik, kültürel vb. birçok amaçla toplumların birbirini etkilediği noktada erkeğin dış dünyada varlığını hissettiren konumuna karşılık kadın, evi ve ev içi yaşamı temsil eder. “Kadınlar genellikle topluluk içinde muğlak bir konuma sahiptir. Bir yandan (...) çoğunlukla topluluğun birliğini, şerefini, savaşa gitmek gibi belli milli ve etnik projelerin varoluş nedenlerini simgelerler. Diğer yandan çoğunlukla beden siyasetinin kolektif “biz”inden dışlanırlar ve öznenen ziyade nesne konumunu muhafaza ederler. Kadınlık kurgusu bu açıdan “ötekilik” özelliğine sahiptir.” (a.g.e, 2010:97). Siyasi otorite, genelde toplumu, özelde ise kadını ve erkeği kendine has düzen içinde şekillendirirken din olgusu da varlığını büyük oranda hissettirir. “Toplumsallaşmayı ve toplumsal denetimi sağlayan ortak davranış kalıpları arasında din, din kurumu en eski, etkili, köklü ve yaygın olandır. Her çağda ve toplumda din, toplumsal yapının temel kurumlarından biri olarak değerlendirilmiştir.” (Köknel, 2000:70). Özellikle geleneksel toplumlarda dinî emirler ile gelenek ve görenekler kuşaktan kuşağa aktarılırken kadın daha fazla kurullarla sınırlanan, erkek ise daha rahat bırakılan bir konumda olmuştur denilebilir.

Son yüzyılda değişen dünya algısı ile ataerkil ve erkek odaklı zihniyetin gücünün bir ölçüde zayıflaması, erkeği de kadını da etkilemiş ve toplum içindeki rollerin yeniden inşasını beraberinde getirmiştir. Toplumumuzda da Cumhuriyet’ten sonra oluşan yeni devlet düzeni ile birlikte kadının ve erkeğin hukuksal anlamda eşit düzende yaşamaları için adımlar atılırken kadın ve erkek kimlikleri sorgulanmaya devam etmektedir. Özellikle şunu da belirtmek gerekir ki yüzyıllarca süren “geleneksel” bir düzenden “modern” bir düzene geçiş ve beraberindeki değişim kolay olmamıştır ve dinsel inanışın getirisi olan kadınlık ve erkeklik algısı ile toplumun sürdürdüğü gelenek ve görenekler, günümüzde de varlığını devam ettirir. “Özellikle geleneksel kültürün egemen olduğu kırsal kesimlerde yaşayan insanlar törelere boyun eğmek, törelere göre davranmak zorunda kalırlar.” (a.g.e, 2000:91). Toplumun insanlara yüklediği cinsiyet rolleri, toplumdan topluma, dönemden döneme değişiklikler gösterse de Türk toplumunda genel olarak kadın ve erkek

ilişkileri içinde kadından beklenen; iyi bir eş, iyi bir anne olması iken; erkek için ise bir otorite figürü olması beklentisi ile gücü ve ekonomik üstünlüğü elinde bulundurmasıdır. Erkekten beklenen, kocalık veya babalık rolleri içinde güçlü olmasıdır. Bu güç maddi olduğu gibi manevi bir sorumluluk gerektirir. Bu gücü elinde bulunduran erkek, elindeki iktidarı doğru kullanmadığı durumlarda kadın için ciddi problemler oluşturmaktadır. Erkek de kendinden beklenilene veremediği durumlarda güç figürü olmaktan uzaklaşıp toplum nezdinde hayal kırıklığı yaratabilmektedir. Kısacası toplumsal yapının kadın ve erkekten beklentisi, devamlılığın sağlanabilmesi için aile kurumunu oluşturmaları ve içinde buldukları kültürün kodlarına uygun davranışlar sergilemeleri olur. Kadın ve erkek gerek birbirlerinin beklentilerine gerekse içinde buldukları toplumun beklentilerine cevap veremedikleri noktada da birtakım sıkıntılar yaşayabilir. Bunlar, bireysel olgular etrafında şekillenebilirken aile veya toplum bazında da şekillenebilir.

Kadın-erkek meselesinin geçmişten günümüze değin her daim üzerinde durulan ve sorgulanan, yoruma açık bir mesele olduğuna yukarıda değinmeye çalıştık. Dolayısıyla bu mesele, birçok alanın üzerinde düşündüğü ve yorum getirdiği karmaşık haliyle incelemeye alınırken çağına ve toplumuna ayna tutan edebiyat sahası için de bir malzeme olmuştur. Türk edebiyatında hikâye ve romanın edebiyatımıza girdiği süreçten şu zamana kadar, kadın ve erkek ilişkileri ve bu ilişkilerin karmaşık arka planı yazarların ilgisini çekmiştir. Bu yazarlardan biri de günümüz Türk edebiyatının önemli şahsiyetlerinden biri olan Ayfer Tunç'tur.

Ayfer Tunç, çağından kopuk yaşamayan; eserlerini, içinde bulunduğu çağa ve toplumsal birikime yaslayan bir yazar olarak dikkate çeker. Yaşanılan toplumun bir parçası olan kadın ve erkek cinsi de gerek bireysel gerekse toplumsal olgular etrafında onun eserlerinde kendine yer bulur. Olayları ve kişiler arası ilişkileri gerçekçi bir üslupla ele yazarın kurgusal metinleri, bu yönüyle yaşama ayna tutar. Yazarın kadın-erkek meselesine dair fikirleri ile eserlerinde kişileri işlerken yarattığı gerçekçi tipler arasında bağlantı vardır denilebilir. Ayfer Tunç için İnci, (2014) 'nin eserinde dile getirdiği gibi, varoluşsal, melankolik bir yalnızlık ve bu yalnızlığın verdiği soylu bir hüznün üstüne kurar metinlerini. Metnin ana teması modern insanın hayat içindeki savruk yolculuğu, dinmeyen bir kimlik sancısı olur. Onun metinlerinde kadınlar ve erkekler, modern dünyanın içinde var olma savaşı veren, birtakım sancılar çeken bireylerdir. Bu kadın ve erkekler, gerek birer birey olarak

kendi iç dünyalarında gerekse cinsiyet-toplum ilişkisi içinde var olma mücadelesiyle hayatlarını sürdürürler.

Ayfer Tunç, eserlerinde kadın-erkek ilişkileri meselesini, bireysel, ailevi ve toplumsal problemleri içine alacak şekilde çok boyutlu işlemiştir. Kadın ve erkeği cinsiyet ve toplumsal cinsiyet olguları etrafında şekillendiren yazar, kadını da erkeği de aileden ve toplumdan bağımsız düşünemez. Yazara ait incelediğimiz hemen tüm kurgusal metinlerde kadın-erkek ilişkilerinin zeminini yukarıda bahsettiğimiz unsurların oluşturduğu dikkat çekmektedir. Bu eserlerde içinde buldukları kültürün oluşturduğu davranış kalıplarını kabullenen, bu kodlar tarafından şekillenen veya bunu çıkarları doğrultusunda kullanan kişiler ile bu kültürel kodlara, cinsiyet rollerine tepkisel yaklaşan ve yalnızlığı seçen kadın ve erkeklerin ilişkilerindeki çatışmalar işlenir. Bu ilişkiler, kadın ve erkeklerin hayatları içindeki tüm kimlikleri ile birlikte ele alınır. Bu sebeple tezimizin ana omurgası, yazarın eserlerinde ele aldığı kadın ve erkek ilişkilerinin çeşitli kimliklere göre gruplandırılarak başlangıcından eserdeki son haline değin geçirdiği merhalelerdir. Bu ilişkilerin arka planını oluşturan psikolojik ve sosyolojik faktörleri de –alanımız dışında olmasına rağmen- mümkün mertebe içine alan çalışmamız, toplumsal cinsiyet rollerinin ilişkilerdeki durumunu eserin kurgusu içinde inceleme ve elde edilen verilerle bir değerlendirme yapmak üzerine kuruludur.

Bu kısımda tezimizin genel çerçevesinden kısaca bahsetmek gerekirse çalışmamızda elde ettiğimiz verilere göre kadın- erkek ilişkilerini beş ana başlık altında ve çeşitli ara başlıklar halinde gruplandıracağız. Ayfer Tunç’un hikâye ve romanlarında kadın-erkek ilişkileri meselesine yönelik ele aldığımız ilk başlık “Gençlik Çağı İlişkileri” dir. Bu başlık altında iki ilişki türü incelenir. Biri “Aşk” diğeri ise “Evlilik İlişkisi”dir. Yazar hemen tüm hikâye ve romanlarında bir veya birkaç aşk ilişkisine yaslar kurgusunu. Yukarıda da değindiğimiz gibi yazarın eserlerinde mutsuz, yalnız ve hüznü bireyler sıklıkla işlenir. Bu kahramanlar için hayata tutunmak için tek yol, aşktır. Aşk kavramı daha çok eserlerde bu bağlamda işlenmiştir. Hayatın anlamını arayan kadınlar ve erkekler, aşk duygusu ile yaşama bağlanır. Bunun yanında aşksızlık, âşık olamama hâli de kişileri bu bağlamda mutsuz kılar. Yazarın kadın-erkek ilişkilerine yaklaşımını ve bunu eserlerinde işleyiş şeklini incelediğimizde hiçbir ilişkinin tek başına irdelenemeyeceği görülür. Aşk ilişkisi de tek başına incelenecek bir konu değildir. Birçok eserinde yer alan mutsuz ve yalnız

bireylerin bu psikolojik hallerinin arka planında ailevi sebepler yatar. Zaten özellikle romanlarda işlenen tüm karakterler, çocukluk dönemleriyle birlikte ele alınır. Dolayısıyla aşk ilişkileri başlığı altında incelediğimiz tüm metinlerde elde ettiğimiz veriler, bu bağlamda da değerlendirmeye tabi tutulmuştur ve ailevi yaraları olan bireylerin aşkı bir kurtuluş, hayata bağlanmak için bir umut olarak gördüğü gözlemlenmiştir.

Eserlerde gençlik çağı ilişkileri içinde ele alacağımız diğer bir kadın-erkek ilişkisi de evlilik meselesidir. Evlilik ilişkisi, Tunç'un metinlerinde en çok işlediği kadın-erkek ilişkisidir. Metinleri analiz ederken en geniş hacme sahip veri elde ettiğimiz evlilik ilişkisi, yazarın eserlerinde problemlili haliyle dikkat çeker. Bu probleme kaynak olan birçok durum vardır. Bu başlık altında yazarın evlilik meselesini ne şekilde işlediği, kadın ve erkeklerin evlilikleri süresince hangi merhalelerden geçtiği, ne gibi olaylar yaşadığı irdelenir. Bu ilişki de gençlik çağında başlayan ve kadın ve erkeğin çoğu zaman bireysel seçimlerini esas alan bir ilişki türü olduğu için bu başlık altında değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Burada en dikkate değer nokta evlilik içinde kişilerden kaynaklı sorunların ötesinde kadın ve erkeğin toplumsal cinsiyet rolleri ile değerlendirilmesinin gerekliliğidir. Çünkü yazarın kadın ve erkek kimliklerini toplumdan, aileden bağımsız düşünmediği, kadının da erkeğin de içinde bundukları toplumun kültürel kodlarına göre şekillendiği gerçeği vardır. Eserlerinde kadın ve erkeğin güç dengesini de arka plana alan yazar, kadın veya erkeği haklı veya haksız çıkarma çabası içine girmez. Kadınların erkekler karşısında çoğu zaman ezilen, daha fazla darbe alan kişi olarak işlenmesinin yanında bu kimliklere karşı duruşunu da yaptığı bir söyleşide şöyle açıklar: “Kadınlara cinsiyetçiliği öğreten yine kadınlardır, erkek baskısını kadınlar uygular. (...) Bizim toplumumuzda annelerin kızlarına farkında bile olmadan öğrettikleri şey erkeklerle boyun eğmeleri. Bunun bir nedeni gelenekler, yetiştirilme tarzı vesaire; ama bir nedeni de boyun eğmenin kadının hayatını kolaylaştırması. Özgürleşmek gibi bir derdi yoksa kendi ayaklarının üstünde durmayı, birey olmayı mesele etmiyorsa bir kadın boyun eğerek rahat edebilir, her zaman rahat eder demiyorum ama edebilir. Gelenekçi anneler de kendi tecrübelerinden dolayı kızlarının özgürlük arzularını kırmak, onları boyun eğen, erkeğe tabi kadınlar haline getirmek isterler.” (a.g.e, 2014:261). Hikâye ve romanlarda kadını mağdur eden bu durumu işler. Evlilik içinde aldatılan, şiddet gören kadınlar, çoğunlukla durumu kabullenen tipler olarak

karşımıza çıkar. Bunun nedeni de ayakları üstünde duramayan kadının çaresizliği ve toplumsal baskının kadını çaresizce kabullenişe sürüklemesi olur. Eselerde taşrada veya modern şehir hayatında geleneksel yapılarıyla işlenen aile modellerinde bu kadın tipleri de kendine yer bulur. Kadın, evlilik ilişkileri içinde her ne kadar daha fazla mağdur olan olarak işlense de yazar bunu geleneksel öğretilerin kadın üzerindeki tahakkümüne bağlar. Erkek de toplumsal baskı altında ezilen, güç figürü olması beklenen kişi olarak bu sorumluluk altında kalır ve güç dengesi içinde güçlüyü oynayan erkekler yanında o baskı altında ezilen ve tutunamayan, mutsuz erkek tipleri de yer alır. Dolayısıyla eserlerde incelediğimiz erkekler, gücü elinde bulunduran ve bunu kullanan kişiler olduğu gibi o gücü reddeden ve topluma yabancılaşan, yalnızlaşan bireyler olarak karşımıza çıkar. Kadınlar da aynı minvalde ezilen veya ezici gücü kabul edip o gücün devam ettiricisi olan şekliyle işlenir. Dolayısıyla evlilik içi izlekler, çoğunlukla olumsuz biçimleriyle karşımıza çıkar. Çalışmamızın bu bölümünde hikâye ve romanlarda yaşanan tüm evlilikler kurguya uygun bir biçimde incelenip ortaya çıkan malzemeler değerlendirilmeye tabi tutulmuştur.

Çalışmamızın ikinci ana başlığı “Aile İçi İlişkiler” dir. Aile içi ilişkiler de kendi içinde dört alt başlık altında incelenmiştir. Anne- baba ilişkileri, anne-oğul ilişkileri, baba-kız ilişkileri ve erkek kardeş-kız kardeş ilişkisi, çalışmamızda aile içi ilişkilere dair veri elde ettiğimiz ve grupladığımız başlıklardır. Aile kavramı, tüm hikâye ve romanların dinamosu niteliğindedir. Ayfer Tunç’un eserlerinde hayatın bir kesiti yer almaz. O, karakterlerini daima geçmişiyile, bilhassa aile ilişkileriyle birlikte alır öykü ve romanlarına. Özellikle mutsuz ve travmatik bireylerin ilişkiler içindeki ruh hallerini irdelediğimizde altta yatan nedenlerin aileye bağlandığı görülür. Dolayısıyla aile, yazarın yazdıklarının temel taşı haline gelir. Aile içi kadın-erkek ilişkileri de bu ölçüde büyük önem taşır. Yazarın Handan İnci ile yaptığı söyleşide değindiği şu noktalar, eserlerde elde ettiğimiz verilerle doğru orantılıdır. “Hayattan küçük bir kesit anlatıcısı değilim. Karakterin geçmişine mutlaka giderim. Geçmiş geleceğimizdir. Ruhsal travmayı kurcalamaya başladığında karşına aile çıkması kaçınılmaz. İnsan toplumun diğer birimlerinden, okuldan, iş yerinden, askerlikten kaynaklanan travmaları daha kolay atlatır ama aile travmaları doğumumuzla başladığı için kişiliimizi belirler.” (a.g.e, 2014:267). Yazara göre, toplumsal gelişmişlik ve bireyin özgürlük olgusu doğru orantılı olsa da aileden kaynaklı

travmalar, bireyin özgürlüğünü etkiler. Onu mutsuz kılar. Kişilerin aile kurarken aile travmalarından bağımsız bir hayat kurmasının söz konusu olamayacağını söyler. Söylemlerini yazdığı metinlere yansıtan yazar, tüm öykü ve romanlarında anne ve babadan kaynaklı travmaların kadın ve erkeğin ileriki yaşamını ne şekilde etkilediğini gösterir. “Oysa bizi yetiştiren anne babalarımızın zayıflıklarının, hatalarının ya da kaderin başlarına ördüğü çoraplar sonucu aldıkları yaraların izini taşıyarak aile kuruyoruz.” (a.g.e, 2014:301). Yazarın, hemen tüm eserlerinin merkezini de bu ilişkiler sarmalı oluşturur. Gerek kadın-erkek ilişkilerindeki bireysel olgular gerekse aile içi kadın-erkek ilişkilerinde en önemli nokta, aileden kaynaklı travmatik hallerin ilişkilere yansıma şekli olur. Aile Ayfer Tunç romanlarının bel kemiğini oluşturur. Kahramanların hemen hepsinin ailevi sorunları sebebiyle mutsuzlukları vardır. Özellikle anne ve babalarıyla olan ilişkilerde baba-kız veya anne-oğul ilişkileri yaralıdır. Burada ebeveynlerin kendilerinin bir devamı gibi gördükleri çocuklarına kendi hayatlarını dayatmaları, onlara seçim hakkı bırakmayan tavırları, sevgisizlikleri çocukları mutsuzlaştırır, önce kendine yabancılaşan birey, aileden koparak topluma yabancı hale gelir. Bu da Ayfer Tunç’un kadın ve erkek kahramanlarında yalnız ve yabancı bir ruh hali bırakır. İncelediğimiz her metinde yalnız ve yabancılaşmış kişiler ön plandadır.

Yazarın kurgusal metinlerinde kişiler; aile ve yakın akrabalarıyla birlikte, yaşadıkları çevre ile ele alınır. Dolayısıyla akraba/hısım ilişkileri de kişilerin içinde bulunduğu ilişkileri ve toplumu anlamak adına önem arz eder. Çalışmamızın üçüncü başlığı da “Akraba/Hısım İlişkileri” dir. Bu başlık altında ele alınan ilişkilerde en dikkate değer nokta toplumsal bakış açısının gözlemlenebilmesi olur. Akraba/hısım çevresi içinde kadın-erkek ilişkileri tarafımızca incelenirken özellikle kültürel kodların, toplumsal yaşam şekillerinin en fazla hissedildiği bu çevrede bir nevi toplumun bu ilişkilerin arka planını ne şekilde oluşturduğu sorgulanır. Yazarın kendi deyimiyle “toplumun ikiyüzlülüğüyle” derdi vardır. İçinde bulunduğu toplumu, bu yönüyle eleştirir. “Toplumsal kurallara karşı çıkmak şöyle dursun, sorgulamaya yeltenmek bile suç olduğu için gizlice ihlal etmeyi tercih ediyoruz. İfşa olmadıkça mesele yok, açığa çıkmadıkça günahlarımızla birlikte, vicdan sızısı duymadan yaşayabiliriz.” (İnci, 2014:280). Akraba/hısım ilişkileri içinde en dikkate değer nokta da budur. Kutsal aile imajı ve ahlaki çürümüşlüğü üstünün kapatılması meselesidir. Yazar, eserlerinde toplumdaki ikiyüzlülüğü irdelerken insanları bu ikiyüzlülüğe

götüren şeyin cinsellik meselesi etrafında döndüğünü, para ve cinsellik kavramlarının içinde bulunduğumuz toplumun dinamosu olduğunu gözler önüne serer. Özellikle kadın bedeniyle özdeşleştirilen cinsellik temi yazarın eserlerinde de önemli derecede yer tutar. Gerek hikâyelerinde gerek romanlarında bu konu etrafında şekillenen ilişkiler mevcuttur. “Bu ülkenin erkekleri genel olarak kadına, kadın cinselliğine düşmandır; kadını sadece kendilerine ait bir cinsel obje olarak görmek fikri bilinç dışlarını işgal etmiştir.” (a.g.e, 2014:286). Özellikle kadının cinsel bir obje olarak görülmesi, akrabalık/hısımlık ilişkileri içinde ayıplanan fakat kadın kavramına bakışı da ortaya koyan niteliktedir. Kadının güzelliği de eleştirilen fakat arka planda arzulanan bir olgu olur. Yazar sadece kadını mağdur gösteren, erkeği suçlayan bir tutumla eserlerini kaleme almaz. Akrabalık/hısımlık ilişkisi içinde erkeğin de kendisine biçilen kalıp roller karşısındaki ezilmişliği de dikkate değer. Hikâye ve romanlarda kadın duyarlılığından ziyade yaşanan çağın ve çevrenin dayattığı kalıp değerler karşısında kadın ve erkeğin ne şekilde yoğrulduğu ele alınır. Bu da tüm ilişkiler sarmalı içinde organik bir bütünlük oluşturur. Akriba/hısımlık ilişkileriyle ilgili topladığımız veriler bu başlık altında bu yönleriyle değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Çalışmamızın dördüncü bölümü “Komşuluk İlişkileri” üzerine kurulan kadın-erkek ilişkilerini esas alır. Burada hem bireysel olarak kadın ve erkeklerin kurdukları ilişkiler hem de komşuluk kavramının arka planını oluşturan toplumsal baskılar dikkat çeker. Mahalle kültürünün kadın-erkek ilişkilerine etkisi bu bölümde irdelenmiştir.

Kadın-erkek ilişkileri içinde bir gruplandırmaya tabi tutamadığımız fakat incelediğimiz bazı ilişkileri de beşinci ana başlık olarak “Diğer Sebeplerle Kurulan İlişkiler” adı altında toplamış bulunmaktayız. Bu başlık altında da kadın ve erkeklerin hikâye ve romanlarda yaşadıkları fakat kurgusal bütünlük içinde aşk, evlilik, aile ve akrabalık ilişkileri dışında kalan ve farklı farklı sebeplere dayanan ilişkileri incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Bu başlık altında değerlendirilen ilişkilerin özelliği de cinsel sebeplerle kurulan veya aralarında büyük yaş farkı olan kişilerin kurduğu ilişkiler dışında yalnız bireylerin birbirine tutunma çabası gözlemlenir.

Görüldüğü üzere Ayfer Tunç’un yazdığı kurgusal metinleri, kadın ve erkeğin içinde yaşadığı çağın şartları ve toplumsal öğretilerin şekillendirdiği aile yapısı ile doğrudan alakalıdır. Bu noktada yazarın hikâye ve romanlarında kadın-erkek

ilişkileri içinde; aşk, evlilik, aile içi tüm kadın-erkek ilişkileri, akraba ilişkileri, komşuluk ilişkileri ve diğer sebeplerle kurulan ilişkiler incelenmiş olup ortaya çıkan veriler, psikolojik ve sosyolojik arka planıyla birlikte tahlil edilerek tarafımızca yorumlanmıştır. Bu incelemeleri yaparken kadın-erkek ilişkilerinden birkaç kesit vermekten ziyade ilişkilerin başlangıcından eserdeki son hâline kadarki sürecini ve sonucunu yorumlayarak vermeye çalıştık. Yazarın dört öykü kitabı ile yedi adet romanını incelemeye tabi tuttuk. Öykü ve romanların dışında kalan eserleri inceleme alanımızın dışında bırakarak çalışmamızı tamamladık. Çalışmamızı alt başlıklar altında gruplarken kadın ve erkek ilişkilerinin eserlerdeki işleniş şekline göre gruplandırmalar yaptığımızı, ayrıca romanları ve hikâyeleri ayrı başlıklar altında almadığımızı, aynı başlıktaki romanları kendi içlerindeki kronolojik sırası ile hikâyeleri de yine kendi içindeki kronolojik haliyle verdiğimizizi belirtmek isteriz. Zira yazarın eserlerini oluştururken tür kavramını arka planda bıraktığını belirtmesi ve işlenen meseleye odaklanması, tezimizin şeklini belirlerken bizim için yol açıcı bir bilgi olmuştur. Bu şekliyle Ayfer Tunç'un hikâye ve romanlarındaki kadın-erkek ilişkileri meselesi, elde edilen malzemeye göre başlıklar halinde gruplandırılıp ortaya çıkan veriler ve değerlendirmelerimiz tarafımızca bir sonuca bağlanmıştır.

II. AYFER TUNÇ'UN HİKÂYE VE ROMANLARINDA KADIN - ERKEK İLİŞKİLERİ

A. Gençlik Çağı İlişkileri

1. Aşk İlişkisi

Ayfer Tunç'un hikâye ve romanlarında kadın ve erkeklerin karşılıklı veya tek taraflı yaşadığı aşklar vardır. İncelediğimiz roman ve hikâyelerde kadın-erkek meselesine dair en çok işlenen ilişki biçimlerinden biri olarak aşk ilişkisi dikkati çeker niteliktedir. Bu başlık altında yazarın tüm romanlarını kronolojik olarak inceledikten sonra hikâyelerindeki kadın-erkek ilişkilerindeki aşk kavramını da yine bu başlık altında değerlendirmeye tabi tutacağız.

Kapak Kızı[Tunç, A. (2005). *Kapak Kızı*, İstanbul, Can Yayınları.]romanının kahramanı Ersin amcasının kızı Şebnem ile lise yıllarında birbirlerine âşık olurlar ve bir ara yakın arkadaşlıkları devam eder. Fakat Şebnem'in babası kaza geçirir, kolu kesilir. Bu hâdise Şebnem'in anne ve babasının ayrılması sonucunu doğurur. Esasen hem kendi akrabaları hem kocasının akrabaları çok güzel olması dolayısıyla Şebnem'in annesi Hülya'yı tecrit eder. Bu arada belirtelim ki Şebnem de annesi gibi çok güzeldir. Karı koca ayrıldıktan sonra Hülya ve kızı Şebnem tamamıyla tecrit edilir ve bu tecrit Ersin'i Şebnem'den uzaklaştırır. Ersin'in annesi bu konuda fazlaca etkilidir. Öte yandan Ersin, Şebnem'den sonra da birtakım ilişkiler yaşar ve bunlarda Şebnem ile yaşadığı tutkuyu ve yoğunluğu hissedemediğini düşünür. "Kısa ama yoğun beraberliklerinin anısı Ersin'e ilk gençlik yılları boyunca eşlik etmişti. İlk gençlikten çıkıp daha ciddi aşklar yaşamaya başladığında bile, defterinin kenarlarına onun adını yazdığını, uykusunun kaçtığı gecelerde kızlar gibi iskambil kâğıtlarıyla fal baktığını, okulun kapısında onu nasıl beklediğini, Sedef Adası'nda geçirdikleri günü, kısa ve korkulu öpüşmelerini hatırlar, yaşadıkları şeyin aşktan daha fazla, daha başka bir şey olduğunu düşünürdü." (s. 81). Ersin için Şebnem ile yaşadığı aşkı unutulmaz kılan en önemli şey, bu aşkın yakın çevrenin şiddetle Şebnem'e karşı çıkmasıdır; ona göre bu bir başkaldırıdır. Amca çocukları olmaları dolayısıyla

herkesin gözünde ağabey kardeş gibi görünürken kendi aralarında gizli saklı aşkı yaşamaları da, olayın heyecanını artırmıştır. “Şebnem’e âşık gözlerle bakarken yakalanınca, bakmanın ne kadar zor olduğunu düşünmüştü. Şebnem’in gözlerinde kendisinininkini kat kat aşan, gözle görülür bir cesaret vardı. Başlangıçta ürktüğü bu cesarete ayak uydurmak istemiş, bir iki kez de başarmış ama devam ettirememişti.”(s. 164). Bu heyecan bir süre sonra Ersin’i korkutur, annesi ve babasından, tüm ailesinin Şebnem’in annesinin ve kendisinin rahat tavırları dolayısıyla duydukları tepkiden çekinip Şebnem’i bir daha aramaz, üniversiteden bir kızla görüşüp Şebnem’i geride bırakır. Yıllar sonra Şebnem’i bir dergide çıplak pozlar vermiş şekilde gördüğünde dünyası başına yıkılır ve hayatını geriye doğru sorgulamaya başlar. “Bu hayatı sürdüremeyecek kadar farklı, hayatını yeni baştan kuramayacak kadar zayıf olduğunu anladığından beri mutsuzdu. Şebnem’den biraz da bu yüzden nefret ediyordu dünden beri. Görünen oydu ki Şebnem cesurdu, güçlüydü, ya hep ya hiççiydi. En dibi göze almıştı. Ersin gibi ölçülü ve ortalama hatta vasat değildi.”(s.136). Ersin, geçen yıllar içinde hayatına çok insan alır, terk edilmeyeceğinden emin, güven duygusu içinde ilişkiler yaşar fakat Şebnem’de hissettiği tutkuyu, aşkı bir daha kimsede hissedemez. Bütün bunlar bir tren yolculuğu sırasındaki hatırlamalardır. Burada Ersin ile Şebnem’in aşk ilişkilerini biz sadece Ersin’in hatırlamaları ile öğreniriz. Bunlar da son derece sathîdir. Ne var ki toplum hayatında çoğu zaman görüldüğü gibi iki sevgiliyi ayıran yakın çevredir. Bu çevrenin bu hareketteki etkisi olarak elti çekişmesi ve bu çekişmenin Hülya’nın güzelliğine bağlanması ve kızı Şebnem’den de bu sebeple nefret edilmesidir.

Kapak Kızı romanında bir diğer aşk ilişkisi, Bünyamin ve Cennet’in komşuları olan Anahit’in gençliğinde yaşadığı ve unutamadığı aşktır. Anahit Ermeni kökenlidir. Anne ve babasını trafik kazasında kaybettikten sonra kardeşine bakmak zorunda olduğu için ona hem annelik hem babalık yapıp küçük yaşta çalışmaya başlamış, içine kapanık yaşayan bir kadındır. Bünyamin; komşuları olan, pek de güzel bulmadığı, yaşlı hafif geçkin Anahit’in neden evlenmediğini merak eder ve Cennet’ten asıl hikâyeyi öğrenir. Anahit, geçmişte Sadi adında bir gence âşık olur fakat Sadi Müslüman bir ailenin çocuğudur. Ailesi, kendileri gibi Müslüman bir ailenin kızıyla Sadi’yi evlendirir. Bundan sonra Sadi, bir süre ortadan kaybolur ve Anahit ile görüşmeyi keser. Anahit durumu başkalarından öğrenir, tabiatıyla yıkılır. Bundan sonra da Anahit kendini gönül işlerine kapatır, bir daha sevmez ve evlenmez.

“Sadi’yi çok sevmiş, ona inanmıştı. Bütün alışkanlıklarından, inançlarından, kendinden vazgeçmeye, onun istediği gibi bir hayatı, dört duvar arasında bile olsa yaşamaya hazırdı. Ama Sadi onu kandırmıştı.”(s. 70). Kadın, her şeyden vazgeçecek kadar onu sevmiş fakat karşılığını bulamamıştır.

Gençlikte hissedilen duygularda aileden çekinen bireyler daha korkak ve kendi içlerinde yaşamaktadırlar duygularını. Lami’nin Hülya’ya gençliğinde hissettiği ve unutamadığı aşk da aile korkusuyla hiçbir zaman dışa vurulamamıştır. Hülya, gençliğinde oldukça güzel, alımlı ve dik başlı bir kızdır. Anne ve babası Erzincan depreminde ölünce bir süre yakın akrabasının yanında kalır. Lami, bu ailenin oğludur. Aile, Hülya’nın güzelliğinden ve rahat tavırlarından korkar, kendi ahlaki terbiyelerine bu kızı uygun bulmaz, oğullarının aşkını yok sayıp böyle bir duygu yokmuş gibi davranır ve Hülya’nın yatılı okula gitmesiyle bu yakın akrabadan uzaklaşılır. Lami ise aradan yıllar geçmesine rağmen hiç evlenmez ve Hülya’yı unutamaz. “Kardeşinin Hülya’ya belki gençliğinde gelgeç bir ilgi duymuş olabileceğini, ama ortada aşk maşk olmadığını, birlikte büyüdüklerini, Lami’nin bugüne kadar evlenmemesinin sebebinin Hülya değil, gönlüne göre birine rastlamaması olduğunu giderek sertleşen bir üslupla söylemiş, böyle şeyleri sormaya cüret ettiği için Selda’yı azarlamıştı.”(s. 55). Kadın erkek ilişkilerinde ailelerin rolleri bazı durumlarda oldukça belirleyici olabilmektedir. Romanda da Lami, ailesine ve onların değerlerine karşı gelememiş ve akrabası olan Hülya’ya aşkını gizli saklı kendi içinde yaşamayı tercih etmiştir.

Gençlik yıllarında yaşanan aşk ilişkilerinde kadın veya erkek tarafından hayat tozpembe görülebilir. Kişiler arası farklılıklar umursanmaz ve daha gözü kara davranılabilir. Böyle durumlarda işin içine aileler girdiğinde aşkın taraflarını üzecek durumlar ortaya çıkabilmektedir. Kapak Kızı romanında Ersin’in halası Cavidan henüz okul yıllarında iken bir kahveci çırağına âşık olur. Bunun haberini alan annesi Fikriye Hanım, sinir krizleri geçirir ve kızını göz hapsine alır. Her şeye rağmen âşık olduğu Ender ile buluşmanın bir yolunu bulan Cavidan daha ileriye giderek evlenmek ister. Durumdan haberi olan ağabeyi ise birbirlerine denk olmadıklarını söyler ve bu aşka engel olmak ister. “Süleyman Bey davul bile dengi dengine teziyle karşı çıkmıştı bu ilişkiye. Cavidan’ın kendi karnını doyurmaktan aciz bu gençle evlenmesine izin veremezdi. Hem lise üniversite bitirmek, meslek sahibi saygıdeğer bir kadın olmak varken bu saçma sapan aşk hikâyesi, evlenmek merakı da nereden

çıkıyordu?”(s. 89). Cavidan’ın aşkından vazgeçmemesi hatta evden kaçma tehditleri annesini çılgına çevirir. Kısa süre sonra kahvede çıkan bir olayda çocuk bıçaklanıp ölünce Cavidan için dramatik bir son yaşanır. Bu durum içten içe ailesini mutlu eder çünkü Cavidan’ın her anlamda kendine denk olmayan bir adamla yaşadığı bu aşk, ailenin statüsüne, geleneklerine, duruşuna ve haysiyetine terstir. Aşk her ne kadar iki kişi arasında yaşansa da sürecin devamında aileleri de içine alan bir durumdur. Kişilerin gerek ekonomik gerek kültürel gerekse eğitim anlamında birbirine uygunluğu beklentisi tartışılmaz bir gerçekliktir.

Gelenek ve göreneklerine bağlı, daha tutucu ailelerde yetişen erkekler için aşk ve kadın kavramı daha muhafazakâr şekilde yaşanmaktadır. Özellikle erkek, kadına karşı ciddi bir niyet içindeyse ona yaklaşımı, diğer kadınlara yaklaşımıyla aynı olmaz. Fakat bu şekilde yetişen bireylerin içinde bulunduğu toplumsal yapı kendi içinde “ikiyüzlü” bir ahlaki yapıya da dönüşebilir. Özellikle bu durum Ayfer Tunç’un romanlarında çokça işlenmiştir. Kapak Kızı romanında Bünyamin’in iş arkadaşı Erol, Serpil adında bir kadına hisler beslemekte ve onunla evlenmeyi düşünmektedir. Fakat bir süre sonra Serpil’in mahallede adının çıktığını ve birçok kişiyle birlikte olduğunu öğrenir. Kendisinin niyetinin ciddi olması sebebiyle kadına dokunmadığını, onunla cinsel bir münasebette bulunmadığını fakat kadının neredeyse kendini ona “kakalayacağını” söyler. Bu düşünceleri paylaştığı Bünyamin de aşağı yukarı aynı toplumsal yapıda yetiştikleri için Erol ile aynı zihniyettir. Erol’un kadına bakışı, evliliğe varmayacak bir ilişkiyse her türlü münasebeti yaşanabilir kılmakta, eğer işin sonu evliliğe varacak kadar ciddi ise o durumda hiçbir erkekle cinsellik yaşamamış bir kadını hayatına alması gerekliliğidir. Oysa aynı toplum içinde erkek cinsi olarak kendine her türlü kadınla cinsel münasebeti hak gören fakat kadına asla aynı hakkı vermeyen ikiyüzlü, çürük bir ahlaki yapı hâkimdir. Kadın erkek ilişkilerinde toplumun erkek egemenliğinde, ataerkil bir yapıda olması, her türlü hakkı özellikle âşık olma ve birliktelik yaşama hakkını erkeğe vermekte, erkeği daha baskın, kadını ise her hakkında pasif duruma düşürmektedir.

Gençlik çağında yaşanan aşklarda kadınlar çoğu zaman erkeklere göre daha temkinli, daha korkuyla aşkı yaşayabilmektedir. Bazen toplumun erkeğe sunduğu rahatlıktan bazen de yapı gereği kadınlar kendilerini daha güvende hissetmek istemektedir. Selda’nın ilk gençliğinde yaşadığı iki aşk ve bu iki aşkta da hissettiği

duygu aynıdır. Karşısındaki erkeğe birtakım hisler besleyen fakat kendini o aşkta serbest bırakamayan bir durumdadır. Bu iki erkeğin çekici olması, ilişkide daha çok cinsel beklentilerinin olması ve geleceğe dair güven vermemeleri Selda'yı yaşadığı aşklarda mutlu sona götürememiş, kabuğunu kıramamıştır. Selda mutsuz olma korkusuyla cesaretini hiçbir zaman kıramamış bu durum ona her daim boşlukta yaşıyor hissi vermiştir. Mesut ve Mazhar ile yaşadığı aşklarda aynı güvensizlik nedeniyle teslim olamamış ve yalnızlığı tercih etmiştir.

Romanda aşk ilişkilerinin arka planını oluşturan hatlar, genellikle ailenin zihniyetinin bireyin yetişme tarzına etkisi ve toplumsal zihniyetin kadın ve erkeğe yüklediği roller şeklinde karşımıza çıkar. Kadınlar ve erkekler, ilişkilerini yaşarken içinde buldukları ailenin genel doğrularını göz ardı edemezler. Fakat bu durum kadın veya erkeğin mutsuz ilişkiler kurmasına sebebiyet verir. Diğer taraftan toplumun erkeğe ve kadına yüklediği roller de erkeğin kadına veya kadının erkeğe davranışlarında bir arka plan oluşturur.

Aziz Bey Hadisesi [Tunç, A. (2006).Aziz Bey Hadisesi, İstanbul, Can Yayınları.] Ayfer Tunç'un ilk olarak "öykü" türünde kaleme aldığı bir eserdir. Başka öykülerle birlikte basılan fakat daha sonra yazarın *Aziz Bey Hadisesi* adlı hikâyeyi, öykü türüne göre hacimli bulup "novella" olarak nitelendirmesi üzerine birkaç yıl sonra diğer öykülerin kitaptan çıkartılıp "roman" adı altında basılan eseridir. Kitaba adını veren başkahraman Aziz Bey'in hayatı çocukluğundan ölümüne dek işlenir. Bu başlık altında üzerinde duracağımız mesele ise, Aziz Bey Hadisesi kitabında yaşanan aşk meseleleridir. Romanda tek bir aşk ilişkisine şahit oluruz. O da Aziz Bey'in Maryam'a duyduğu ve büyük bir hayal kırıklığı ile sonlanan büyük aşkıdır. Âşık olan başka bir kahraman daha vardır: Vuslat. Fakat Vuslat ve Aziz Bey ilişkisi evlilikle sonuçlandığı için o mesele, evlilik başlığı altında değerlendirilmiştir.

Sert mizaçlı memur bir baba ile sessiz sakin bir annenin oğlu olan Aziz Bey, havai ruhlu, hareketli ve umarsız bir çocukluk ve gençlik geçirir. Okulda hiçbir derse ilgi duymayan, okul bittikten sonra devamlı iş değiştiren, annesinin ve babasının "adam olamayacağına inandığı" bir genç olur. Aziz Bey, ince ruhlu yanıyla dedesine, dik başlılığı yönüyle de babasına benzer. Hiçbir şeyde dikiş tutturamayan genç adam, bir tek dedesinden kalma tambura ilgi duyar ve çocuk yaşta çalmaya başlar. Askere gidip geldikten sonra ailesinin kendisinden beklentisi düzenli bir işte çalışması ve hayatını kurması olur. Babasının geniş çevresi vesilesiyle bir iş bulur. Düzenli bir

hayata adım atar. Fakat bu düzen hali Aziz Bey’i bir süre sonra sıkmaya başlar. “İki ufak penceresi kasvetli, kara kum yığınlarına bakan, ter, zift ve soğan kokan bu basık yazihanede, başı yerde, omuzları düşük, “Evet efendim, sepet efendim” diyerek çalışmaya başlayınca hayatın ne çetin bir kavga olduğu Aziz Bey’in hülyalı başına vurmaya başladı. Babasının evde olmadığı pazar sabahları annesine mırın kırın etmeye kalktığında, annesi hep “Sebat oğlum,” diyordu, “sebat...” Etmeyecekti sebat mebat. Ama o burnu havada, dik başa, saçları ağarmış babadan harçlık istemek ağır geliyordu. Sebat etmese bile sabırla çalışıyor, akşamları zor ediyordu.” (s.16). Bu süre zarfında babası, onun işten kaydardığını, çalışmak istemediğini görür ve kavga ederler. Devamlı bir küslüğün hâkim olduğu evlerinde duramayan Aziz Bey, meyhanelere gitmeye, orda tamburunu çalıp saz arkadaşlarıyla sohbet edip içini rahatlatmaya çalışır. Yine işe gitmek zorunda olduğu bir gün mutsuz bir biçimde bir sokaktan geçerken apartmanın giriş katındaki dairede bir genç kızın perdenin ardından kendisine baktığını fark eder. O an kıza âşık olur. O anı arkadaşlarına anlatırken yaşadığının sanki aşk değil, bir ilahi çağrı olduğunu dile getirir. Kızdan çok etkilenir. Üstelik Aziz Bey, o güne dek gerçek aşkı yaşamış biri değildir. Akli beş karış havada olan genç adam, tanıştığı kadınlarla gelip geçici ilişkiler yaşar, kimseye değer vermez ve ayrıldığında dönüp hatırlamaz onları. Kimse umurunda olmaz. “Öyle bir aşk bekliyordu ki hayattan, yüzünde birdenbire patlayan bir tokat gibi, onu serseme çevirsin. Eli ayağı tutulsun, kesilsin. Böyle çarpan aşka aşk derdi Aziz Bey.” (s.13). Beklediği aşkı bulduğuna inanan Aziz Bey, ilk görüşte vurulduğu kıızı camda her görüşünde yeniden sarsılır ve beklediği kadını bulduğunu düşünür. Bir müddet bakışmaları devam eder ve sonra bir bahaneyle tanışırlar. Aziz Bey’in âşık olduğu kızın adı Maryam’dır. Fakir bir ailenin kızı olan Maryam çalıştığı iş yerinden çıkarılmış evde oturduğu günlerde Aziz Bey’i görür ve ondan hoşlanır. İlişkileri başlar. Gizli saklı buluşmalar, mektuplaşmalar, sinemaya gitmeler, muhallebicilerde tatlı yemeler derken her şey yolunda gider ta ki bir gün Maryam’ın Beyrut’taki amcasının babasını, çağırmasına kadar. Babası durumu açıkladığında Maryam çok üzülür, ağlar fakat Beyrut’tan gelen fotoğraflar, amcakızlarının giyim kuşamı, daha iyi şartlarda yaşama isteği baskın gelir ve Maryam da durumdan etkilenir. Aziz Bey’e durumu ilk anlattığında onu da kendini de teskin edici konuşur. Babasının orada dayanamayacağını, en geç altı aya kadar geri döneceklerini düşündüğünü söyler. Aziz Bey’i buna inandırır. Fakat aslında Maryam’ın düşüncesi değişmiştir ve Aziz Bey’in kendisine bir nevi ayak bağı olmasını istemez. Bu yüzden

gidecekleri tarih konusunda ona net bir şey söylemez. Aziz Bey, tesadüf eseri Maryam'ı taşınırlarken görmese haberi olmadan sevgilisinin ülkeden ayrılacağını öğrenince yıkılır. İşe giderken Maryam'ı arabaya eşya taşırken görür, bir süre onları seyreder. Gördüğü tablo onu sarsar. “Aziz Bey ilk kez o gün kırıldı. Maryam'ın gidişini haber vermese bile üzgün, ağlamaklı ve isteksiz olacağını, birkaç kez dönüp eve gireceğini sanıyordu. Onun gözünde canlanan gidiş tablosunda, Maryam apartmanın dış kapısının önüne oturmuş ağlıyor, annesi kollarından tutmuş, onu çekip kaldırmaya çalışıyor. Babası öfkeyle taksinin tekerleğine tekme atıyor, işaretparmağını hiddetle Maryam'a sallıyor, annesi kızının üstüne yürüyen kocasının önüne geçiyor, kız kardeşi Maryam'ın kulağına eğilip usulca yalvarıyor, Maryam bir türlü yerinden kalkıp gidemiyor, gözleri sokağın sonunda Aziz Bey'i arıyor olmalıydı.” (s.21). Fakat böyle olmaz, Maryam, telaşla arabaya biner ve hızla uzaklaşır oradan. Maryam'ın gidişi Aziz Bey'i yıkar, yemeden içmeden kesilen genç adam hızla zayıflar, “mecnuna” döner. Tam aşka olan inancını yitirip yaşamaya değmez olduğunu düşündüğü bir zaman diliminde Maryam'dan bir mektup alır. Bu Aziz Bey'i tekrar hayata döndürür. Maryam, uzun dokunaklı aşk mektupları yazar geride bıraktığı sevgilisine. Aslında merak ettiği şey, geride bıraktığı sevgilinin ne yaptığıdır. Bir süre mektuplaşırlar ve Aziz Bey tekrar kendine gelir. Maryam'ın satırlarında hayat bulur. “Âşık olmayan bir göz, filmlerden, romanlardan edinilmiş bu basmakalıp satırları okusa Maryam'ın da aşkın kendisinden değil, ardında bıraktığı yıkıntıdan haz alan kadınlardan olduğunu kolayca anlayabilirdi. Ama Aziz Bey bunu hiç anlamadı. Aslında pek de haksız sayılmazdı. Maryam nasıl ardında bıraktığı virane âşıktan haz alan kadınlardansa, Aziz Bey de kendisine tutulmayacak kadın olamayacağına inanan erkeklerdendi. Genç yaşından beri hayatına giren sayısız kadın, onun kendine böylesine güvenmesine sebep olmuştu. Uzaktaki sevgilinin Aziz Bey'i unutmasına elbette imkân yoktu.” (s.23). Aziz Bey'in kibirli ve dik duruşu gerçeği görmesine engel olur. Hatta Maryam daha da ileri gider ve Aziz Bey'i Beyrut'a çağırır. “Laf olsun diye” söylediği sözler, kendisine kör kütük âşık olan adamda büyük tesirler bırakır ve Aziz Bey, ne yapıp edip sevdiğine kavuşmak ister. O günden sonra yaşadığı şehre sığamaz, çalıştığı yerde duramaz. İşten kovulmak için her şeyi yapar ve sonunda kovulur. Bu durum babasının hiç koşuna gitmez. Büyük bir kavgaya tutuşurlar. Annesi aralarında kalır, kadının kalbi bu hiddete dayanamaz ve orada o kavga esnasında ölür. Aziz Bey, babası tarafından kovulduğu an, o hiddetle evden çıkar gider, annesinin durumunu fark etmez. Bir

süre arkadaşlarının evinde kalır, sonra bir yolunu bulup Beyrut'a gitmeyi başarır. Sevgilisinin karşısına çıktığında genç kız şok geçirir. Aziz Bey'in gerçekten geleceğine hiç ihtimal vermediği, "çocukça bir oyun oynadığını sandığı" adamı görünce gözlerine inanamaz. Başta Aziz Bey'e soğuk davransa da sonra durumu toparlar, onu bir otele yerleştirir, üç gün birlikte zaman geçirirler. Fakat dördüncü gün Maryam gelmez. Genç adam birkaç gün bekler sevgilisini fakat anlam veremez yaptığına. "Kendisini böyle tutkuyla öpen ve üç gün boyunca aşkıdan sarhoş bir halde yaşayan kızın nasıl olup da bir günde bu kadar değişebildiğini kendine açıklayamadı. Oysa çok basitti. Maryam için önemli olan sadece böyle bir âşığın varlığıydı. Bunun Aziz Bey ya da bir başkası olması hiç önemli değildi. Aziz Bey bunu kabullenemeyeceği için, aklına bile getirmede. Altında başka nedenler aradı, bulamadı." (s.30). Aradan geçen günler içinde Aziz Bey, aklına her türlü senaryoyu getirir, sevgilisinin başına bir şey geldiğine inanır. Diğer taraftan yabancı bir memlekette yalnız ve parasız kalmak onurunu zedeler. Ne yapacağını bilemeden günlerini geçirirken tekrar Maryam'ın çalıştığı yere gider, orada her şeyin yolunda olduğunu görür fakat Maryam yoktur. Nitekim Maryam'ı bir daha göremez ve çaresiz bir şekilde yabancı bir yerde hayatta kalma mücadelesine tutuşur. Dönecek parası olmayan adam, otel odasında tamburunu çalıp içli içli şarkı okurken otelin kâtibi, Aziz Bey'i dinler ve çok etkilenir. Onu bir pavyona, sahne alıp para kazanması için götürür. Aziz Bey, çaresizce tamburunu eline alır ve dilini bilmediği bu şehirde ağlamaklı bir vaziyette oturur. Aradan birkaç saat geçtikten sonra mekâna biri gelir ve Aziz Bey ile Türkçe konuşur. Altı sene önce bir suç işlediği için Türkiye'den kaçan Toros, Aziz Bey'i yanına alır, ona destek olur. Kendi meyhanesinde çalıştırır onu. Aziz Bey ise yurduna dönme arzusuyla para biriktirmek için müziğini yapar. O günden sonra Aziz Bey, yoluna Tamburî Aziz Bey olarak devam eder. Diğer taraftan musikiyi, sarhoşların ayakları altına almaktan da büyük utanç duyar ve bu iş onun benliğinde bir aşağılanma duygusu yaratır. Altı ay kadar bu işi yapar, işini çok iyi yaptığı için kendisine programı esnasında bahşış bırakan insanlar karşısında içten içe öfke nöbetleri geçirir fakat zamanla bu duyguya da alışır. Aşk acısını unutmaya çalıştığı bir döneme girer, kendini biraz toparlar. Zengin semtlerde, caddelerde gezer. Bir gün Maryam ile karşılaşma ihtimali, ona hesap sorma ihtimali onu ayakta tutar. O günlerden birinde lüks arabaların geçtiği bir caddede yürürken birden bir otelin önünde durur, irkilir aniden. Kıvrırcık saçlı bir kadınla bir adam görür, Maryam sanır. Dizlerinin bağı çözülür ve titrer. Dikkatli

bakınca o olmadığını anlar ve rahatlar. Acısı tekrar eder. Maryam'ın onu sessizce ve umursamadan bırakması gerçeği yüzüne çarpar. O an Maryam için aslında ne ifade ettiğini anlar. Onu aklından tümüyle çıkarmaya karar verir ve ülkesine geri döner. Fakat tüm yaşamı boyunca Maryam'ın o vefasız, umursamaz halinin kendi ruhunda yarattığı “ezikliği” gideremez. Bazen sızı olup içine akıtır acısını bazen öfke olup dışına taşar. Maryam'ı hayatı boyunca bir daha görmez ama Maryam adeta ikinci bir kişilik gibi hep Aziz Bey'in içinde yaşar. İstanbul'a döndüğünde hayat yüzüne güler ve sanatıyla ünlenir, toplum içinde bir saygınlık kazanır. Diğer taraftan artık sadece kendini düşünür. Kimse için aşk acısı çekmek istemez. Aşka tövbe eder. Bu yüzden şöhretinin en zirvede olduğu senelerde hiçbir şey hissetmediği fakat kendisine âşık ve sadık olduğundan emin bir kadınla, Vuslat ile evlenir.

Burada Aziz Bey'in hayatında en dikkate değer şey, annesi ve babasının dünyasını sıradan bulan, babasının dik başlılığından hep çekmiş bir evlat olarak annesine de acıyan ve yaşadığı hayatın ötesinde sıra dışı duygular yaşamak isterken terk edilen, acılar çeken ve sonunda annesi gibi bir kadınla evlenen bir adam olmasıdır. Yazar, bu romanında da anne ve baba figürlerini kadın-erkek ilişkilerinin arka planına usulca yerleştirmiştir.

Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi [Tunç, A. (2009). (Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi, İstanbul, Can Yayınları.]romanı, Karadeniz'in küçük bir şehrindeki bir akıl hastanesinden yola çıkarak hikâye içinde hikâye doğuran, zamansal ve mekânsal sınırları epeyce genişleyen bir eserdir. Bu eser, diğer eserlerden farklı olarak birkaç önemli karakter ve olay etrafında dönmez. Her hikâyenin kendi içinde bir başkahramanı olur. Hikâyeler değiştikçe kahramanlar da değişir. Yalnızca akıl hastanesinde çalışan veya bir vesile ile orada olan karakterlerin “tuhaf” hikâyeleri kitabın belli noktalarında yazar tarafından kısa kısa kurguya dâhil edilir.

Aşk ilişkileri kapsamında üzerinde duracağımız Gülnazmiye ve Barış'ın ilişkisi de roman boyunca süren ender hikâyelerden biridir. Üstelik bu ilişki, hastanedeki birtakım tuhaflikleri de göstermesi bakımından önem arz eder. Bu tuhafliklerin başında Gülnazmiye'nin doktor, Barış'ın ise şizofren tanısı konmuş bir hasta olması gelir. Doktorun hastaya âşık olduğu bu ilişki; başlangıcı, gelişimi ve sonucuyla akıl hastanesinde bulunan tüm kişilerin delilik ve akıllılık arasındaki ince çizgisinin ne derece ince olduğunu gösteren örneklerden biri olarak dikkat çeker. Barış, annesi

tarafından hastaneye yatırılmış bir geç adamdır. Dışarıdan bakıldığında çok problemlili gözükmesine de aslında kendi sol elini reddeden adam, kendi elinin bir başkasına ait bir varlık hatta insan olduğunu düşünür. Genç adam bununla da kalmaz. Karısının kendisini, sol eliyle aldattığına inanır. Üstelik barış evli de değildir. Barış hastaneye annesi tarafından yatırılır. Annesi Veda Hanım, Avrupa Birliği müzakereleri için çalışan bir siyasi başuzmandır. Ankara’da yaşayan kadın, oğlunu dışarıda kontrol edemediğini söyleyerek onu Karadeniz’de bir akıl hastanesinin kapalı bölümüne yatırır. “Başhekim anneye, neden Ankara’da bir hastaneye yatırmıyorsunuz? Diye sordu doğal olarak. Ankara’da seçkin bir çevre sahibi olan kadının, hastalığıyla itibarına zarar veren oğlunu bu çevrenin gözlerinden uzak tutmak istediğini anlamamıştı.”(s.169). Hastaneye yatan Barış, görüntüsüyle kısa zamanda bütün hastanenin ilgisini çeker. Özellikle üniversiteden yeni mezun olup hastanede göreve başlayan Psikolog Gülnazmiye ilk görüşte Barış’tan etkilenir. Âşık olması da çok uzun sürmez. Bir gün hastanenin denize bakan kısmında gizli bir şekilde sigara içerken hastane içinde dolaşmasına izin verilen Barış oraya gelir ve sohbet ederler. Bu sohbet sırasında Barış, kendi doktorundan yakınır ve onunla sohbet edemediğini anlatır. Gülnazmiye’nin onu dinlemesi çok hoşuna gider. Gülnazmiye ise o gece Barış’ın hayattan, edebiyattan, şiirden açtığı konuları hayranlıkla uzun uzun dinler. Barış’a sırlıklam âşık olur. “Barış tam deli değildi, tam akıllı da değildi. Zaten akıllı, delinin karşıtı değildi. Deli ya da akıllı olması da Gülnazmiye’nin Barış’a âşık olmasına engel değildi.” (s.173). Sohbetin sonunda uzun saatlerdir hastane içinde Barış’ı arayan görevliler gelir ve adamı yatağına götürmek üzere götürürler. Gülnazmiye o gece Barış’ın anlattığı meseleleri, duygularıyla birlikte bir kâğıda döker, makale olarak dergiye sunmaya karar verir. Böylelikle yazıyı Barış’a gösterdiğinde Barış’ın kendisinden bahsetmesinden etkileneceğini, böylelikle ona âşık olduğunu anlayacağını düşünür. Yazıyı yazar ve dergiye yollar. Derginin çıkan ilk sayısını büyük bir heyecanla alır. Fakat korkudan hastanede açıp okuyamaz. İnsanların Barış’a duyduğu aşkı anlayacağından korkar. Bu korku, hakkında soruşturma açılması veya işini kaybetme ihtimalinden kaynaklı bir korku olmaz. Gülnazmiye, Barış’ı bir daha göremeyeceğinden dolayı yazıyı kimsenin görmesini istemez. Fakat dergiye açıldığında bir hayal kırıklığına uğrar, yazı dergide yer almaz. O sırada Barış’ın doktoru Âlim Bey’in cuma namazına gittiğini görür ve gözü adamın odasındaki hasta dosyalarına ilişir. Gülnazmiye’nin aklında bir ışık belirir o an. Barış’ın dosyasını ele geçirip bilmediklerini öğrenip Barış’ın

hastaneden çıkmasını sağlayabileceğine inanır. Barış, Gülnazmiye ile yaptığı sohbetlerde annesinden, annesinin sevgilisinden bahseder. Gülnazmiye de Barış'ın hasta olmadığını, annesinin sevgiliyle bir olup adamı hastaneye kapattığına inanır. Bu sebeple eğer dosyayı ele geçirebilirse Barış'ın hayatına dair detayları öğrenip ona yardım edebileceğini düşünür. Odaya girip dosyalarını karıştırmaya fırsat bulmadan önce Âlim Bey gelir ve kadın amacına ulaşamaz. O günden Gülnazmiye, hemen her gece rüyasında Barış'ı görür. Rüyalarında Barış'ın kendisini kurtarması konusunda yardım istemesi, kızın psikolojisini günden güne daha da bozar ve tek amacı Barış'ı o hastaneden kurtarmak olur. Gülnazmiye, Barış'ı rüyasında gördükçe rüyaları gerçeğe yorar ve hasta adamın ona âşık olduğunu ve ondan yardım istediğini düşünür. Ve onunla daha da fazla ilgilenmeye başlar. Bu ilgi karşısında Barış ise karısının kendisini sol eliyle aldattığını düşünmekle meşgul iken bir de Gülnazmiye'yi annesinin parayla tutup kendisini izlettiğini düşünür. “Kızın gösterdiği ilgi arttıkça Barış Bakış'ın da kuşkuları artmıştı. Açık vermemek için Gülnazmiye'nin iç parlayan sevdalı ilgisine derhal ve ateşli karşılıklar veriyor, muhayyel karısından söz edecek, ağzından bir şey kaçırarak diye ödü kopuyordu.” (s.314). Zaman ilerledikçe kızın niyetinin bu olmadığını anlar. Hastaneden kaçmaya karar verirler. Barış'ın amacı muhayyel karısını bulup ona hesap sormaktır fakat bunu sevgilisine söylemez. Ona âşıkmiş gibi davranmaya devam eder. Gülnazmiye kaçış planı hazırlıklarına başlar. Sevgilisini iki kere normal yollardan kaçırmaya çalışır fakat başarılı olamaz. Bunun üzerine sıra dışı bir yol bulmaya karar verir. Aradan geçen zaman içinde Gülnazmiye'nin psikolojisi iyiden iyiye bozulur. Evinde kendi kendine konuşan, devamlı Barış'ın annesiyle hayali telefon konuşmaları yapan kadın gittikçe aklını kaçıırır. Sonunda ise sevgilisini kaçırmak için bulduğu yol hastanede yangın çıkarmak olur. Tüm eşyalarını satan, etrafındaki herkesten borç alan, kredi çeken Gülnazmiye, durumu Barış'a anlatır. Barış kabul eder. Amacı Gülnazmiye'yle bir yere kadar gidip paraları alıp ondan kurtulmaktır. Kızın söylediklerine harfiyen uyacağını söyler, anlaşılır. Kaçış günü, saati gelir. Gülnazmiye, tinerle hastanenin bir bölümünde yangın çıkarır. Sonra Barış ile buluşmayı planladıkları noktaya gider ve onu bekler. Yangın, kısa zamanda büyür ve hastanenin birçok bölümüne yayılır. O sırada uyuyan Barış, uykusundan uyanır. Dumanları görür ve hiçbir şey olmamış gibi tekrar yatağına yatar. Gülnazmiye, Barış'ın gelmemesi üzerine tedirgin olup yangının olduğu bölüme gitmek için görevlilerle kavga eder, arbede çıkarır, kriz geçirip bayılır. Barış ise yangından

kurtulmak yerine uyumayı seçer. Hastanede çıkan yangında ölen on iki kişiden biri olur. Kitabın en “tuhaf” sayılabilecek hikâyelerinden biri olan Gülnazmiye’nin Barış Bakış’a duyduğu aşk, olması gereken ve olan arasındaki ince çizginin yer değiştirebileceğinin göstergesi olur. Bir hastaya âşık olmak ve sonrasında o aşk için aklın sınırlarını zorlayacak derecede hareket etmek, akıllık ve delilik üzerine düşündürür.

Romanda işlenen diğer bir aşk ilişkisi de Hilmi Ziya ve Nesteren arasında yaşanır. Hilmi Ziya, Padişah Abdülaziz’in paşalarından olan Kalemkâri Köse Kasım Paşa’nın soyundan gelir. Ailede paşanın intiharı ile başlayan lanet, nesiller boyu devam eder. O soydan gelen birçok insanın başına türlü musibetler gelir. Paşadan kalma mirasın da hızla tükendiği bu ailede Hilmi Ziya’ya kalan tek miras, depresif bir ruh hali olur. Hilmi Ziya tıp fakültesinde okuyan üstün başarılı bir genç olur. Tıp fakültesinde okurken sınıf arkadaşı Nesteren ile yakınlaşır. Nesteren, hem güzellik hem de yetenek namına her şeye sahip bir kız olarak arkadaşlarının dikkatini çeker. Nesteren’in Hilmi Ziya’ya ilgi duymasını sağlayan şey, ona duyduğu aşk değildir. Fakültede okurlarken bir gün Biyokimya profesörü hocayla Hilmi Ziya’nın sohbetine tanık olur. Büyük bir şok geçirir. Hoca, bir Osmanlı paşasının torunudur ve sohbet edeceği kişilerde belli bir asalet ve görgü arar. Dolayısıyla insanlara tepeden bakan bu adam kolay kolay kimseyle konuşmaz. Nesteren, zamanında hocanın ilgisini çekmek için her şeyi yapar ve bunu başaramaz. Bu yüzden Hilmi Ziya’nın hocanın karşısında bacak bacak üstüne atıp sohbet ediyor olması Nesteren’i cezbeder. Hilmi Ziya hakkında bir araştırma yapar, sınıf arkadaşının da bir paşa soyundan geldiğini öğrenir. Kendisinde eksik bulduğu tek şeyi onun soyluluğuyla tamamlayacağına inanır ve sevgili olurlar. “Fakültede arkadaşları, Nesteren’i kaptığı için Hilmi Ziya’ya gıpta ederler; çok başarılı bir doktor olacağına kesin gözüyle bakılan, hem güzel, hem zeki hem de babası zengin bu genç kız Hilmi Ziya’nın elinden almak için umutsuzca hayal kurarlardı. Oysa Nesteren’in güzel olduğu kadar hırslı, zeki olduğu kadar kötücül biri olduğunu, insan ezmekten, eziyet etmekten nasıl hoşlandığını bilseler, Hilmi Ziya’yı kıskanacaklarına zavallıya acırlardı.” (s.111). Sevgili olan Nesteren ve Hilmi Ziya, kısa zamanda nişanlanırlar. Mezun olduklarında Hilmi Ziya, ABD’den önemli bir burs kazanınca nişanlılar, oraya gitmek için hazırlanırlar. Gitmelerine birkaç gün kala aileden kendisine miras kalan bir mülk olduğunu öğrenen Hilmi Ziya, ABD’ye sıkıntı çekmeden gitmek ve nişanlısını da orada

mağdur etmemek adına Bursa'ya gider. Fakat işleri uzadıkça uzar, bir türlü hallolmaz. Bir sürü aksilik yaşayan adam uçağa yetişemez. Nesteren ise Hilmi Ziya olmadan ABD'ye gitmek istemez fakat ailesi onu çok zorlar. O gittikten sonra nişanlısının da arkasından gelebileceğini söylerler ve genç kızı ikna ederler. Nesteren'in uçağı okyanusta düşer ve uçaktan kurtulan olmaz. Bu haberle Hilmi Ziya'nın başına yıkılır dünyası. Aile lanetinin kendisini teğet geçmediğini, kendisinin de lanetli olduğuna ve hayatını böyle geçireceğine inanır. Bunları düşünmekle kalmaz, burs veren kurumun anlayışlı davranmasına rağmen nişanlısının yasını tutan adam Amerika'ya gitmekten vazgeçer. Giderek yaşam sevincini kaybeder ve senelerini hiçbir şey yapmadan geçirir. Mesleğine dair büyük beklentileri olan adam gider, yerine devamlı melankolik bir ruh haliyle yaşayan bir adam gelir. Tıp fakültesini birincilikle bitiren ve gelecek vaat eden Hilmi Ziya, Karadeniz'in küçük bi şehrinde bir devlet hastanesinde doktorluk yaparak ve kaderinden şikâyet etmeyi huy edinerek bir yaşam sürdürür.

Romandaki hemen tüm aşk hikâyelerinin kahramanlarından biri, bir zorlukla karşılaşır. Sevdiği insana kavuşamayanlar ağırlıktadır. Bunlardan biri de sevdiği kıza kendini beğendirmek için her yolu deneyen Salih olur. Herkesin süslü lakabını taktığı genç adam, giyim kuşamına fazla önem verir. Bu fazlalık belli bir noktadan sonra abartıya dönünce kendi köyünde süslü lakabını alır. Moda olan her şeyi giyen, takan, görünüşüne haddinden fazla önem veren bu adam askerde iken çıkan bir arbedede gözüne bir yumruk yer, gözüne kan oturan adam terhisine sayılı günler kala başına gelen bu olaydan dolayı gerilir ve köyündeki insanların karşısına böyle çıkmak istemez. Köyde kendisi için bir ziyafet hazırlığı yapan ailesinin yanına dönmekten vazgeçer başka bir köyde yaşayan halasının yanına gider. Gözü mor olduğu için odasından çıkmayan Salih, halasının kapısını gelip sohbet eden bir kızın sesinden çok etkilenir. Gözü mor olduğu için insan içine çıkmayan Salih, iyileşince ilk yaptığı iş, sesine vurulduğu kıızı görmek olur. Kıızı gördüğü an âşık olur. Tarımla uğraşan bu ailenin kıızı, güzelliğiyle Salih'i çok etkiler. Sinemaya düşkün olduğunu öğrendiği kız, özellikle Ediz Hun'a çok hayrandır. Fakat erkeğin süslü olmasından hoşlanmayan "Pomak kıızı" Salih'in tüm tekliflerini reddeder. Salih, reddedilmekten yorulur ve eve kapanır. İnsan içine çok fazla çıkmaz. Bu durum herkesi tedirgin eder. Sosyal ortamlardan bulunmaktan keyif alan ve kendini her fırsatta gösteren gencin eve kapanması, etraftakilerin ilgisini çeker. Salih ise hem geleceğine yön vermek hem de

Pomak kızının ilgisini kazanmak için İstanbul'a gidip artist olmaya karar verir. Amacı Pomak kızına neyi kaçırdığını gösterip kendini ispat etmektir. Birkaç filmde figüran olarak rol alan Salih, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Huzur" romanını sinemaya "Hüzünbazlar" olarak uyarlayıp Suat karakterini kendine teklif eden rejisörün teklifini kabul eder. Film çekilir, Salih'in ünü kendi köyünden Pomak kızının köyüne kadar birçok yerde yayılır. Pomak kızı, istediği gibi birini bulamamış ve evlenmemiş olsa da Salih'i sinemada izledikten sonra filmi de Salih'i de beğenmez ve teklifi kabul etmediğine pişman olmaz. Salih ise umduğu başarıyı elde edemez. Köyüne geri döner. Pomak kızından beklediği ilgiyi göremeyen adam, kendisine evvelden beri âşık olan Müzeyyen ile evlenir. Pomak kızı ile olan bütün meselesi kapanmış olur.

Romanda çok genç yaşta hayal kırıklığına uğrayıp sonrasında kurduğu hayatta mutluluğu yakalayanlar da vardır. Mustafa, askere gitmeden önce henüz küçük yaşlarında iken Leyla adında bir genç kıza âşık olur. Kızla evlenmek için ailesine baskı yapar. Aile, oğullarının yaşının küçük olduğunu ve acele ettiğini düşünse de ona engel olamaz ve oğullarının âşık olduğu kızı isterler. Leyla ile evlenen Mustafa, karısıyla ilgili tuhafılığı ilk etapta anlamaz ve evliliğin üstünden birkaç gün geçtikten sonra kadının bir anda televizyon karşısında soyunması ve kocasının "erkek" olmadığına dair söylemleri Mustafa'yı ve tüm aileyi şaşkına çevirir. Kadını apar topar kendi ailesine teslim ederler. Akıl hastanesine yatırılan genç kadın tanısı konan bir rahatsızlığa sahiptir ve hastanede kalmaya başlar. Bu süre zarfında onurunu kaybettiğine inanan, hakkında türlü dedikodular çıkan Mustafa, karısını öldürmek için hastaneye gider, buna teşebbüs eder fakat başarmaz. Önce hapse ardından da askere giden genç adam, köye dönmek istemez ve İstanbul'a yeni bir yaşam kurmak üzere gider. Bir kumarhanecinin koruması olarak çalışmaya başlayan Mustafa, onun emirlerini yerine getirir. Yaşlı bir aileyi korkutmak ve evlerinden çıkmalarını sağlamak üzere bir görev alır, yaşlı çiftin evine gider. -Burada bahsedilen yaşlı çift, Bedia ve Erdem Bakırcıoğlu çiftidir ve romandaki hikâyeler bazı tesadüflerle sık sık birbirine bağlanır.- Kapıyı çalar ve evin hizmetçisi Kübra'yı görünce ilk görüşte birbirlerine âşık olurlar. Yaşlı kadını da gören Mustafa'nın içi cız eder. Bu işi yapamayacağını anlar. Üstelik işin içine âşık olduğu Kübra da girer. Patronunu bir süre bu tehdit konusunda oyalar, o süre zarfında Kübra ile ilişkisini ilerletir. Patronun yavaş yavaş durumun farkına varması üzerine âşıklar, başka bir yere kaçmaya karar

verir. Bedia Hanım'ın yardımıyla tüm hazırlıklarını yapan genç âşıklar, İstanbul'dan kaçmayı başarır ve mutlu bir hayatın ilk adımını atarlar. İlk evliliğini çocuk denece yaşta yapan ve hayal kırıklığına uğrayan Mustafa, Kübra ile birlikte yeni bir hayata başlar.

Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi romanında aşk ilişkileri bunlarla sınırlı değildir. Özellikle evliliklerde mutluluğu bulamayan kişilerin ikinci bir kişiye âşık olma durumu romanda çoğu kez yaşanan bir ilişki türü olarak karşımıza çıkar fakat konumuz itibarıyla bu hikâyeler, evlilik başlığı altında incelenmiştir. Romanda aşkın birçok halini görebiliriz. Âşık insanın neler yapabileceği konusunda sınırları zorlayan hikâyelere rastlarız. Böylelikle hislerin ve o hislerin yol açtığı saplantılı ruh halinin insan aklını ne derece zorladığını görebiliriz. Normal seyrinde ilerleyen, mutlu sonla birbirine kavuşan insanların ilişkileri olduğu gibi mutsuz sonlu aşk hikâyeleri de romanda yerini alır. Aşk duygusunun insana neler yaptırabileceği veya insan hayatını ne derecede etkilediğini de kadın ve erkeğin dünyasından ayrı ayrı görebilmekteyiz.

Yeşil Peri Gecesi[Tunç, A. (2010). Yeşil Peri Gecesi, İstanbul, Can Yayınları.]romanında yaşanan ilişkiler, tıpkı *Kapak Kızı* romanında olduğu gibi genellikle problem temellidir. Bu ilişkilerin bazıları mutsuz sona sürüklenirken bazıları ise mutlu devam eder. Romanda üzerinde en çok durulan konu, başkahraman olan Şebnem'in yaşadığı ilişkiler olur. Özellikle bunlar arasında Ali ile yaşadığı ve kendi deyimiyle kendi hayatıyla ilgili tek gerçek aşk olarak nitelendirdiği aşk, gençlikte başlar ve uzun yıllar devam eder. *Kapak Kızı* romanında yazarın hayatına değindiği fakat söz hakkı vermediği Şebnem, burada kendi hayatının büyük bir kısmını, aile hayatını, yaşadığı ilişkileri kendi ağzından okuyucuya sunar. Şebnem, mühendis bir baba ve hemşire bir annenin kızı olarak dünyaya gelir ve mutlu bir çocukluk geçirir. Çocukluk yıllarında babası bir iş kazası sonucu kolunu kaybeder ve hayata küser, annesi de babasının çektiği sıkıntılarla kendi ailesinden iyice uzaklaşır. Yaşanan kaza Şebnem'in bütün hayatını etkiler. Kazadan önce mutlu olan ailesi kaza sonrası babasının kolunu kaybetmesi üzerine bir uçuruma doğru sürüklenir. Babası Cavit'in alkol bağımlılığı ve eşi Hülya'ya uyguladığı şiddet, bir süre sonra dayanılmaz hale gelir ve Hülya evi terk eder. Boşanmaları gerçekleşir. Şebnem, babası ölene dek onunla yaşar. Annesi ise kendi hayatını kurar ve bazıları evlilik, bazıları ise evlilik dışı olmak üzere birtakım birliktelikler yaşar. O günden

sonra Şebnem için zor yıllar başlar. Babası, kendisine bile yetemeyen sorunlu biriyken annesi tarafından da yalnız bırakılan Şebnem, iyice içine kapanır. Annenin evden gidişi ve babanın problemleri üzerine yakın akrabalarının da kendisine olumsuz yaklaşımı, onu aile kavramından günden güne uzaklaştırır. Yatılı okullarda sevgisiz büyüyen Şebnem, güzelliği ile herkesin dikkatini çeker. Erkeklerin kendisine cinsel sebeplerle yaklaştığını fark eden Şebnem, belli bir yaşa kadar erkeklere güvenmez. Tüm bu yaklaşımlardan dolayı kendi de erkeklerden soğur ve yeri geldiğinde onları çıkarları için kullanan, aşka inanmayan biri olur. Küçük yaşına rağmen edindiği tüm deneyimlerden sonra kabul ettiği bu gerçeklik, Ali ile tanıştıktan kısa süre sonra aşk konusundaki duygu ve düşüncesi değişir. Şebnem, Ali ile tüm yaşadıklarını, kendi ağzından okuyucuya aktarır. Bu aktarım ise Şebnem'in bugünden geçmişe giderek hatırlarını anımsaması üzerine gerçekleşir. Şebnem ile Ali'nin tanışması, tesadüf eseri olur. Şebnem, okuyup bir meslek sahibi olmak niyetinden uzaklaşıp televizyon ünlüsü olmak için bazı ajanslara başvurularında bulunur. O ajanslardan birinin Rumeli Hisarı iskelesinde çekim yaptığı bir gün Şebnem de şansını denemek amacıyla o çekime gider. Orada asistan bir kızın Şebnem'in numarasını almayıp çağırınca gelirsin, demesi üzerine Şebnem onları bekler. Uzun süre bekledikten sonra acıktığını hisseden Şebnem, yakınlardaki bir çay bahçesine gidip tanımadığı bir adamın, Ali'nin masasına oturur. Ali o sırada kitap okumaktadır ve Şebnem'in masasına oturmasından rahatsızlık duyar. Şebnem ona okuduğu kitap üzerine soru sorarken birden çekim ekibinin toparlanıp gittiğini fark eder ve o panikle çantasını masada bırakarak peşlerinden koşar fakat yetişemez, geri döner. “Çantamı masada bırakmıştım. Kahveye geri döndüm, tekrar Ali'nin masasına oturdum. Ağlamamak için dudaklarımın içini ısırıyordum. Ağzımın sıcacık kanadığını hissediyordum. Ama ağlamamayı başaramadım.”(s.70). Şebnem, o an hırslıdan ağlarken Ali ona bir kumaş mendil uzatır ve Şebnem o an Ali'nin ellerinden etkilendiğini hissederek. “Ellerinin güzelliğini o zaman gördüm. Upuzun parmakları vardı. Ne cansızcasına soluk, ne kirliymiş gibi koyuydu. Tırnakları parlaktı, karanfil gibi yayılmıyor, lale gibi dolgun ince uzun kapanıyordu. Erkeklerin en çok ellerine bakardım. Güzel erkek ellerine bayılırdım. Çocukken parmaklarını birbirine geçirmiş erkek elleri resimleri çizerdim. En çok babamın ellerini severdim.”(s.71). Şebnem, Ali'nin ellerini incelerken içinden bunları geçirir. Diğer taraftan ise o zamanda kâğıt mendil ucuzken hala ütülü bir mendil taşıyan bir erkek olduğunu görmek onu karşısındaki adama yakınlaştırır. “Oysa Ali'nin elleri bana

ütülü bir mendilin şefkatini uzatıyordu. Bana sarılıp vücudumu ellemek için ağlamamı fırsat bilmeye kalkışmayan bu adam cebinde ütülü bir mendil taşıyordu.”(s.72). Şebnem, Ali ile karşılaşana dek erkeklerin kendisine yaklaşma amaçlarını hep kötü yorumlar, onları fırsatçı olarak görür. Ali’den bu kadar etkilenme sebebi de bu olur. Ali’de o fırsatçılığı hissetmez. Ali Şebnem’in şaşırdığını hisseder ve annesinin kendisine her sabah evden çıkarken ütülü mendil verdiğini söyler. Şebnem şaşırmaya devam eder Ali karşısında çünkü Ali’nin bu yaşında annesi ile yaşaması da Şebnem için şaşırtıcıdır. Bunun üzerine bir sohbe koyulurlar; Şebnem ona neden ağladığını anlatır. Bir sohbe koyulurlar ve bu esnada birbirlerinden etkilenirler. “Aramızda bir akış olduğunu, birbirimize doğru bir şeylerin aktığını hissetmişim. Garipti, çok lezzetliydi. Daha önce yaşadığım akışlara hiç benzemiyordu. Dikensiz, pürüzsüzdü. İçimi huzurlu bir heyecanla dolduruyordu.”(s.73). Tüm gün sohbet ettikten sonra ertesi gün tekrar buluşmak için anlaşır ve ayrılırlar. Buluşma yerine ilk giden Şebnem olur. Uzunca bir vakit Ali’yi bekler. Şebnem bu sırada yanına aldığı romanı okur fakat bir gözü kapıda kalır. Ali ise fark ettirmeden içeri girer ve Şebnem’i izler, ona uzaktan bakar, güzelliğini izler. Sonra yanına gider. Herhangi bir girizgâh yapmadan direkt elini tutar. Şebnem ise Ali’nin bu tavrından çok etkilenir. “Elimden tutup kaldırdı beni. Arkadaş olabilir miyiz, sevgili olalım mı türünden geri zekâlı cümlelerin her türünü duymuşluğum vardı. Bu kadarla kalsa iyiydi. On dokuz yaşına gelene kadar neler yaşamıştım. Düşüp düşüp kalkmıştım. Ama Ali başkaydı. Neden başka olduğunu bilmiyordum. Elimi sanki bin yıldır tutuyormuş, buna çok alışkınmış gibi tutuyordu. Ben de onunla böyle el ele yürümeye alışkınmışım gibi yürüyordum.”(s.145). Şebnem, Ali’ye bağlanır. İlişkileri bir müddet devam eder. Şebnem o güne kadar tatmadığı bir mutluluğun içinde bulur kendini. Ali’yi çok sever, sahiplenir ve herkesten kıskanır. Bir gün lokantada yemek yedikleri sırada, Ali’nin bir kadınla birkaç saniye bakışmasını yakalar. O an çok üzülür, içi içini yer fakat Ali’ye hiçbir şey sormaz. “Kıskançlığın kurşunu damarlarımda donmuştu. Kaskatı kesilmiştim. Heykelleşmişim. Gözlerim içten içe yanıyordu. Ağlamak istiyordum. Çok sulu gözlüyüm ben. Ali anlamıştı kıskandığımı.”(s.181). Ali, Şebnem’in halini anlayınca bir açıklama yapar. Eski sevgilisi olduğunu, geçen sene ayrıldıklarını ve küs olduklarını söyler. Sonra Şebnem’e sarılır. Şebnem, Ali’ye kör kütük âşık olduğu için hemen yumuşar. Aradan çok zaman geçmeden Ali, Şebnem’den ayrılmak ister. Bu ayrılığa sebep olarak da Paris’e gitmek istediğini, burasının kendisine verecek

hiçbir şeyi olmadığını, kendi hayatına dair bir şeyler yapmak istediğini söyler. Şebnem başta durumu kabullenemez, yalan söylediğini düşünür ve sorgular. Bunun üzerine Ali: “Hayatım bok gibi, çürüyorum, kokuyorum.” (s.203). Der. Şebnem ise çok ağlar fakat Ali’nin gidişine engel olamaz. Ayrırlılar. Hayatta tutunacak bir dalı kalmayan Şebnem, ailesinin parçalanması, Ali’nin onu terk edişi üzerine bir dergiye çıplak pozlar verir ve kendi çöküşüne bir adım atar. Ali ile ayrıldığı gün Şebnem’in hayatının dönüm noktası olur. Çünkü Ali’yle ayrılığı, Şebnem’in hayata olan inancını da bitirir. Şebnem bir daha kimseyi gerçekten sevemez. Ali’den sonra Osman ile tanışıp onunla evlense bile zaman içinde onu Ali ile kıyaslar. Ali’ye duyduğu hissin gerçekliğiyle bir dibe sürüklenir fakat Ali’yi asla unutamaz. Hayatı boyunca içsel bir sorgulamayla boğuşan Şebnem, zaman zaman geriye dönüp Ali’yi anımsar ve ona dair cümleler geçirir zihninden. “Ben zaten bu yaşa gelene kadar çok fazla adama âşık olmuştum. Hayata hep kendimi birilerine âşık olduğumu inandırmaya çalışarak tahammül etmişim. Ama hep birilerine âşık olarak sefil olmuştum. Aslında âşık olduğum herkes tekti, Ali’ydi.”(s.17). Şebnem, Osman ile evlenir, ona âşık olduğunu sanır. Fakat yıllar içinde onu tanıdıkça onu hep Ali ile kıyaslar. Ali’yi hiç unutamaz. Aradan çok uzun yıllar geçer. Bir gün eşi Osman ile bir yılbaşı partisinde Ali ile karşılaşır ve mutluluk ve hüznü bir arada yaşar. Sohbet ettikleri sırada Ali’nin on yıl evvel İstanbul’a döndüğünü öğrenir. “Çok kırgın baktım. Çok küs, çok dargın. Yıllarca yıkasa yüzünden çıkaramayacağı, teniyle kaynaşmış, ağır bir hüznle bana baktı. Ali’nin yüzünde hangi duyguyu aradığımı bilmiyordum. Beni bırakmış olsa bile içinde yaşatmış olduğunu mu okumak istiyorum, emin değildim.” (s.145). Şebnem tüm bunları hissederken Ali ile bakışlar. O sırada bir kadının saçlarının alev aldığını panikle herkesin bir kargaşa yarattığını görürler. Ali, kadının saçındaki alevi söndürür ve ona sarılır gider. Şebnem tam Ali’yi bulmuşken yine kaybettiğini düşünür fakat aradan kısa bir zaman geçtikten sonra kalabalık bir yemek ortamında, yılbaşı gecesini saçları yanan kadının bahsi açılır. Masada oturanlardan birinin Ali’nin komşusu olduğunu, adresini çaktırmadan öğrenir ve başka bir gün Ali ile görüşmek üzere o eve gider. Ali, Şebnem’i karşısında görünce şaşırılmaz, sadece gülümser. Şebnem’in onu tekrar bulacağını düşünmüştür. Şebnem ile Ali konuşmaya başlar. Şebnem, geçmişte Ali tarafından terk edildiği için daha çok sorgulayan, geçmişini irdeleyen taraftır. Onu ne derece hatırladığını, onun için ne ifade ettiğini öğrenmek ister. İçinden çok fazla cümle geçirir. “Neden bir umut olarak tuttum seni içimde bilmiyorum diye düşündüm. Umudun bile değildin

aslında diye düşündüm. Ben bunca zamanı, eskimiş ama birbirine derinden bağlı iki sevgiliden biri gibi yaşamıştım; her zaman cesaretsiz, her zaman arkada kalan, her zaman edilgin olan taraf. Sanki çiftin biri gideceğim diye gitmiş de diğeri onu bekliyormuş gibi... Seni her hatırladığımda bir gün karşıma çıksan da bana gel desen, bütün dünyayı arkamda bırakıp sana koşacağımı, ama sana koşmadan önce Osman için iyi bir şeyler yapacağımı, sensiz yıllarda hiç değilse onu avutmanın bana iyi geldiğini, Osman'a bu kadarını borçlu olduğumu düşünerek yaşamıştım.” (s.184). Şebnem, kafasının içinden tüm bu düşünceleri geçirirken Ali'ye, bunca yıl Paris'te ne yaptığını, yıllar önce giderken ki beklentisini karşılayıp karşılamadığını, kendisini neden terk ettiğini sorar. Bu Şebnem için bir hesap günü olur. Ali, tüm bu sorular karşısında Şebnem'in yaşının çok genç olduğunu ve kendisine fazla bağlı olduğunu söyler. Bu konuşma karşısında Şebnem üzülse de Ali'nin gerçeği söylediğini bilir. “Bana gereğinden fazla güzel gülümsemiştin. Gereğinden fazla aşkla bakmıştın. Bana hiç yalan söylememiştin.”(s.185). Konuşmaları bittikten sonra Ali, Şebnem'i yolcu ederken ara sıra görüşelim, der. Bu cümle Şebnem'i yıkar. Ali'ye karşı içinde bir ümit kalmadığını hisseder. Bu durum onun için hayattaki ikinci yıkımdır. Ali yıllar önce onu ilk terk ettiğinde o güne dek elindeki tek tutunacak dalını -aşkını- kaybeden Şebnem, o hırsıyla bir dergiye çıplak poz verişini ve çöküşünü hatırlar. Aradan geçen yıllar içinde Ali'yi unutamayan Şebnem için tekrar görüştükleri o gün Ali'nin ona ümit vermemesi onu bir kez daha karanlığa sürükler. Hısımları olan emniyet müdürü Uluç'un kendisiyle yasak bir ilişki yaşamak istemesi, onun tarafından şiddete uğraması, kayınbiraderi Teoman'ın her şeyi bilip evlilik güvencesi bozulmasını diye Şebnem'i bu duruma zorlaması, kocası Osman'ın her şeyden haberdar olup bilmiyormuş gibi davranması Şebnem'i tüketir. Artık hayattan ümidini tamamıyla kesen Şebnem, onu bu hale getirenlerden intikamını alıp ölmeyi düşünür. Bir plan yapar. Uluç ile cinsel münasebette bulunduğu anları kameraya çekip bunu televizyon kanallarına göndermeyi planlar. Böylelikle hem şiddet gördüğü ve zorla birlikte olmaya mecbur bırakıldığı Uluç'tan intikamını almak hem de onun yeğeni ile evlenecek olan kayınbiraderine bir darbe vurmaya ister. En çok da tüm bu yaptıklarından sonra kendisini hayatta bırakmayacaklarını düşünüp kendi sonunu hazırlamak onu bu planı hazırlamaya sürükler. Şebnem planını uygulamaya koyar, o gün geldiğinde Uluç'u evinde ağırlar. Fakat Uluç daha da ileriye gidip kokain partisi yapıp üçüncü bir erkeği de bu ilişkide bulunması için eve davet eder. Şebnem o gece yaşanan her şeyi gizli kameraya alıp bir açıklama ile kanallara yollar ve evi terk edip

Ali'nin yanına sığırır. Böylelikle Ali ile hayatlarının farklı evrelerinde üçüncü kez bir araya gelirler. Şebnem başına gelenleri Ali'ye anlatır. Öldürüleceğinden emin bir şekilde sonunu bekler sevdiği adamın yanında. O sırada geçmiş konular açılır. Ali, ona geçmişten bahseder. Onu, sevmekten korktuğu için Paris'e gittiğini söyler. Fakat bu Şebnem için çok önemli değıldir artık. Hayatının son günlerini yaşadığını düşünen Şebnem, kendi aşkının gerçekliğine sıkı sıkıya tutunur ve Ali'den bir teselli beklemez. Ona bakarken şunları düşünür: "Ah Ali! Kırılmış saçlarını soluk bir hale gibi saran hüznüyle bana babamı hatırlatan, peşinden koşarken babamın peşinden koştuğumu içten içe bildiğim Ali." (s.285). Şebnem, için babası derin bir yaradır. Babasının kolunu kaybetmeden önceki mutlu hallerini arayan, sonra âşık olduğu adamda babasını arayan, evlendiği adamda âşık olduğu adamı arayan bir kadındır. Ve bunu, hayatının son safhasını yaşadığına inandığı bir zaman diliminde kabullenir. Herkesin varlığındaki boşluğu tamamlamaya çalışmasından fakat tamamlayamamasından ibaret görür yaşamı. Bu durum Ali için de yeni bir aydınlanma olur. Hayatı boyunca bir anlam arayışında olan Ali, bu arayışın boş olduğunu anlar. Biz bunları Şebnem'in ağzından okuruz. "Çok denediğini söyledi. Anlamın ne olması gerektiğine karar verip kırık parçaları birleştirmeye çalıştığını, ama tam yakalayacakken anlamın kaybolduğunu anlattı. Kendinden uzaklaştığını, yine yabancı kaldığını kırık camlara..." (s.287). Ali, hayatı boyunca kendi hakikatinin peşinde koşar, bu durum onu başka bir memlekete kadar sürükler. Fransa'da kaldığı yıllarda bir kadınla evlenir fakat anlaşamadığı için ayrılır. Ali'nin de bir tutunacak dalı kalmamıştır. Şebnem'e göre Ali'nin artık bu kadar açık olmasında onun da hayattan kopma isteğinin yatması gerçeği vardır. Şebnem'in tekrar onu bulması ve konuşmaları, Ali'yi sarsar. "Bana bunca güzel şeyi söylemiş, çünkü yavaş yavaş dünyadan topuklamayı düşündüğü sırada kapısını çalmışım ve bana sarılıp kafatasımı avuçlayınca hayatı anlamaya çalışmanın boşuna bir çaba olduğunu hissetmiş. Çok derinden. Anlaşılacak bir şey yokmuş. Hayat varmış işte. O kadar. Bu his ilk kez benliğini sarmış. Ansızın. Aydınlanma gibi bir şey."(s.289). Ali, Şebnem'i bırakmak istemez artık. Ölüme birlikte gitmek ister. Şebnem ise bir taraftan üzülürken diğer taraftan mutlu olur. Ali'nin tüm bunları daha önce söylemesinin hayatlarını değıştireceğini düşünür ve bu şansı kaçırmalarına üzülür. Ali ona kendi içini açmaya devam eder. Hayat boyu neden bir arayış içinde olduğunu, neden gittiğini tekrar anlatır. Yer değıştirmenin ona belki iyi gelebileceğine inandığını söyler. Fakat sonunda hiçbir şeyin ruhuna ilaç olmadığını anladığını dile getirir.

Sonunda tüm yaşananlardan sonra Şebnem ile birlikte ölmek fikri, biz olma fikri Ali'nin emin olduğu tek şey olur. Bu durum Şebnem için hayal edilemeyecek derecede bir mutluluk sebebi olur. Şebnem ölümü beklerken o an Ali için ölmekten vazgeçer ve yaşamak ister. Aklına televizyonda çalışan akrabası Selda gelir. Selda'dan yardım ister. Uluslararası bağlantıları olan Selda, arkası sağlam olan Uluç'un bu işten sıyrılmaması için tüm bağlantılarını devreye sokar ve durumu Şebnem'in lehine çözer. Şebnem ve Ali ölmekten kurtulur ve tekrar birlikte olurlar.

Yeşil Peri Gecesi romanında aşk kavramı, Ali ve Şebnem üzerinden okuyucuya aktarılır. Özellikle başkahraman Şebnem, yaşadığı onca ilişkinin içinde Ali'yi unutamaz ve tek gerçek aşk olarak onu görür. Şebnem'in hayatta tutunacak bir dal araması, Ali'nin ise varlığın anlamını sorgulaması üzerine kurulu hayatlarında birbirlerine hayatlarının bir döneminde tutunup başka dünyalara savrulur fakat romanın sonunda yine kavuşurlar. Bu ilişki mutlu bir şekilde sonuçlanır. Ayfer Tunç'un romanlarında kahramanlar genellikle sorunlu hayatlar yaşarken yaşadığı aşklar da bir o kadar sıkıntılı ilerler. Kahramanların varoluşsal sıkıntıları, hayatı sorgulamaları, yaşadığı ilişkilere de yansır ve ilişkilerde korkular ve mutsuzluk hâkim olur. Fakat bu romanda –romanın başından sonuna kadar- Şebnem'in Ali'nin aşkına tutunarak varlığını devam ettirdiğini görürüz. Sonuç olarak âşıkların kavuşması ile yazar romanı sonlandırır.

Suzan Defter[Tunç, A. (2011). Suzan Defter, İstanbul, Can Yayınları.]romanı aşk kavramı üzerine kurulu bir romandır. Romanda Derya ve Ekmel Bey karakterleri, her ne kadar başkahraman olarak varlıklarını sürdürseler de romanın gizli kahramanı Suzan'dır. Suzan, adının da manasıyla birlikte -yanan, yakıcı- hikâyede gerçek anlamda “yanan” tek kişidir. Romanda Derya ve Ekmel Bey, aile içinde başlayan sevgi problemleriyle birlikte tüm yaşamları boyunca gerçek sevgiyi ve aşkı arayan insanlar olarak karşımıza çıkar. Ekmel Bey, bu sevgiyi ne bulabilir ne de böylesine gerçek bir aşka tanık olur. Bu sebeple bu gerçekten uzakta yaşadığı için kendini boşa yaşamış hisseder ve hiçliğin sınırlarında durur. Derya ise ağabeyi ve liseden arkadaşı Suzan'ın yaşadığı büyük aşka tanık olur ve böylesi büyük bir aşktan sonra kendi deneyimlerini gerçeklik olarak algılamaz. Bu aşka imrenir hayat boyu. Derya, anne ve baba sevgisinden yoksun yaşadığı için ağabeyine saplantılı bir şekilde bağlıdır ve büyük bir sevgi besler. Onu kimseyle paylaşamaz, herkesten kıskanır. Suzan, Derya'nın liseden arkadaşıdır. Ağabey ise romanda ismi geçmeyen bir kahramandır.

Suzan ve Derya'nın ağabeyi birbirlerine âşık olurlar ve bir ilişki yaşarlar. Bu ilişkide Derya da üçüncü şahıs olarak yerini alır. Devamlı birlikte zaman geçirirler. Derya, ağabeyi ve Suzan ilişkisinde adeta bir gölge olur. Onları hiç yalnız bırakmaz. Ağabeyine olan düşkünlüğü, onun hayatında kendisine sınırsız bir hak varmışçasına tavra sokar genç kızını. Suzan, ise her daim hakkına razı olan taraf olur. Büyük bir tutkuyla bağlı olduğu adamın kardeşine de, o ilişkiyi üç kişilik yaşamaya da razı olur. Derya'nın ağabeyi, 12 Eylül siyasi olaylarından dolayı kaçak durumuna düşer, bir süre gizlenir bir yerlerde. O süre zarfında da Suzan sevdiği adamı gizlice bir iki kez görebilir. Sonrasında yakalanıp hapse girdiğinde Suzan, yine büyük bir sabırla bekler. “Abimi göremeyeceğini bildiği halde her görüş günü beni sokağın başında bekliyor olurdu. Gözleri kan çanağı. Belli ki yine sabaha kadar uyumamış. Yüzünde bir limon sarılığı... Üflesem uçacak. Ama ümit ve aşk çakardı gözlerinde. Cebinde dokundukça büyüyen yeni bir mektup...” (s.31). Suzan'ın tüm hayatı sevdiği adama bir gün kavuşma ümidiyle geçer. Derya'nın ağabeyi hapisten çıktığında bu defa da para biriktirmek için Türkmenistan' a gider. İlk zamanlar her şey yolunda giderken bir müddet sonra mektuplar kesilir, Derya'nın ağabeyi, Suzan'dan ayrılır. Bu durum Suzan'ı yıkar. Derya, onu teselli etmeye çalışır. İlişkileri on beş yıl sürer fakat birbirlerine kavuşmadan ayrılırlar. Sonrasında Derya'nın ağabeyi İstanbul'a gelip bir iş kurar, durumunu düzeltir ve evlenir. Derya, günlüğüne Suzan'ı son gördüğünde aralarında geçen konuşmayı aktarır. “Suzan ‘aşk acı sevmeye benziyor’ demişti, ‘yakıyor, biliyorsun, ama yine de gidip âşık oluyorsun.’ Oysa hep aynı acı ağzındaki Suzan'ın. Abimin acısı.” (s.29). Derya, hayatı boyunca böyle bir aşk yaşamak ister bu sebeple kendi içinde onların aşkını kutsallaştırır. Suzan'ı bırakmasından sonra ağabeyini tanıyamaz. Büyük bir sevgi bağıyla bağlı olduğu ağabeyi ona göre çok değişmiştir. Bir gün aralarında bir hesaplaşma olur. Ağabeyi Suzan'dan bahseder. “Benim suçum yok Derya, dedi. Varsa da başısla artık. Suzan beni kaldırdığımdan çok daha fazla sevdi. Ezildim.”(s.109). Ağabeyinin bu itirafı karşısında hep rahatlayan hem de ağabeyini küçümseyen bir hisse kapılır Derya. Onu, büyük aşktan korkan küçük bir adam olarak görür.

Roman, Suzan'ın büyük aşkını, o aşkın uğrunda nasıl yandığını anlatırken diğer taraftan o aşkın gölgesinde kalan Derya'nın kendini bir hiç olarak görme sürecini anlatır. Romandaki kadınlara göre hayata anlam veren tek duygu aşktır. Böylesine büyük bir aşk için kendini tüm benliği ile o duyguya adanmak ise

kaçınılmazdır. Bu sebeple Suzan'ın hissettiği duygunun büyüklüğü, romandaki diğer karakterlerin aşka bakış açısını ve gerçekliği sorgulamalarına yol açmıştır.

Âşıklar Delidir ya da Yazı Tura[Tunç, A. (2018). *Âşıklar Delidir ya da Yazı Tura*, İstanbul, Can Yayınları.] Ayfer Tunç'un yayımlanan son romanıdır. Bu roman, ölümü bekleyen ve geleceği olmayan genç bir adam ile geçmişinde büyük acılar çeken ve ailesini, içinde bir yara olarak taşıyan bir kadının aşkını konu alır. Roman üç bölümden oluşur. İlk bölüm“Yazı” olarak adlandırılmıştır ve bu kısım, Umut'un bakış açısından okuyucuya aktarılır. Romanın ikinci bölümü, Sanem'in bakış açısından aktarılan “Tura” bölümüdür. Son bölüm ise diğer bölümlere göre çok kısa tutulmakla birlikte her iki başkahramanın da ortak anlatımı ile “Her Şey Çok Çabuk Kayboluyor” adıyla okuyucuya sunulur. Romanın başkarakterleri Umut ve Sanem anlatıcı konumundadır ve aralarında tutkulu bir aşk yaşanır. Bu aşk, romanın ana omurgasını oluştursa da kahramanları bu ilişkiye hazırlayan süreç ve öncesinde yaşadıkları ilişkiler de romanın kronolojik olarak anlaşılması açısından önem taşır. Özellikle Sanem'in Deniz'e duyduğu ilk aşk, daha çocuk yaşlarda başlayan ve sonuçları itibariyle hayatının tamamını etkileyen bir ilişki olur. Sanem, ailesi tarafından istenmeyen bir çocuk olarak dünyaya gelir. Ağabeyi ve ablası ile epey yaş farkının olması, annesi ve babası tarafından hatta ailenin diğer üyeleri tarafından istenmemesine yol açar. Bir tek anneannesi, doğmasını ister. Büyüyünce kendi annesine bakacağını, bu sebeple “işe yarayacağını” kızına empoze eder. Nitekim çocuk yaşta eline bez tutturulan, iş görmesi beklenen bir çocuk olarak yetişir. Geleneksel bir aile yapısı içinde büyüyen Sanem, babasının hastalığı, anneannesinin huysuz ve sorunlu hali sebebiyle hep bastırılan bir çocuk olur. “Oysa her şeye dikkat kesilen bir çocuktum. Çünkü sessizliğin esas olduğu bir evde büyüyen bir çocuk çevresindeki her şeye dikkat kesilerek kendini oyalar.” (s.286). Kendini evinde hiçbir zaman değerli hissetmeyen Sanem, ailesi tarafından şımartılmadan büyütülür. İlk kez hissettiği aşk duygusu onu sarsar. İlk kez güçlü bir duygunun içinde bulur kendini. Çocuk yaşta iken mahallesine taşınan Deniz'i ilk gördüğünde ona âşık olur. Bu aşkı içinde büyüttükçe büyütür. İlkokuldan lise yıllarına kadar aşkı devam eder. Deniz dâhil tüm arkadaşlarının farkında olduğu bu aşkta Sanem, Deniz'e karşı her türlü fedakârlığı yapan, onu her koşulda bekleyen ve aşkından vazgeçmeyen taraf olur. Deniz ise çoğu zaman Sanem'i sözleriyle hırpalır, onu kullanır, yıpratır. Başka kişilerle görüşürken bunu herkese ilan eder fakat yine de dönüp dolaşıp Sanem'le

birlikte olur. Sanem ise her koşulda Deniz'i bekler ve onunla ilgili her şeyi kabullenir. İkisi de lise çağında iken aralarında cinsel bir münasebet yaşanır ve Sanem hamile kalır. Bunun aileler tarafında duyulması bir krize yol açar. Deniz ve annesi oturdukları semtten alelacele taşınır. “Deniz’in annesi, on altı yaşındayken oğlundan hamile kaldığım için benden nefret ettiği, on yedi yaşındaki oğlunun geleceğini mahvetmemden korktuğu ve Deniz geleceğinin mahvolmasından annesinin korktuğundan daha fazla korktuğu için ayrıldık.” (s.353). Deniz gidince Sanem, bu gerçekle tek başına kalır. Ailesi tarafından utanç kaynağı haline gelir, ağabeyinden dayak yer. Babası tarafından yok sayılır. Bu durumdan utanan aile yaşadıkları mahalleyi terk eder ve başka bir semtte oturmaya başlar. Sanem’in evli ablasının düşük yapması ve bir daha çocuğunun olmayacağını öğrenmeleri üzerine aile, “leke” olarak gördüğü Sanem’in karnındaki çocuğu, bir çözüm yolu olarak görür ve ablasına verir ve ablası kendi çocuğu olarak büyütür onu. Sanem ise duruma ses çıkaramaz ve kaderine razı olur. Deniz’i ise büyük bir tutkuyla sevmesine rağmen yaşadıklarından sonra onu zor da olsa unuttur. Fakat bir daha kimseyi böyle sevmeyeceğine inanır. Mimarlık fakültesini bitiren Sanem, hem ait olmadığını hissettiği ailesinden uzaklaşmak hem de geçmişindeki ağır yaraları unutmak için Amerika’dan aldığı iş teklifini kabul eder ve orada çalışmaya başlar. Ailesinin kendisini çocukluğundan itibaren ezmesinin, kullanmasının yanında çocuğunu elinden alarak ona zulmetmelerine de ses çıkarmaz. Bunu bir bedel olarak ödediğine inanır. Ailesi, içinde yara olan Sanem, Deniz’ e olan aşkıdan kendine miras kalan ve elinden alınan kızından uzakta hayatını sürdürür, bağ kuramadığı ailesini sırtında bir yük olarak taşır ve geçmişinden ötürü trajik bir bilinçaltıyla yaşamına devam eder.

Sanem, Amerika’da kendini amaçsız bir akışa bıraktığı yılların ardından Umut’u tanıyınca ağır bir duygu halinin içine girer. Aşk, bu defa da kendini acı veren yönüyle gösterir çünkü Umut, ölümü bekleyen bir insandır. Annesi tarafından kendisine geçen ölümcül bir gen hastalığına sahip olduğunu, annesinin bu hastalığın ağır sonuçlarına dayanamayıp intihar etmesinin ardından kendilerine yapılan bir test sonucunda öğrenir. Bu hastalığın kesin bir tedavisinin olmaması ve birtakım ilaç ve tedavilerle seyrinin yavaşlatılması sağlanmaya çalışılırken Umut, babasının ve ağabeyinin zoruyla tedavi için Amerika’ya gider ve orada bulunduğu zaman diliminde bir gün kafede otururken Sanem’i görür ve ondan etkilenir. Sanem de

Umut'u mekâna girişinden itibaren fark eder. "Kapı açıldı. Umut içeri girdi. Gözlerini gördüm bir an, yüzündeki ağır kederi ve kayıp hissini. O da acı familyasının çocuğu diye düşündüm." (s.245). Her ikisi de birbirlerini ilk gördükleri an, başkalarında göremedikleri, kendilerine has bir keder görür. Bu duygu, yabancı bir yerde tanıdık bir his uyandırır onlar için. Bir sonraki gün, Umut, Sanem'i tekrar görebilme umuduyla aynı yere gelir ve orada bekler. "Onu neden tekrar görmek istediğimi, birine durup dururken bağlanmış bir sokak köpeği gibi neden orada onu beklediğimi bilmiyordum. Belki yaralar mı arzular mı diye merak ettiğimden." (s.112). Beklerken Sanem'i görür ve Sanem, gelip Umut'la tanışır. Aralarında bir sohbet gelişir, birbirlerinden etkilenirler. Özellikle Umut, bunu şu sözlerle aktarır: "Yeni tanıştığım bu kadının bu kadar yakınımında olmasından neden sevinç duyduğumu kendime sordum... Bir şey var diye düşündüm, varlığında beni ona çeken bir şey var." (s.114). Aralarında arkadaşlıktan öte bir duygunun olduğunu ikisi de anlar fakat bunu dillendirmeden bir arkadaşlık geliştirirler. Özellikle Umut, bu durumu şu şekilde açıklar: "Ona duyduğum şeyin aşktan fazla bir şey olduğunu, ona doğru çekildiğimi, varlığından kendime bir tutku yarattığımı, bunu sadece kendim için yaptığımı kendime söylüyordum, ama ona söylemiyordum. Sanem'in kendine ikimiz hakkında ne dediğini bilemiyordum. Bir arkadaş mıydım, içine saklandığı kabuğu kıracak bir umut muydum, bir aşk ihtimali miydim? Bilmiyordum, belirsizlik içindeydim." (s.98). Sık sık görüşüp birlikte zaman geçiren Umut ve Sanem, birbirine günden güne daha çok bağlanır. Görüştikleri bir gün bir parkta oturdukları esnada Sanem, bir dala uzanır fakat uzandığı dalın kopması üzerine tam düşerken Umut onu tutar ve düşmesine engel olur. Bu durum Sanem'de bambaşka bir his uyandırır. "Ellerini sırtımda hissedince içimi tanımadığım bir duygu sardı, düşmeyeyim diye beni tutan olmadı şimdiye kadar, düştüğümde kaldıran da olmadı. Güvenmek böyle bir şey olmalı, düşecek olursan seni tutacak birinin varlığı bastığın bataklığı kurutuyor." (s.265). Hayatında ilk kez birine güvenebildiğini hissettiğinde bu duygu onu hem çok mutlu eder hem de geçmişinden ötürü üzer. Birinin onun üstüne titremesi, onu önemsemesi, ilk kez tattığı duygulardır. Bu sebeple hayal kırıklığına uğramaktan korktuğu için kendini açamaz kolay kolay. Umut ise Sanem'in yüzünde gördüğü derin kederi anlamlandırmaya çalışır. Sanem'le yaptıkları uzun sohbetlerde geçmişine dair sorular sormaktan çekinir. Anlattığı kadarına razı olması gerektiğini düşünür. Fakat ikisi de birbirini hisseder. Bu hissiyat, onları birbirine çok yakınlaştırır. Umut, uzunca bir süre Sanem'e

hastalığından bahsetmez fakat bir gün ansızın anlatmaya karar verir. Konuşmaya birden girer ve hastalığıyla ilgili birtakım verilerden bahsederek konuyu açar. Sanem'in durumu anlayamaması üzerine, öleceğini söyler. Sanem büyük bir şaşkınlık geçirir. "Susuyorduk, başım dönüyordu, dünya yanlış yöne dönüyordu, içimdeki her şey katılışp dibe çöküyordu." (s.372). Sanem, Umut'la ilgili gerçeği öğrendikten sonra Umut'un gözlerinde gördüğü acıya anlam verir, onunla ilgili zihnindeki tüm taşları oturtur. Birlikte geçirdikleri altı aylık zaman diliminde birbirlerine büyük bir tutku ile bağlanırlar fakat bu duyguları sözcüklere çok fazla dökemezler. Birbirlerine karşı hissettiklerini açıkça dile dökememelerinin nedeni Umut'un ölümcül hastalığıdır ve bu onları içten içe tüketir. Umut'un gitme zamanı yaklaşır ve o günlerden birinde Sanem, Umut'a, o gittikten sonra yalnızlığın tekrar başlayacağını ve kendisini unutmamasını, söyler. Umut ise hastalığından ötürü beyninde anlam zincirinde birtakım kaymaların olacağını bilir fakat bunu dillendirmez. Döndüğünde ise Sanem'i unutmayı geciktirmek için bir anı defteri tutmaya karar verir. İkisi için de derin bir umutsuzluk baş gösterir Amerika'da birlikte oldukları son güne kadar. Sanem, Umut'u havaalanına uğurlarken ilişkilerini düşünür. "Evde sessizdik ama havaalanına giderken konuştuk, sakın hatta neşeli, birkaç gün sonra yine görüşecekmişiz ya da bir daha görüşmeyecek olmamızın bir önemi yokmuş, umutsuz bir aşkın ve derin bir acının içinde kaynadığımız geceleri hiç yaşamamışız gibi." (s.254). Sanem, Umut'u uğurlarken kendini çok sıkır, ona acısını belli etmez fakat Umut'tan sonra yıkılır. "Umut gitti ve hayatta bir şey kayboldu, sanki havadaki oksijen miktarı yarıya indi, öylesine hayati bir şeyin eksikliğini hissediyorum." (s.252). Sanem, Umut'u İstanbul'a yolcu ettikten sonra yalnızlığıyla baş başa kalır ve kendine siyah deri bir defter alır ve tıpkı Umut gibi o da bir defter tutar, Umut'a dair düşüncelerini o deftere yazar. Kendini işe verir ve acısını düşünmekten kaçır. Umut içinse durum tam tersidir. Sayılı günleri olduğunu düşündüğü için döndükten sonra tek yaptığı iş, Sanem'i düşünmek, ona yazmak ve onu unutmamak için onun hakkında yazmak olur. Umut, doktoruyla görüştüğü bir gün sohbet konuları aşk olur ve Umut aşka dair düşüncelerini şu şekilde açıklar: "Benim aşktan anladığım şey, Sanem'i her düşündüğümde varlığımı kaplayan tarifi imkânsız bir yoğunluktur, demekten öteye geçemiyorum. Herhangi bir delilik yapamıyorum. Aşk için nasıl bir delilik yapılır onu da bilmiyorum. Belki de bu gene, bu bozuk, hasta, arızalı, en büyük aşkımdan annemden bana kalan gene rağmen âşık olmam yeterince deliliktir." (s.37). Umut'un aşka dair bu açıklaması aynı zamanda

kitabın adına da bir atıftır. İmkânsız görülen bir aşkın kahramanları olmak, Umut ve Sanem için delilik olarak yorumlanabilir. İki âşık, aralarındaki kilometrelerce mesafeyi mektuplaşarak kapatmak ister. Kelimelerle birbirlerine tutunurlar. Umut, aralarındaki durumu şöyle açıklar: “Kelimelerden bir zincir örüyoruz. Bu zincir bizi birbirimize bağlıyor. Beklediğimiz son gelene kadar da bağlayacak. Aramızdaki son kelime ne olacak, bilmiyorum. O anın geldiğini nasıl anlayacağım onu da bilmiyorum.” (s.154). Umut’un hastalığı ilerken birtakım belirtileri de ortaya çıkar.Fakat bu süre zarfında Sanem’e hiçbir şeyden bahsetmez. Uzunca bir süre yazışmaları devam eder. Sanem, kendini ve duygularını bastırmaya çalışır. Umut’u üzmemek istemez fakat diğer taraftan onun sağlığı hakkında bilgi sahibi olamadığı için içten içe acı çeker. Umut’un yanına gitmek ve onun yanında olmak ister fakat Umut kabul etmez. Hastalığının belirtileri kendini göstermeye başladığı için Sanem’in kendisini o şekilde görmesini istemez. “Birden kafamda bir şey oluyor. Birbiriyle ilgisiz görüntüler birbirine giriyor... Zihnim dağılmaya mı başladı?”(s.216). Özellikle hastalığıyla ilgili yaşadığı son belirtilerden sonra Sanem’i görüntülü konuşmaya davet eder. Kendi adına sevdiği kadına veda etmek ister. “Sol elim klavyenin tuşlarına iyi kötü basabiliyorken Sanem’e artık yazamadığımı, onunla görüntülü konuşmak istediğimi yazıyorum. Sesim de yok olmadan bitireceğim. Bana söyleyeceği son kelimenin ne olacağını merak ediyorum. Belki ikimize ait bir kelime bulur.” (s.216). Umut, hastalığıyla ilgili kendine üç belirti tanır. Bu üçünü gördükten sonra yaşamına devam etmek istemez. Bedeni ve zihni dağılan bir adam olarak yaşamak istemez. Bu yüzden sevdiği kadına veda etmek üzere onunla görüntülü konuşmaya karar verir. Umut, intihar eder ve sağ kolunu ustura ile keser ve tam o sırada ölüme giderken konuşur Sanem ile. Kestiği sağ kolunu havlu ile örter ve Sanem ile konuşmaya başlar. Bu son konuşma sırasında Umut yavaş yavaş ölürken Sanem’den duymayı beklediği son bir kelime ister ve roman bu konuşma ile sonlanır.

Romanın ana eksenini oluşturan Umut ve Sanem aşkı, arka planda kader ve ölüm kavramlarına yaslayarak konu ederler. Romanın başından sonuna değin ölüm ve aşkın birlikte işlendiği, kendi kaderlerini kabullenen iki başkahramanın belli olan sona karşın âşık oldukları, bunu yaşadıklarını görülür. Ölümle sonuçlanacak bir hastalığa sahip genç bir adamın âşık olması ve yine öleceğini bildiği bir adama olan aşkını sürdüren bir kadının bu durumu kabullenmesi onları “deli” kılar. Romanın başlığına göndermelerde bulunan yazar, yazı ve tura başlıkları ile de kader ve şans

kavramlarını konu edinir. Romanın aşk, kader ve ölüm üçgeni içinde işlendiği görülür.

Yazarın romanlarındaki kadın-erkek ilişkileri meselesi içinde aşk kavramına yukarıda değindik. Yedi adet romandan sonra yazarın dört adet öykü kitabındaki aşk ilişkisi meselesi şu şekilde işlenmiştir:

Saklı[Tunç, A. (2006). *Evvelotel-Saklı*, İstanbul, Can Yayınları.] kitabı, Ayfer Tunç'un yayımlanan ilk öykü kitabıdır ve içinde dokuz adet hikâye vardır. Bunlar: "Saklı", "İhtilaller Neye Benzer", "Yaşadığımız Yerler", "Önemsizlik", "Ay Bakıyor", "Mozart'ın Son Zartı", "Su", "Silentium", "Yüreğin Mahallesi" öyküleridir. Yazar, 1989 yılında *Saklı* kitabını ilk kez yayımladıktan sonra 2006 yılında üçüncü öykü kitabı olan *Evvelotel* ile birlikte tekrar *Evvelotel-Saklı* adıyla yayımlar. Her iki kitap arasında olay ve karakter ortaklığı vardır. Bu sebeple iki kitap tarafımızca birlikte okunup değerlendirilmiştir. Ayrıca *Saklı*'nın da 2006 yılındaki basımından alıntılama yapılmıştır. *Saklı* isimli öykü kitabında kadın-erkek ilişkileri içinde aşk ilişkisi yönüyle değerlendirdiğimiz öyküler şunlardır:

Saklı, kitaba adını veren ilk öyküdür. Bu öyküde anlatıcı, çocukluk yıllarında tanıdığı ve hikâyesinden çok etkilendiği "süslü yenge" ve "zembili göçmen" adıyla anılan evli bir çiftin hayatına dair anımsadıklarını, şiirsel bir üslupla okuyucuya aktarır. Bu öyküde gençlik yıllarında âşık olduğu adama kavuşamayan, onun tarafından aldatılan ve başka bi adamla evlenen bir kadının hikâyesi okuyucuya aktarılır. Hikâyede karakterler ve olay detaylı verilmese de aktarıldığı kadarıyla sevdiği adamı unutamayan ve kocası tarafından çok sevilen kadının trajik hayatı işlenmiştir. Süslü yenge, gençlik çağında bir adama âşık olur, onu yıllarca bekler. Fakat sevdiği adamı, yanında güzel bir kadın ve bebekle gördüğü gün yıkılır. Yıllarca ona bir çift söz söylemek ve onunla tekrar karşılaşmak için yaşar. Bu umutla yaşarken süslü yenge, zembilli göçmenle evlenir fakat ona âşık olmaz, zembillinin kendisine duyduğu aşkı sever. "Göçmen onun iki mavi çakıl taşı gözlerine dalmış, süslü yenge kendi âleminde o ilk sevilene söylenecek bir çift sözü düşünmektedir." (s.165). Süslü yenge, yaşadıkları küçük şehirde eğreti duran, oraya yabancı bir kadındır. Bu yabancılığı yok etmek ve kendini insanlara sevdirmek için her gün giyinip kuşanır, birinin evine davetiz misafir olur ve gençken sevdiği gencin onu terk ediş hikâyesini anlatır. Süslü yenge yaşadığı yerde daima insanların dalga geçtiği, ciddiye almadığı bir gülünç figürüdür. Kocası ise onun tam tersi insanlarla iletişim

kurmaktan hoşlanmayan biridir. Onun hayattaki tek derdi ise süslü yengedir. Anlatıcının aktarımına göre zembilli göçmen, süslü yengeden önce bir evlilik daha yapmış ve karısı tarafından terk edilmiştir. Göçmen, ikinci evliliğini süslü yenge ile yapar ve hayatının sonuna kadar onu sever ve süslü yenge tarafından gerçek bir aşkla seviyeceği günü bekler. Hatta süslü yenge öldüğünde de mezarının başından ayrılmaz ve adı o günden sonra deli göçmene çıkar.

Yazarın bu kitaptaki öyküleri, ilk yazdığı öyküler olduğu için tüm eserleri göz önüne alındığında farklı bir hava taşır diyebiliriz. Hem kahramanların hayatlarının çok yüzeysel anlatılması hem *Evvelotel* kitabında tüm bu öykülerin farklı bir şekilde tekrardan ele alınışı, öyküler ile ilgili çok büyük bir malzeme ortaya koymaz. Kitapta aşk ilişkisi yönüyle veri elde edebildiğimiz diğer bir öykü *Silentium*'dur.

Silentium öyküsü, yazlık bir adada yaşayan fayans ustası Cafer'in adayı ziyarete gelen ve kendisine yakınlık gösteren bir kadına duyduğu aşkı ve onu bekleyişini konu edinir. Cafer, lüks bir evin şöminesini örerken yanına gelen kadın, onunla ilgilenir, üşüyen ellerini eliyle ısıtır ve onu çarşıda yemeğe davet eder. Kadın, Cafer'in sessizliğinden etkilenir. Ada'nın yazın hareketlenen fakat kışın sessizliğe bürünen hâliyle Cafer'i özdeşleştirir, ona bunlardan bahseder. "Unutulan ve her kış terk edilen, bu yüzden zamanı kaybetmiş bir adada yaşanmamış da sayılabilecek bir hayat akarken ağır ağır, birdenbire çıkıp gelen bu kadınla yaşanan anlar sel gibi, taşkın gibi ürkütücü ve güzeldi." (s.234). O günden sonra Cafer, bir kez gördüğü ve âşık olduğu kadının bir daha adaya gelmesini bekler ve tek yaptığı şey, adaya gelen gemilerden inen yolculara bakmak olur. Uzun bekleyişten sonra bir gün kadının adaya geldiğini görür, büyük bir heyecana kapılıp yanına yaklaşır fakat bir arkadaş grubuyla oturan kadın onu tanımaz. Hayal kırıklığıyla uzaklaşır oradan.

Yüreğin Mahallesi öyküsü, kitabın son öyküsüdür ve anlatıcı konumundaki kahraman ile Asude'nin aşkını konu alır. Anlatıcı, hayatta hemen her kadın tipini tanımış ve birtakım ilişkiler içinde bulunmuş biri olarak karşımıza çıkar. Aradığı kadını bulamayan, kadınlardan sıkılan ve kaçan bir erkektir. Asude ise geçmişte bir kere âşık olmuş, çok sevmiş ve terk edilmiş bir kadındır. O günden sonra kimseye güvenemeyen Asude, yalnızlığı seçer. İki kahraman bir mekânda karşılaşırlar. Asude, dalgın ve farklı havasıyla yalnız başına bir masada oturur. Bu hali anlatıcının dikkatini çeker. "Sıcaklığı beni çekti, kalktım, masasına gittim. Öyle bir baktı bana, yalnızlığımı aralamak isteyen gözlerimi görmedi." (s.240). Anlatıcı, Asude'nin

masasına gider ve hiçbir şey demeden ellerini tutar. Bir süre bakışırlar ve Asude de ellerini çekmez. İki kahraman arasında bir duygu yaşanır. Anlatıcı, yıllardır beklediği kişinin Asude olduğunu hisseder, Asude ise uzun yıllardır yalnızlıkla boğuşurken gerçek bir insanın sıcaklığına hasret kalır ve anlatıcı da onu bulur. Anlatıcı, Asude'yi sever. "Suskunluğunda hayatını gizleyenleri, Asude'yi sevdim." (s.243). Asude ise uzun süre üzerindeki acılı hali anlatıcı ile atar ve iki kahraman da bekledikleri aşka kavuşmuş olur.

Kitaptaki öykülerin hacminin kısa oluşu her ne kadar ilişkiler hakkında bir değerlendirme yapma durumunu kısıtlasa da bu öykülerde yaşanan aşklara dair en dikkat çeken nokta, tek taraflı olarak devam etmesi olur.

Evvelotel[Tunç, A. (2006). *Evvelotel-Saklı*, İstanbul, Can Yayınları.] kitabı, Ayfer Tunç'un üçüncü öykü kitabıdır. Kitap, yazarın *Saklı* adlı kitabıyla birlikte 2006 yılında basılır. Bunun sebebi de *Evvelotel*'deki her öykünün *Saklı*'daki öykülerle bağlantılı olmasıdır. Bu bağlantı, yazarın kendi eserleri arasında metinler arası bir yaklaşım sergilediğini gösterir. *Evvelotel* kitabında dokuz öykü yer alır. Bunlar: "Evvelotel", "Kibir", "Halâs", "Acilezzet", "Hiçbir Hikâye Görüldüğü Kadar Temiz Değildir", "Doğru", "Yanık Taşlar", "Tevekkül", "Serim-Düğüm-Çözüm" dür. Kadın-erkek ilişkileri bağlamında aşk kavramını değerlendirdiğimiz öyküler şunlardır:

Halâs öyküsü, *Saklı* kitabındaki *Yaşadığımız Yerler* adlı öyküyle bağlantılıdır. O öyküde anlatıcı konumunda olan kız, Halâs'tır ve bu öyküye de adını verir. Burada anlatıcı konumundaki başkahraman ile Halâs arasında bir ilişki yaşanır. Öyküdeki iki kahraman da aileleri tarafından istenmeyen bireyler olarak karşımıza çıkar. Anlatıcı, toplumun kurduğu düzen içinde kendine yer bulamayan; ailesi, çevresi ve mesleği ile aidiyet kuramayan bir bireydir. Duygu ve düşünce dünyası karışık olan anlatıcı, içine kapanık bir hayat yaşar. Bir gün karşı komşunun dairesinin kapısının uzun süre açık kalması dikkatini çeker. "Kapılarının ardına kadar açık olduğunu gördüğüm bir gün tanıştık, dünya tarafından istenmediği türlü verilerle kendilerine hissettirilen iki kişi." (s.44). Anlatıcı, Halâs'ın evinde devamlı bir kavganın olduğunu duyar fakat çok fazla irdelemez. Halâs annesi ile yaşar. Tanışmalarının ardından aralarında bir yakınlık başlar. Halâs devamlı öyküler anlatır ona. Anlatıcı, en çok da Halâs'ı tanıdıktan ve onun anlattığı bir olaydan sonra ailesinin kendi içinde de yara olduğunu fark eder. Halâs, babası öldüğünde henüz çok küçük yaşlarında annesi tarafından

istenmediğini, annesinin onu devamlı surette bir kuyunun yanında oynaması için gönderdiğini, fakat kuyuya düşecekken vicdan yapıp ölmesine müsaade etmediğini anlatır. Her ikisi de anneleri tarafından istenmeyen çocuklar olarak büyür. Bu durum onları, yaralı birer insan yapar ve birbirlerini bulana dek kimseye yakınlaşamazlar. “Ama giderek varlık kazandı, artık beni seviyor çünkü.” (s.51). Halâs ve anlatıcı arasında yaşanan bu ilişki devam ederken Halâs bir gün onu iç istemeyen ve kabullenmeyen annesini öldürür ve ceza evine girer. Anlatıcı, onu orada da ziyaret eder devamlı. Anlatıcıya göre bir anlık cinnet anında yapılmış bir şey gibi görünse de Halâs için bu durum öyle değildir. Ona göre bir anlık cinnet değil, cinnetten çıkıştır bu durum. Halâs, annesini cinnetin ta kendisi olarak yorumlar. Son görüşmelerinde anlatıcı Halâs’ın kilo aldığını fark eder, Halâs da ona hamile olduğunu söyler ve böylelikle anlatıcı, Halâs’ın varlığını gerçek manada kabul eder. Hayata tutunamayan ve ailevi travmaları olan bireylerin birbirine sığınma hali, öykünün en dikkate değer noktası olur.

Serim-Düğüm-Çözüm kitabın son öyküsü olarak adeta *Saklı* kitabıyla ve onun özelinde *Yüreğin Mahallesi* öyküsüyle hesaplaşan bir nitelik taşır. *Evvelotel* kitabının bu son öyküsünde yazar, kendi yazarlık geçmişini sorgular ve kendine çeşitli özeleştiriler getirir. Özellikle ilk kitabındaki birçok öykü gibi *Yüreğin Mahallesi* öyküsünün de bir çözüme bağlanmaması, düğüm bölümünde takılıp kalması eleştirilir anlatıcı tarafından. Düğümü çözülmüş gibi sunan yazarın sebepleri olduğunu da ekler ve bu öyküyü diğer öykülerden farklı kılarak *Yüreğin Mahallesi* öyküsünün sonucu şeklinde yazar. Buna göre o öyküde sevebileceği kadını arayan romantik anlatıcı ile yalnız ve asil bir suskunluğa sahip Asude’nin hikâyesi şöyle sonlanır: Anlatıcı, Asude’nin daveti üzerine evine gider. Fakat sevdiği kadınla birlikte olmayı planlayan genç adam için büyük bir hayal kırıklığı yaşanır. Asude’nin evinde felçli bir çocuk ve bir sürü akraba vardır. Yalnız kalma niyetiyle gelen anlatıcı, karşısında gördüğü manzaradan dolayı gider ve bir daha Asude’yi aramaz.

Saklı ve *Evvelotel* kitaplarındaki öykülerin gerek konu itibariyle gerek de karakter ortaklıkları sebebiyle birbiriyle bağlantılı oluşu, kitapların birbirinden bağımsız olarak değerlendirilmesini engeller. Bununla birlikte *Saklı*’daki öyküler, şiirsel bir üslupla yazılıp daha kısa ve yüzeysel bırakılırken *Evvelotel*’de ise az da olsa kahramanların daha derinlikli yazıldığı görülür. Genel olarak her iki kitapta da kadın ve erkek ilişkilerinin aşk, evlilik ve aile ilişkileri üzerine kurulu olduğu

görülür. Bu ilişkilerin genellikle ortak tarafı da kahramanların yalnızlık çekmesi, aile ilişkilerinde yaşanan sıkıntılar ve genel olarak çevreden soyutlanma şeklinde gerçekleşir. Tunç'un tüm eserlerinde olduğu gibi hikâyelerinde de travmatik tipler çoğunluktadır. Öykülerinin hiçbirinin bir çözüme ulaşmaması sebebiyle ilişkilerin seyri hakkında çok detaylı bilgi sahibi olamasak da *Evvelotel* kitabındaki her öykünün *Saklı*'daki öyküyle bağlantılı oluşu, olayların biraz daha derinine inilmesine olanak sağlar. Fakat *Evvelotel*'de de *Saklı*'da olduğu gibi her öykü bir sonuca varmaz. Her ne kadar öyküler birbiriyle bağlantılı olsa da *Evvelotel*'deki öykülerde çoğu zaman gözlemlediğimiz şey, *Saklı*'daki kahramanların, ilişkilerin veya yaşanan olayların bu kitapta değişmiş olması olur. Çoklukla *Evvelotel*'in kahramanları, *Saklı*'nın kahramanlarını yalancı çıkarır diyebiliriz. Yani *Saklı*' da bir öyküde anlatılan bir meselenin kurgusu değişerek *Evvelotel*'deki haliyle karşımıza çıkar. Bunun dışında kadın-erkek ilişkileri içinde en sık karşımıza çıkan şey, aşk veya evlilik ilişkisi içinde çiftlerin birbiriyle tam bir uyum içinde olamama durumudur. Hem *Saklı*'daki öykülerde hem de *Evvelotel*'deki öykülerde yaşanan ilişkiler, kadın ve erkekler arasındaki çatışma halini ortaya koyar. Bu çatışmaların bireysel olgulara dayandığı noktalar olduğu gibi toplumsal bir arka planın olduğu da gözlemlenir. Romanlarda olduğu gibi öykülerde de en çok dikkat çeken noktalardan biri aile içi ilişkileri problemlili olan kişilerin melankolik ruh halleridir. Bu problemlili hal direkt baba-kız veya anne-oğul arasında yaşanmasa da bireyi mutsuz etme ve dış dünyadaki ilişkilerini etkileme noktasında ailesel faktörler inkâr edilemez.

Yazarın bir diğer kitabı *Mağara Arkadaşları* 'dır.

Mağara Arkadaşları[Tunç, A. (2006). *Mağara Arkadaşları*, İstanbul, Can Yayınları.] kitabında toplam sekiz adet öykü bulunmaktadır. Bu öyküler: “Mağara Arkadaşları”, “Ses Tutsağı”, “Cinnet Bahçesi”, “Gençlik Sabah Çiyidir”, “Küçük Kuyu”, “Siz ve Şakalarımız”, “Alafranga İhtiyar”, “Ara Renkler Grubu” dur. Kadın-erkek ilişkileri bağlamında aşk ilişkilerine yönelik veri elde edebildiğimiz öyküler şunlardır:

Küçük Kuyu öyküsünde başkahraman, arkadaşlarıyla çıktığı bir tatil sırasında sahte bir mutlulukla günlerini geçirdiğini fark edince içi sıkılır ve arkadaşlarıyla tatili yarıda kesip küçük bir sahil beldesine gelir. Tesadüfen girdiği bir otelde konaklamaya başlar. Amacı tamamıyla kafa boşaltmak ve iç sıkıntısını geride bırakmak olan başkişi, otelde bulunan Leyla isimindeki kızın hülyalı bakışlarından

daha ilk gece çok etkilenir. “Hülyalı bakan gözlerine takıldım yine. Yalnız bana mı öyle bakıyordu, hep mi öyleydi bilmiyordum. Kadının gözlerinden, solgunluğundan ve inceliğinden hoşlandım.” (s.132). Başkahraman, konakladığı beldede gezinir, kahveye uğrar. Orada Orhan adından bir genç kendisiyle yakınlık kurar. Birlikte otele gelip bir sofrada zaman geçirirler. Otelin sahibi de onlara eşlik eder ve o sırada Leyla’yı görür. Leyla, otelin sahibinin kızıdır ve müşterilere hizmet vermekten sorumludur. Başkahraman, Leyla’nın diğerlerine daha donuk, kendisine ise daha farklı baktığını hisseder. Gece odasına çıktığında Leyla’yı yatağında yatıyor bulur. Duruma anlam veremese de Leyla’ya kapılır ve birlikte olurlar. Sonrasında köyün kahvesine gittiğinde Leyla hakkındaki gerçeği öğrenir ve çok öfkelenir. Orhan ona durumu anlatır. Leyla’nın otele gelen müşterilerle birlikte olduğunu ve bu şekilde devamlı surette otele birilerinin geldiğini, her gelen kişinin Leyla’dan etkilenip muhakkak tekrar geldiğini anlatırlar. Bunları duyunca öfkeden deliye dönen başkahraman otele gelip hesabını keser ve oteli terk eder. Otelden çıktığında dönüp geriye baktığı vakit Leyla’nın candan kendisine baktığını fark eder fakat sonra bunun bir hayal olduğunu ve onunla ilgili herhangi bir umuda kapılmaması gerektiğini düşünür. Döndükten sonra tekrar o otele gitmeyi çok istese de kendine engel olur ve kalbinde bir yumru ile yaşamaya devam eder. Bu öyküdeki başkahraman da toplumdaki birtakım bozukluklara, insan ilişkilerindeki sahteliklere tepkiyle yaklaşan ve bu tarz ilişkilerin içine girmektense münzevi bir hayat yaşamayı tercih eden biri olarak karşımıza çıkar. Birçok öyküde işlendiği gibi yalnızlık böyle düşünen bireyler için tek yaşam şeklidir.

Alafranga İhtiyar öyküsü, aşk kavramını konu edinen öykülerden biridir. Öyküde anlatıcının makine mühendisliği bölümünde okuduğu yıllarda bir cumartesi günü kız arkadaşını beklerken o vakitler meşhur olan bir müzikale giren “alelâde bir köylü dede”nin dikkatini çekmesiyle başlar. Anlatıcı, bu durumu çok garipser ve birkaç hafta aynı yere gelerek adamı evine kadar takip eder. Muharrirliğe meraklı olan genç adam, yaşlı adamın Cihangir’de bir apartmanda kapıcı olduğunu öğrenir ve bir vesile ile kendisiyle tanışır. Adamın dış görünüşünü Batı müziği dinleyen biriyle eşleştiremeyen anlatıcı, bu durumun ilginç bir öykü konusu olacağını düşünür. Hikâyenin bundan sonraki kısmı, yazarın alafranga ihtiyar olarak tanımladığı Ulvi Efendi ile genç muharririn sohbeti üzerine gelişir. Bu sohbetle birlikte Ulvi Efendi’nin geçmişi üzerine bilgi sahibi oluruz.

Ulvi Efendi, Darülelhan'da müstahdem olarak çalıştığı yıllarda henüz çok genç yaşta iken okulda müzik eğitimi alan Hande'yi görür ve ona âşık olur. Hande, zengin bir ailenin yüksek tahsilli kızıdır. Dolayısıyla Ulvi Efendi'nin ona hayranlığı fark edildiğinde okulda öğrenci çevresi bu durumla dalga geçmeye başlar. Tüm dalga geçmelere inat, Ulvi Efendi Hande'nin sınıfı önünde beklemeye, ona gizlice bakmaya devam eder. Beklentisi olmadığını bilse de Hande'yi sevmekten vazgeçmez. Bir gün Hande arkadaşlarıyla bir olup Ulvi Efendi'ye bir oyun oynar. Onu pastanede beklediğine dair bir not verir. Ulvi Efendi, kendisine oyun oynandığını bildiği halde gider oraya ve Hande ile yüzleşir. Hande ise bu durumdan çok utanır. Ulvi Efendi'nin Hande'ye aşkı tüm okulun dilinde iken Hande, okulu bırakıp kendinden yirmi yaş büyük şan hocası Nedim Bey'e âşık olur ve onunla evlenir. "Çok üzgündüm. Başkasıyla evlendi diye değil... Onu hakikaten sevmiştim, benimki imkânsız bi sevdaydı, biliyordum, ama o sevsin, sevilsin, mes'ut olsun isterdim." (s.193). Çok çapkın olduğu konuşulan Nedim Bey, Hande'yi aldatır ve bir yıl sonra boşanırlar. Hande sonrasında başka bir evlilik daha yapar ve Amerika'ya yerleşir. Ulvi Efendi ise bir daha sevdiği kızı göremese de onu hiç unutamaz. Askere gidip geldikten sonra ailesi onu görücü usulü olarak evlendirir. İstemese de ailesine karşı çıkamaz fakat karısı Güldane'de bir gariplik sezer. Evlendikleri günden itibaren kadının yüzünün hiç gülmemesi, mutsuz olması, aklının başka birinde kaldığını hissettirir Ulvi Efendi'ye. Nitekim karısına karşı dürüst davranır ve sevgiye hürmetine göstermek istercesine, sevdiği adamın da rızası olması koşuluyla onu kendisine gönderebileceğini söyler. Güldane neye uğradığını şaşırır ve gerçeği anlatır. "Meğer kasabada Sefer diye bir delikanlıyla birbirlerini severlermiş. Ama babanın emri, boynu kıldan ince, ağlaya ağlaya varmış bana. Sefer de onun arkasından İstanbul'a varmış." (s.195). Ulvi Efendi sefere haber gönderir, ikisi de her şeyi göze alırlar ve seven iki insan birlikte kaçır. O günden sonra ailesi Ulvi Efendi'ye büyük öfke duyar. Fakat Ulvi Efendi bunlara kulak asmaz, evlilik ve aşk defterini kapatır, kendini müptelası olduğu Batı müziğine adar. Öyküde yazarın, hem toplumsal düzene hem de kadın-erkek ilişkilerine dair mesajlarının olduğu görülür. İnsanların sosyal ve ekonomik statülere göre ilişkilerini belirlediği gerçeği gözler önüne serilir. Sadece kadın-erkek ilişkilerinde değil, müzik zevki konusu da dâhil olmak üzere hemen her konuda insanların kalıp değerlere göre yorumlandığı ve bu yorumlamanın yanlışlığı gözler önüne serilir.

Mağara Arkadaşları kitabında bulunan hikâyelere baktığımızda kadın-erkek ilişkilerinin hemen tamamında mutsuzluğun hâkim olduğu görülür. Bu mutsuzluğa sebebiyet veren çeşitli durumlar vardır. Bunlardan ilki öykülerde başkişi olarak yer alan kahramanların genellikle toplumdan kopuk yaşayan, yalnız bireyler olduğu görülür. Geçmiş deneyimleri sebebiyle hayattan elini çeken bu kahramanlar, yalnız başlarına yaşayan her yaş grubundan insanlar olabilir. Bazı öykülerde genç bir erkek başkahraman iken bazı öykülerde yaşlı bir erkeğin olabildiği gibi kadınlar da bu grubun içinde olabilmektedir. Bu yalnızlık seçiminin temelini geçmiş ilişkilerdeki hayal kırıklıkları olduğu gibi karakterlerin travmatik özellikleri sebebiyle de sağlıklı iletişim kuramadıkları gözlenir. Varoluşsal sıkıntılar da kişileri kendi iç dünyalarına itmekte ve onları insanlardan koparmaktadır. Bazı öykülerde bu anlaşılama durumu kişileri cinnete kadar götürür. Bu kişiler için çıkış yolu, bir aşk duygusunun içinde olmak olabilir. Toplumdan kopuk, aile bağları zayıf insanların ilişkileri de problemlidir. Yazarın geçmişleriyle birlikte aldığı karakterlerin geçmişlerinden kopuk yaşamaları hem öykülerde hem de romanlarda mümkün olmaz.

Kırmızı Azap[Tunç, A. (2014). *Kırmızı Azap*, İstanbul, Can Yayınları.] kitabı toplamda dokuz adet öyküyü içinde barındırır. Bu öyküler: “Kadın Hikâyeleri Yüzünden”, Soğuk Geçen Bir Kış”, “Kar Yolcusu”, “Mikail’in Kalbi Durdu”, “Kırmızı Azap”, “Kaybetme Korkusu”, “Taş-Kâğıt-Makas”, “Fehime”, “Yük” tür. Bu öykülerin büyük bir kısmında kadın-erkek ilişkilerine dair elde ettiğimiz veriler, tarafımızca yorumlanmıştır. Aşk ilişkisi bağlamında veri elde ettiğimiz öykü, *Kar Yolcusu* öyküsüdür.

Kar Yolcusu öyküsü, tren yoluna yakın, etrafı dağlarla çevrili bir kulübede münzevi bir hayat yaşayan Eşber adındaki genç bir adam ile peşindeki kötü adamlardan kaçan Fidan isminde bir kadının tesadüf eseri yollarının kesişmesi üzerine kuruludur. Eşber, yalnız yaşayan, hayattan hiçbir beklentisi olmayan bir adamdır. Dünyası, kendi yaşadığı yer kadar olan, bundan fazlasını görmeyen, bilmeyen Eşber için, hayat; aynı günleri yaşayıp tüketmekle geçer. Dağ başında yaşaması sebebiyle evinin etrafını geceleri kurtlar sarar. O da kurtlarla daima bir oyunun içinde bulur kendini. “Kurtlar olmasa bu sessiz beyazlığın içinde kendini yok sanacaktı.” (s.44). Bir gece kulübesine dönerken karlar üstünde yatan ve donmak üzere olan bir kadın görür. Onu evine getirir ve donmaktan kurtarır. O kadın Fidan’dır. Fidan, genç yaşında parlak bir yaşam hırsıyla karanlık bir dünyanın içine

girer ve boyunu aşan birtakım işler sebebiyle öldürölmek istenir. Bu sebeple peşindeki adamlardan ve karanlık dünyadan kaçıp kendine yeni bir hayat kurmak için uzaklara gitmek ister ve bir trene biner. O trende yolculuk ederken peşindeki adamların kendisini takip ettiğini anlar ve adamlardan kurtulmak için kendini trenden atar. Trenden atladığı yer, Eşber'in evine yakın bir yerdir. Fidan, Eşber'in kendisini kurtardığını görünce mutlu olur. "Fidan çorbasını içti, gözyaşlarını sildi ve hayatını kurtarmış olan bu sarı benizli adamın karşısındakine neşe veren beyaz dişlerine baktı. Güvende olduğundan emindi artık." (s.47). Fidan, Eşber'e orada olmasıyla ilgili bir yalan hikâye uydurur ve Eşber'in kendisine inanmasını sağlar. Eşber içinse durum bambaşka bir boyuttadır çünkü kendisine ilahi bir armağan gönderildiğine inanır. Fidan'ın orada kaldığı günlerde Eşber, yeniden hayata döner. Yalnızlığını unuttur. Hayata karşı bir bağlanma hisseder. Her gece pencereye çıkıp evini saran kurtlar dahi aklına gelmez. Yaşamak arzusuyla dolup taşar. Bu hislere bürünmesinin sebebi Fidan'dır. Ona âşık olur ve hiç gitmeyeceğine inanır. Fidan için ise durum bambaşkadır. O türlü planlar yapar kendisini için fakat diğer taraftan da Eşber'in kendisine bağlandığını görür ve bu durum onu korkutur. Günler sonra Fidan artık gitme vaktinin geldiğini düşünür ve Eşber'e gideceğini söyler. Eşber ise bu durum karşısında donup kalır. O, Fidan'ın "acıklı yalnızlığının giderilmesi için" gönderildiğine inanır. Onun göz göre göre gitmesine izin vermez. Fidan ise Eşber'den korkar. Rahat rahat çıkıp gidemeyeceğini, meczup olarak gördüğü bu adamın buna izin vermeyeceğini anlar. Fidan sessiz kalıp kurtulma planları yaparken bir trenin gece oradan geçtiğini görür. O trene yetişip kaçmayı düşünür. Başka bir kurtuluş yolu bulamaz. Bir gece hızlıca evden çıkar ve koşarak treni yakalamaya çalışır, o esnada Eşber de onu kovalar. Tam yakalayacakken Fidan trene tutunur ve kaçmayı başarır. Eşber ise öykünün sonunda etrafını çevreleyen kurtlarla kalır. Öykünün sonu ucu açık bırakılmış olsa da Eşber'in kurtlarla bir oyun içinde olması, öykünün sonunda ise elinde silahı olmadan kurtlara yakalanması, onun mağlubiyetini gösterir. Oyunu kurtlar kazanır. Yazarın kahramanına oynattığı bu oyun ise onun hayattaki tek yaşam belirtisidir. Tüm hayatını yalnız ve kimsesiz geçiren bir adamın bir kadına tutunma çabası ve sonunda kaybetmesi anlatılır. Aşk, öyküde tek taraflı işlenir. Diğer öykülerde olduğu gibi hayatın bir köşesinde kalmış, oraya sıkışmış bir insanın insanlardan kopuk yaşamı ve kendi dünyası anlatılır. Yalnız yaşayan ve dünyası dar olan kahramanın hayatının detayları verilmese de hayatına giren kadına bağlanması ve bu bağlanmanın kadın nezdinde hastalıklı bir biçimde algılanması ve

onu korkutması, kahramanın ruhsal sıkıntılarına işaret eder. Hemen tüm öykülerde görülen problemliler bu öyküde de yerini alır.

Kırmızı Azap kitabında toplumdan kopuk bir biçimde yaşayan insanların hikâyeleri çoklukla işlenmektedir. Hayatı boş ve anlamsız gören bu kahramanlar, ilişki içinde buldukları insanları da kendi derin hüznlerinin içine çekebilirler. Öykülerde ağır melankolik ve hüzünlü bir hava vardır. Dolayısıyla bu da kadın-erkek ilişkilerine yansımıştır.

2.Evlilik İlişkisi

Ayfer Tunç'un hikâye ve romanlarındaki evlilik ilişkisi, kadın-erkek meselesine dair en çok işlenen ilişki biçimidir. Evlilikler, kadın ve erkeklerin hayat birliğini temsil eder. Bu süreçte yaşanan sıkıntılar da eşlerin tüm hayatına etki edebilir, kadın ve erkekleri çeşitli açmazlara sokabilir. Bu anlaşmazlıklar arasında en büyük pay, iletişimsizlikle birlikte gelen sadakat sorunları olur. "Evliliklerde eşleri birbirine bağlayan en önemli etken sadakattir." (Tarhan, 2006:92). Yazarın hikâye ve romanlarına bakıldığında da sadakat ve sadakatsizlik kavramları büyük öneme sahiptir. Bu başlık altında yazarın tüm romanlarını kronolojik olarak inceledikten sonra hikâyelerindeki evlilik meselelerini de yine bu başlık altında değerlendirmeye tabi tutacağız.

Evlilik kurumu içerisinde çeşitli anlaşmazlıklar, ilişkilere sorun olarak yansıyor kadın ve erkeği yıpratır. *Kapak Kızı*[Tunç, A. (2005). *Kapak Kızı*, İstanbul, Can Yayınları.]romanında da kadın erkek ilişkileri çoğunlukla problem temelli ilerler. Romanda Bünyamin'in Cennet ile evliliğinin kötü gidişatının birçok sebebi vardır. Bünyamin, demir yollarının yemekli vagonunda garson olarak çalışan, gelenek ve göreneklerine bağlı bir adamdır. Kardeşi Metin'in çalıştığı dikim atölyesinde Cennet'i görür, beğenir ve ciddi bir niyetle yaklaşarak evlenmek ister. Evlenmek istediği kadında aradığı kıstas, hareketlerinde usturuplu ve terbiyeli olmasıdır. Zamanında konfeksiyon atölyesinde çalışan bazı kızlarla gönül eğlendiren Bünyamin, Cennet'in diğer konfeksiyoncu kızlar gibi olduğunu düşünüp tanışmak istemese de kardeşinin onayıyla Cennet ile tanışmaya karar verir. Kısa bir görüşme sonrası ailelerin izni ile evlenmeye karar verirler. Gecekonuda oturan ve fakir bir hayat süren, çalışmaya mecbur olan Cennet, evlendikten sonra Bünyamin'in isteğiyle işi bırakır ve bundan memnuniyet duyar. "Evlenir evlenmez işten çıkarmıştı Cennet'i."

Hiç itiraz etmemiştir on beş yaşından beri mağazada tezgâhtarlık, dispenserde odacılık, konfeksiyon atölyesinde işçilik, yedek parça dükkânında sekreterlik, dişçi muayenehanesinde ortalıkçılık yapan kız. Tuhaf bir aşağılanma duygusu içindeydi çalışırken. Aldığı her kuruşu giyime, kuşama, makyaj malzemelerine, kuaföre harcar, kendini daha iyi, daha farklı hissetmeye çalışırdı. Bu yüzden bekârlığında babasıyla ne kavgalar etmişti. Giyim kuşama, saç başı ona minibüste bir ayrıcalık kazandırmıyorsa da, aldığı eve vermek zorunda olan arkadaşlarının arasında kısmi bir üstünlük sağlıyordu.”(s.66). Cennet içten içe içinde bulunduğu şartları, yaşadığı hayatı benimsemez, daha fazlasını ister. Hep çalışmak zorunda olmak onu evlenene dek yorar ve o sebeple Bünyamin’in çalışmasını istememesi ilk zamanlar işine gelir. Üstelik Bünyamin’in demiryollarında memur olması da onun için gurur duyulacak ve yeri geldiğinde havası atılacak bir durumdur. Kadının eğitim hayatına devam etmemesi, bir mesleğe sahip olmaması, hayatını ve çalışabileceği işleri de sınırlar. Tüm bunların doğal sonucu olarak kadın, erkekten bir şeyler bekler hale gelip ona ve onun çizdiği sınırlara uygun bir hayat sürer. “Her gün baştan aşağı temizlediği evinde oturup pencereden bakmak, yemek pişirmek, komşularıyla çene çalmak; dişçi muayenehanesinde kuru bir sandalyede oturup kapı açmaktan, suların akmadığı günlerde hastalara pis dişlerini fırçalasınlar diye su dökmekten, hela temizlemekten ya da günün on on iki saati boyunca kumaş tozlarına bulanıp patronun küfürlerini dinlemekten, azarlanmaktan, hakarete uğramaktan çok daha iyiydi.”(s.67). Cennet için bu rahatlık uzun sürmez. Ekonomik sıkıntılar baş göstermeye başlayınca çalışmak için tutturur.

Ekonomik sıkıntılar evliliklerde her daim büyük bir problem kaynağı olmuştur. Maddi ihtiyaçlarını karşılamakta güçlük çeken çiftler için para problemi aşılamaz durumlara geldiğinde evlilikte huzursuzluk baş gösterip karı koca arasında ipler kopma noktasına gelebilir. Bu durum kişileri mutsuzluğa sürüklemektedir. Bünyamin, evlendiklerinde eşinin çalışmasını istemeyip, işten ayrılmasına neden olur. Bu durum, evliliğin ilk yılında yıllarca çalışmış olmaktan bıkmış olan Cennet’in hoşuna gitse de zamanla isteklerin artması ve Bünyamin’in kazancının yetmemesinden dolayı aralarında çatışma baş gösterir ve Bünyamin istemese de Cennet’in çalışmasına razı olur. “Cennet pencerede kocasını beklemeye doyup, kıt kanaat geçinmekten usanıp “Çalışacağım,” diye tutturunca Cennet’e bir sekreterlik işi buldu. Parası hiç de fena değildi. Bünyamin karısının çalışmasını istemiyordu, ama para

kavgası yapmaktan öyle bıkmıştı ki, sesini çıkarmadı.”(s.72).

Cennet ile Bünyamin arasında evliliği çıkmaza sokan birçok sorun vardır. Tüm bu sorunların en büyük tetikleyicisi de Bünyamin’in Cennet’i komşuları Garo’dan kıskanmasıdır. Garo’nun Cennet’e ilgisi olduğunu düşünen Bünyamin, kafasında kurduğu türlü aldatma senaryoları ile ikisi arasında gizli bir ilişki olduğu şüphesine kendini inandırır ve günden güne bu fikir onu yer bitirir. “Belki Garo da geliyordu. Belki çok eğleniyorlardı, belki Anahit Cennet’le Garo’yu yalnız bırakıyordu. Bünyamin evden uzak olduğu gecelerde, hep bunu düşünür olmuştu. Kuşkuyu kafasından atamadığı için evinde de huzursuzdu. Durduk yerde aklına Garo geliyor, garip bir güçsüzlük tepeden tırnağa tüm vücudunu sarıyordu. Kuşkularından açıkça söz edemediği için daha sinirli ve gergindi. Cennet de kocasının karşısında sus pus oturmduğundan, en ufak bir parlama şiddetli bir kavgaya dönüşüyor, Bünyamin haftanın birkaç gecesini oturma odasındaki çekyatta geçiriyordu.”(s. 71). Bünyamin’i evliliğin başlarında içten içe kemiren fakat sonrasında daha da büyüüp onu kendi içinde uçuruma sürükleyen ve böylesine bir şüpheyle dolup taşmasını sağlayan şey, Cennet’in bir süre sonra hamile kalmasıdır. Evliliklerinin ilk zamanları değilse de sonrasında Bünyamin çocuk sahibi olmak istemiştir. Ona göre insan çocuk sahibi olmak için evlenmelidir. Etraftaki herkesin aile, arkadaş ve akraba çevresinin zamanla çocuk neden olmuyor baskısı büyür ve özellikle Bünyamin’i sıkıntıya sokar. Cennet, ona göre daha umursamaz ve olayı akışına bırakmış bir haldedir. Zaman içinde bu baskının daha da büyümesi, Bünyamin’de ezik bir psikolojinin oluşmasına neden olup kusurlunun kim olduğu konusunda devamlı muhakemelerde bulunur. Çocuk sahibi olamamayı bir kusur olarak görmesinin yanı sıra bu kusurun Cennet’te olması durumunda bağına taş basıp karısını müdafaa etmeyi düşünmeye kadar varır. İçinde bulunduğu topluma karşı eğer çocuğu olmazsa erkeklik egosu zarar görecektir ve kendini eksik hissedecektir. Bu düşünceler kendisi için içinden çıkılmaz bir hal aldığı anda sorunla yüzleşmek adına doktora gider, kendinden kaynaklı bir sebeple çocuğunun olamayacağını öğrenir ve dünyası yıkılır. Gelenekleriyle büyüyen özellikle ataerkil zihniyetli toplumlarda erkeğin soyun devamını getiren kişi olduğu düşüncesi hâkim olduğundan Bünyamin karısı karşısında küçük düşeceğine ve karısı tarafından ve toplumdan dışlanacağına inanır. Bünyamin tüm bu düşüncelere alışmaya çalışırken Cennet’in hamile olduğunu öğrenir ve bir kez daha dünyası başın yıkılır. Aklından her türlü şeyi geçirir; Cennet’i cezalandırması gerektiğine inanır.

Namusunu temizlemesi gerektiğinden eğer onu başaramazsa kadını dövüp, boşayıp sokağa atmaya kadar varır bu düşünceler. Her bir düşüncesi, içinde bulunduğu erkek odaklı zihniyetin izlerini taşır. Fakat bu düşüncelerin sonucuna katlanmayı göze alamaz. Çünkü yine aynı toplumun, aldatılan bir erkeğe bakışının da aynı olmayacağını bilir. Bu dışlanma korkusuyla kendi içinde sürekli bir gel git yaşar. “Kural dediğin ne? Dışarı için. Kırık kol yen içinde kaldığı sürece mesele yoktu. Hem belki kırık kol da yoktu.”(s. 171). Yaşadığı tüm gelgitlerin sonucunda toplum baskısı ağır gelir ve meselenin meydana çıkmasını kaldıramayacağını düşünüp aldatılma fikrini zihninden atmaya çalışır, hatta böyle bir şeyin olmadığına kendini ikna eder.

Evlilikte çiftler arasındaki şiddetli geçimsizliğin en büyük nedeni iletişimsizliktir. Açıkça konuşamayan çiftler birbirine karşı dolmakta ve evlilikteki sorunlar dağ gibi büyüyüp içinden çıkılmaz bir hal alabilmektedir. Bünyamin ve Cennet arasında, konunun konuşulmaması huzursuzluğu daha da büyütür. Bu durum, Bünyamin’in eşine hınçla dolmasına sebep olur ve sonunda şiddete başvurulur. Karısını döven Bünyamin kendini tanıyamaz. Cennet de duruma boyun eğip ağlamakla kalır. Elinden başka bir şey gelmez. “Bünyamin Cennet’i ara sıra dövmeye başlamıştı. Karısını dövdükten sonra kendini tanıyamıyordu. Ne olduğunu soruyordu, neden böyle olduğunu. Cennet yığınla kardeşin kaynadığı baba evine gidemeyeceğini, giderse, sofraya konan tabağı için kocasının evindekinden daha büyük bir bedel ödemesi gerektiğini biliyor, odaya kapanıp ağlamakla yetiniyordu.”(s. 72). Kadın erkek ilişkilerinde erkeğin maddi gücü elinde tutması kadın için uzun vadede bir sıkıntı kaynağıdır. Toplum içinde kendi ayakları üstünde duramayan, çalışmayan, üretmeyen ve kendine yetemeyen kadın, erkeğe bağımlı hale gelir ve bunun sonucunda kurulan ilişkilerde kaderine razı bir halde yaşamını sürdürür. Erkeğin çizdiği kadere razı olmamak, verilenle yetinmemek için kendi ayakları üstünde durabilmelidir kadın. Romanda Cennet, okumamış, bunun sonucu olarak da çalışma hayatına girdiğinde çeşitli işlerde geçici olarak çalışmış, bu işleri beğenmemiş ve benimsememiştir. Evlenince de eşine bağımlı bir hayat kurmuştur. Herhangi bir boşanma durumunda ailesinin de onu kabullenemeyeceği korkusu, onu kaderine razı hale getirmiştir.

Bünyamin’in bir başka özelliği, çıplak kadın fotoğraflarının olduğu dergilere merakıdır. Evlenmeden önce hatta evliliğinin ilk zamanları bile devam eder bu

alışkanlık. “Evliliğinin ilk aylarında hâlâ o dergilerden alabilecek parası varken arada bir alır, karısı bozulmasın diye kardeşinin evinde bakar ve orada bırakırdı. O zamanlar Cennet’i çok seviyordu, ama yine de alıyordu o dergileri. Kadınların çıplak fotoğraflarına uzun uzun baktıktan, onlarla kısaca seviştikten sonra evine geldiğinde karısının da o kadınlar kadar güzel olduğunu düşünür, mutlu olurdu. Zamanla bu duygu kayboldu. Artık ne karısını o kadınlar kadar güzel buluyordu ne de biraz suçluluk hissederek Cennet böyle pozlar vermeye kalksa nasıl olur, diye düşünüyordu. Cennet evinde bir kadını artık. Onu dergilerdeki kadınlarla karşılaştırmak aklına bile gelmiyordu.” (s.19). Kadın-erkek ilişkisi içerisinde erkeğin kadını zihin dünyasında aldattığı, başka kadın bedenlerini cinsel bir obje olarak görmesi ve hatta daha da ileriye giderek karısını da bu fantezi dünyasına alet ettiği görülür. Karakterin içinde bulunduğu toplumsal yapı, bunu açıkça yaşamaya veya eşinden bu anlamda bir beklentiye girmesine engel olmakla birlikte erkeğin kendi zihninde yarattığı bir fantezi olarak kalmaktadır. Bu anlamda çiftler arasında herhangi bir açık muhabbet veya istek söz konusu olmamaktadır. Erkek, ilk zamanlar eşini de o dergilerdeki kadınlar gibi hayal edip bu hayalle avunurken zamanla bu hissiyatı kaybolur ve eşini evli bir kadın olarak artık çekici bulmaz. Kapak Kızı romanında Bünyamin’in bu manadaki duyguları, dergi kapağında çıplak poz vermiş olan Şebnem’i görmesiyle canlanır. Oradaki kadın figüründen etkilenir. Fakat kapak kızı olan Şebnem’i bugüne dek gördüklerinden ayıran önemli bir nokta vardır. Burada arzulanan bir kadın bedeninden ziyade onu geçmişe, çocukluğuna götüren bir kadın vardır. “Kadın ona dolunayı hatırlatmıştı. Çocukluğunun en tuhaf arkadaşı.”(s.17). Bünyamin yalnızlık çeker. Eşi ile iletişim kopukluğu onu kendi içinde günden güne yalnızlaştırmıştır. Dergi kapağında gördüğü Şebnem’in onu çocukluğuna götürmesi ve onunla konuşunca kendisini anlayacağını düşünmesi, ona içini açmak istemesi, bir kadın fotoğrafı karşısında bu ruh haline girmesi Cennet ile yaşadığı ruhsal kopukluktan kaynaklanır.

Kapak Kızı romanında bir başka ilişkinin kahramanı olan Cavidan’ın yaşadığı evlilik ve bu evliliğe onu götüren süreç oldukça yanlış ilerlemiştir. Cavidan, okul yıllarında kahveci çırağı Ender’e âşık olur. Ailesinin durumdan haberdar olunca bu ilişkiyi kesin dille reddetmesi ve sonrasında çocuğun kahvede bıçaklı bir kavgada ölmesi üzerine bir daha asla eski haline dönemeyen Cavidan, hastanede yatar. Eski neşesini kaybeder, tüm bunların üzerine hakkında etrafta türlü dedikodular yapılan

Cavidan için annesi tarafından bulunan çözüm, onun bu durumunu bilmeyen bir ailenin oğluyla evlendirilmesi olur. “ (...) Bu olaylardan haberi olmayan, kendileri gibi Sinoplu, varlıklı bir ailenin durgun zekâlı oğluyla alelacele ama yine de çeyizinde hiçbir eksik bırakmadan evlendirdi. Cavidan bu evliliğe hiç itiraz etmemişti.”(s.90). Daha en başında yıkık bir temelin üzerine kurulmuş bu evlilik, bir de çiftin çocuklarının olmasıyla daha da içinden çıkılmaz sorunlara yol açmıştır. Zaten normal bir psikolojide olmayan Cavidan çocuğu benimseyememiş, eşinin ailesiyle sorunlar yaşamış, en sonunda da çocuğun bir gece kendi kusmuğuyla boğulması üzerine aile tarafından istenmemiş ve evliliği bitmiştir. Sevgisiz bir temelle başlayan evlilik, hiçbir sorunu çözmemiş, tarafları hızlı bir sona doğru sürüklemiştir. Evliliğin sürekliliği için sadece aşk da yeterli değildir. Evlilik kararı, kadın ve erkeğin kendini birlikte yaşayacakları hayata hem psikolojik hem de fizyolojik olarak hazır hissetmesi durumunda gerçekleşmesi gereken bir sürecin başlangıcıdır. Evliliğin sağlam bir temel üzerine oturabilmesi için bu olmazsa olmaz bir durumdur.

Büyük aşkla başlayan evlilikler bazen çok hazin bir sonla bitebilmektedir. Kapak Kızı romanında Cavit ve Hülya arasında yaşanan aşk da çok güzel başlar. Evlilik hatta bir çocukla taçlanır fakat Cavit'in geçirdiği bir kazada kolunu kaybetmesi, girdiği bunalımla alkolik olması, tüm bunların üzerine karısı ve çocuğunu kendinden uzak tutmak için elinden geleni yapması, Hülya ile boşanmalarına, Şebnem'in ise yatılı okula verilmesine neden olur. Cavit, üniversiteden mezun olduğunda karayollarında mühendis olarak iş bulup çalışmaya başlar ve Anadolu'ya gider. Orada hemşirelik okulunu yeni bitiren Hülya ile tanışır ve birbirlerine âşık olup evlenmeye karar verirler. Bu durum Cavit'in annesini memnun etmez. Kendisinin çiğnendiğini düşünen ve çocuklarını kontrol etmeye alışmış olan Fikriye Hanım, Hülya'yı gelini olarak asla benimsemez hatta oğlunun başına gelen her türlü felaket için gelinini suçlar. Cavit bir kazada kolunu kaybedince bambaşka bir adama dönüşür. Karısına şiddet uygulayan, sürekli içen, çekilmez bir hal alan bu adam günden güne kendini yer bitirir. Bu kazanın yarattığı ruhsal yıkımla içine kapanır, kimseyi görmek istemez. Her şeye rağmen kocasının yanında duran Hülya'yı da evden gönderene kadar elinden geleni ardına koymaz. Nitekim boşanırlar. “Kocasının hızla tükenişine, günden güne yıkılışına elinden hiçbir şey gelemeden tanık olmuş, incitilmiş, dövülmüş, haksızlığa uğramış, fazlasıyla acı

çekmişti. Bir omzu havada gezen, elinde içki şişesiyle odadan odaya dolaşıp duran, hiçbir sese, küçük bir fısıltıya, bastırılan bir hıçkırığa bile tahammül edemeyen, her an yeni bir kavga çıkararak, vuran, çarpan, döven, bağırarak, haykıran, lanet eden, içki şişelerini duvarlarda parçalayan bir adamla yaşayabileceği kadar yaşamıştı.”(s.101). Cavit’e göre Hülya tamdı, güzeldi. Tekrar hayatını kurabilir, mutlu olabilirdi. Eşlerden birinin içine girdiği eziklik psikolojisi tüm evliliği temelinden sarsmış ve geri dönüşü olmayan bir yola sokmuştur. Burada dikkati çeken başka bir husus da ailenin evliliklerde nasıl bir rol oynadığıdır. Hülya ve Cavit evliliğinde özellikle anne Fikriye Hanım ve Ersin’in annesi yıkıcı bir rol üstlenmişler. Tüm gerçeği bilmelerine rağmen kıskançlık duygularıyla Hülya’yı suçlamışlardır.

Kapak Kızı romanında yaşanan evliliklerin çoğu problemlidir. Selda’nın halası Lamia ve eniştesi Selahattin de evliliklerinde huzuru yakalayamamış çiftlerdendir. Lamia’nın zor bir karakteri olması yıllar içinde Selahattin’i ondan soğutur ve uzaklaştırır. Çocuklarının olmaması da duruma tuz biber olur. Emekli olduktan sonra bile sırf karısının dırdırından kurtulmak, ondan uzaklaşmak için kendine büro açan Selahattin, zamanla işini büyütür ve farklı şehirlerde ihaleler alarak evden uzaklaşmanın yolunu bulur. Bu durum Lamia’yı daha da yalnızlaştırır ve türlü bahaneler üreterek ailesinin etrafında olmasını ister. Ufak yalanlar, hastalıklar hiç bitmez onun hayatında. Aileden istediği alakayı göremediğinde onları vefasızlıkla suçlar ve ne evliliğinde ne aile içinde istediği konumda olur ve bu durum onu daha da yalnızlaştırır.

Ayfer Tunç’un *Kapak Kızı* romanında okuyucuya sunduğu evliliklerin hemen hemen tamamı problemlidir. Bu problemlilerde evliliklerin devamında da çoğunlukla boşanma gerçekleşir. Boşanmayan çiftlerin evlilikleri ise bağları zayıflamış olarak devam edip aynı evi paylaşmaktan öteye gitmez. Romanda yaşanan evlilikler, gerçek hayatta içinde bulunduğumuz toplumun adeta bir aynası niteliğindedir. Evliliklerde kadın ve erkeği çıkmaza sokabilen birçok durum, kahramanların başından geçmektedir. Görücü usulü veya severek evlenen çiftler ilişkilerinin başında büyük beklentilerle başlarken evliliğe, zamanla çeşitli sorunlarla çıkmazda hissedip kaçış noktası aramışlardır. Bu sorunlar, gerek çiftler arasında yaşanıp gerekse ailelerin ve yakın çevrenin dâhil oluşu ile daha da karmaşık ve içinden çıkılmaz hale gelmiştir. Kıskançlık, şüphe, aldatılma korkusu, çiftler arasındaki bağları zayıflatmış, sağlıklı bir iletişim kuramayan çiftleri kopma noktasına getirmiştir. Bunun yanında

ekonomik sıkıntılar da yaşanması, evlilerde kalıcı hasara yol açarken ailelerin müdahil olduğu evlilikler çoklukla boşanma ile sonuçlanmıştır. Toplum baskısının cinsiyetler üzerindeki rolü *Kapak Kızı* romanında çok fazla hissedilen bir durumdur. Kadının ve erkeğin toplum içindeki rolleri, evlilik kurumundaki karı koca ilişkisini etkilemiş, zaman zaman erkeğin kadına şiddetine, bu şiddet karşısında kadının yine aynı toplum baskısı sebebiyle kabullenişine neden olarak oyucuya sunulmuştur.

Aziz Bey Hadisesi[Tunç, A. (2006).Aziz Bey Hadisesi, İstanbul, Can Yayınları.] Ayfer Tunç'un ilk olarak birkaç farklı öykü ile birlikte basılan fakat sonrasında yazarın "novella" olarak değerlendirip tek başına öyküye göre uzun olduğu için birkaç yıl sonrasında tekrardan "roman" kategorisinde yayımlanan eseridir. Eser, başkahraman Aziz Bey'in hayatını; bu hayat içindeki yanılgılarını, hayal kırıklığına uğradığı büyük aşkını, mesleğindeki iniş çıkışlarını ve evliliğini ele alır. Kadın-erkek ilişkileri bağlamında kitapta "evlilik" namına bahsedilen tek ilişki, Aziz Bey'in Vuslat ile olan evliliğidir.

Aziz Bey; hırçın tabiatlı, dik başlı bir baba ve sessiz sakin, kocasının gölgesinde kalan bir anne ile büyür. Kendisi de çocukluğundan gençliğine oldukça hareketli zamanlar geçirir. Akli havada, sorumluluktan kaçan, havai bir gençlik yaşar. Dedesinden kalma tamburuna gönül veren Aziz Bey, ne okulda başarılı olur ne de doğru düzgün bir iş sahibi olur. Babasının tenkitleri aralarında bir tartışma ortamı yaratır, devamlı bir çatışma halinde yaşarlar. Aziz Bey, dik başlı yönünü babasından, ince ruhunu ise dedesinden alır. İlk gençlik yıllarında kızlarla flört ederek geçiren, devamlı iş değiştiren genç adam, askerlik dönüşü babasının çevresi vesilesiyle bir işe girer fakat bu da onu mutlu etmez. Düzenli bir hayatı kendine göre bulmayan, sıkılan Aziz Bey'i annesi teskin etse de babası girdiği ruh halini görür ve devamlı kavga dövüş, küs bir hayat sürerler. Öyle ki işten çıktığı bir zaman diliminde babasıyla ettikleri kavga yüzünden annesinin kalbi durur ve vefat eder. O kavga esnasında durumun farkına varmadan evden çıkan Aziz Bey, bir daha evine gelmez. O zamanlarda Maryam adında bir kıza âşık olur, kızın peşinden Beyrut'a gider. Orada büyük bir hayal kırıklığına uğrar. Sevgilisi tarafından birkaç gün sonra terk edilir ve kendisinden bir daha haber alamaz. Yabancı bir memlekette büyük sıkıntılar çeken Aziz Bey, o zamanlarda tesadüf eseri Türkiye'den kaçmış bir adamla tanışır ve onun meyhanesinde Tambur çalar. Sevdiği kadından ümidini kesen ve aşkını kalbine gömen adam, sanatında başarılı olunca bu işi hayat boyu devam ettirmeye karar

verir. Birkaç ay orada kaldıktan sonra yurt özlemine dayanamaz ve geri gelir İstanbul'a. Baba evine döndüğünde babasının kendisini sildiğini görür ve annesinin o kavga sonrasında öldüğünü öğrenir. Aradan biraz zaman geçtikten sonra babası da ölür. Hayatta tamamen yalnız kalan adam, hayata tutunma çabası içine girer. Birçok yerde sahne almaya başlar, şansы yaver gider, sanatı da çok beğenilir. Gazinoların aranan ismi olur. Tamburi Aziz Bey olarak sanat çevrelerinde bir saygınlık ve ün kazanır. Kaldığı pansiyonda kostümüyle prova yaptığı bir gün kollarin kısa olduğunu fark eder ve pansiyon sahibi Macide Hanım'dan bir terzi bulmasını rica eder. Macide Hanım da yeğeni Vuslat'ın hemen halledebileceğini söylemesi üzerine kostümü düzeltmesi için Vuslat'ı çağırırlar. Aziz Bey, Vuslat'a dikkatle bakar, "soğuk ve küstah bir edayla" kızı süzer, bir iki laf eder ve sonrasında gözlerinde bir keder görür. Sonra ağlamaklı duran kıza sert davrandığı için pişman olur. Vuslat iki kere kostümün kusurlarını halleder ve Aziz Bey'e getirir. Tedirgin, ürkek bir edayla yaklaşır adama. Çekinir Aziz Bey'den. O gece Vuslat, Aziz Bey'in aklından hiç çıkmaz. Vuslat'ın yalnız ve mahzun duruşu etkiler onu. "Sonra düşündü de, aslında kendisi de en az onun kadar yalnızdı. Evsizdi, barksızdı. Nasıl geçtiğini anlamadığı yıllar artık daha hızlı geçecek, başı hep dik ve mağrur durabilmek için, biriktirip sakladığı sıkıntılar, kederler giderek çekilmez olacaktı. Odasından dışarı adım atmasıyla birlikte onu birçok yanından sarmalayan arkadaşlar, yemekler, içki âlemleri, teklifler, iş görüşmeleri, müşteriler ve daha bir yığın ayrıntıyla dokunmuş olan hayat, odasına girip kapısını kapattığında bambaşka bir hal alıyor. Ve gün boyunca vakur ve kendine güvenli bir edayla dolaşan Aziz Bey'in üstüne çocuksu bir mahzunluk çöküyor, içinde birikenlerden hiç değilse birkaç cümle anlatabileceği, kendisini can kulağıyla dinleyecek birini arıyordu." (s.59).

Aziz Bey, Maryam'dan sonra aşka tövbe eder. Artık hiçbir kadının kaprisini, bitmeyen isteklerini çekmek istemez. Bir kere yıkıldığı için ikinci kez yıkılmayı göze almak istemez. Fakat herkes gittiğinde, evine çekildiğinde de bir sese, bir yoldaşa ihtiyaç duyduğunu hisseder. "Öylesine bencil düşünceler içindeydi ki ancak Vuslat gibi sessiz, silik, dikkatle bakılmadıkça görülmeyen, varlığına ihtiyaç duyulmadıkça ortaya çıkmayan; o konuşursa dinleyen, sorarsa cevap veren; kısacası hayatını alabildiğine kolaylaştıracak bir kadınla yaşayabileceğini düşünüyor, dahası böyle bir kadın istiyordu." (s.59). O gece tüm bunları düşünürken aradığı kişinin Vuslat olduğunu fark eder. O günden sonra ihtiyacı olmadığı halde Vuslat'a kıyafet diktirir,

bir bahaneyle onu tanımaya çalışır. Vuslat ise kendini Aziz Bey'in yanında çok silik hisseder. Onunla konuşmaya çekinir, yanında rahat edemez fakat içten içe de büyük bir hayranlık besler. Aziz Bey'in ilgisini başka bir tarafa çekmemek, yanlış anlamak için kendine engel olur. Hayal bile kurmak istemez. Fakat Aziz Bey'in kendisine karşı mesafeli ilgisi devam eder. Yemeğe davet edilir, birlikte sinemaya gidilir. Tüm bunların sonunda Aziz Bey, Vuslat'a evlenme teklifi eder. Her ne kadar Vuslat'ın ailesi, kızları gidince eve giren para azalacak korkusuyla duruma sıcak bakmasa da Vuslat diretir. Birkaç ay içinde evlenirler. Her şey Aziz Bey'in istediği gibi gelişir. Sade bir nikâhla evlenirler. Birkaç kişinin katılımıyla nikâhı kıyılan Vuslat'ın içi burkulsa da büyük bir aşkla bağlı olduğu Aziz Bey'e ses çıkaramaz. Evlendiği gün bile yanında yatan adamın Aziz Bey olduğuna inanamaz. Fakat evliliklerinde seven tarafın sadece kendi olduğunu anlaması uzun sürmez. “Yaşadıkları hayatın anlamının aynı olmadığını çabucak gördü. Vuslat'ın içini dolduran duygulardan Aziz Bey'de eser yoktu. Sade bir törenle, ama coşkuyla terk ettiği kabuğuna yeniden çekildi. Böylece o büyük rüya sona erdi.” (s.61). Evlilikleri Vuslat'ın yalnızlığını daha da perçinler çünkü beklediği gibi olmaz ilişkileri. Aziz Bey, o zamanlarda mesleğinin en parlak yıllarını yaşar. Dışarıdaki hayat onu kendi içine fazlasıyla çeker, hayatından türlü kadınlar geçer, içkili masalarda hızlı bir hayatın içinde kaybolur. Aziz Bey, geçmişte bilmediği bir şehirde sevdiği kadın tarafından terk edilmenin mahzunluğunu ve ezikliğini yok etmek istercesine etrafındaki kalabalıkla daha da mağrur olur. O bu renkli hayatı yaşarken eşi Vuslat, evinde bir köşede hayatını düşünüp kırgın ve üzgün bir ruh haline bürünür. Yüzündeki keder daha da artar. Üstelik eşi Aziz Bey, bunun farkına bile varmaz. Bir çocukları olsa düzelirler umuduyla hamile kalır fakat Aziz Bey, hiç istemez çocuğu. Çocuk da yaşayamaz ve Vuslat'ın o günden sonra sesi soluğu da çıkmaz. Kaderine razı, mutsuz bir hayat sürer. Böylelikle uzun yıllar geçer, ikisi de yaşlanırlar. Vuslat kırgın kalbiyle yaşamaktan yorulur. Aziz Bey'in şaşalı yılları biter, zaman değişir, çalıştıkları gazinolar bir bir kapanır. Arada çalıştığı birkaç yerle de kavga edince iyice sarsılır. Artık hiçbir yerden teklif almaz. İşsiz kalır. Artık evde zaman geçirmeye başlar. Bu süre zarfında uğraşacak hiçbir şey bulamayınca dikkatini karısına yoğunlaştırır. Yıllar önce ilk kez karşılaştıklarında gördüğü gibi karısının gözlerinde yine bir keder görür. Kadının saçının tamamının beyazlamış olduğunu fark eder, çok şaşırır. O sırada karısının mutfaktaki yemeği masaya taşıma hazırlığında olduğunu, yemek hazır dediğini duyar. Karısına bakarken annesini görür. Ürperir. Hatta düşünceleri daha da ileriye gider. Kendi tavırlarında,

dik başlılığında, huysuzluğunda babasını görür. Aynı evin içinde dolaşan iki yabancı olduklarını, tıpkı annesi ve babası gibi olduklarını fark eder. Duruşunda, bakışında, karısına davranışında hep babasını görür. “Ömrünü, yanlışlarının doğru olduğunu iddia etmekle, olmadığı bir adam olabilmek için, kendi halinde bir kadını ezmekle tüketmiş bir adamın devamı, zavallı bir kopyasıydı. İçi iki kere ezildi.” (s.65). Tüm çocukluğu ve gençliği boyunca zıtlaştığı ve anlayamadığı babasına benzemek, karısına annesinin kaderini yaşatmak Aziz Bey’i üzer. Bu benzerlikten kurtulmak ve evin bir köşesinde unuttuğu karısına hak ettiği değeri vermek ister. Fakat kendisine gelen meyhanede çalışma teklifi, bu düşünceyi Aziz Bey’in zihninden siler atar. Ertesi gün, Aziz Bey, girdiği psikolojiden kurtulur ve mağrur tavrına bürünür. Zeki’nin meyhanesinde tekrar eski saygınlığını küçük çapta da olsa kazanan Aziz Bey, mutlu bir şekilde yaşamını sürdürür. Bir süre her şey yolunda gider. Fakat bir yerden sonra sıkıldığını hissetmeye başlar. Bir gün meyhanede çıkan bir tartışmadan sonra evine giderken aniden karısını özlediğini fark eder. Tuhaf bir duyguya kapılır. Yaşlandığını hisseder. Artık kendini dışarıdaki hayata o kadar da ait hissetmediğini düşünür. İlk kez evine giderken bir heyecana kapılır. Eve gittiğinde karısının en sevdiği şarkıyı çalmayı ve onu mutlu etmeyi zihninden geçirirken Vuslat’ın en sevdiği şarkının ne olduğunu bilmediğini fark eder. “Ona hiç tambur çalmadığını, şimdiye kadar buna gerek duymamış olduğunu aklından geçirdi ve bir şarkı seçti.” (s.69). Aziz Bey, ilk tanıştıkları andan itibaren Vuslat’ı tanımak için hiç çaba göstermez. Onun nelerden hoşlandığını bilmez. Aziz Bey o gün eve geldiğinde karısının her zamanki gibi kendi pencere kenarında beklediğini, ona ilk şarkı söyleyeceğini düşünerek eve geldiğinde Vuslat’ı pencere kenarında değil, yatarken bulur ve çok sinirlenir. “İçinde bir öfke belirdi. Bu her zamanki Aziz Bey haliydi. Karısını sevmek istediği zamanı da kendi seçmişti ama karısı yatmıştı işte. Aklından geçirdiği güzel şeyler, düşüncesizce geri çevrilmiş gibi, kızgın hareketlerle soyundu, pijamalarını giyip yatağa girdi.” (s.69). Aziz Bey, yatağa yattığında karısının ateşinin çok yüksek olduğunu ve kendinden geçtiğini görüp aniden telaşlanır. Eşinin ateşini düşürmek için evde sirke ararken hiçbir şeyin yerini bilmediğini fark eder. Hayatı boyunca her şeyin karısı tarafından ayağına geldiğini, evdeki hayatları hakkında hiçbir fikri olmadığını düşünür, vidan ve pişmanlık duygularıyla eşine yardım eder. Sabaha kadar başında bekler. Vuslat uyandığında başında Aziz Bey’i görünce çok şaşırır, ömrü boyunca kocasında ilgi görmeyen kadının gözleri yaşarır, duygulanır. O günü izleyen birkaç gün boyunca kocasının ilgisi, şefkati Vuslat’ı şaşırsa da mutlu

eder. Aziz Bey de ise içten içe derin bir üzüntü vardır. Karısı ile bütün bir ömrü böyle mutlu geçirebilme ihtimalini kaçırmış olmanın pişmanlığı tüm ruhunu kaplar. Aile olmanın sıcaklığını çok geç yakalar, çabuk kaybeder. Vuslat'ın ateşi tekrar yükselince hastaneye yatırılır. Hastanede bir süre yatarken Aziz Bey, Vuslat için çok telaşlanır, değerini geç anladığı eşini kaybetmek istemez. Korktuğu diğer bir konu da yalnız kalma korkusudur. Fakat korktuğu başına gelir. Vuslat ölür. “Yorgun bir ömrün son birkaç haftasında Aziz Bey’in elinden gelen özen, titizlik ve sevecenlik, Vuslat’ı kurtarmaya yetmedi. Bayramın üçüncü günü Vuslat öldü. İyileşmek için hiçbir gayret göstermemişti. Sanki yıllarca süren bu mutsuzluk, bu kederli hal bir an önce bitsin der gibiydi yüzü. Dönüşsüz bir yola girdiği için huzurluydu. Aziz Bey bunu belli belirsiz hissediyor ve kahroluyordu.” (s.72). O anlarda Aziz Bey’in aklından tek bir soru geçer, o da Vuslat’ın kendisini sevdiğine pişman olduğu sorusudur. Sonra aklından gençken âşık olduğu ve uğruna çok acılar çektiği Maryam geçer. Fakat bu aşktan pişman olmadığını hisseder, bu sebeple karısının da kendisini severken pişman olmadığını hisseder. Aziz Bey, Vuslat’ın ardından büyük bir boşluğa düşer, öyle ki hayatta kaybettiği kişiler arasında Vuslat’ın kaybının en ağır olduğunu düşünür. Ona göre bu boşluğu doldurabilecek hiçbir şey olmaz. “Oysa Vuslat’ı hep bir gölge, loş bir ışık, duvarların renginde kaybolan bir eşya gibi görmüştü. Ortadan kaybolursa da yokluğu anlaşılmayacak kadar sıradan bir eşya... Sevmek için zaman bulamamış, daha doğrusu hiç aramamıştı.” (s.72).

Karısının değerini, onu kaybedince, ondan geriye büyük bir boşluk kalınca anlar ama pişmanlıklar için geç kalır Aziz Bey. Hızla çöker, kendini bırakır. Karısının hatıralarıyla yaşamak ister, bir fotoğraf arar onu geçmişte bulabilmek için. Fakat tek bir fotoğrafı dahi olmadığını fark eder. Ortak bir geçmişlerinin olmaması adamı daha da yıpratır. Tutunacak hiçbir şeyi kalmaz. Yine de çalıştığı meyhanenin sahibi Zeki'nin ziyaretleri ile kendine gelip çalışmak ister. Hayata tutunmak için bir iki denemesi olsa da daha fazla dayanamaz ve meyhanede çıkan bir tartışma sonrasında ölümü gerçekleşir.

Aziz Bey Hadisesi romanı, başkahraman Aziz Bey'in yaşamı üzerine kuruludur. Romanda detaylı olarak bilgi sahibi olabildiğimiz tek evlilik Aziz Bey'in Vuslat ile yaptığı evliliğidir. Yalnız bazı noktalarda Aziz Bey'in annesi ve babasının evliliği hakkında çok kısa bilgi sahibi oluruz. Özellikle Aziz Bey ve babasının yaşamları boyunca hiç anlaşamamaları, her ikisinin de dik başlı olmaları sebebiyle devamlı küs

bir ilişki sürdükleri görülür. Babası ve annesi arasındaki evlilikte baba hırçın, dışa dönük ve dik başlı olan taraf iken annesi, sessiz sakin, ev hayatı içine tıklıp kalan ve kocasıyla ilişkisi arka planda olan bir kadın olarak yansıtılır. Aziz Bey'in ise babasını eleştiren tutumu, yaşadığı bir aşk sonrası aşka ve evliliğe tüm bakışının değişmesiyle tuhaf bir hale bürünür. Yaptığı evlilikle tekrar âşık olmak istemediği için kendisini merkeze alır. Karısıyla hiçbir özel anı biriktirmez. Ben merkezli bir yaşamın sonunda karısını kaybettiğinde gerçekleri anlar. O günlerde ömür boyunca eleştirdiği babasına kendisini çok benzetir. Karısını da annesiyle özdeşleştirir. Kendi kibri, bencilliği ve karısıyla sevgi bağı kurmaksızın kadını yok sayması, tıpkı babasının annesine yaptığı tavır ve tutumlardır. Babasını kendisinde onun devamı gibi görür. Bu gerçekle yüzleşir. Yazarın birçok romanında görülen aile içinde ebeveynin devamı olma korkusu, rol model olma durumu bu roman içindeki başkarakterde de kendini gösterir. Babasını, onun eşine yaklaşımını eleştiren adam, romanın sonunda eleştirdiği şeyin ta kendisi olur. Mutsuz bir evliliğin sonunda yaşamı son bulur.

Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi[Tunç, A. (2009). Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi, İstanbul,Can Yayınları.] romanı Ayfer Tunç'un tüm romanları arasında gerek kurgusuyla gerek karakterlerin işleniş şekliyle farklı bir yerde durur. Tunç'un diğer romanlarında bir veya birkaç başkahramanın hayatı ve ruh dünyası derinlemesine okuyucuya aktarılırken bu romanda ise merkeze bir akıl hastanesi alınarak iç içe geçmiş, birbirinden bağımsız küçük hikâyelerle farklı bir tarz oluşturulur. Bu romanda kalabalık bir şahıs kadrosunun oluşturduğu çok sayıda hikâyeye, hâkim bakış açısı ile derine inilmeden yüzeysel anlatılır. Dolayısıyla romanın tamamına baktığımızda tek, büyük bir olay ve tek bir başkahramandan bahsetmek mümkün olmaz. Her karakter kendi hikâyesinin başrolü olur. Bu karakterlerin küçük hikâyelerinin içindeki davranışlarına sebep olan haller, çok detaylı verilmez. Olayların derinine fazla inilemeden başka hikâyelere geçiş yapılır. Her hikâyeye başka bir hikâyeyi doğurur. Mekân ve karakter ortaklığı, hikâyeler arası geçişleri sağlar.

Roman, Karadeniz'in bir şehrinde sırtı denize dönük inşa edilmiş bir akıl hastanesinde yaşanan tuhaf olayları merkeze alır. Bir vesile ile orada bulunmuş kişilerin, o kişilerin yakınlarının hikâyelerinden yola çıkarak kısa kesitleri, şehrin ve hastanenin yüz yıllık geçmişini ve bu geçmişte tanıklık etmiş kişilerin ayrı hayatlarını bir bütünlüğün içinde anlatır. Romanın doğrusal akışı ve doğrusal zamanı yoktur.

Roman, 14 Şubat günü hastanede yapılan bir konferans ile başlar, sonrasında çeşitli zaman dilimlerine sıçrayarak farklı şehirlerde farklı hikâyelerle genişler, en sonunda tekrar 14 Şubat gününe dönülür ve aynı gün içinde hastanede çıkan bir yangınla roman sonlanır.

Yaptığımız çalışmada kadın-erkek ilişkileri bağlamında incelediğimiz eserlerde elde ettiğimiz tüm bulgular genel kurgu içinde tarafımızdan yorumlanırken bu romanda birkaç ana kahramanın etrafında şekillenen büyük bir ana olay olmaması nedeniyle kısa ve yüzeysel işlenen bu hikâyeler içinde kadın-erkek ilişkilerinin ana hatları ve ilişkilerin oluşumundaki ortaklıklar ele alınmaya çalışılacaktır.

Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi romanında yaşanan evliliklerin büyük çoğunluğu mutsuz seyreden evlilikler olarak karşımıza çıkar. Bu mutsuzluğa sebep olan durumlar, eşler arasında yaşanan kıskançlıklar, aldatma/aldatılma durumu, psikolojik ve fiziksel şiddete eğilimli davranma, kültürel farklılıklar, ekonomik beklentiler olur çoğunlukla. Evliliklerin çoğunda kişilerin bir arayış içine girmesi, başka birine âşık olması ve yeni bir birliktelik yaşaması sonucu eşini terk etmesi söz konusu olur. Toplumun her kesiminden farklı karakterlerin yaşamlarına ayna tutan Tunç, roman içinde hikâye kahramanlarını değiştirse de temelde ilişkilerde irdelediği konu birbirine benzer. Bu da yazarın kadın-erkek ilişkileri çerçevesinde okura mesaj vermek istediği şeklinde yorumlanabilir. Romanda özellikle eşlerin birbirini aldatma durumu, evlilik içi izlekler arasında en fazla göze çarpan konu olarak karşımıza çıkar.

Bu evliliklerden ilki, akıl hastanesinin bulunduğu şehirde belediye meclis üyeliği yapan Latif Tibuk'un eşi Asiye Tibuk'u aldatmasıdır. Asiye, eşi Latif'i Moldovalı Anya ile otelde basar. Üstelik yanında getirdiği televizyoncularla bu baskını yaşadıkları şehirdeki herkesin görmesini ve kocasının rezil olmasını sağlar. Televizyonda görüntüleri çıkan Latif başta durumu inkâr etse de sonrasında kabul etmek zorunda kalır. Burada asıl dikkat çeken nokta haberi gören, duyan insanların verdikleri tepkiler olur. "Kendi kocalarının da birer Anyası olduğundan şüphelenen kadınlar Asiye'den ilham almış durumdaydılar. Kimseye bir zararı olmayan diğer Rus kadınlarına her an saldıracakmış gibi yaşıyorlar, kocalarının bir falsosunu yakalamak için fırsat kolluyorlardı. Kendilerinin de birer Anyası, Tanyası, Nataşası, Vera, Elena, Olga, Luba veya Tatyanası olan Karadenizli kocalar ise yakalanmayacaklarından, yakalansalar bile karılarının Asiye Tibuk kadar dışlı

çıkılmayacağından emin; Latif Tibuk'un nasıl olup da tongaya bastığını kendi aralarında konuşuyorlar; sözlerini gevrek gevrek gülerek, *Karda yürüyecesun, izini belli etmeyecesun*, diye noktıyorlardı.”(s.30). Aradan kısa bir zaman geçtikten sonra Latif, karısından özür diler, durumu kabul eder ve evine dönmek ister. Asiye de durumu kabullenir. “İnkâr ve komplo teorilerini kamuoyuna da, karısına da yutturamayan Latif Bey *Şeytana uydum*, tarzı bir-iki demeçle paçayı kurtarmış, evine dönmüştü. Kızgınlığı hâlâ yüzünden okunan, çatik kaşlı karısı Asiye ve çocuklarıyla birlikte mutlu aile pozları verdi.” (s.34). Buradaki meselenin insanlar arasında en dikkat çeken tarafı, erkeğin kadını aldatması değil, yakalanması olur. Kadın ise aldatılmayı içten içe kabul eder fakat onu ifşa ederek herkese rezil olmasını sağlamak derdinde olur. Üstelik tüm olanlar, o şehirde yaşayan kişilerin ortak zihniyeti olarak verilir. Latif, erkeklerin; Asiye ise kadınların zihniyetini yansıtır.

Aynı sıkıntıdan muzdarip bir başka evlilik de Nergis ve Talat arasında yaşanır. Talat oldukça çapkın bir adamdır. Bu, buldukları çevrede bilinen bir gerçektir. Karısı ise tüm dedikodulara kulağın tıkar ve kocasının kendisini aldattığına inanmak istemez. Bir gün Astsubay Talat, Eczacı Ruhi'nin karısı Nilgün ile birlikte olmak için Ruhi'nin eczanede nöbetçi olduğu bir gün onun evine gelir ve aralarında bir cinsel münasebet yaşanırken Nilgün'ün kocası Ruhi ansızın eve gelir ve onları çıplak şekilde basar. Ruhi tabancayla Talat'ı kovalasa da yakalayamaz. Talat zar zor evden kaçar. Kendi evine geldiğinde karısı epey şaşırır. “Ruhi'nin rastgele ateşlediği tabancanın sesi bütün Oltu'yu uykudan kaldırdı o gece. Talat bir köşecikte giyinip nefes nefese evine dönmüştü. Nergis nöbette sandığı kocasının ansızın eve gelişine ve bir ayağının çorapsız oluşuna bir anlam veremedi. Ama ertesi gün ilçe bu olayla çalkalanınca, evine varana kadar soğuktan buz kesmiş, iki yorganın altında hâlâ dişleri takırdayan sünepe kocası hakkındaki dedikoduların doğru olduğunu anladı, çocuklarını kaptığı gibi soluğu babasının evinde aldı.” (s.38). Nergis, kocası tarafından aldatıldığını anlar ve Oltu'daki evini terk eder. Baba evine döner. Aradan geçen zaman zarfında Talat, Nergis ile barışmak, arasını düzeltmek için çabalar. Çocuklarla birlikte baba evine sığamayan, ekonomik olarak da darda olan Nergis kocasının barışma teklifini mecburen kabul eder. Talat'ın tayini Manisa'ya çıkar ve hayatlarına orada devam ederler. Her ne kadar karısına söz verse de yine Talat, yine eşini aldatır. “Talat Şeker'in gözü yine dışarıdaydı, ama çok temkinliydi artık; karda yürüyor, izini Nergis'e belli etmiyor, *Karıcum güzelim benim!* Diye çevresinde dört

dönüyordu. Nergis yemiyordu tabii Talat'ın bu hallerini. Ama babasının karanlık bir sokağa bakan, iki odalı, böcekli, havasız evinde çektiği sıkıntıyı hatırladıkça, Talat'ın hala zamparalık peşinde olduğunu anlasa da anlamazlıktan geliyordu.” (s.64). Kadın, için başka bir seçenek yoktur. Kocasını affetmeye mecbur kalan kadın, kocasının aldatmalarını sineye çeker ve bilmezlikten gelir. Bu durum Nergis'in psikolojisini bozar, depresyona girer ve farklı meşgalelerle uğraşarak içinde bulunduğu sıkıntılı durumu unutmaya çalışır, kurslara katılır. Eşini bu haliyle kabul edip evliliğine devam etmek tek seçeneği olan kadın, ekonomik olarak bir bağımsızlığa sahip olmadığı, bir mesleği bulunmadığı için içten içe sindiremediği bir evliliğin içine hapsolür.

Talat'ın Oltu'da iken birlikte olduğu Nilgün'ün evliliğinde de aldatma meselesi problem teşkil eder. Bu defa aldatılan taraf erkektir. Ruhi, eşi Nilgün ile Marmaris tatili sırasında tanışır, ona âşık olur ve evlenirler. Evlendikten sonra Nilgün, eşinin memleketine, Oltu'ya yerleşir. Fakat Nilgün'ün yetiştiği yer ile evlendiği yer arasında kültürel olarak büyük farklılıklar vardır. Rahat giyinmeye, sıcak ilişkiler kurmaya alışkın kadın için kocasının yaşadığı yer ve insanların zihniyeti çok farklı gelir, oraya uyum sağlayamaz. Üstelik evli iken de başka adamlarla birlikte olmaktan çekinmez. Kocasını her fırsatta aldatır. Ruhi ise karısına çok âşık olmasına rağmen uzun zamandır karısı Nilgün'ün “hafifmeşrepliğine ilişkin” türlü dedikodular döndüğünü duyar ve rahatsız olur durumdan. “Ruhi'nin hafifmeşrep karısı Marmarisli Nilgün, önüne gelenle rahat rahat kırıştırdığı Marmaris'ten sonra kadınların kapı dışarı çıkmadığı, çıksalar da neredeyse gözlerine kadar kapalı giyindikleri bu küçük ilçede iyice bunalmıştı. Bütün gününü eczanede, röfleli saçlarını savura savura, kahve içip sigara tütürerek ve müşterilerle gevezelik ederek geçiriyor, kocası iş için şehir dışına çıktığında, kaşla göz arasında bir askeri, bir polisi veya ilçeye dışarıdan gelmiş bir devlet memurunu baştan çıkarmayı beceriyordu. Astsubay Talat Şeker'i eve aldığı gece, sevişmelerinin daha başında, merdivenlerde ayak sesleri işitince, kocasının baskına geldiğini anlamış, paniğe kapılmasa da epeyce telaşlanmıştı.” (s.37). Ruhi, etraftaki insanların doldurduğu karısına nöbetteyim yalanını uydurur ve gizlice eve gelir. Eve geldiğinde karısını bir adamla yakalar. Evdeki adam da Astsubay Talat'tır. O da evlidir ve karısını aldatır. Ruhi tüm dedikodulardan bıkmış bir vaziyette karısını öldürmeye niyetlenir, elinde tabancayla gelir. Talat apar topar evden kaçır, Ruhi, onun peşinden birkaç el ateş eder. Aslında Ruhi'nin amacı

kendisini aldatan karısı vurmaktır fakat bunu başaramaz. Karısına çok âşık olduğu için her seferinde ona inanmayı tercih eder. Tabancanın sesini duyanlara bir cevap verebilmek için eve hırsız girdiği yalanını uydurur, inandırıcılığı olsun diye evdeki camı kırar ve polis çağırır. Eve gelen polisler arasında Nilgün'ün daha önce birlikte olduğu bir polis de vardır. Polis Şenol da o gecedan sonra tekrar Nilgün ile görüşmek ister, hatta onu birlikte olmak konusunda tehdit eder. Nilgün, bu tehditlerden, etraftaki insanların sürekli dedikodu yapmasından ve kocasından bıkar. Marmaris'e dönmek ister. Karısıyla mücadele edecek gücü kalmayan Ruhi de mecburen durumu kabul eder. "Kendisini defalarca boynuzlayan karısını unutmak için çok çırpındı. Onsuz da pekâlâ yaşayabileceğine inanmak istiyordu. Bir kalfa bulup oturttuğu eczanesine günlerce uğramayıp oraya buraya gezmeye mi gitmedi, iş hanlarının bodrum katlarına gizlenmiş pavyonlarda küfeyle para mı yemedi, kusuncaya kadar rakı mı içmedi, hatta millete el altından sattığı ilaçları mı kullanmadı. Nilgün'ün buğulu bakışlarını aklından çıkarmak için ne gerekiyorsa yaptı, ama olmadı, olmadı, olmadı." (s.47). Karısının ardından çok üzülen Ruhi'ye arkadaşları başka bir kadın bulmak isterler. Özellikle Muhasebeci Dilaver, kendi çıkarları için baldızı Fulya ile Ruhi'nin arasını yapmak ister. Dilaver de geçmişte Nilgün'e âşık olup onunla yasak aşk yaşamak ister fakat Nilgün Dilaver'i reddeder. Bu durum Dilaver'de bir kuyruk acısı oluşturur. Tüm bunların yanında Dilaver de evlidir. Dilaver, bir gün kuyumcudan bir altın bileklik alıp Nilgün'e aşk teklifinde bulunur fakat Nilgün alay eder ve teklifi kabul etmez. Bu durum Dilaver'de bir takıntı halini alır. "Dilaver için başlangıçta şiddetli bir cinsel arzudan ibaret olan Nilgün giderek aşk öznesine dönüşmüş, zavallı muhasebeci gece gündüz Nilgün'ü düşünür olmuştu." (s.48). Bu durum karısı Feriha'nın dikkatini çeker fakat Dilaver söylediği yalanlarla karısının şüphe etmesine mani olur. Ekonomik olarak kötü durumda olması ve görüntü itibarıyla Nilgün'e hitap etmemesi, çok zoruna gider ve o günden sonra içten içe Nilgün'e kin besler. Ruhi'nin de yalnız olmasını, boşanacak olmasını fırsat bilen Dilaver, ona kendi baldızını önerir. Fulya ve Ruhi tanışır, birbirlerini beğenirler ve evlenmeye karar verirler. Kız istemesi olacağı gün, Ruhi düşünüp Nilgünsüz yapamayacağını anlar ve Marmaris'e gider, bunun sonucunda barışırlar tekrar. Ruhi, tekrar eski şehrine dönmeye utanır ve orada yaşamaya karar verir. Bir barı devralır, bu arada Nilgün hamile kalır. Mutlu mesut yaşamaya devam ederler. Fakat Ruhi, değişir bu defa. "Nilgün'ün aşkını elde ettikten sonra özgüveni tazelenen ve turizm sektöründe aradığını fazla fazla bulan Ruhi, eski Ruhi olmaktan çıkmıştı (...) Marmaris

plajlarını dolduran fıstık gibi İskandinav turist kızlarla gününü gün ediyor; karısı, çocuğu ne halde, sağlar mı öldüler mi merak bile etmiyor; on gün boyunca eve uğramadığı oluyordu. Ne kadar ağlayıp yalvarsa da kocasını eve bağlayamayan Nilgün, tam bunun başına bir gelecek var, diye düşünüyordu ki dediği çıktı.” (s.57). Ruhi, bir gün on dört yaşında İsveçli bir kızla birlikte olur ve onu hamile bırakır. Kendi yaşından büyük gösteren kıza yaşını sormadığı için başı belaya girer. Hakkında dava açılır ve hapse girer. Nilgün ise tüm bu yaşadıkları için zamanında evli erkeklerle beraber olmasının günahının bedelini ödediğini düşünerek acı çeker. Romanda hikâyelerin hikâyeleri doğurduğu, iç içe girmiş problemler ve evlilikler ve aldatmalar silsilesi vardır. Evliliklerin büyük çoğunluğunda taraflardan birinin başka birine âşık olması sonucu evliliğini bitirmesi veya gizli ve yasak aşklar yaşaması olası durumlardır. Ağırlıklı olarak erkeğin kadını aldatması, kadının da bu durumu kabullenmesi dikkat çeken noktalardan biri olarak karşımıza çıkar.

Romanda yaşanan evlilikler içinde aldatma/aldatılma durumları çoğunlukla yabancı biriyle yaşanırken bazen çiftin yakınları ile de bu tür münasebetler yaşanabilir. Bu durum sonuçları itibariyle daha ağır bedeller ödetir kişilere ve aile içi trajediye dönüşebilir. Böyle bir hikâyenin kahramanları Tarık Bey ve Aydanur Hanım’dır. Bir gün Aydanur, çocuğu Erdem’i bakıcısına bırakarak oyun oynamaya gider. Masada oyun oynarken arkadaşlarından birinin babasının fenalaştığını öğrenirler ve oyunları iptal olur. O da evine döner fakat hemen bitişiğinde oturan ve kocası iş seyahatinde olan kız kardeşine sürpriz yapıp anahtar ile onun evine girer. Kocasını ve kız kardeşini aynı yatakta görür. “İhanetin bu kadarını tahammül etmesi mümkün olmayan Aydanur Hanım bir saat içinde oğlunu alıp evini terk etmiş, sonsuza kadar iki elini yakasından indirmeyeceği kocasının yüzünü bir daha görmemiş, oğluna da göstermemiştir. Acıdan çok bir utanç duyuyordu.” (s.78). Tüm bu olanları kimseye söyleyemediği için kız kardeşi ile mecburen görüşür fakat her seferinde ona beddualar eder. Psikolojik baskı yapar. Yine böyle bir gün artık dayanamayan Yurdanur kendini pencereden atar, intihar eder. Aydanur ise ömür boyu hem mağduriyetinin hem de vicdanının sesini dinleyip kendini kahreder. Tarık Bey ise tüm bu olanları geride bırakıp kendine yeni bir hayat kurar, Bedia ile tanışır. Bedia Fransız Filolojisi okurken diğer taraftan da mankenlik yapar. Bir defile sırasında tanışır. Aralarında 20 yaş olmasına rağmen birbirlerini severler ve birkaç ay içinde evlenirler. Bedia, evlendiği adamın bir oğlu olduğunu evlendikten sonra

öğrenir. Bu durum aralarında bir kriz yaratsa da oğluyla hiç görüşmediği için problem yaşamazlar. Kendileri de evliliklerinde çocuk istemezler. 20 yıla yakın süren evliliklerinde çok mutlu olurlar. “Arzuları ve yaşama keyifleri birbirlerine denkti. Vur patlasın çal oynasın bir hayat yaşamaya başladılar. İstanbul’un en kalburüstü mekânlarında geçen mutlu beraberlikleri yirmi yıla yakın sürdü. Sonrasında çok acı şeyler yaşandı.” (s.27). Tarık’ın oğlu Erdem üniversiteyi bitirip memur olarak İstanbul’a gelir ve o güne dek hiç yüzünü görmediği babasının evine gelir. Kapıda üvey annesi Bedia’yı görür ve o an birbirlerine ilk görüşte âşık olurlar. Gizli bir aşk yaşarlar fakat ikisi de bunu itiraf etmekten yana olur ve Tarık’a anlatırlar. O esnada öfkesini kontrol edemeyen Tarık, Bedia’ya şiddetli bir tokat atar ve sağır olmasına neden olur. Bedia, geçmişte kocasının eski karısını baldızı ile aldattığını ve yaşanan trajediyi öğrenir. “Hikâyeyi öğrendikten sonra adamın öz oğluyla aşk yaşamının bedelini tümüyle sağır olarak ödemesini de bu trajedinin cilası olarak görmüyor değildi. Sık sık acaba ilahi adalet mi? Diye kendine sormuş ama Tarık Bey’in günahı ile kendininkini karşılaştırdığında, kendi günahının zemininde büyük bir aşk olduğunu görmek içini rahatlatmış, benliğini ara ara yoklayan vicdan azabını çekmekten vazgeçerek hayatına devam etmişti.”(s.77). Erdem ve Bedia arasında on altı yaş olsa da birbirlerine derin bir aşkla bağlı kalırlar ve ömür boyu sürecek bir evlilik yaşarlar. Üvey annesi ile evlenen Erdem zaman zaman vicdan azabı hissetse de yaşadıkları büyük aşkı düşünerek bu durumu yok sayarlar.

Romanda karşımıza çıkan evliliklerde çeşitli problemlerle, türlü olaylarla, değişik sonlarla karşılaşabiliriz. Kişilerin evlilik içinde eşlerini aldatmaları çeşitli sebeplerden kaynaklanabilir. Bazen cinsel sebeplerle aldatma yaşanırken bazen eşlerden birinin başka birine âşık olması söz konusu olur. Mutsuz giden evliliklerde taraflardan birinin içsel huzurunu kaybetmesi ve bunu dışarıda araması aldatmaların başka bir sebebi olur. Böyle bir durum da Nebahat-Kahraman ile Hercai-Şaban çiftleri arasında yaşanır. İki ayrı evliliğin iç içe geçen hikâyesi ve arkada kalan eşlerin psikolojik sorunlar yaşaması, durumu atlatamamaları ve yaşadıkları tuhafıklar dikkat çeker. Akıl hastanesinde nöropsikiyatr olarak görev yapan Nebahat Hanım ile Radyolog Kahraman Bey evlidir. Çift, on dört yıl evli kalırlar fakat özellikle Nebahat’ın sürekli söylenen, şikâyet eden yapısı nedeniyle kocası Kahraman, son yıllarda evlilikten bıkar ve karısının huysuzluğu hakkında hastanede

Muhasebe Şefi Hercai ile ayaküstü sohbetler eder, arkadaş olur, derdini anlatır. Bu sohbet zamanla bir teselliden ileri gider ve aralarında aşk ilişkisi oluşur. Hercai de Zabıta Şaban ile evlidir ve üç çocuğu vardır. Gizli bir aşk yaşayan Kahraman ve Hercai; eşlerinden, hastanedeki çalışanlardan bu durumu yıllarca saklamayı başarır. Fakat aradan beş yıl geçtikten sonra karısının huysuzluğuna daha fazla tahammül edemeyen Kahraman, Hercai'yi sıkıştırmaya ve kaçmaya zorlar. “Birlikte kaçmak için önce eşlerinden ayrılmaya gerek görmediler. Her ikisi de kısa bir mektup yazıp soluğu İstanbul'da aldılar.” (s.88). Hercai, kocasına mektup yazarken suçluluk hisseder ve üzülür fakat Kahraman, aynı duyguda olmaz. Herhangi bir sebep bulmadan ve açıklama yapmadan gittiğini ifade eden bir mektup bırakır. Hercai'nin üç çocuğunu da yanlarına alarak İstanbul'a taşınıp bir hayat kurarlar. Geride bıraktıkları eşleri ise bu ilişkiden habersiz durumu çözmeye çalışır. Nebahat, kocasının kimle gittiğini bilmediği için aklını oynatır. Çalıştığı hastanede durumu herkese anlatırken ayılıp bayılır ve krizler geçirir. Şaban ise sessizce, çaktırmadan karısını arar ve durumu açık etmez. Bir süre sonra Hercai'nin de hastanede olmaması durumun ortaya çıkmasını sağlar. Nebahat, Şaban'a ulaşır ve durumu netleştirir. “Nebahat Hanım adamı daha telefonda tahrik etmeyi başarmıştı. Apar topar hastaneye gelmekten başka yapacak bir şey bulamayan zavallı koca *ikisini de alınlarının çatından vurup gebertmezsem anam avradım olsun!* Diye bağıra çağıra yeminler ederken iyice arızaya bağlayan nöropsikiyatr hararetle *Evet gebert, evet evet!* Diyor, çene kemikleri durmaksızın takırdıyordu.” (s.91). Şaban, karısının gitmesinden çok başka bir adamla kaçmasını sindiremez ve öfke nöbeti geçirir. Hastanede durumu kontrol altında alınır ve terapi seanslarına başlar. Bu terapiler Şaban'a çok iyi gelir. Katil olmak ve intihar etmek arasında gidip gelen zihnini toparlar. Tedavisi işe yarar. Nebahat Hanım ise aynı sakinlikle devam edemez hayatına. Kocasının geri geleceğine dair ümidini yitirmeyen kadın için işler istediği şekilde ilerlemez. Kahraman ve Hercai'nin eşlerine açtıkları boşanma davasında çocuklarını görme şartıyla Şaban anlaşmalı olarak boşanmayı kabul eder fakat Nebahat, sakinlikle karşılamaz bu durumu. Sinir krizleri geçirir, saçlarını üç numaraya vurur ve iyice kendini kaybeder. Hastanede sürekli kek, pasta gibi yiyecekler yaparak çay, kahve eşliğinde insanları odasına toplayıp meselesini devamlı birilerine anlatma derdine düşer. “Olayın heyecanının geçmesinden bir süre sonra kafasını üç numaraya vurduran nöropsikiyatr, terk edilişi gündemde kaldıkça ve fena halde mağdur olduğu dilden dile dolaştıkça kendini daha iyi hissettiğini fark

etti.” (s.93). Nebahat, durumunu kabullenip yeni bir sayfa açmak yerine olaya saplantılı bir şekilde kalıp kendi hayatını yavaş yavaş mahvetmeyi seçer. Diğer tarafta kaçtıkları zaman kimsenin birbirine fiziksel olarak yakıştırmadığı Hercai ve Kahraman çifti, yeni bir dünya kurar, birbirlerinin ruh eşi olduklarına inanırlar ve kurdukları dünyada çocuklarla çok mutlu bir hayat sürerler. Şaban ise aldığı terapiler ile ruhunu tedavi eder, karısının yeni hayatını kabul eder ve hatta daha ileriye giderek onların hayatı içinde kendisine bir yer açar. “Hercai-Kahraman İnal çifti çok mutluydu. Ama bir yandan da anlaşılması kolay olmayan bir hayat yaşıyorlardı. Hercai’den sonra bir daha evlenmeyi düşünmeyen ve haftada bir içini terapistine dökmezse rahat edemeyen Şaban Sekban, her yaz İstanbul’a, Kahramanlara gidiyor; on beş gün evlerinde kalıyor, çocuklarıyla hasret gideriyordu. Genel anlayışa uygun görünmese de bu durumdan rahatsız olan yoktu. Kahraman Bey sanki karısının ilk kocası değil, eski bir arkadaşı hatta kardeşi misafirlige gelmiş gibi davranıyor.” (s.94). Durum belli bir noktadan sonra değişik bir hal alır çünkü kişilerin ilişkisi, ilişkilerindeki roller birbirine girer. Şaban, eski karısına “yenge” demeye başlar. Her biri her şeyi gayet normal karşılar hale gelir. Şaban kendi psikoloğuyla terapiye devam edemediği zamanlarda başka bir psikoloğa gitme kararı alır. Fakat anlattıkları, yeni psikoloğuna mantıklı gelmez. Şaban ise durumdan rahatsız olur ve işine çomak sokulduğunu hisseder, terapiye gitmeyi keser. Kahraman’ın kendisine çok iyi davranması, çocuklarını görmek için para harcamasına gerek kalmaması, evlerinde misafir edilmesi Şaban için yeterli olur. Fazla medeniyet sayesinde sıkıntı yaşamadan hayatına devam eder ve yaşadığı travmayı atlatır. Trajik olan, komik olanla birleşir ve ortaya gülünç ve düşündürücü bir durum çıkar. Bu hikâye içinde tek mağdur Nebahat olur. Kendini bu durumda tutmak için çaba sarf eden kadın, kendine yeni bir hayat kuramaz ve akli dengesi normal olmayan bir şekilde hayatını sürdürür.

Romandaki evlilik içi aldatma izlekleri çoğu zaman aynı yaş grubuna mensup kişiler arasında yaşanırken bazen eşlerden birinin kendinden yaşça küçük birine âşık olması ile de gerçekleşebilir. Böyle bir hikâye, Müsteşar Cevdet Bey ve Şehriban Öğretmen arasında yaşanır. Diğer hikâyelerde olduğu gibi iç içe geçerek adeta bir hikâyeler sarmalı oluşturan bu ilişkiler ağı, evlilik kurumunu oluşturan kadın ve erkeğin olaylara bakışını anlayabilmek adına önemli ipuçları verir. Cevdet Bey, Naime Hanım ile evli ve dört kız babasıdır. Torun torba sahibi olan Cevdet Bey, akıl hastanesi binasının yapıldığı zamanlarda Milli Eğitim Bakanlığı’nda üst düzey bir

dostunun odasında gördüğü Şehriban'a âşık olur. Şehriban, tayin yeriyle ilgili görüşme yapmak üzere o odada bulunurken kendisinden yirmi beş yaş büyük müsteşarın kendisiyle ilgilendiğini fark eder. Cevdet Bey, o günden sonra sorar soruşturur ve Şehriban'ı etkilemek için her yolu dener. Sahip olduğu imkânları genç kadının hizmetine sunar, tayin işini halleder. Pahalı hediyelerle gönlünü kazanır. Şehriban, evli adamın kendisiyle ilgilenmesine izin verir ve adamın karısını terk etmesi üzerine evlenirler. Naime Hanım ise tüm bu olanlar karşısında şaşırır kalır. Kocasının kendisi arkasından bunca iş çevirmesine karşı büyük öfke duyar. “Torun torba sahibi Naime Hanım bunca yıllık kocasının gencecik bir öğretmene gönül verdiğini duyunca neye uğradığını şaşırır. En büyüğü evli ve çocuklu, en küçüğü lisede okuyan kızları altüst oldular. Cevdet Bey ne karısıyla çocuklarının gözyaşlarına aldırdı; ne yakınlarının teessüflerine, ikazlarına hatta damadının tehditlerine kulak astı. Zavallı kadıncağızı kandırdı, boş bir kâğıda imza attırıp boşadı... Şehriban'ına kavuştu.” (s.246). Şehriban ve Cevdet evlenirler. Fakat evlilikleri Şehriban'ın beklediği gibi gitmez. Para, lüks yaşam, sosyetik çevre bir yerde anlamını yitirir. Kocasına karşı cinsel anlamda hiçbir şey hissetmemesi, hatta ondan iğrenmesi onu son derece soğutur. Tüm bunların üstüne beden eğitimi öğretmeni olan Civan ile tanışıp âşık olur ve kocasını aldatmaya başlar. Cevdet'in Şehriban'a çok düşkün olması, onu devamlı şımartması, sahip olduğu tüm imkânlar Şehriban'ın evliliğinden vazgeçememesine sebep olur. Âşık olduğu Civan ile gizli gizli görüşmeyi sürdürür. Aradan belli bir zaman geçtikten sonra Civan, Şehriban'a haber vermeden, onunla ayrılma gereği duymadan başka bir kızla evlenme kararı alır. Bunu öğrenen Şehriban dayanamaz ve ilaç içip intihar eder. Fakat kocası Cevdet, eve gelip karısını ağzı köpükler içinde görür ve hemen hastaneye kaldırır. Böylelikle Şehriban kurtulur fakat hemşireye Civan ile yaşadıklarını, onsuz yaşayamayacağını, gerekirse tekrar intihar edeceğini söyler. Hemşire, bunu doktora iletir. Sonrasında konu yayılır. Tüm hastane ve yakın çevreleri bu yasak ilişkiyi öğrenir. Genç karısına kör kütük âşık olan Cevdet Bey, anlatılanlara inanmaz ve etraftaki insanları dedikoduculukla suçlar. İnsanların genç ve güzel karısına iftira attığına inanır. Şehriban iyileşip eve döner fakat gerek okul çevresinde gerekse toplum içinde kendilerine karşı tavırlar değişir. Bu durum diğer taraftan Civan'ın evlenmek istediği kız ile ilişkisini de bitirir. Evine dönen Şehriban, intihardan birkaç ay sonra sular durulunca Civan'ı unutamadığı için ona mektuplar yazar. Birlikte olmak ister. Bu ısrarlara dayanamayan Civan da bu aşka kayıtsız kalamaz ve anlaşıp kaçmaya

karar verirler. Şehriban her şeyi bırakıp Civan ile Ayvalık'a kaçar, orada evlenirler ve iki çocukları olur. Tüm bunlardan sonra Müsteşar Cevdet Bey ise eski karısı Naime Hanım'a dönmek ister fakat ne kızlar ne Naime Hanım bunu kabul eder ve Cevdet Bey ömrünün geri kalanını yalnız geçirir. Kendisinden yirmi beş yaş küçük bir kadına âşık olup evliliğini ve çocuklarını geride bırakan adamı, kendisini statü ve ekonomik sebeplerle kabul eden kadın, bir yere kadar kaldırabilir. Ortada gerçek bir sevgi olmadığı için bir bağ kuramazlar ve uğruna eşini terk ettiği kadın tarafından aynı şekilde terk edilir.

Romanda konu edilen evliliklerin tamamında bir problem vardır. Bazen evliliklerin başlangıcında bazen de sonunda bu sorunlara rastlarız. Eski eşlerin aldatılması üzerine kurulan yeni evliliklerde genelde mutluluk yakalanamaz ve taraflardan birinin başka birine âşık olması ile yasak aşklar kişilerin büyük pişmanlıklarına yol açar. Herkesin kendi yoluna gidebildiği ilişkilerde bir yere kadar yeni bir hayat kurulabilir. Fakat bazı eşler bu aldatılmaları kaldıramayabilir. Romanda evlilikte yaşanan aldatılmayı psikolojik olarak kaldıramayıp kendi hayatından vazgeçen kişilere de rastlarız. Simonian ve Femke'nin evliliği böylesine trajik bir sonla biter. Çok büyük bir aşkla evlenen, evlilikleri herkese örnek olan, on altı yaşında bir erkek çocuğa sahip Simonian ve Femke çiftinin evlilikleri kötü gitmeye başlar. Aşklarının tükenmesi onları huzursuz eder. Özellikle Femke bu noktada tekrar eski uyumu yakalayabilmek için çok savaşıyor. Kocasını Simonian ise ona ayak uydurur. Fakat Simonian olaya daha gerçekçi bakar. Birtakım çabalar içine giren çift evliliklerini kurtardıklarına inanır. Bu sırada etnik müzik konusunda çalışmalar yapan Müzikolog Michel Simonian'ın Unesco tarafından desteklenen bir proje çerçevesinde yerel müzik araştırmaları yapmak için İstanbul'a gitmesi gerekir. Karısı Femke, bu kısa ayrılığın ilişkilerine iyi geleceğini düşünüp eşini tek yollar. Simonian İstanbul'a gelir. Burada seminerlere katılır. Bu seminerin son gününde Arsen isminde genç bir kızla tanışır. Birbirlerine âşık olurlar. "Arsen'le birlikte İstanbul'u gezdikleri ikinci gün bitmeden Femke çok uzaklarda kalmış, gelecek bambaşka renklere bürünmüştü." (s.442). Türlü yalanlarla İstanbul'da bir hafta fazladan kalan Simonian, Paris'e döndüğünde karısına ayrılmak istediğini, başka birine âşık olduğunu söyler. "Korkunç kavga ettiler. Kocasını alçaklıkla suçlayan Femke elindeki şarap şişesini başına fırlatınca Michel kapıyı vurup çıktı." (s.443). Kocasını hala çok seven Femke, o gittikten sonra küvete girip tıraş bıçağıyla

bileklerini keser. Hayatına son verir. Karısının ölümü üzerine ağır bir bunalım geçiren Simonian'ın psikolojisi bozulur ve genç sevgilisini suçlar bu durum için. Fakat bunu Arsen'e söylemez. Onunla iletişimi keser. Bu süre zarfında Arsen meraktan erir, çok acı çeker. Haftalar sonra bir mektup alır. Birtakım bahanelerle ayrılmak istediğini dile getirir Simonian. Bu durum Arsen'in çok ağrına gider ve o da girdiği bunalımla intihar girişiminde bulunur fakat annesi durumu çabuk fark eder ve kızını kurtarır. Romanda konu edilen kısa hikâyelerde eşlerden birinin diğerinden ötürü psikolojisinin bozulması, yaşadıklarının etkisiyle ağır bir bunalım geçirmesi, olası durumlar olarak karşımıza çıkar. Üçüncü şahıslar yüzünden ilişkiler sonlanırken geride bırakılan kadın veya adam kendini toparlayamaz, intihar eder veya kendi başına durumun altından kalkamayıp kendini toparlamak için psikolojik yardımlar alabilir.

Romanda işlenen evliliklerden bazıları psikolojik hastalıklara sahip kişiler arasında yapılır. Eşlerden birinin psikolojik rahatsızlığı, eşi ve ailesi tarafından ya fark edilemez ya da fark edilse dahi kabul edilemez. Rahatsızlığın hayati bir sorun haline gelmesi veya trajik bir sona sebebiyet vermesiyle durum kabul edilir noktaya gelir. Akıl hastanesinin başhekimisi Demir Bey'in eşi Sevim Hanım, obsesif kompulsif kişilik bozukluğuna sahiptir. Kendisi de hemşirelik okuyan fakat evlendikten sonra mesleğini yapmayan kadın, temizlik takıntısını yıllar içinde öyle boyutlara getirir ki yabancıların dokunduğu her yeri siler, evinde misafir ağırlamaz, eşi işten her akşam geldiğinde evin girişinde baştan aşağı kıyafetlerini çıkarıp banyoya girer. İşin tuhaf olan tarafı ise; başhekim bir akıl hastanesinde doktor olmasına rağmen durumu normal karşılar ve eşinin rahatsızlığı adamın garibine gitmez. Bu durumu bir tuhaflık veya hastalık olarak algılamaz. Hatta iş yıllar içinde daha da ileriye gider. Demir Bey de bu abartılı temizlik takıntılarını bir davranış olarak yansıtır. Bir gün dostlarının kendilerine hediye ettiği Meryem Ana ikonasına karşı Sevim Hanım'ın tutumu, takıntısının ne derece ileri boyutta olduğunu göstergesi olur. "İkonanın mikrop kaynadığını düşünen Sevim Hanım'ın içi içini yiyordu. Gece geç saatte eve döndüklerinde ikonayı çamaşır suyu ile defalarca sildi. O andan sonra Sevim Hanım canım ikonayı nihale olarak kullandı. Sıcak tencereleri üstüne her koyuşunda binlerce mikrobun daha öldüğünü düşünüyor, mutlu oluyordu." (s.28). Temizlik takıntısı zihinlerini öylesine kuşatır ki başhekimin kadınlara karşı hissettiklerinin bile önüne geçer. "Sevim Hanım'ı bugüne kadar iç aldatmadığımı hatırladı. Karısını çok

sevdiğinden veya sadakat meraklısı olduğundan değil, evlilik hayatıyla birlikte temizlik tutkusu da giderek arttığından (...) Yapmamıştı.” (s.310). Başhekim Demir, hastanenin tarihini yazmak istediği için eski dosyaların tamamını eve getirdiği bir gün karısıyla çok büyük bir tartışmanın içinde bulur kendini. Sevim Hanım, kirli dosyaları görünce sinir krizleri geçirir, evi temizlemek için bütün kimyasal temizlik maddelerini birbirine karıştırırken zehirlenir ve hastaneye zor yetişir. Romanda eğitilmiş veya eğitimsiz; şehirli veya köylü arasında çok büyük farklar yoktur. Akıl hastanesinde çalışmasına rağmen başhekim, karısının hastalığının farkına varmaz ve hayatına bu takıntılarla devam eder.

Romanda başka bir psikolojik rahatsızlığa sahip kişi de Leyla’dır. Leyla’nın evliliği de psikolojik rahatsızlığı sebebiyle çıkmaza girer ve trajik bir sonla biter. Henüz on yedi yaşında olan Leyla, Kırşehir’in bir köyünde yaşar. Genç kız, durduk yere soyunan, taşkınca hareketleri olan ve insanlara karşı ağza alınmayacak laflar eden bir kızdır. Ailesinin baş edemediği Leyla ile Mustafa bir gün karşılaşır. Mustafa, Leyla’ya âşık olur ve onunla evlenmek için ailesine baskı yapar. Kızı isterler, aralarında söz kesilir. Fakat Leyla’nın annesi çok tedirgin yaklaşır meseleye. Özellikle Leyla’nın bir yerlere gidip saatlerce dönmeme huyu, küçük yerde kadının aklına başka fikirler getirir. Leyla’nın yine saatlerce ortadan kaybolduğu bir gün annesinin söyledikleri, ailenin zihniyetini yansıtmaları açısından önem teşkil eder. “Nazife Leyla’yı bir kenara çekti. Gerdekten sonra seni bozuk çıktı diye geri getirirlerse evladım falan demem, Kuran çarpsın ellerimle boğarım. Bana şimdi doğruyu söyle kız oğlan kız mısın?” (s.201). Anadolu’nun küçük bir yerleşmesinde çiftçilikle geçinen geleneksel bir yapıdaki aile için namus meselesi önemlidir ve haklarında çıkabilecek herhangi bir dedikodu aileyi özellikle anneyi tedirgin eder. Nazife Hanım’ın kızını bu denli sıkıştırmasının nedeni, “kızlarını kim bozduysa meseleyi onunla halletmeye çalışmak istemesinden” gelir. Fakat kızından herhangi bir laf alamayan kadın da her şeyi akışına bırakma kararı alır. Leyla ve Mustafa evlenir. İlk birkaç gün sıkıntısız ilerlerken dördüncü gün Leyla, televizyonun karşısına geçinip tüm ailenin karşısında soyunur ve kocasının “erkek olmadığını” söyler, kahkahalar atar. Aile ne yapacağını bilemez, kızı susturamazlar. Döverler. Kızı baba evine bırakırlar. Leyla’nın babası durumun böyle devam edemeyeceğini anlayınca kızı doktora götürmeye karar verir. Leyla’ya akıl hastanesinde bipolaraffektif bozukluk tanısı konur ve hastaneye yatırılır. O zaman diliminde

yaşadıkları yerde haklarında türlü dedikodular döner özellikle kocası Mustafa hakkında “erkek olmadığına dair” söylentiler yayılır. Bu duruma dayanamayan Mustafa, karısını öldürmeye karar verir. Bir tabanca alır ve hastaneye gider. Bir bahaneyle karısının yanına kadar çıkar, ona silahı çeker fakat silah tutukluk yapar. Namusunu temizlemek ve hakkında çıkan iftiraları ortadan kaldırmak için bulduğu çözüm yolu öldürmektir. Fakat amacına ulaşamaz. İki ay hapiste yatar. Cezası bitince de utandığı için köye dönemez ve askere gider. Psikolojik rahatsızlığı olması, eşi dâhil kimse için bir önem arz etmeyen kadın, geleneksel zihniyet içerisinde toplum için yaşayan yakınlarının kurbanı olur. Ölümüyle sonuçlanabilecek bir hikâyeye içinde en başta yapılacak şeyi sonda yapan ailesi yüzünden şiddet görür, olmaması gereken bir evlilik yapar, darp edilir ve sonunda hastaneye yatırılır. Bilhassa küçük yerlerde yaşayan insanların üzerinde kurulan toplum baskısının aileler tarafından yanlış kararların verilmesine, yanlış evliliklerin yaşanmasına sebep olabildiği görülür.

Namus bilinci geleneksel aile yapılarında çok yüksekte tutulan bir kavramdır. Bazı durumlarda alınan evlilik kararları, yüceleştirilen bu kavramı korumak adına yapılabilir. Kadın bedeniyle özdeşleşen namus olgusu romanda konu edilen evliliklerde de bu yönüyle ele alınır. Leyla'nın ailesinin düşünceleri, buna en somut örnek olarak gösterilebilir. Tıpkı Leyla gibi Suna da içinde bulunduğu toplumun namus ve kadın algısından nasibini alır ve Bolat ile evlendirilir. Bolat, annesi ve babası ölünce amcası Mamşirek tarafından büyütülen, bulunduğu köyde kimsenin karakterinden hoşnut olmadığı bir genç adamdır. Geçmişte annesi ölüm döşeginde iken bir düğüne gidip annesini yalnız kaderine terk etmesi üzerine köylüler lakabını hayırsız olarak koyar. Hayırsız olmasının yanında ahlaksız olduğu da düşünülür. Köydeki kızlara sarkıntılık ettiği bilinir ve bu sebeple sevilmez. Suna ise öksüz ve yetim olarak büyür, köyündeki bir kadının yardımıyla belli bir yaşa kadar onun koruması altında yaşar fakat yaşlı kadın ölünce kimsesiz kalır. Bolat'ın amcası Mamşirek de üç kızını evlendirdikten sonra Suna'yı yanlarına alır ve öz evladı gibi bakar. Aradan birkaç yıl geçer, Suna büyür. Kızda bir gariplik olduğunu fark ederler. Kızı sıkıştırdıklarında Bolat'tan hamile kaldığını öğrenirler. “Böylece, amcası Mamşirek'in alınına dayadığı silahın patlamasından korkan Bolat, Suna'yla evlenmek zorunda kaldı.” (s.130). Zoraki evlilik, mutsuzluğu da peşinden getirir. Bolat, karısına şiddet uygular, onu aldatır, evini ihmal eder, evde geçimsiz bir koca ve baba olur. Suna ise sesini çıkarmaz. Çektiği sıkıntılarla yaşamına devam eder. Bir gün

karısının yaptığı beğenmeyip duvara fırlatan ve karısını döven Bolat'a kızı Emine daha fazla tahammül edemez ve babasını kızgın sopayla köy meydanına kadar kovalayıp orada döver. Köylünün duruma müdahale etmemesi ve yediği dayaktan ötürü Bolat, gururuna yediremez ve köyü terk eder. Evliliği bu şekilde noktalanın Suna, en başında namusunun temizlenmesi gerekçesiyle mahkûm kaldığı adamdan yıllarca eziyet görür, üstüne de terk edilir.

Kocasına, kocasının çektiği eziyetlere yıllarca mahkûm kalan ve çocukları yüzünden evliliğini bitiremeyen bir kadın da Servinaz'dır. Akıl hastanesinde hemşirelik yapan, iki çocuğu olan Servinaz, kocası Ekrem'in kendisine çektiğdiklerinden ötürü yıllarca büyük sıkıntılar geçirir. Dışarıdan bakıldığında çok sakın ve ılımlı olan Ekrem sapık zihniyetli bir adamdır. Yıllarca erotik fanteziler kurup dozunu artırarak Servinaz'a türlü işkenceler eder. Başlangıçta bu duruma ses etmeyen Servinaz, kocasının fantezileri katlanamaz bir hale gelince kocasını terk edip baba evine döner. Ekrem, dışarıdan bakıldığında "iyilik meleği" gibi görüldüğü için aile bu durumu hoş karşılamaz. Üstelik damatlarının ekonomik olarak yardımlarını alan babası da Servinaz'a tepkili yaklaşır. Bir hafta sonra damadının yanına gidip kızıyla kendisini barıştıracağını söyler. Bunun üzerine Ekrem, karısını ve çocuklarını almak üzere Servinaz'ın baba evine gelir. Barışmayı asla düşünmeyen Servinaz, kocasının kızını kucağına aldığıında attığı bakışı görünce eve dönmeye mecbur kalır. "Manyak koca dizlerine oturttuğu, ergenlik çağına daha yeni girmiş kızının saçlarını okşarken karısına öyle bir bakış attı ki, Servinaz bu bakışın *Sen dönmezsen bu! Bugün olmazsa yarın!* Anlamına geldiğini dehşet içinde anladı, kuzu kuzu evine döndü." (s.195). Ailesi tarafından kabul görmeyen kadın, çocuklarına zarar gelme korkusuyla eziyet gördüğü eve geri döner. Kocasını, birkaç gün normal davranır fakat bir gün yine sapkınca hareketleri kadını son noktaya getirir. Kendisinden sonra sıranın kızına geleceğini düşünen kadın, bu düşünceye katlanamaz ve kocasının içeceğine ölümcül bir ilaç atar. "Servinaz kocasını öldürmek üzere olduğunun farkındaydı, sınırları alt üst olmuştu... Hayatının mahvolması umurunda değildi. Ama kocası ölmez de iyileşirse biricik kızını sapık bir babanın kucağına atmış olacaktı." (s.196). Servinaz'ın içeceğe attığı ilaç ani bir kalp durmasına yol açar ve Ekrem orada ölür. Bir süre vicdan azabı çeken kadın, sonraki hayatını mutlu bir şekilde sürdürür. Kimseye derdini anlatamayan, ailesi tarafından kabul görmeyen kadın, çocukları ve kendisi için kurtuluş çaresini kocasını

öldürmekte bulur.

Romanda birbirine bağlanan birçok hikâyede ülkenin doğusundan batısına her türden insanın yaşamı ve o yaşam içinde kurduğu ilişkiler, iyi ve kötü taraflarıyla işlenir. Evlilik kurumu içinde erkek veya kadının birbirine yaşattığı birçok hikâyeye tanık olunurken kişileri evliliğe iten nedenler üzerinde de durulur. Bu kararlar âşık olma gibi duygusal sebeplerle alınabilirken; ekonomik sebepler, statü edinme veya gelecek kaygısıyla da mantığa dayalı evlilik kararları alınabilir. Romanda akıl hastanesinin mimarî planını çizen Mimar Çetin Kansız'ın evleneceği kişiyi seçme sebebi de duygusal değil mantıkî bir kararla olur. Çetin, fakülteye başladığında daha ilk yılda bu bölümün kendisine uygun olmadığını, yetenekli olmadığını anlar ve kaydını sildirmek ister fakat ailesinin kendisinden beklentisi, onu gurur kaynağı olarak görmeleri, Çetin'in üniversiteye devam etmesine neden olur. Çetin, gelecek planlamasını yaparken aldığı en önemli karar, aklına ve yeteneğine çok güvendiği biriyle hayatını birleştirmek olur. Bu sebeple aynı bölümde okuduğu, çok başarılı olan Vildan ile yakınlaşır. Ona karşı duygusal bir şey hissetmese de mantık evliliği yapmak ister. Vildan da Çetin'e kayıtsız kalmaz ve üniversite bitiminde evlenmek üzere ilişkilerinde resmi adım atarlar. İlişkileri evlilik yolunda devam ederken Çetin'in girdiği bir bunalım ve Vildan'ı aldatması aralarındaki ipleri gerer fakat Çetin kısa zamanda hatasını anlayıp durumu toparlar. "Çetin bu kızla evlendikten sonra herhangi bir kadınla yaşanacak sıradan bir macerayı rüyasında bile görmeye cesaret edemeyeceğinden emin oldu. Vildan'la evlenirse özgürlüğünü heba edecekti. Durumu tarttı, gelecek korkusu ağır basınca barışmak için kıvranmaya başladı." (s.291). Durumu toparlayan Çetin, okul bitince Vildan ile evlenir. Meslek hayatında başarılı olamayan adam, karısının yeteneği ve çalışkanlığı sayesinde İstanbul'da meşhur bir mimarlık bürosunun sahibi olur. Evliliğini adeta geleceğe bir yatırım olarak gören adam, oldukça başarılı olur.

Romanda mantıkî bir kararla evlilik yapan bir başka erkek kahraman da Karnik'tir. Karnik, Ermeni asıllı bir gençtir ve fotoğrafçılık yaparak hayatını sürdürür. Bir gün yolu, akıl hastanesinin bulunduğu şehre düşer. Orada şehrin önde gelen insanlarından biri olan Ara Bey ile tanışır. Ara Bey, Karnik'ten kızı ile fotoğrafını çekmesini ister. Bu vesile ile Karnik, Nıvart ile tanışır. Ara Bey, iki genci bir arada görünce kızını Karnik'e verme düşüncesi belirir kafasında. Genç adama bir teklifte bulunur, ona bir fotoğraf stüdyosu açmayı teklif eder. En büyük hayali olan

fotoğraf stüdyosu açma fikri Karnik'e cazip gelir, teklifi kabul eder. Fakat Ara Bey'in asıl niyeti kızını ona vermektir. Kızının geçmişinden utandığı için kimseyle evlendiremeyen adam yalnız ve kimsesiz olan Karnik'le kızını evlendirme derdine düşer. Karnik, Nıvart'ın geçmişte biriyle nişanlandığını, nişanlısının öldüğünü bilir fakat ondan hamile kalıp çocuk düşürdüğünü bilmez. Ara Bey, "o zamanın ahlakına uygun olmayan" bir ilişki yaşadığını düşündüğü kızı için utanç duyar ve bunu saklar. Karnik ve Nıvart birbirlerine âşık olmadan evlenirler. Karnik için dönemin ve şehrin şartlarının üstünde bir stüdyo açılır. Düğünden belli bir zaman geçtikten sonra Karnik karısıyla ilgili gerçeği öğrenir ve yıkılır. Duygu dünyası karışır, gitmeyi düşünür fakat hem elindeki imkânlardan olmak istemez hem de karısının dürüstlüğüne inanır ve Nıvart'ı affedip evliliğine şans verir. İyi bir geleceğe sahip olmak için evlendiği karısına zamanla âşık olur ve güzel bir evlilik hayatı yaşar. Romandaki evlilikler arasında yolunda devam eden ender ilişkiler, Çetin ve Karnik'in yaptıkları mantık evlilikleri olur. Bunlar dışındaki çoğu evlilik başlangıcından sonuna değin çeşitli problemlere sahne olur, çoğu trajik bir sonla biter.

Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi romanı, Karadeniz'in küçük bir şehrinde başlayıp Türkiye'nin birçok yerine dağılan, mekân ve zaman sınırı tanımayan, iç içe geçmiş hikâyelerden oluşur. Evlilik meselesi içinde kadın ve erkeğin ilişkilerini etkileyen dinamiklerin neler olduğu, kahramanların hayatlarının derinliklerine çok fazla girilmeden okuyucuya aktarılır. Evlilik içi izlekler arasında en fazla işlenen mesele, aldatmadır. Çoğu hikâyede erkeğin veya kadının gizli bir aşk yaşayıp evliliğini tehlikeye soktuğu görülür. Bu kişilerden bazıları, evliliklerini noktalarak âşık oldukları kişilerle yeni bir hayat kurarken bazıları ise ilişkilerini, evliliğin gölgesinde yasak olarak yaşamayı tercih eder. Bu durum karşısında aldatılan eşin yaşadığı zorluklar da romanda karşımıza çıkar. Aldatılan kadın veya erkek için durumu kabul etmekten başka bir çarenin olmadığı zamanlarda aldatılmaya mahkûm olan eş, görmezden gelir, bilmiyormuş gibi davranır. Daha çok kadınların ekonomik bağımsızlığının olmaması, aileleri tarafından kabul görmemeleri ve çocukların hayatının söz konusu olması durumunda bir kabulleniş yaşanır. Aldatılma durumunda eşini affetmeyen ve kendi yoluna bakan kişiler de yer alır. Bunun dışında başka bir yol da her şeyden vazgeçmek ve intihar eylemi olur. Yaşadıklarının altından kalkamayan kişi intihar edebilir. Yaşamından vazgeçme noktasına gelebilir. Aldatılma durumunda

yaşanan başka bir durum da aldatılan eşin psikolojik olarak çöküşü olur. Psikolojik tedaviye ihtiyaç duyan, ilaç kullanan ve terapiyle kendi yoluna bakabilen eşler de romanda işlenen karakterler arasındadır. Evlilik içinde eşlerin sorun yaşamalarına neden olan en büyük sorunlardan biri de fiziksel ve psikolojik şiddet olur. Sorunlu ilerleyen evliliklerin çoğunda özellikle kadının erkekten şiddet gördüğü gözlemlenir. Bunun yanında yine kadınların büyük çoğunluğunun bu duruma razı olduğu görülür. Namus kavramı da erkeği şiddete, daha ileriye giderek öldürmeye teşebbüs etmeye kadar götüren bir olgu olarak karşımıza çıkar. Toplum içinde kadınla özdeşleşen namus kavramı, kadını her anlamda baskı altına alırken erkeği özgürleştirir. Cinselliğin, cinsel arzunun daha çok kadın bedeni üzerinde kurgulandığı hikâyelerde erkek, cinselliği rahatlıkla yaşayabilen, hatta konuşabilen taraf iken kadın için toplumun kabul gördüğü şey, ayıp ve günah oluşu olur. İşlenen tüm hikâyelerde kadın ve erkeği tahakkümü altına alan şey toplumun ilişkilerin arka planında yarattığı ikiyüzlülüğü olur.

Ayfer Tunç'un *Yeşil Peri Gecesi*[Tunç, A. (2010). *Yeşil Peri Gecesi*, İstanbul, Can Yayınları.] romanında işlenen evlilikler, sorunlu yönleriyle *Kapak Kızı* romanıyla benzerlikler göstermektedir. *Kapak Kızı* romanında üç ana kahraman Selda, Ersin ve Bünyamin'in ortak noktası olan, bir erkek dergisine çıplak poz vererek kendi düşüşünü hızlandıran Şebnem'e söz hakkı vermeyen fakat hikâyesinden diğer karakterler yoluyla bahseden yazar, *Yeşil Peri Gecesi*'nde Şebnem'in hikâyesini, çocukluğundan itibaren tüm detaylarıyla okuyucuya aktarır. Şebnem'in gerek evliliği gerekse bir kadın olarak kendi dünyasındaki erkeklerle ilişkileri, erkeklere bakışı romanın en dikkate değer durumları arasında gösterilebilir.

Şebnem, *Yeşil Peri Gecesi* kitabının ana karakteridir ve romandaki tüm hikâye Şebnem üzerine kurulmuştur. Romanda Osman ile evli olan Şebnem, çocukluk yıllarında babasının bir iş kazası sonucu kolunu kaybetmesi, daha sonra anne ve babasının ayrılmasının üzerine zor zamanlar geçirmiştir. Yaşanan kaza ve anne babasının ayrılığı bütün hayatını etkiler. Kazadan önce mutlu olan ailesi kaza sonrası babasının psikolojik çöküşü ile bir uçuruma doğru sürüklenir. Babası Cavit'in alkol bağımlılığı ve eşi Hülya'ya uyguladığı şiddet, bir süre sonra dayanılmaz hale gelir ve Hülya evi terk eder. O günden sonra Şebnem için zor yıllar başlar. Babası, kendisine bile yetemeyen sorunlu biriyken annesi tarafından da yalnız bırakılan Şebnem, iyice içine kapanır. Annenin evden gidişi ve babanın problemleri üzerine yakın akrabalarının da

kendisine olumsuz yaklaşımı, onu aile kavramından günden güne uzaklaştırır. Yatılı okullarda, sevgisiz büyüyen Şebnem, gençlik aşkı olan Ali tarafından da terk edilince hayattan hiçbir beklentisi kalmaz. Hayattan, çevresindekilerden intikam almak ister ve bir dergiye çıplak pozlar verir. Bu, Şebnem için dibe çöküşün ilk adımıdır.

Okuluna devam etmeyen, herhangi bir meslek sahibi olmayan Şebnem, günöbirlük ilişkilerle yaşamını sürdürürken bir gün arkadaşı Gün vesilesiyle Osman ile tanışır. Osman'ı, o güne dek karşısına çıkanlardan- Ali hariç- farklı görür. Kafası müzikle dolu olan, bilgili ve derin bulduğu Osman'dan etkilenir. İlk aşkı olan Ali'den sonra ilk kez bir erkeğin ona cinsel bir dürtüyle yaklaşmadığını ve onunla hayata dair her şeyi konuşabildiğini görür ve ona âşık olduğunu düşünür. Osman ile bir birliktelik yaşayamaya başlarlar. “Ben aşkın ne olduğunu biliyordum. Osman'la yaşadığımız şey aşk değildi. Aşka çok benzediği zamanlar olmuştu. Ama tümüyle aşk değildi. Başka bir şeydi. Benim boğucu derin umutsuzluğumdu. Kapandaki fare gibi çaresizliğimdi. Tuzağa düşmüşlüğümdü. Seilmeyi ölesiye isteyişimdi.” (s.22). Her şeyin onlar için harika gittiği ilk zamanlarda Osman, Şebnem'i gerek maddi gerekse manevi her yönüyle etkiler. “Osman'ın yakışıklılığının zirvesinde olduğu zamanlardı. O zamanlar bir ortamda Osman varsa başkaları yok olurdu. Halinde doğal bir hüznü vardı. Ben dâhil bütün kadınlara başını göğsüne bastırmak, yatıştırıp uyutmak arzusu veriyordu. Osman hep çok yakışıklıydı, hep komplekti, ödipti, kadınların içindeki anneliği uyandırıyor. Ayrıca bok gibi para harcayabildiği dönemdeydi.”(s.64). Osman ile Şebnem'i aynı noktada birleştiren şey, Şebnem'in de Osman'ın da sevmeye ve seilmeye muhtaç olmalarıdır. Osman da Şebnem gibi aileden yana sıkıntılı bir hayat sürer. Bilhassa çocukluğunda babasının sebep olduğu çeşitli travmalar yaşar. Babası üniversitede jeoloji profesörüdür. Toplum içinde saygınlık kazanmış bir adam olmasına karşın evde karısına ve çocuklarına ciddi işkenceler eden bir adamdır. Bu durumun yarattığı sıkıntıyı çocukluğunda çok fazla hisseden Osman, hayat boyu çok fazla dışa yansıtamadığı melankolik bir ruh haline bürünür. Şebnem ve Osman'ın kendi yaşamlarında istedikleri sevgiyi, ilgiyi ve alakayı görememişlerinden dolayı birbirlerinde ilk buldukları şey, derin bir avutulma isteği olur. Bu durum onları birbirine bağlar ve evlenirler. Bir gün Şebnem yaşadığı bir ruhî sıkıntı sırasında hayalî konuşmaya başlar. Bu konuşmayı kayınpederinin resmine bakarak yaptığını hatırlatalım.“Bir keresinde Osman'ın kafası adamakıllı

dumanlıydı. Yeni evlenmiştik. Henüz mutluyduk. Osman koynumda yatıyordu. Saçları yumuşacıktı. Gülerken gözleri yaşarmış, sonra ağlamaya başlamıştı. Hıçkırarak ailenize neler yaptığınızı anlatmıştı. Karınız sizden habersiz dışarı çıkmasını diye ayakkabısının altına tebeşirle çarpı çizermişsiniz hani. Bu yöntemi bir hikâyede mi okumuşsunuz, ne yapmışsınız. Övünürmüştünüz bununla. Akşam eve gelir gelmez karınızın ayakkabılarının altını kontrol edermişsiniz. Tebeşir silinmişse kadıncağızı dövermişsiniz.” (s.38). Babasının zalimliği ve sevgisizliği Osman’ı tüm çocukluğu boyunca ve hatta sonrasında da çok üzer ve bu onda hayat boyu derin bir üzüntüye, bir eksikliğe sebep olur. “Osman liseye kadar geceleri yatağına işemiş. Annesi ve Osman, bu sırrı Teoman’dan saklamışlar. Ama çok zor olmuş. Osman’ın hayatının en zor eylemi korkunca altına işediğini kardeşinden saklamak olmuş.”(s.53).

Şebnem, Osman’ı ilk gördüğünde onun yakışıklılığına ve müzik bilgisine hayran olur. İlişkilerinin ilk zamanları, ona her anlamda yetebilmek ve yetişebilmek için okur, araştırır. Her konuda bilhassa müzik konusunda bilgi sahibi olmak ister. “Zaten müzikten de anlamıyordum. Avam bir zevkim olduğundan kuşkulanıyordum. Birkaç kere olmadık şeyleri beğenecek olmuş, Osman’ı hayal kırıklığına uğratmaktan korkmuştum. Korkunca dürüst davranmıştım. “Ben müzikten anlamıyorum Osman,” demiştim. Övünür gibi değildim, üzülür gibiydim. Bunu açıkça söylemem Osman’ın çok hoşuna gitmişti. Bende olmayan bir şeyin onda olmasından acayip gururlanmıştı, şişinmişti.”(s.65). Fakat Şebnem, Osman’ın hayatına girdikçe, onu ve çevresini tanıdikça kafasında bir yere oturduğu ve hayran olduğu Osman’ın aslında kendi gördüğü gibi olmadığını fark eder. “Osman’ın arkadaş çevresinin çok sık değiştiğini, düzenli aralıklarla eskilerden kopup yeni arkadaşlar bulduğunu, her seferinde bir öncekilerden daha aşağılık veya daha yetersiz veya daha çaylak salaklardan oluşan, tepelerine binebileceği, aşağılayabileceği, ama buna rağmen sonunda kovulacağı gruplara katıldığını bilmiyordum.”(s.66). Şebnem’in Osman ile ilgili gözüne oturan perdenin zamanla kalkması, onun Osman’a daha gerçekçi bakmasını sağlar. Osman, hayatı ciddiye almayan, para, lüks ve şatafattan hoşlanan, yarınını düşünmeyen bir adamdır. Babasının yolundan gidip jeoloji bölümünü bitiren Osman, bir süre bu işi yapar fakat bu mesleğin ona göre olmadığını anlayıp işi bırakır. Müzikle uğraşır fakat müziğe yeteneği olmadığı için bu alanda da tutunamaz. “Uzun süre, kocamın hak ettiği başarıyı bir türlü yakalayamayan harika bir müzisyen olduğuna inandım.

Sonra anladım ki, Osman'ın yeteneği yoktu. Epeyce bilgisi vardı, ama yeteneği yoktu. Müzik yapmak için gruplara girip çıkıyordu. Girdiği her grubun yedek üyesi, zor durumda gözden çıkarılanıydı. Gruplara eğlence ve bilgi katan dolgu maddesiydi. Ama yetenek olmayınca eğlence ve bilgi pek işe yaramıyordu.”(s.25). Osman, çok sevdiği müzik alanında kendini geliştirir fakat orada da yetenekli olmayışı, onun ilerlemesini engeller. Babasından kendisine kalanları satarak, kardeşi Teoman'dan ve etraftan borçlar alarak yaşamını sürdürür. Tüm bunların yanında lüksünden de ödün vermez. Gerçeklerle hiçbir zaman tam manasıyla yüzleşemeyen Osman, Şebnem ile birlikte ortak kurdukları hayatta bir dibe doğru hızla sürüklenir. Durup düşünmez, sorgulamaz ve hayatı, yalnızca günü kurtarmaktan ibaret görür. Osman, babasından kalan mirası doyasıya harcarken; lüks içinde, hiçbir sıkıntı çekmeden hayatın tadını çıkarır. Fakat aradan geçen zaman, onlara ilk günkü rahatlıklarını sunmaz. Ekonomik olarak her şeyi tüketirler. Elleri satacak bir şey kalmaz. Her ikisi de çalışmayıp sadece tüketmeyi terci ederler. Şebnem, Osman ile ilgili beklediğini bulamaz ve bir hayal kırıklığına uğrar. İlişkilerinin en başında gördüğü Osman ile şuan gördüğü kişi arasında fark vardır. Bağlandığı adamdan yavaş yavaş soğur. Fakat aynı durum Osman için geçerli değildir. Osman, Şebnem'in başında tüm gerçekliği ile kabul eder. Onun geçmişte bir dergiye çıplak pozlar verdiğini, aile hayatını ve güzelliği ile herkesi etkilediğini bilir. Katıldıkları bir davet esansında Şebnem'in düşündükleri; kendini, Osman'ı ve yakın çevrelerini özetleri niteliktedir: “Ben de otuzlu yaşlar güzelliğimin yirmili yaşlar güzelliğimden daha fazla ilgi çektiğini fark etmiştim. Çevremizdeki erkekler güçlüydüler, zengindiler, iktidarlarından emindiler. Ayrıca insan sarrafiydiler. Para kazanmak kolay değildi. İnsan onlar kadar çok para kazanınca ister istemez insan sarrafi oluyordu. Onlar da olmuşlardı. Osman'ı bir bakışta tartmışlar, notunu vermişlerdi. Kendine karizmatik süsü veren bir ezik olduğunu, görmezden gelmeyi seçtiğini, zayıflığını, kifayetsizliğini bir bakışta anlamışlardı.” (s.64). Evliliklerinin ilerleyen yıllarında Şebnem, Osman'ı tanıdıkça ona bakışı bu yönde değişir. Bir taraftan babadan kalma miras hızla tüketilirken ekonomik olarak dibe çöküş hızlanır. Diğer taraftan Osman'ın karakterindeki “acizlik” Şebnem'i ondan uzaklaştırır. O da etraftaki diğer insanlar gibi Osman'ı vasat ve işe yaramaz bulmaya başlar.

Osman ve Şebnem'in evliliği klasik evlilikler gibi değildir, Türk toplumunda görülen diğer evliliklere benzemez. İçinde buldukları toplumdaki erkeklerin

Şebnem'e bakışı, onu beğenmeleri ve hatta ona kur yapmaları Osman'ın tepkisini çekmez. Girdikleri ortamlarda bunu fark eden Osman, tüm bunlardan haberi yokmuş gibi davranmaya, sessizce kabul edip yaşamaya devam eder. Şebnem ise geçmişten bugüne Osman ile ilgili fikirlerinin ne derece değiştiğini görüp içten içe üzülür ve içten içe Osman'a hırslanır. "Elimde oyuncak olmak isteyen erkeklerin Osman'ı ciddiye almadıklarını, ona yakınlık süsü verdikleri bir horlamayla yaklaştıklarını hissetmiştim. Aptalcasına iyimserdim. Osman'ın çekiciliğini, havasını kıskandıklarını düşünmüştüm."(s.66). Aradan geçen zaman içinde Osman'ı olduğu gibi kabullenen fakat içsel olarak uzaklaşan Şebnem, yaşananlar karşısında da artık şaşırmaz. Osman'ın müzik yapmak için bir araya geldiği genç arkadaşlarıyla evde toplandığı bir gün, gruptaki erkeklerden birinin Şebnem'i geçmişte dergiye verdiği çıplak pozlarıyla hatırlaması ve ona kur yapması üzerine Osman durumu fark eder fakat orada herhangi bir tepki göstermez. Şebnem ise Osman'ın bu tepkisizliğine bir tepki verir gibi adamla flörtleşir. "Bütün bu iğrenç vaatleri, cilveli gülümsemeleri, çengel atmaları, tahrik etmeleri basıyı gerçekten yatağımda istediğimden yapmamıştım. Adamı istemiyordum, sadece sınıyordum. Nereye kadar gidebileceğini görmek istiyordum. Israr ederse neler olacak merak ediyordum."(s.30). Osman durum karşısında herhangi bir tepki vermez fakat birkaç gün sonra müzisyeni başka bir bahaneyle gruptan kovar. Eşiyle flörtleşen adama gösterebildiği tepki bu olur. Toplum içinde kabul edilen genel ahlaki kurallar, Osman ve Şebnem'in içinde olduğu çevre için bir önem arz etmez. Evli bir adama "asılmak" veya evli bir kadınla beraber olma isteği, bu grup için "normalleştirilmiş fikirlerdir." Çocukluğundan beri aile içinde birtakım ahlaki normlarla yetiştirilen fakat her fırsatta aynı bireylerin ikiyüzlülüğüne şahit olan Şebnem, göstermelik değer yargılarına içten içe adeta savaş açar. Osman'la birlikte tanıdığı bu çevre, onu insanlardan, insana olan inancından ve toplumun değer yargılarından tümüyle koparır. Evliliği boyunca şahit olduğu her sahne onu daha da dibe götürür. Şebnem'in tüm yaşadıkları karşısında kendine biçtiği rol, "kurban" rolüdür. "Ben daha yıllar önce, kendimi bizzat, kendi irademle kurban etmiştim. Ben hayatta bir kurban olarak var olmuştum. Kurban olmayı kabul etmeyebilirdim. Ama etmiştim. Dünyaya kurban edilmeye hazır gözlerle bakmak, hayır demekten kolaydı. Mağdur olmak cesur olmaktan çok daha kolaydı. İnsan cesareti seçemezse kurban olmayı kendiliğinden seçmiş oluyordu. İnsan mağdur olmanın suçsuz olmak anlamına geldiğini sanıyordu."(s.46). Babası hastanede yatarken annesinin amcasıyla birlikte olduğuna şahit olmasıyla başlayan

süreç, dergiye çıplak poz vermeye, ardından bir aşk ve evlilikle tekrar yükselen umudu, kocasının ve içinde bulunduğu çevrenin hayata bakışı ve kurdukları sahte dünya ile onu bir “şuursuzluğa” sürükler. Tüm bu durumlar karşısında kendisine mağdur demek, kurban demek Şebnem için bir çıkar yol olur.

Şebnem ve Osman evliliklerinde hiçbir zaman tam bir bağlılık yaşayamazlar. Zaman içinde birbirlerini ve aşklarını tüketirler. Fakat birbirlerinden başka tutunacak dalları olmadığı için evliliklerini devam ettirirler. Bu durum onları zamanla ruhen ve bedenen tüketir. “Onu ve onunla ilgili her şeyi giderek daha az seviyor olsam da iki kişilik görkemli sefaletimizi, bazen sabaha karşı saatlerde, öylece otururken ruhumuzdaki çırpınışları birbirimizden ustaca gizliyor oluşumuzu hâlâ ve içim acıyarak seviyordum. Yıllar yığıldıkça geride bir yığın süprüntü bıraktığımızı, zamanın hızlı sarılan bir film gibi üstümüzden geçip bizi harabeye çevirdiğini, ruhumuzun mum gibi eridiğini hissediyordum. Ama bunları kendime itiraf etmek istemiyordum. Bunlar kendine itiraf edilemeyen şeylerdi.”(s.90). Şebnem ve Osman, durumu olduğu gibi kabul eder. Bu durumu düzeltmek veya bitirmek adına herhangi bir adım atmazlar. Şebnem’ e göre bu mağduriyetin adını koymak, bir şey yapmayı gerektirir. Bu sebeple, probleme odaklanmak yerine yok saymayı tercih ederler. “Ataletimizin, mağduriyetimizin ve romantik sefaletimizin adını koysaydım bir şey yapmamız gerekirdi. Osman konuşurdu, hayal ederdi, ama bir şey yapamazdı. Atalet onun, mağduriyet benim, dışarıdan bakıldığında hayatımızı çok şiirsel gösteren ruhsal sefalet ikimizindi. Bunları kafaya takarsam akıp giden ve asla hâkim olmadığımız zamanın bir yerinde büyük bir hareket yapmam, hiç değilse kendi tarihimi değiştirmem gerekirdi. Ama ben mağdurdum. Mağdurların bir şey yapması gerekmezdi. Geremediği için mağdurdular.”(s.92). Şebnem ve Osman, her ikisi de kendi hayatlarında ruhsal sıkıntılar çeken, kendi ailelerinden ve yakın çevrelerinden darbe almış insanlardır. Bu sebeple bu “köksüzlük” onları evliliklerinde çabuk yorar. Birbirlerini çok çabuk tüketir, olmadıkları insanlar gibi davranırlar. Bu durum da onları yavaş yavaş bir sona sürükler. Şebnem ve Osman’ın evliliği öyle bir hale gelir ki kendileriyle yakınlık kurmaya çalışan kişilerin ilgileri bile birbirlerinin gözüne çok da batmaz. Bilhassa Şebnem, Osman’ı eskisi gibi sevmediği için içinde bir kıskançlık hissetmediğini fark eder. Yılbaşı kutlamasına katıldıkları bir gece kadınların Osman’a yaklaşımları esnasında hissettiği şey, hiçbir şeyin eskisi gibi olmadığıdır. “Benden genç veya benim yaşındaki kadınlar Osman’ın yüzüne dokunurlarken, beline

sarırlarken, partidir, karamboldür, herkesin kafa bi dünyadır, olmadı, karısı da benimkine sulansın diye düşünerek Osman'ı ağzından öperlerken içim sızlayayım mı sızlamayayım mı karar veremiyordu. Osman'ı artık eskisi gibi umursamıyordum. Beni sık sık çeşit çeşit aldattığını biliyordum. Her halinden belli oluyordu. İzini sürmeme bile gerek yoktu... Ben Osman'a (aslında kendime) içimden verdiğim sözü tutuyordum. Seni aldatmıyorum Osman diyordum. Seni eskisi gibi sevdiğimden değil, içimden gelmediği için yapmıyorum.”(s.116). Şebnem hayatı boyunca sevdiği insanların sevgisinden mahrum kalıp kendine sahte sevgiler yaratmış bir kadındır. Osman'a en zor zamanında bağlanıp onunla ömrünü geçirse de kendini içten içe Osman'a ve Osman vesilesiyle girdiği ortamlara ait hissedemez. Roman boyunca Şebnem'in ruhsal çöküşü okuyucuya sunulur. Kendini akışa bırakma hali bir süre sonra yaşamdan vazgeçmeyi istemek noktasına varır. Fakat buna cesaret edemez. Her durumda yaptığı gibi kendine itiraf edemeden olayların üstünü kapatır ve yaşanmamış sayar. Osman ile evliliklerinin ilerleme şekli de budur. Osman'ı ve içinde bulunduğu topluluğu eleştirir fakat kendini de o dünyanın bir parçası olmaktan kurtaramaz. “Hepimiz birbirimizden daha riyakâr ve çakal olduğumuz, hepimizin koynumuzda birer çıkar ajandası gezdirdiğimiz, hepimizin diğerimizden gizli planlarla, kritik bilgilerle yaşadığımız kesindi. Mağduriyetin, masumiyetin, doğruculuğun, açık yürekliliğin, dürüstlün ve buna benzer pek çok şeyin paslandığı alandaydık. Burada değerler erimişti. Defalarca eriyip sonunda yok olmuştu.”(s.151). Şebnem'e göre içinde yaşadıkları dünya, her türlü değerden yoksun insanlarla doludur. Çevresini dolduran insanlara inancı olmayan Şebnem, her şeyin farkında olup içten içe hiçbir şeyi tasvip etmez fakat kabullenmiş gibi yapıp yine o insanlarla günlerini geçirir. Yılbaşı partisine katıldıkları bir gece, Boğaz'ın pahalı restoranlarından birini işleten, Osman'ın kıskanıp “köpekli lokantacı” diye bahsettiği adam Şebnem'e asılır, Osman bunu fark eder fakat farkında değilmiş gibi davranır. Sonrasında adamın imkânlarından faydalanmak ve onunla ortaklık kurmak için adamı evine yemeğe çağırır. Adam, masada Şebnem'e yine asılır, Osman bunu fark eder fakat işi bozulmasın diye görmezden gelir. Bu durum Şebnem'i üzse de hiçbir şey demez. “Onlara istediğim kadar tepeden bakayım, istediğim kadar, ben ne yapabilirim ki? Bunlar böyle işte, bunların ahlakı bu! (...) Bu eküriye ben de dâhildim. Nikâh yüzüğüm parmağımda olduğuna göre, alıp başımı gidemediğime, dünya bu mu? Allah hepinizin belasını versin! Demediğime göre, ben de onlardan biriydim. O eşsiz mağdur edebiyatım bana bile sökmüyordu.”(s.151). Şebnem hala

bir tarafıyla Osman'ı saf bulur ve ona acır. Onu, bencil, riyakâr ve tembel olarak tanımlarken bir taraftan da saf bir tarafı olduğu inancına tutunur. Tutunacak hiçbir dalının olmaması, yalnız olması ve hayatını değiştirecek cesarete henüz sahip olmamasından dolayı kendi içinde Osman'ı aklamaya çalışır ve evliliğini devam ettirir. Şebnem çocukluğundan beri acı çeker ve en sevdikleri tarafından terk edilir. Önce annesi, sonra tek gerçek aşkı Ali'nin gidişi, babasının ölümü, en yakın arkadaşı Gün'ün ölümü onu derinden etkiler ve sığınacak tek liman olarak Osman'ı bulur. Osman'a karşı en başta hissettiği şeyin aşk olduğuna kendisini inandırır da Osman'a âşık değildir; onu avutur ve onunla avunur. “Öyle çaresizdim ki kendine iyimser bir anne aradığı gözünün bebeğinden okunan, bu arayışa tutulduğumu çok sonra anladığım bir adamı oyaladım yıllarca. Onun hem annesi hem karısı oldum. Sanki bende çok varmış gibi ona ümit verdim.”(s.185). Şebnem, Osman ile çıktığı yolculuğun sonuna geldiğinin farkındadır fakat hayattan bir beklentisi olmadığı için Osman'dan kopmayı düşünemez. Sorgular, kendi kafasında cevaplar bulur fakat bu tükenmişlik hissiyle tam manasıyla yüzleşemez. Hayatla ilgili sorgulamalar yaptığı bir gün içinden geçen cümleler, Şebnem'in evliliğinin hatta tüm hayatının özeti niteliğindedir: “Hayatta ben en çok babamı sevdim. Ben Ali'de babamı aradım. Sonra babam yaşındaki adamlarda Ali'yi aradım. Babamda eski babamı aradım. Bu zincir böyle giderken Osman bende annesini aradı. Ben kendimi annesiz hissettiğim için anne olmaya korktum. Benden iyi bir anne çıkmamasından, kendi parçamdan yaratacağım varlığın, sefillikte beni geçmesinden korktum. Doğurmadım. Ama Osman'ın annesi oldum. Osman'ın annesi olduğum anlar bir sonraki güne uyanmama yaradı(s.286). Şebnem başına gelen her şey için annesinden aldığı güzelliği, dolayısıyla annesini suçlar. Çocukluğundan beri tüm akrabalarının kendinden nefret etmesinin nedeni olarak annesini görür. Annesinin onu terk etmesi ve tüm yaşadıkları onu bilinçli bir çöküşe hazırlar. Osman ile evliliğinde Osman'ın hatalarını görür fakat onu düzeltmek yerine ona ayak uydurur. Tüm bunlardan pişman da olmaz. Kendini tek bir şey için suçlu görür: “Oldum olası beni terk etmeyen öz yıkım arzumu Osman'dan gizlediğim için suçluydum. Özyıkım arzusu dediğim şey intihar değildi. Yavaş yavaş mahvolmaktı. Kendini ağır ağır, her cezadan acılı bir zevk olarak bitirmektir. Benim hayatıma anlam veren tek şey buydu.”(s.292). Şebnem'e göre o zamana dek evlilikleri içinde önemli olan şey “kurtarılmış zamanlar” kazanmaktır. Böylelikle Osman ile birlikte yuvarlanıp çukura gideceklerine inanır. Fakat Şebnem'in başına gelen bir olay Osman ile tüm bağlarının kopmasına neden

olur. Teoman, Osman'ın kardeşidir. Leyla isminde varlıklı bir ailenin kızıyla nişanlıdır. Teoman, ağabeyine göre kurnaz ve hırslıdır. Leyla ile evlenerek arkasını sağlama almak ister. Çünkü Leyla'nın dayısı emniyet müdürüdür. Hısımlar arası görüşmeler ara ara gerçekleşirken bir gün Leyla'nın dayısı "Uluçmüdür", bir bahane üreterek Şebnem ile görüşmek için Teoman'ı araya sokar. Şebnem durumdan işkillense de akraba olacakları için kötü bir niyet aramaz. Osman da karısıyla baş başa görüşmek isteyen Uluçmüdür'ün yaklaşımını doğal karşılar. Şebnem şaşırır. "Aslan kocam yine ne güzel dolandırdı lafi. Kıvırdı, büktü, medeniyetten girdi, asıl bizim onları yemeğe davet etmemiz gerektiğinden çıktı."(s.302).Uluçmüdür, Şebnem ile yemek yemek ister. Şebnem, Teoman'dan ve dayıdan çekinip görüşmeyi kabul eder. Uluçmüdür, Şebnem'e açık açık birliktelik teklif eder fakat Şebnem reddeder. Uluçmüdür, durumu Teoman'a söyler ve yeğeni ile evlenmek isterse Şebnem'i ikna etmesi gerektiği şeklinde tehdit eder. Bunun üzerine Teoman, vakti zamanında Şebnem'in çıplak poz verdiği dergiyi Şebnem'e göstererek ona teklifi reddettiği için -kendi geleceğine zarar vereceği için- şiddet uygular, ölümle tehdit eder. Şebnem'in asıl şaşırdığı ise dergiyi Teoman'ın nasıl bulduğunu olur. Dergiyi Teoman'a Uluçmüdür'ün verdiğini, kendisine yaptığı teklifi söylediğini öğrenir. Teoman, Şebnem'i dayının istediğini yapmaya zorlar. Şebnem çok şaşırır fakat kabul etmek zorunda kalır. "Köpeğin köpeği ısırmadığı, al gülüm ver gülüm ülkesindeydik. Uluçmüdürüm almaya alışmıştı. Kaçış yoktu."(s.312). Şebnem'e göre durumu Osman da bilir ama umursamaz. "Osman o geceyi Uluçmüdürümle geçirecek olursam aramızda aşka benzeyen şeyden geriye bir şey kalmayacağını hiç umursamıyordu. Osman'ın elleri yağdan baldan çıkmasını yeterdi."(s.363). Şebnem, Teoman'ın tehdidiyle Uluçmüdür ile görüşür ve bir otelde gerçekleşen buluşmada adamın zoruyla onunla birlikte olur. Bu esnada şiddet görür. Bu yaşananlardan sonra Osman'ın her şeyi bilip fakat bilmiyor gibi yapması, Şebnem için bardağı taşıran son damla olur. Bir intikam planı kurgular. Bu intikamın sonunda öldürüleceğini düşünür fakat her şeyi göze alır. Osman'ın iş için Berlin'e gittiği bir gün müdürü arayıp evine çağırır. Amacı onunla birlikte olurken bunu kayda alıp basına sızdırmaktır. "Bu cihaz Uluçmüdürümü bitirecekti. Teoman'ın Leylalı ya da Leylasız geleceğini de bitirecekti (...) Ama hepsinden önce beni yok edecekti."(s.389). Şebnem'in planladığı gün gelir ve Osman'ın yokluğunu fırsat bilip müdür dayıyı kendi evinde ağırlar. Adamla cinsel münasebete girip bunu kameraya alacağı planı işlerken beklemediği bir sürprizle karşılaşır. Uluçmüdür, o gece o eve başka birini daha davet eder. Üstelik bu bir erkek

oyuncudur. Şebnem karşılaştığı durum karşısındaki şokunu atlatıp daha büyük bir rezalet çıkacağı için içten içe memnun olur. “Genç adamla müdürümü burunlarına kokain çekerken, çiğ bir sırtıyla dişetlerini sıvazlarken gördüğüm an, kaderime hükmedenlerle öyle ufak mufak değil, muazzam bir ödeşme fırsatı yakaladığımı anladım.”(s.393). O gecenin sonunda, Şebnem tüm olanları kameraya kaydettikten sonra kendi de kameranın karşısına geçip son bir açıklama yapar. “Ve bir bir anlattım beni finale taşıyan hikâyeyi, Teoman’ın da Osman’ın da adını vererek ve İstanbul Emniyet Müdürü’nün tarafımdan tuzağa filan düşürülmediğini, aksine böyle olmasını bizzat onun istediğini söyledim, iktidarı sınırsız bir adamın arzularına kurban edildiğimi.”(s.395). Şebnem görüntülerin olduğu CD’yi yirmi ayrı yere yollar. Bundan sonra eski aşkı Ali’nin yanına sığınır. Şebnem’in CD’yi yolladıktan sonraki düşünceleri ve kendi kendine sanki karşısında Uluçmüdür var gibi konuşurken söyledikleri, içinde bulunduğu toplumun ikiyüzlülüğünü de gözler önüne serer. “Sadece benimle görüntülenseydin, tamam kariyerin epeyce hasar alırdı ama mesele bu kadar büyümezdi... Kimileri ayıp ayıp.. çok ayıp..derler (...) Kimileri de ne varmış, erkek adam, aslan gibi de müdür, o yapmayacak da kim yapacak allasen! Derlerdi (...) Hatta fantezi fukaralarından sözlü takdirname alırdın (...) Bir şekilde yırtardın (...) Affedilmez olan yapman değil zaten, yakalanmandı. Bu memlekette çünkü ifşa olmaktır suç olan.”(s.428). Şebnem, Ali’nin yanına kaçtığı anda skandalın patlamasını bekler fakat kimseden ses çıkmaz. Bu evrede Osman, evdeki CD’yi görür ve kardeşiyle kirli bir planın içine girer. Uluç’u bu görüntüler üzerinden tehdit etmeye niyetlenir. Şebnem, CD’ler, gazetelere ve gerekli yerlere ulaştıktan sonra beklemeye koyulur. Fakat kimseden ses çıkmaz. O da panikler. Uzun yıllardır görüşmediği, dayısının kızı olan Selda’yı aramaya niyetlenir. Selda gazetecidir. Onunla görüşüp ondan yardım ister ve Selda’nın uluslararası bağlantılarıyla sebebiyle zarar görmeden bu meseleden kurtulur. Hayat boyu kendi başına yaşamaya, ayakta kalmaya cesaret edemeyen, toplumun dayatmaları ve insanların aynı toplum içindeki ikiyüzlülüğüyle içsel bir savaş veren Şebnem, nereye giderse gitsin güzel ve çekici bir kadın olduğu için erkekler tarafından “cinsel bir obje” olarak görülür. Yaşadığı evlilikte eşi Osman’ın da o “kirli dünyanın” bir parçası olması Şebnem’i çöküntüye uğratar. Görmezden gelmek Şebnem’in sığındığı en büyük dayanak olsa da yaşadığı son olayla birlikte her şeyi göze alıp girdiği “çukurdan” çıkar. Osman ile yaşadığı evlilik, bu şekilde sonuçlanır.

Kapak Kızı romanında değindiğimiz Hülya ve Cavit'in evlilikleri, *Yeşil Peri Gecesi* romanında kızları Şebnem'in ağzından daha detaylı olarak okuyucuya aktarılır. Cavit, Kara Yolları Müdürlüğü'nde mühendis olarak çalışır. Hülya ise hemşirelik okulunda okur. Hülya, ailesi depremde vefat edince bir süre akrabalarıyla yaşar fakat akrabalarının kendi çocukları için Hülya'yı bir tehlike olarak görmeleri üzerine yatılı okula gönderilir. Sonra Cavit ile tanışır ve onunla evlenir. Cavit'in annesi Fikriye Hanım, Hülya'dan hiç hoşlanmaz fakat oğluna bu evlilik konusunda söz geçiremez. Hülya'nın "rahat tavırlı" oluşu, çok güzel ve dikkat çekici oluşu, kayınvalidesini rahatsız eder. Hülya ve Cavit'in evliliği ilk yıllarda çok güzel geçer. Kızları Şebnem ile birlikte mutlu günler geçirirler. Şebnem'in çocukluk anılarını yâd ettiği bir gün babası ve annesinin ilişkilerine dair söyledikleri, Cavit ve Hülya'nın o dönemde evliliklerinde ne derece mutlu olduklarını gösterir. "Bir yaz tatilinde Erdek'te kaldığımız otelin iskelesinden denize balıklama dalıyor, annemi beyaz kuğu boynundan öpüyor, sırtına dalga dalga dökülen saçlarının kokusunu içine çekiyor, yanağını şehvetle ısırıyor, annemin bundan mutlu olduğu belli oluyor. Çalıştığı otoyol inşaatının şantiyesinde işçilere neyi nasıl yapacaklarını tarif ediyor ve bu esnada erişilmez bir Herkül'e, kıskırtıcı bir Apollon'a, karşısında tir tir titrenen bir Zeus'a benziyor. Vinç kullanıyor, vinci sanki bisiklete biniyormuş ya da vida sıkıyormuş gibi kolayca kullandığı yüzünden anlaşılıyor, evimizin salonunda hasır sepetten yapılmış avizemizin altında, kadınlı erkekli bir dolu arkadaşıyla gülüşerek rakısını içiyor, gülüyor, konuşuyor, coşuyor, gülüyor, gülüyordu."(s.99). Her şey yolunda giderken, evliliklerindeki kırılma noktası, Cavit'in şantiyede geçirdiği kaza olur. Cavit geçirdiği kazada kolunu kaybeder ve vücudu ciddi derecede hasar görür. Üst üste ameliyatlara girer, günlerce hastanede yatar. Bu durum yalnızca Hülya ve Cavit'i değil, Şebnem'in hayatını da çok olumsuz etkiler. Babasının hastanede yattığı zamanlarda babaannesinin evinde kalır. Güzelliğini annesinden alan Şebnem, yakın akrabalarının gizli bir düşmanlığına maruz kalır. Annesi; babaannesini ve yengesi tarafından sevilmediği için kendi de sevilmez ve daha küçük yaşta psikolojik olarak yıpratılır. Özellikle anne ve babasının yanında olmadığı bu dönemde psikolojik bir şiddete maruz bırakılır. Şebnem'in anne ve babasına yönelik hatıralarından bahsettiği şekilde tanık olduğumuz Hülya-Cavit evliliği özellikle Cavit'in geçirdiği kazadan sonra tepetaklak olur. Cavit hastanede yatarken Şebnem'in annesini ve amcası Süleyman'ı aynı yatakta görmesi, onda hayat boyu ciddi bir travmaya sebep olur. Hülya, eşinin ağabeyi ile cinsel bir münasebet içerisine girer. Eşi hastanede yatarken

onu kardeşiyle aldatır Hülya. Cavit ise kolunu kaybetmiş olmasının verdiği “eksiklikle” hayatının bittiğini düşünür. Hastaneden çıktığında Cavit o psikolojiyle bambaşka biri olur. Tüm yaşam sevincini kaybeden adam, kendini eve kapatır ve aksi ve depresif bir ruhla hayatına devam eder. Karısı Hülya’dan uzaklaşır, ona kötü davranır. Kızı Şebnem ile yakınlık kurmaz. Her ikisini de kendinden uzaklaştırır. Evliliğin devam edebilmesi için Hülya çabalar, çalışır, ekonomik olarak yükü kendi üstüne alır fakat Cavit’in girdiği ruh hali, şiddetin boyutunu her geçen gün artırır. Şebnem, çocukluğuna yönelik hatırlarla kendi kendine yüzleştiği bir gün, annesi ve babasının geçmişteki durumundan şöyle bahseder: “Babamın yüzü duvara dönük. Annem babamın da saçlarını okşuyor, onu da öpüyor. İlk zamanlarda babam sesini çıkarmıyordu. Uyuyormuş gibi yapıyordu. Bir süredir uyanıp bağıyor. “Defol başımdan!” diye bağıyor. Annem ağlayarak odasına gidiyor (...) Ölesiye mutsuzuz.”(s.128). Hülya, zaman içinde Cavit’ten iyice uzaklaşır. Kızı Şebnem’e de ilgisi azalır. Eve geç gelme konusunda bahaneleri günden güne artar. “Annemin çalışma saatleri giderek uzuyor. Artık eve ne zaman gelip gittiği de belli değil. Bazı geceler gözleri kızarmış, buğulanmış geliyor... İçkili olduğunu duvarlara tutuna tutuna banyoya gitmesinden anlıyorum (...) Annem, onu Süleyman amcayla yakaladığımdan beri gözlerimin içine bakmıyor.”(s.129). Cavit ve Hülya’nın evliliği hızla bir sona sürüklenirken bir gün Şebnem’in bacağına akrep sokar. Bu vaka evliliğin bitmesine sebep olur çünkü Cavit, Hülya’nın yalanını yakalar. Hülya’nın hastanede gece nöbetine kaldığını söylediği bir gece, Şebnem’in bacağına akrep sokar. Cavit telaşla Hülya’yı aradığında hastanede uzun zamandır gece nöbetine kalmadığını öğrenir. Hülya, öbür gün eve geldiğinde gece nöbetinde olduğu yalanını söyler ve Cavit Hülya’ya şiddet uygular. O gün Hülya evi terk eder ve ayrılırlar. Kopuk olan ilişkileri, yalan ve aldatma/aldatılma gibi sebeplerle boşanma ile sonuçlanır.

Hülya, Cavit ile boşandıktan bir süre sonra Ekrem isminde bir kadın doğum uzmanı ile evlenir ve Samsun’ yerleşir. Her ikisi de daha önce evlilik yapmış ve çocukları olan insanlardır. Hülya ilk başta Ekrem’in çocuklarıyla birlikte yaşarken Şebnem’den uzak kalır. Uzun süre kızı Şebnem’i görmeyen Hülya, bir gün Şebnem’in okul çıkışı Ekrem ile birlikte gelip onu kızıyla tanıştırır. Şebnem ilk etapta durumu kabullenemese de sesini çıkaramaz. Hatta Hülya onu alıp Samsun’a götürmek ister. Ekrem bir üvey baba olarak Şebnem’e çok kibar davranır ve kendi

çocuğu olarak gördüğünü söyler. Şebnem, annesi ve üvey babası Ekrem'in evine, Samsun'a yerleşir. Bu durum Cavit'i içten içe üzse de kabul etmek durumunda kalır. Hülya ve Ekrem'in evliliği yine Cavit ile olan evliliği gibi Şebnem'in bakış açısından okuyucuya aktarılır. Şebnem'in geriye dönük yaşanmışlıklarını düşündüğü anlarda Cavit ve Ekrem ilişkisi hakkındaki yorumları bize bu ilişki hakkında bilgi verir. "Samsun'da herkes annemi konuşuyor. Kel, çirkin, yaşlı kadın doğumcunun güzel karısını."(s.169). Şebnem'e göre Ekrem çok çirkin bir adamdır. Yanında bu kadar güzel bir kadın olması çok hoşuna gider. Hülya'nın giyim kuşamından makyajına, her şeyiyle ilgilenir ve bu durum Hülya'nın çok hoşun gider. Ekrem'in kızı ve olu vardır. Kızı hamiledir ve kocasıyla birlikte onlarla yaşar. Hülya ise kendi güzelliği ile meşgul bir şekilde günlerini geçirir. Ekrem, hemen her akşam bir bahaneyle kavga çıkarır. Hatta ilk başlarda Şebnem'e karşı çok ılımlı olmasına karşın zaman içinde ona da "sarmaya" başlar. Evde genel olarak herkes mutsuzdur ve devamlı hırgür içinde yaşarlar. Fakat Şebnem'in gelişi bu evliliği ve aileyi sıkıntılı bir hale sokar. Şebnem'in okuldaki başarısızlığı, erkek arkadaşlarıyla gezip tozması, çevrenin kabul edemeyeceği şekilde tavırları ve etraftaki herkesin bunları konuşuyor olması Hülya ve Ekrem arasındaki ilişkinin bozulmasına yol açar. Ekrem, Samsun'da tanınan biridir ve bunu kabul edemez. Şebnem, Ekrem ve oğlundan dayak yemeğe başlar ve bu şiddetin boyutu zaman içinde artar. Bir süre sonra Ekrem, Şebnem'i İstanbul'a göndermek ister ve Hülya buna sesini çıkarmaz. Hülya, Ekrem ile evliliğinde genellikle daha pasif bir durumdadır. Kuralları koyan Ekrem'dir. Ona uyan ve uygulayan ise Hülya'dır. Burada Hülya'nın daha edilgen bir tavır içinde olması, çalışmıyor olması ile kocasının ekonomik gücüne ve toplum içindeki duruşuna yaslanması ile açıklanabilir. Tüm bunlar da Hülya ve Ekrem'in evliliğin devamlılığına yetmez ve boşanırlar. Hülya ikinci evliliğini de noktalar ve İstanbul'a döner.

Yeşil Peri Gecesi romanında evlilikler, genellikle boşanmayla sonuçlanır. İlişkilerde tarafları boşanma aşamasına getiren birçok sorun yaşanır. Bunların başında kişilerin kendi ailelerinden gelen sorunlu hayatlarını evliliklerine yansıtmaları olur. Kişi geçmişiyle yaşadığı için geçmiş deneyimleri, kendi evliliğine adeta referans olur diyebiliriz. Bu konuya Şebnem'i örnek gösterebiliriz. Sorunlu bir aile ve akraba çevresinde büyüyen kişiler, ileriki yaşlarında kurdukları ilişkilerde de geçmiş deneyimlerinden korkup çoklukla önyargıyla yaklaşabilir. Kökleriyle bağları kuvvetli olmayan kahramanların hayat boyu kendilerinde eksik olanı aradığı, kurulan

evliliklerin de o eksikliği tamamlama umuduyla gerçekleştiği söylenebilir. Tüm bunların yanında ekonomik sıkıntılar, karakter çatışmaları, evlilikten beklenilene bulamama, şiddet, aldatma ve aldatılma gibi faktörler de evliliklerin bitimine sebep olur. Kendi içinde mutsuz olan kahramanların yaptığı evlilikler genellikle mutluluk arayışına sahne olur fakat aranan mutluluk bulunamaz ve boşanmalarla sonuçlanır.

Suzan Defter[Tunç, A. (2011). Suzan Defter, İstanbul, Can Yayınları.] 2003 yılında farklı öykülerle birlikte yayımlanır. Daha sonra 2011 yılında tıpkı *Aziz Bey Hadisesi* kitabı gibi öykü formatına göre uzun olduğu düşünülür, bağımsız bir roman olarak tekrar basılır. *Suzan Defter* romanında yazar, Derya ve Ekmel adında; yalnızlık ve hiçlik duygusunun sınırlarında gezinen iki kahramanın hayatını kendi ağızlarından kaleme aldıkları günlüklerle okuyucuya sunar. Kitabın sağ tarafındaki sayfalarda Derya'nın günlüğü, sol taraftaki sayfalarda ise Ekmel'in günlükleri bulunur. Her iki kahramanın günlüğü de karşılıklı sayfalarda 16 Kasım Cuma günü başlar. 10 Aralık Pazartesi günü sona erer. Romanın bir yerinde tanışan ve aralarında bir arkadaşlık ilişkisi oluşan başkişiler, kimi zaman gerçekliği kendilerine göre kurgularlar. Biz bunu kişilerin aynı meseleyi farklı şekilde günlüklerine aktarmalarından yola çıkarak görebiliyoruz. Dolayısıyla günlükleri kahramanların ağzından okurken hangisinin hakikati tam olarak aktardığını bilmemekle birlikte kahramanların aktardığı şekle göre yorumlayabiliriz.

Suzan Defter romanındaki evlilik ilişkilerine baktığımızda romanın hacminin geniş olmaması, işlenen evliliklerin sadece günlüklerde hatıra geldiği kadarıyla mevzu bahis edilmesi sebebiyle Derya ve Ekmel Bey'in günlüklerini aktardıkları kadarıyla yorumlayabilmekteyiz. Derya'nın günlüklerinde bahsettiği iki evlilik vardır. Biri kendisinin Cihan ile yaptığı evliliğdir. Diğerisi ise ağabeyinin Tülay ile olan evliliğidir. Derya, ağabeyine saplantı derecesinde düşkün olan bir kadındır. Bu düşkünlük, çocuk yaşta annelerinin ölümü ve babalarının illegal işlerle uğraşması kendisine yeni ve ikinci bir hayat kurmasıyla Derya'nın yalnız kalması ve ağabeyine tutunması olarak değerlendirilebilir. Fakat çocukluktan başlayıp ilk gençlik yıllarında da devam eden bu düşkünlük git gide daha da büyür. Derya, ağabeyini kimseyle paylaşamaz. Ona çok büyük bir hayranlık besler ve onu tutkuyla sever. Kendi arkadaşı olan Suzan ile ağabeyi bir aşk yaşamaya başladıklarında adeta ilişkilerinde üçüncü kişi olur. Yanlarından hiç ayrılmaz. Suzan'ın ağabeyini kendisinden çok sevmesine, ona yaklaşmasına izin vermez. Çoğu zaman çocukça tavırlar ve

küsmelerle varlığını somutlaştırma çabasına girer. Yıllar içinde Suzan'dan kendisine karşı bir tehlike görmeyen Derya içten içe onu çok kıskansa da ağabeyini çok sevdiğini bilir ve kendi deyimiyle Suzan'ın ağabeyini sevmesine izin verir. Derya, ağabeyinin dik duruşuna, karakterine hayrandır. Bir gün hayatına biri girerse ağabeyi gibi olmasını ister. Tıpkı ağabeyi ve Suzan'ın yaşadığı gibi büyük bir aşk yaşamak ister. Çünkü ağabeyi siyasi olaylardan dolayı hapiste yatmış, kendi doğrularına inanmış bir adamdır. Hatta bu uğurda babası ile de ters düşmüştür. Suzan da ağabeyini yakıcı bir aşkla sever ve kendisinden, onca yılından vazgeçer onun için. Bu ilişkinin gölgesinde hayatını sürdürürken karşısına Cihan çıkar. Tek isteği, büyük bir aşk yaşamak olan Derya, Cihan'a âşık olduğunu düşünür. Ağabeyi o dönemde Türkmenistan'da çalışır. Kısa bir tatil için geldiğinde Suzan ile plan yapıp Cihan'ı ağabeyiyle tanıştırır. “Buna rağmen kalbim aralıksız gürlüyordu. Korkuyordum, ya beğenmezse Cihan'ı?” (s.81). Derya'nın korktuğu başına gelir. Ağabeyi beğenmez, ona göre olmadığını söyler. Evliliklerine müsaade etmez. Arada kalan Derya, bir süre bir şey yapmadan bekler fakat ağabeyinin mektuplarının azaldığı bir dönemde haber vermeden aniden evlenir Cihan'la. Evlenip ağabeyiyle olan mesafesinden kurtulacağını düşünür. Bilinçaltı ağabeyiyle doludur bu sebeple evliliğinde de mutlu olamaz. Ağabeyinin Suzan ile olan ilişkisinde kendisi gölge gibi aralarında dururken kendi evliliğinde de ağabeyini kocasıyla arasına gölge gibi sokar. Devamlı Cihan'ı onunla kıyaslar. “Cihan denize girmeyi sevmez, ama abim bayılır. Cihan aşktan anlamaz ama abim anlar... Gün gelir sabır taşı çatlar. Ama hoşlanırım çatlamasından taşın. Artık un ufak oldu o taş. Abim haklıdır, Cihan bana göre değildir.” (s.103). Derya'nın ağabeyine olan saplantılı düşkünlüğü bir süre sonra Cihan'ı bezdirir. Zaman içinde bu durumdan ötürü yorulur ve Cihan ayrılmak ister. Ağabeyiyle çekişme halinden olmaktan yorulan adam bir nevi aradan çekilir. Fakat Derya, kocası için değil o anlarda bile ağabeyindeki kendine karşı değişimi düşünerek üzülür. Adam karısının kendisi için ağladığını düşünüp geri adım atsa da Derya vazgeçmez, boşanırlar. “Cihan, benim onu, onun beni sevdiği kadar sevmediğimi anlayınca kendini yeniden yaratmayı seçti. Önce kendisini sevecek birini buldu. Bulduğunun sevgisine inandı. Ben onu da yapamadım.” (s.67). Cihan'ın Derya'ya duyduğu aşk ve nefret zamanla küllenir ve boşandıktan sonra ara sıra görüşürler ve dost kalırlar.

Derya'nın ağabeyi ise 12 Eylül olayları zamanında siyasi sebeplerle hapiste yatar. Sonra askere gider ve ülkesinde tutunamaz ve Türkmenistan'a çalışmaya gider.

Uzun yıllar büyük aşk yaşadığı Suzan ile mektuplaşırlar, Suzan onu bekler fakat ağabey, bu aşkın altında ezilir ve ayrılır Suzan'dan. Kendine yeni bir hayat kurar, işleri yolunda gider. Ülkesine gelir, bir şirket kurar ve evlilik yapar. Tülay ile olan evliliğinden iki çocuğu olur. Bu süre zarfında Derya ise ağabeyindeki o büyük değişimi görerek büyük bir hayal kırıklığıyla içine kapanır. Derya'nın günlükleri vesilesiyle bilgi sahibi olduğumuz bu evlilik, arka planında büyük bir aşkın yaşanmadığı, sıg fakat güvenilir bir durum olarak yansıtılır. Ağabeyinin kendisini ziyarete geldiği bir gün Derya, kavga ettiklerini düşündüğü ağabeyinin, karısı Tülay'ı çekiştirmesini dinler. "Sade para harcasın, nasıl kazanılıyor bilmiyor ki, şimdi de bahçeli bir eve taşınalım diye tutturdu." (s.77). Ağabeyinin geçmişin enkazı üzerine kurduğu evlilikte monoton ve yüzeysel bir ilişki görür Derya. Tülay ile denk görmez ağabeyini. Diğer taraftan da ağabeyinin değişimi, eski duruşunu korumamış olması, hayatın içine kapılıp gitmesi onu düşündürür. Sonuç olarak kendisi hayata tutunamamış, bir evliliği yürütememiş olsa da ağabeyinin iyi veya kötü bunu başarabildiğini görür.

Romanda diğer bir başkahraman Ekmel Bey, hayatın anlamını kaybetmiş, mutsuz ve herkese, her şeye yabancı biri olarak karşımıza çıkar. Mesleği olan avukatlığı bırakıp ofisini kapatan adam, kendini ev yaşamına hapseder ve dışarıyla iletişimini koparır. Boşanmış olduğu eski eşinden bir kızı olan Ekmel Bey, günlük tutmaya ve günlüğün defter yaprakları bittiğinde ölmeyi planlar. Bu süre zarfında evde oturarak dışarıdan gelen hikâyeleri bekler. Bu bekleyiş de evini numaradan satılığa çıkarmak ve o bahaneyle evine gelen kadınlarla- sadece kadınlara kapıyı açar- iletişim kurmak şeklinde gelişir. Ekmel Bey, mutsuz bir ailede büyür, iletişim kuramaz aile bireyleri ile ve kendi ailesine yabancı yaşar. Özellikle günlüklerinde değindiği konu annesi ve babası arasındaki kopukluk olur. Ekmel Bey'in içinde özellikle annesinin yara olduğunu görürüz. Annesi mutsuz ve donuk bir kadındır. Babası ise annesine âşık bir adamdır. Annesinin babası ile zorla evlendirildiğini, çocukken ağabeyi ile bir yerlerden duyduklarını dile getirir günlüğünde. Bu sebeple annesi her daim eşine karşı soğuk ve mesafeli olur. "Sofra hazırlamadığı, ortalık toplamadığı, çamaşır katlamadığı zamanlarda; (...) Hiç susmayan babamı taş gibi bir yüzle dinler görünen; içi erimiş, yok olmuş, içi koca bir boşluk olmuş annem kapıya yakın koltuğunda oturur ve yerine göre başını sallardı babama." (s.40).Ekmel Bey'in babası, karısına yaklaştıkça kadın uzaklaşır. Ev içinde ona sarılmak veya öpmek

istediği herhangi bir anda kadın buna müsaade etmez, usulca uzaklaşır. Adam böyle zamanlarda evden uzaklaşır, haftalarca gelmez eve. Dışarıda kendine bir hayat kurar. Başka bir kadınla başka bir ev hayatı olur. Hatta karısının bunu görmesini, kıskanmasını ister. Bunun anlaşılması için birçok ipucu bırakır evine. Bir gün eve başka bir evin kontratını getirir. Evde herkes o kontratın hangi daireye ait olduğunu sorar, durumu kurcalar fakat kadın asla kocasına bunu sormaz. “Annemin hamurunda aşk yoktu. Babam annemin aşkı içinde çırpınıyordu.” (s.60). Bu durum babasını da zamanla öfkelenendirir fakat elinden bir şey gelmez. Ne yaparsa yapsın karısının kendisine sıcak davranmasını sağlayamaz. Ekmel Bey, ailesini ve geçmişini düşünürken anne ve babasına dair hatırladığı en baskın duygu aşksızlık olur. Aşkı tatmayan bir evin boş olduğunu hisseder. Bu aşksızlık ve mutsuzluk, Ekmel Bey’e adeta annesinden yadigâr kalır. Çünkü kendi evliliği de karısı tarafından “hiç” sayılarak geçer. Özellikle kızı doğduktan sonra karısının tamamıyla Ekmel Bey’i yok sayması, onu içten içe üzer. “Karım aslında evde ben olmasını istemiyordu, uysal bir bukalemun olayım istiyordu sadece ya da kabın şeklini alan zararsız bir sıvı, arada bir sulanan yaşlı bir saksı çiçeği, ortak hayatımızın durgun hücresi olayım.” (s.18).Ekmel Bey de mutluluğu dışarıda arar, karısını aldatır. Aşka benzeyen duygular tadar ama tam manasıyla kimseye âşık olamaz. Üstelik karısını onu yakaladığında ona hayatı zindan eder. İlk zamanlar Ekmel Bey, karısının bu aldatılmaldan ötürü kendisine karşı sevgi beslediği için tepki gösterdiğini düşünür fakat onu tanıdıkça durumun farklı olduğunu hisseder. “Çok sonra anladım, henüz gözden çıkarılacak kadar kullanılmış, yeterince sömürülmüş bir adam olmadığımı. (s.84). Ekmel Bey’in ailede başlayan mutsuzluğu kendi kurduğu aile hayatında da devam eder. Karısına katlanamayacak duruma geldiğinde ise boşanma davası açar. Mal mülk adına çok şey verdikten sonra ancak boşanabilir eşinden. Hatta onunla bir daha karşılaşmamak için İstanbul’un diğer yakasına taşınır. Hiç âşık olmadığı fakat zamanında aşk sandığı duygularla evlendiği kızının annesinden nefret ederek hayatına devam eder.

Suzan Defter romanında yaşanan evlilikler, genel olarak aşksızlık teması üzerine kuruludur. Çiftler arasındaki aşksızlık, taraflardan birinin diğerine tam manasıyla yoğun duygular beslememesi, zamanla hayal kırıklıklarına ve ağır mutsuzluklara yol açar ve bunun sonucunda boşanmalar gerçekleşir. Özellikle başkahramanlar Derya ve Ekmel Bey, hayatı boyunca büyük bir aşkın varlığına

inanır fakat onu yakalayamadıkları için ömürlerini boşa geçmiş sayıp mutsuzluğu kabullenirler herkese ve her şeye yabancı bir hale gelirler.

Dünya Ağrısı[Tunç, A. (2014). Dünya Ağrısı, İstanbul, Can Yayınları.] romanında, başkahraman Mürşit'in yaşamak istediği hayattan vazgeçmek zorunda kalması ve kendisine yüklenen sorumlulukların altında ezilmesi ile bulunduğu coğrafyada içine girdiği yalnızlık ve yabancılık hali anlatılır. Romanda tıpkı Mürşit gibi aynı kederli hali çeken bir başka karakter de Maden Mühendisi Uzak'dır. Mürşit'in sahibi olduğu otelde hayatları kesişen iki karakterin geçmişten o güne getirdikleri sırları, hayata karşı tutunacak bir dal bulamamaları onları birbirine yakınlaştırır ve roman boyunca iki arkadaş, yaşadıkları hayatın ağır yükü altında ezilirken birbirlerine sığınır. Hayata tutunamama ve yalnız hali karakterlerin kadın-erkek ilişkilerini de etkiler ve bu kederli hal evliliklerine de yansır. Bu evliliklerden ilki Mürşit ve Şükran'ın evliliğidir.

Mürşit, en büyük hayali olan üniversiteyi kazanıp yaşadığı küçük şehri bırakır ve İstanbul'a okumak için gider. İstanbul da Felsefe bölümünde okurken babasının rahatsızlanması üzerine tekrar memleketine gelmek zorunda kalır. Babasının oteldeki işini devralır. Bu dönemin geçici olduğuna inanan Mürşit bir süre şevkle ailesine destek olurken babasının düzelmemesi ve ailesinin ona ihtiyacı olduğunu görmesi onu ikileme düşürür. Kendi, yaşamak istediği hayat ile ailesinin ona dayattığı hayat arasında kalır. Hasta babasını, annesini ve iki kız kardeşini bırakmaya vicdanı el vermez. Özellikle annesinin bu noktada kendisine yaptığı psikolojik baskıdan etkilenir. "Annesi Mürşit'in bu eğreti halinin farkındaydı, gitme arzusuyla dolu olduğunu görüyordu. Bir gün ona uzun bir nutuk attı. Evin direği artık oydu. Sağ tarafı tutmayan babasının doktor ve ilaç masraflarından, kız kardeşlerinin ihtiyaçlarından, evin geçiminden, otelin idaresinden, hayattan, hayatın her bir ânından, şimdiden ve sonradan, bugünden ve yarından Mürşit sorumluydu. Kazık kadar adamdı. Başını kitaplardan kaldırıp babasının yerini almalıydı. Annesi ağır konuşuyordu, onu hassas bir yerinden, aile sorumluluklarından vuruyordu." (s.84). Gerek annesinin gerek babasının beklentisi Mürşit'i orada tutar ve babası iyileşinceye kadar dayanmaya niyetlenir. Fakat süreç beklendiği gibi ilerlemez, babası iyileşmez ve Mürşit, okuluna dönememez. Artık dönemeyeceğini anladığı noktada durumu kabullenip mutlu olmanın yollarını arar, kendini bir süre bu duyguyla oylar. Dededen kalma otelin başına geçer. İlk zamanlar duruma iyi

tarafından bakan Mürşit, işe dört elle sarılır, ailesine destek olur. Orada da bir hayat kurabileceğine kendini inandırır. Annesinin bulduğu, mahalleden tanıdığı Şükran ile evlilik fikrine sıcak bakar. Şükran'dan etkilenir ve onunla evlenmeyi kabul eder. Şükran ile mutlu olacağına inanan ve bu beklentiyle evlenen Mürşit, evliliğinin ilk yıllarında mutlu olmak adına elinden geleni yapar, iki çocuk sahibi olur, oteliyle ilgilenir, ailesine destek olur fakat içinde günden güne büyüyen boşluk duygusunun da farkında olarak yaşar. Kendi hayallerinin peşinden gidemediği ve kendisine dayatılan hayatı kabul ettiği için zihnindeki sorgulama hali zaman zaman bastırılmaz hale gelir. Fakat bunun üstüne çok fazla gitmez, giderse kendine engel olamayıp gitmekten korkar. Her geçen gün biraz daha kendinden vazgeçer hale gelir. Her şeye rağmen evliliklerinin ilk yıllarında Mürşit, Şükran'a karşı sevgi dolu yaklaşır, ona karşı içindeki duyguları sorguladığında bunun büyük bir aşk olmadığını hisseder. Oysa aşkı yaşamadığı için gerçek aşkın ne demek olduğunu da bilmediğini düşünür. Şükran'a hissettiği his ile yetinmek o yıllarda yapabileceği tek şey olur. Fakat diğer taraftan karısına saygı da duyar, onun hayat karşısındaki sabrı ve her şeyi olduğu gibi kabullenışı ona şaşırtıcı gelir. “Kendini bütün sıkıntılara rağmen aksamadan yürüyen bu hayatın dışında tutuyordu sadece, sebebini kavramakta zorluk çektiği hayata uzaktan bakıyordu. O bu yaşama inadının çok saçma olduğunu düşünürken Şükran berbat hayatından şikâyet etmeyi aklına bile getirmiyordu.” (s.18). Şükran, Mürşit'in tam tersi bir tavırla gelin geldiği aileyi sahiplenen, çocuklarına bakan, her sorumluluğu yerine getiren biri olarak hayata tutunmaya çalışır. Mürşit'in “tuhaf” hallerine de ilk zamanlar daha ılımlı bakar, kocasını sabırla dinler, onu anlamaya çalışır fakat yıllar içinde ona ulaşamadığını anlar ve aralarındaki uzaklık artar ve Şükran, Mürşit'ten istediği ilgiyi göremez, hayatın telaşına kapılıp gider. Mürşit'in kendi ailesine, çevresine ve yaşadığı yere karşı yabancılaşma hissi de azalmaz. Bir yerden sonra düşünmeyi ve sorgulamayı tamamıyla kesen Mürşit, hayata dair tüm ümidini yitirir. Özellikle Mürşit'in yaşadığı hayatın boş ve anlamsız olduğuna kanaat getirdiği gün, oğlu Özgür'ün sünnet düğününün olduğu gün olur. O gün Mürşit, akışına kapılıp mutlu olacağına kendini inandırdığı hayatına dışarıdan bir gözle bakar ve onun için o gün itibarıyla her şey tam manasıyla anlamsızlaşır. Oğlunun sünnetinde etrafındaki tüm aile ve akrabaların telaşlı koşturmacaları, eğlenceleri karşısında kendisini tüm duyguları alınmış gibi hisseder, onların dünyasından biri olmadığını, “yabancı bir madde” olduğunu hisseder. “Garip bir şey oldu, mutluluğa ve sevince dair zaten pek kuvvetli olmayan

duygularını kaybetti birden. Kendini gezegenin dışına düşmüş, kaybolmuş gibi hissetti.” (s.34). Bu duygu Mürşit’i hissizleştirir ve oğlunun sünnetini bırakıp evine gidip yatar. Mürşit’in bu durumuna kimse anlam veremez. Özellikle Şükran, tavrından dolayı kocasına içten içe kızar fakat bunu onun yüzüne vurmaz. O günden sonra Mürşit için hiçbir şey eskisi gibi olmaz. İçindeki boşluk duygusunu tam manasıyla kabullenir ve hayatı, doldurmak zorunda olduğu günlerden ibaret kılar. Ne evliliği için ne çocukları için sorumluluklarını yerine getirmediğini düşünür. Evde kitaplarını aradığı bir gün Şükran’ın kitaplarını kolileyip kömürlüğe kaldırdığını öğrenir ve sesini çıkaramaz. Orada hissettiği şey ise şudur: “Mürşit hiç ses etmedi, bir şey demeye hakkı olmadığını düşündü, senden beklenenleri yerine getiremiyorsan seni idare etmelerine de katlanacaksın.” (s.153). Mürşit, zaman zaman bazı olaylarla yaşadığı hayata ısınır gibi hisseder kendini fakat bu halleri de çok uzun sürmez. Kendini bir zaman sonra yine boşluk duygusuyla baş başa bulur. Karısının kist ameliyatı olduğu bir zamanda onun için çok korkar, ona gereğinden fazla ihtimam gösterir, her şeyine koşturur, Şükran’ın kıymetini anladığını hisseder. Fakat belli bir zaman sonra yine sıcaklığını kaybedip eski moduna döner. Mürşit evliliğini ve Şükran’ı zaman zaman kendi içinde sorgular. Onunla evlenmeyi kabul ettiği ilk zamanlarda ondan etkilenip zamanla ona âşık olacağına kendini inandırır da sonraki yıllarda hissettiği şey, aşkın bir anda olduğu ve zamana yayılmadığı düşüncesi olur. Geçmişe dönüp baktığında evlendiği zamanlarda da bu duygunun farkında olduğunu fakat kendine itiraf etmekten çekindiğini anlar. “Beklediği yıldırımın başına düşeceğini zannederek evlendiği gün, içinde sadece hafif bir kıpırtı hissedince aşkın bundan çok daha fazla bir şey olduğunu anlamalıydı. Anladı aslında; ama anladığı şeye inanmak istemedi. İnanırsa ailesini yüzüstü bırakıp gitmesi gerekirdi. Ne gidecek cesareti vardı ne de vicdanı elverirdi buna, o da anlamazdan geldi. Hayatı yürütmenin en kolay yolu bu diye düşünüyor şimdi, anlamazdan gelmek, görmezden gelmek, duymazdan gelmek. Hayatı böyle devam ettirebiliyor. Olmuşları olmamış farz ederek ya da tam tersi.” (s.33). Mürşit, evliliğinde zaman zaman Şükran’ı aldatma eğilimlerine de girer. Özellikle bir gün otele gelen bir kadın müşteri ile aralarında bir çekim olur, gizlice görüşmeye başlarlar. Karısına türlü yalanlar söyleyip Öznur Öğretmen ile kısa bir ilişki yaşar. Yine otelde zaman geçirecekleri bir gün otele Mürşit’in kızı Elvan gelir ve bir şekilde çocuk yaşında olmasına rağmen babasının Öznur ile bir ilişkisi olduğunu hisseder ve babasına kötü davranır. Kızının bu tavrı karşısında çok şaşırır Mürşit, Öznur ile görüşmekten vazgeçer ve bir süre

sonra ona evli olduğunu ve devam edemeyeceklerini anlatır. Genç kadın ise bu durum karşısında umursamaz davranır ve otelden ayrılır. Daha sonraki zamanlarda da kaçamak ilişkilere yeltenen Mürşit, her defasında kızını ve kızının o günkü tavrını hatırlar ve çekinip vazgeçer. Mürşit'in gelgitli ruh hali yıllar içinde değişmez. Çocuklar büyüyünce bilhassa oğulları Özgür, annesinin her işine koşturur. Şükran ise daha az Mürşit demeye başlar, evle ilgili bir sıkıntı olduğunda ilk aradığı kişi kocası değil oğlu olur. Bir gün, evlerinde termosifonun patlayıp evlerine su bastığında ve tesisatçı lazım olduğunda Şükran, oğlunu çağırmak için oteli arar fakat Özgür'ü bulamaz. Mürşit mecbur kalıp tesisatçıyı eve götürür. Karşılaştığı manzara karşısında utanır. Karısının evleri ile ilgili her şeyi yüklenmesi ve sesini çıkarmaması, fedakârlığı karşısında Mürşit'in içi acır. İşin bir tarafından o da tutar. Karısının ona minnetle bakması onu daha da üzer. Fakat tüm bu durumun farkında olmasına rağmen düzelmeye dair herhangi bir adım atamaz. Hayata karşı pasif bir isyan içinde bulur kendini. "Hayat tasavvurlarımız birbirine uymadı Şükran, uymaya uymaya böyle yıllar geçti, ne yaparsın? Senin hayatını da ben ziyan ettim. Bak saçların beyazladı, sırtın eğildi, boş umutlarla yaşlandın sonunda. Bu sözler boğazına dizildi... Koca bir ömrün boşa geçtiğini duymayı kim kaldıracabilir ki." (s.253). İçinde Şükran'ın haline üzülmeleriyle oluşan duygu hali kısa zamanda yerini bir boşluğa bırakır. Zihni yatıştır. Kendini, kendi evinde kötü hissetmez fakat iyi de hissetmez. Kendi evine dair hissettiği tek şey tuhaflik hissi olur. Sanki yıllar önce yanlışlıkla bu eve bırakıldığını, ev halkının da kendisini bu şekilde kabul edip benimsediğini hisseder. İnişli çıkışlı tüm duyguların ve düşüncelerin sonu Mürşit için bu his olur. Şükran, Mürşit ile olan evliliğinde beklediğini bulamamış bir kadındır. Evliliklerinin ilk yıllarında her ne kadar Mürşit'i anlamaya çalışıp kocasının sessiz, içine kapanık halinin altında bir derdinin olduğuna kendini inandırır da zamanla Mürşit'in tabiatının böyle olduğunu ve ondan fazlasını beklememesi gerektiğini anlar. Bu durum Şükran'ı üzer fakat kocasına karşı bu noktada hiçbir zaman kırıcı bir tutum sergilemez. Bu durum Mürşit'in ağrısını daha da artırır. Şükran'ın içten içe acı çektiğini bilir, karısının gece uykularında "Ah!" diye inlemelerinin altında içine attığı duyguların tepkimesi olduğuna inanır. Aralarında bir duygu alışverişinin kalmaması Mürşit'i üzer fakat diğer taraftan da onu o şehre mahkûm eden her şeye içten içe pasif bir isyanı vardır. Kendi hayatının peşinden gidemediği için, o küçük şehirde kalıp ailesinin istedi hayatı yaşadığı için de hep bir eksiklik duygusu çeker. Kendini sebepsiz bir kederin içinde bulsa da onu en çok üzen şey, kendi hayatının iplerinin

elinden kaydığı düşüncesidir. Bu noktada başkalarını mutlu edemediği için bilhassa eşi Şükran'ı, kederi daha da artar. Onu, ailesini ayakta tuttuğu için karısına minnettar olsa da Şükran'ı kendisiyle evlendiği için talihsiz bulur. Mürşit özellikle otelde çalışırken çeşitli insan tipleriyle karşılaşır. Bunlar içinde kadın-erkek ilişkilerine dair bir sahne gördüğünde her daim aklına karısı Şükran gelir. Bir adamın telefon konuşması sırasında karısına hayatım, diye seslenmesi üzerine Şükran'a hiç hayatım demediğini, bu sözcüğün içinden gelmediğini düşünür. Mürşit'in hayatı hep bir hesaplaşma halinde geçer. Hissettikleri ve yapamadıkları arasında gelgitler yaşamakla ömrünü tüketir. Mürşit'in doğuştan gelen "atalet, yabancılık ve ait olamama hisleri dışında onu, hayat karşısında boş verme noktasına getiren başka bir durum daha vardır. Çocukluk yıllarına ait bir travma, Mürşit tarafından hayatı boyunca bilinçaltında bastırılır ve roman boyunca rüyasında gördüğü bir korku simgesi olarak karşısına çıkar. Romanın tamamında bahsedilen suçluluk duygusunun nedeni sonda ortaya çıkar. Madenci ile konuşurken ona geçmişte yaşadığı ve bastırđıđı suçluluk duygusunu açığa çıkarır. Mürşit, çocuk yaşlarında yaşadığı bölgede bir hamalın linç edilme durumuna şahit olur, hatta şahit olmakla kalmaz, hamalı linç eden kalabalıkla birlikte hareket eder. Hamalın ölümüyle sonuçlanan bu olaydan sonra Mürşit, suçluluk duygusunu bir zaman çok ağır şekilde hisseder fakat bu duyguyu bastırmak için elinden geleni yapar. Unuttuğunu veya bastırđıđını sandığı suçluluk duygusu bir ömür onunla birlikte yaşar. Bu sebeple bir taraftan devamlı surette kaçtığı pişmanlık hissi ile kendisine dayatılan sorumluluklar arasında sıkışıp kalan Mürşit, hayata tutunmak için bir sebep göremez ve tüm ömrünü bir şey yapmadan, sevdiklerine ruhen uzak bir şekilde geçirir. Bu da onu tüm ilişkilerinde bilhassa evliliğinde tuhaf bir yalnızlık ve yabancılık haline sokar. Eşine dahi yabancı olan Mürşit bir tek şehirde maden mühendisi olan Uzak ile yakınlaşabilir. Birbirlerinin halinden anlayan iki adamın dostluğu, roman boyunca kederli ve ağır bir ruh haline sebebiyet verir.

Romanda evliliği hakkında bilgi sahibi olduğumuz diğer kişi de "Madenci"dir. Mürşit'in otelinde kalan Madenci zamanla Mürşit ile kimseyle kuramadığı bir bağ kurar. Her ikisi de kendilerini hayatın içinde bir yere konumlandırmaz ve varoluşsal sancılar çekerler. Birbirine benzeyen iki adam, hemen her gece otelde gece sohbetleri yaparak hayata ve kendilerine dair ruhsal durumlarını paylaşırlar. Bu sohbetler roman boyunca devam ederken Madenci'nin evliliği hakkında uzun süre

konuşmaması ve karısından detaylı bahsetmemesi, Mürşit'in ilgisini çeker. Arkadaşının yüzünde derin bir keder görür. Bir gün Madenci, karısı Arzu'nun intihar ettiğini ona anlatır ve evliliğinin detaylarını aktarırken geçmişine dair büyük sırrını da romanın sonunda Mürşit ile paylaşır. Madenci, eşi Arzu ile arkadaşlarıyla gittiği bir mekânda tanışır. Arzu, o mekânda çalışır. Madenci Arzu'yu ilk kez görüşünde kadının yüzünde farklı bir şey görür. Madenci o farklılığı şöyle tanımlar: “Ama yüzünde Madenci'nin ne olduğunu çözemediği bir şey varmış, bir leke sanki insana elini uzatıp silme isteği veriyor. Silerse bu anlaşılmaz şeyin arkasına gizlenen gerçek güzelliği ortaya çıkacak, yüzü mutlulukla aydınlanacak gibiymiş.” (s.283). Madenci o gün arkadaşlarına dönüp kızın yüzünde gördüğü farklılığı anlatmaya çalışsa da hiçbirinin bunu göremediğini anlar. Mekândan ayrıldıklarında Arzu'yu düşünür tüm gün. Bir sonraki gün o ifadeyi görebilmek için tekrar aynı mekâna gider ve Arzu'nun yüzünde acı bir masumiyet gördüğüne inanır, ona âşık olur. Sonraki zamanlarda Arzu'yu aşkına inandırmak için çok çabalar, sonunda Arzu'yu kendine âşık eder. “Arzu ısrarla çağırdığı aşka gelmiş ve böylece ikisinin felaketi başlamış. Kuşku dolu, çelişkili, dengesiz ve her ikisine de müthiş acı veren bir aşk. Gerçekten aşk yani, şanssızların aşkı...” (s.285). Birlikte oldukları yıllar boyunca Madenci, Arzu'nun yüzünde ilk gün gördüğü o lekenin esrarını çözemez, bu esrarla birlikte Arzu'yu hırpalır. Çözemedikçe daha da hiddetlenir. Zaman zaman çok ağır cümleler sarf eder karısına fakat Arzu, tüm bunlar karşısında hiçbir şey yapmaz. Sığınacak kimsesi olmadığı için hayattaki tek dayanak gördüğü Madenci'den kopamaz. Madenci içten içe büyüttüğü bu esrarı çözemedikçe Arzu'ya zarar vermek ister. Onu devamlı aldatır. Böylelikle Arzu'yu kendinden uzaklaştıracağına inanır fakat ne kendi Arzu'dan kopabilir ne Arzu, ondan. Evlenmenin dertlerine derman olacağına inanıp evlenseler de mutsuzlukları devam eder. Çünkü evlendikleri gün Arzu'nun babasının yüzünde de garip ve kötü bir gülümseme görür Madenci, zihnini dolduran tüm soruların adamın gülümsemesinde cevap bulacağına inanır. Fakat hiçbir zaman cesaret edip Arzu'ya yüzündeki acı ifadenin kaynağının babası olup olmadığını soramaz, buna cesaret edemez. İçinde hep bir kuşkuyla yaşar ve evliliği de kendine ve karısına zehir eder. Bir gün yine kavga edip evden çıktığında dayanacak gücü kalmayan Arzu'nun kendini balkondan attığını, intihar ettiğini öğrenir. Yıkılır, karısının ölümü Madenci'yi çok sarsar. Arzu'nun ölümünden bir gün sonra kayınpederinin evine gitmeye karar verir, kafasına takılan ve hayatını zehrettiğine inandığı esrarın cevabını kayınpederinde bulacağını düşünür. Adamın evine gider.

Orada Arzu'nun babası da damadının ne için geldiğini anlar ve gerçeği itiraf eder. Kızını istismar ettiğini, bunu isteyerek yapmadığını, hasta olduğunu söyler. Madenci orada kayınpederini öldürür ve sonrasında küçük bir yerleşme olan Mürşit'in yaşadığı yere gelir ve orada madende mühendis olarak çalışır. Polisin araştırmaları üzerine cinayetle ilgili Madenciden şüphelenirler fakat Madenci, teslim olmak yerine kaçmayı seçer.

Romanın iki ana karakteri Mürşit ve Madenci, tüm hayatları boyunca varoluşsal sıkıntılar çeken insanlar olmakla birlikte geçmişlerinde işledikleri bir günahın ağırlığı altında da ezilirler. Bu kederli halleri onların ilişkilerine, insanlara bakış açılarına her anlamda sirayet eder. Özellikle evliliği hakkında daha detaylı bilgi sahibi olabildiğimiz Mürşit, hayata tutunmak için hiçbir sebep bulamaz. Karakterine saygı duyduğu fakat âşık olmadığı bir kadınla ömrünü geçirirken yaşadığı hayat içinde seyirci olmaktan öteye geçmez. Madenci ise evlendiği insana âşık olsa bile evlilik için her ikisinin de doğru olmadıklarını düşünür. İçinde buldukları hayata ne kendini ne eşini ait hissetmez. Dolayısıyla romanın tamamına hâkim olan kederli hâl, kadın-erkek arasında evlilik ilişkisine de sirayet eder ve mutsuz evlilikler yaşanır.

Âşıklar Delidir ya da Yazı Tura[Tunç, A. (2018). *Âşıklar Delidir ya da Yazı Tura*, İstanbul, Can Yayınları.]romanı, Sanem ve Umut adında iki başkarakterin aşk, ölüm ve kader kavramlarına yaslanan hikâyelerini konu edinir. Büyük bir aşkın iki kahramanı olan Sanem ve Umut'un kendi aile ilişkileri içinde konu edinilen evlilikler, romanda detaylı işlenmiş olmasa da romanın kurgusunu ve kadın-erkek ilişkilerini anlamak adına önemli kabul edilebilir. Romanda bu bağlamda ele alınacak ilk evlilik, Umut'un anne ve babasının evliliğidir. Birbirlerine büyük bir aşkla bağlı olan ve mutlu bir evlilik hayatları olan bu çift hakkında oğulları Umut'un aktarımı ile bilgi sahibi oluruz. Uzun yıllar her şeyin iyi gittiğine inanan aile için kabus, Umut'un annesinin ölümcül bir gen hastalığına sahip olduğu ve fiziksel ve zihinsel olarak yavaş yavaş ölecek olmasının aile üzerinde yarattığı travma ile başlar. Annesi hastalığının belirtilerine dayanamayıp intihar eder ve kadının cenazesinde öğrendikleri bir gerçek, anne ve babasının evliliğine dair önemli bir sırrı açığa çıkartır. Umut'un

babası, evli ve bir kız çocuğu sahibi iken kızının öğretmenine âşık olur ve onunla bir hayat kurmak üzere karısını ve çocuğunu terk eder. Birbirlerine âşık olup evlenen ve iki çocuk sahibi olan bu çiftin sırrı, Umut'un üvey ablasının cenazeye gelip gerçekleri söylemesi üzerine açığa çıkar. Annesinin ölümüyle sarsılan Umut ve ağabeyi, üvey bir ablaları olduğunu, babalarının kendi ailesini âşık olduğu kadın uğruna- anneleri- terk ettiğini öğrenir ve anne ve babasının büyük bir aşkla kurduğu evliliğin “kirli” bir geçmişe sahip olduğu gerçeği ile yıkılırlar. Diğer taraftan eşini kaybeden babaları ise gündün güne sessizleşir ve köşesine çekilir. Umut'a göre annesinde böyle bir gen hastalığının olduğunu babasının öğrenmesi ve eşini kaybetmesi, onda geçmişte ailesini terk etmesinin kefareti olduğu duygusunu uyandırır. Annesinin ölümüyle sonuçlanan evliliğin, bir aldatma sonucu başlaması ve bir trajedi barındırması, romanın kurgusu içinde dikkati çeken bir durum olur.

Umut'un ailesi içinde yaşanan bir başka evlilik ise Umut'un ağabeyi ile yengesi Sedef'in evliliğidir. Birbirine âşık olarak evlenen ve bir kızları olan bu evlilikte özellikle annelerinin ölümcül hastalığının belirtilerine dayanamayıp intihar etmesi, hastalığın genetik olarak çocuklara geçmiş olma ihtimali, Sedef'i yıpratır. Kendi eşi yoluyla kızına geçme ihtimali onu korkutur. Fakat korktuğu gibi olmaz ve hastalık eşinin kardeşi Umut'ta belirir. Bu hastalık süreçleri de Sedef ve Umut'un ağabeyini yıpratır. Yıllar içinde aşkları tükenen çift, başkalarına âşık olurlar ve uzunca bir süre bu durumu birbirlerine söyleyemezler. Acı ve vicdan azabı çekerler. Bu evliliğe dair detaylar Umut'un ağzından aktarılır. Her ne kadar başkalarına âşık olsalar da birbirlerini bırakıp diğer kişilerle birlikte olamazlar. Evliliklerini bitiremezler. Bir süre ayrı kalınca tekrar görüşüp birlikte olmaya karar verirler. Umut'a göre ise bu durum onlar için bir yanılsama olur. “Ölmüş olan her şey gibi aşkları da çürüdü çünkü. Yine de bir süre sarsıntıyı atlatmışlar, her şey yolundaymış gibi yapacaklar. Birbirlerini hala sevdiklerine inanmaya zorlayacaklar kendilerini.” (s.439). Romanı ayakta tutan en önemli tema aşktır ve tüm kitap boyunca kahramanların ağzından aşka dair cümleler çıkar. Aşkın sınırları zorlanırken evlilikler yıkılabilir, aldatmalar yaşanabilir veya mevcut ilişkilerin devamı için aştan vazgeçme durumu yaşanabilir. Özellikle Umut ve aile ilişkileri içinde aşk kavramı önem arz eder. Sanem'in çevresinde ise aile ilişkileri daha geleneksel bir boyuttadır. Özellikle ablasının evliliği romanda işlenen diğer bir evliliğdir. Bu evlilikte kadın erkek arasındaki ilişkiye dair detaylar çok fazla verilmez. Daha çok aile ve akraba

ilişkileri içindeki boyutuyla dikkate değer. Olaylar da Sanem'in ağzından aktarılır. Ablası ile Nadir arasında bir aşk ilişkisi sonrası evlilik kararı verilir. Nadir ve annesi, ablayı isterler fakat Sanem'in ailesi sıcak bakmaz, Nadir ve annesini, kızlarına ve kendi ailelerine layık görmezler. Özellikle Sanem'in anneannesi kibirli bir tavra bürünüp küçümser hısımlarını. Ablası Nadir'i çok sevdiği için ondan hiçbir şey talep etmez. Kendisine ayrı ev açılmaması, şaşaalı bir hayat vaadinin olmaması onu etkilemez. Tek istediği sevdiği adamla evlenmek olur. Kendi ailesi bu duruma anlam veremez. Kızlarının Nadir'de ne bulduğunu merak ederler. Sanem'e göre ise birini tutkuyla sevmek için herhangi bir sebebe gerek yoktur ve o, ablasına hak verir. Ablası ve Nadir evlenirler ve Nadir, içgüveysi olarak karısının ailesi ile yaşamaya başlar. Bu evlilik, Sanem'in aile ilişkilerini ve geçmişini anlamak adına önemlidir çünkü Sanem henüz lise çağında iken sevgilisi Deniz'den hamile kalır ve aile içinde şiddet görür, cezalandırılır. Bu dönemde ablası da hamiledir ve doğum zamanı yaklaştığında bebeğini ölü olarak dünyaya getirir. Aynı dönemde Sanem de doğurur ve Sanem'in bebeğini, ablasına verir aile. Ablası ve eniştesi de durumu hemen kabullenip çocuğu sahiplenirler. Hatta Sanem'i de bebeğe yaklaştırmazlar. Ailenin verdiği bu cezayı kabullenen ve kaderine razı olan Sanem ise kendine yeni bir hayat kurar fakat geçmişin ağır yükünü üzerinden atamaz.

Âşıklar Delidir ya da Yazı Tura romanında evlilikler, iki başkahraman olan Umut ve Sanem ekseninde işlenir. Umut cephesinde anne ve babasının evliliği ile ağabeyi ve Sedef'in evliliği, aşk kavramı ve bu kavramın kadın ve erkeği ne derece yönetebildiği ile ilişkilendirilirken Sanem'in çevresindeki evliliklerde ise geleneksel ve dar gelirli bir aile yapısı içinde aşktan ziyade namus kavramının ön plana çıktığı görülür. Aşk ve kader kavramları üzerine gidilen romanda evlilikler de bu kavramların içinde bir döngüde yaşanır. Ayfer Tunç'un hemen tüm romanlarında olduğu gibi evlilik içi aldatmalar bu romanda da görülürken evlilikler, sorunlu yapılarıyla dikkat çeker.

Yazarın romanlarındaki evlilik içi kadın-erkek ilişkileri meselesine yukarıda değindik. Yedi adet romandan sonra yazarın dört adet öykü kitabındaki evlilik meselesi şu şekilde işlenmiştir.

Saklı[Tunç, A. (2006). Evvelotel-Saklı, İstanbul, Can Yayınları.] kitabı, Ayfer Tunç'un yayımlanan ilk öykü kitabıdır ve içinde dokuz adet hikâyeye vardır. Bunlardan evlilik ilişkisini işleyen öyküler: "Saklı", "İhtilaller Neye Benzer" dir. Yazar, 1989

yılında *Saklı* kitabını ilk kez yayımladıktan sonra 2006 yılında üçüncü öykü kitabı olan *Evvelotel* ile birlikte tekrar *Evvelotel-Saklı* adıyla yayımlar. Her iki kitap arasında olay ve karakter ortaklığı vardır. Bu sebeple iki kitap tarafımızca birlikte okunup değerlendirilmiştir ayrıca *Saklı*'nın da 2006 yılındaki basımından alıntılama yapılmıştır. Kadın-erkek ilişkileri bağlamında evlilik meselesini değerlendirdiğimiz öyküler şunlardır:

Saklı, kitaba adını veren ilk öyküdür. Bu öyküde anlatıcı, çocukluk yıllarında tanıdığı ve hikâyesinden çok etkilendiği “süslü yenge” ve “zembili göçmen” adıyla anılan evli bir çiftin hayatına dair anımsadıklarını, şiirsel bir üslupla okuyucuya aktarır. Süslü yenge, gençlik çağında bir adama âşık olur, onu yıllarca bekler. Fakat sevdiği adamı, yanında güzel bir kadın ve bebekle gördüğü gün yıkılır. Yıllarca ona bir çift söz söylemek ve onunla tekrar karşılaşmak için yaşar. Bu umutla yaşarken süslü yenge, zembilli göçmenle evlenir fakat ona âşık olmaz, zembillinin kendisine duyduğu aşkı sever. “Göçmen onun iki mavi çakıl taşı gözlerine dalmış, süslü yenge kendi âleminde o ilk sevilene söylenecek bir çift sözü düşünmektedir.” (s.165). Süslü yenge, yaşadıkları küçük şehirde eğreti duran, oraya yabancı bir kadındır. Bu yabancılığı yok etmek ve kendini insanlara sevdirmek için her gün giyinip kuşanır, birinin evine davetiz misafir olur ve gençken sevdiği gencin onu terk ediş hikâyesini anlatır. Süslü yenge yaşadığı yerde daima insanların dalga geçtiği, ciddiye almadığı bir gülünç figürüdür. Kocasını ise onun tam tersi insanlarla iletişim kurmaktan hoşlanmayan biridir. Onun hayattaki tek derdi ise süslü yengedir. Anlatıcının aktarımına göre zembilli göçmen, süslü yengeden önce bir evlilik daha yapmış ve karısı tarafından terk edilmiştir. Göçmen, ikinci evliliğini süslü yenge ile yapar ve hayatının sonuna kadar onu sever ve süslü yenge tarafından gerçek bir aşkla sevilleceği günü bekler. Hatta süslü yenge öldüğünde de mezarının başından ayrılmaz ve adı o günden sonra deli göçmene çıkar.

İhtilaller Neye Benzer, kitaptaki ikinci öyküdür. Öykünün başkarakteri olan anlatıcı, Beyazıt Kulesi'nde şehrin ışıklarıyla ilgili bir iş yapar. Yalnız ve herkesten uzakta yaşar, bu kendi seçimidir. Anlatıcının hikâyeye de adını veren sorgulama hali, onu yalnızlığa iter. Aidiyet yaşamayan ve birtakım varoluşsal sancılar çeken bir adam olan başkahraman, herkesle aynı olan bir hayat yaşamak istemez. İhtilaller neye benzer diye sorar devamlı surette kendine. İhtilali, büyük yaşamak ve yalnız ölmek olarak tanımlar. İhtilal, sevdası, onu çok sevdiği karısı Umman'dan ayırır.

Anlatıcı, karısıyla mutlu giden evliliğinde hayatıyla ilgili sorgulamaları uğruna Umman'ı terk eder. “Ben bir yere yerleşip, dertsiz, tasasız dünyayı seyredecek adam değildim.” (s.175). Bu terk edişten sonra anlatıcı, Umman'ın çok acı çektiğini söyler kendisi de acı çeker, karısına özlem duyar. Fakat içinde bulunduğu hayata sığamaz. “Ben giden bir adamdım. Birkaç kez döndüm terk ettiğim yerlere. Anladım ki ben gidişiyse sevindiren biriyim. Umman'a bu yüzden hiç dönmedim. Onu yeni hayatının içinde kendi haline bıraktım.” (s.171). Anlatıcıya göre ihtilal, onun ta kendisidir. Yarım ve kırık bulur, olmamasını daha iyi görür. Kendini bir kulenin ışıklarını yakıp söndüren ve elinden daha fazlası gelmeyen bir adam olarak niteler. Ömrünü, bir ihtilalin neye benzediğini düşünerek geçiren adam, kendi ölümünü düşünür ve ölmeden önce muhakkak Umman'ı son kez görüp ona “o adam ben olabilirdim” demeyi hayal eder ve hikâyeyi böyle sonlandırır.

Evvelotel[Tunç, A. (2006). *Evvelotel-Saklı*, İstanbul, Can Yayınları.] kitabı, Ayfer Tunç'un üçüncü öykü kitabıdır. Kitap, yazarın *Saklı* adlı kitabıyla birlikte 2006 yılında basılır. Bunun sebebi de *Evvelotel*'deki her öykünün *Saklı*'daki öykülerle bağlantılı olmasıdır. Bu bağlantı, yazarın kendi eserleri arasında metinler arası bir yaklaşım sergilediğini gösterir. *Evvelotel* kitabında dokuz öykü yer alır. Bunlardan “*Evvelotel*”, “*Kibir*”, “*Hiçbir Hikâye Görüldüğü Kadar Temiz Değildir*”, “*Doğru*” öyküleri evlilik meselesi dâhilinde veri elde ettiğimiz ve değerlendirdiğimiz öykülerdir.

Evvelotel öyküsü, *Saklı* öyküsünde yer alan zembilli göçmenin ilk evliliğinden olan oğlu, anlatıcı konumundadır ve bu öyküde babasını arar. Yazar iki hikâyeyi farklı kurgulara yaslar. *Saklı*'da zembilli göçmen, karısı tarafından terk edilir ve sonra süslü yengeye âşık olup onunla evlenir. *Evvelotel*'de ise göçmenin karısını terk ettiği, süslü yenge ile bir otelde kaldığı, anlatıcının da çocuk yaşta iken annesi ile o otele gelip babasını, süslü yenge ile “bastığı” konu edinir. Bu öyküde, zembilli göçmenin karısı otele geldiğinde ve hesap sorduğunda zembilli, karısına karşı süslü yengeyi sevdiğini söyler ve karısını değil sevdiği kadını seçer ve yoluna devam eder. Burada dikkati çeken bir başka detay daha vardır. Yıllar sonra babasından bir haber almak için yine o otele gelen oğlu da evlenmiş ve karısını aldatan bir adam olarak bulunur. “Karımdan mesaj geldi, endişeliymiş, oğlum sesimi duymak istiyormuş, hiç değilse çocuğu aramalıyım. Sildim. Sonra O'ndan mesaj geldi.” (s.17). Yıllar önce babası tarafından terk edilen bir çocuk olarak babasına dair bir iz arayan

anlatıcı, yetişkin bir birey olup evlenip çocuk sahibi olur fakat babasına dair duyduğu eksikliği oğlu ile tamamlayamaz. Her ne kadar kısa öyküde ilişkilerine dair bir detay verilmesede karısından kendisine gelen rica mesajı, anlatıcının da evliliğinin iyi gitmediğini, ilişkilerinde problemler yaşadığını gösterir.

Kibir öyküsü, *Saklı* kitabındaki *İhtilaller Neye Benzer* öyküsüyle bağlantılıdır. Öykünün anlatıcısı olan kişi, ilk öyküde sevdiği kadını ve ailesini terk ederek yalnız bir yaşamı tercih eden başkahramanın erkek kardeşidir. Öykü, anlatıcının ağabeyinin ölüsünün yıllar sonra bulunmasıyla başlar. İki öyküdeki gerçeklik birbirinden farklıdır. *İhtilaller Neye Benzer*' de anlatıcı, Umman adında bir kadın ile evlidir, onu çok sevmesine rağmen terk eder ve yalnızlığı seçer. Annesini ise çocuk yaşta kaybettiğinden bahseder. *Kibir* öyküsünde ise ilk öyküdeki anlatıcının erkek kardeşi başkahramandır ve Umman ile o, evlidir. Anneleri ise ölmemiştir. Fakat geçmişe dair birçok şeyi unutan yaşlı bir kadındır. Görüldüğü üzere gerçeklik iki öyküde farklı aktarılmıştır. Bu öyküdeki anlatıcının aktarımına göre, ağabeyi yıllar evvel Umman ile bir aşk yaşar. Fakat yaşamak istediği hayat için hem ailesini hem sevdiği kadını terk edip gider. Burada önemli başka bir nokta vardır. Anlatıcı da Umman'ı sever. Ağabeyi gittikten sonra onun sevdiği kadınla evlenir ve kız çocukları olur. Kızın ise ağabeyinde mi kendisinden mi olduğunu hiçbir zaman bilemez. “Ben aylar sonra, kederden-ölmeye-hazır bir halde, karıma, “Hangimizden?” diye sordum. Vermediği cevaptan onun da bilmediğini anladım.” (s.29). Ağabeyinin gidişinden sonra o da Umman da büyük suçluluk hissederler, yaşadıkları ilişkinin suçluluğu evliliklerinde huzura kavuşmalarına mani olur. Kendisini ve Umman'ı yıllar içinde sürekli sorgular. Özellikle karısına olan aşkı azaldığında geçmişte onu neden bu kadar sevdiğine dair düşüncelere ve sorgulamalara girer. “Beni Umman'a çeken şeyin ne olduğunu biliyorum; Abimin gerçekte var olmayan büyüklüğü nedeniyle ezildikçe aşkı büyüyen bir ruhtu Umman. Aşkın sınırlarıydı, ezilmenin gücüydü. O ezilmiş ruhun yüzünde hayat bulan acıklı güzelliğine kapılırdım.” (s.31). Geçmişten kopmak için başka bir eve taşınmak, ağabeyinin gölgesini hayatlarından silmek isterler fakat yıllar içinde Umman da kendi de yorulur bu itiraf edilmeyen yükten. Üstelik Umman'a karşı hislerinin yok oluşu, onu geçmişle daha ağır bir muhasebeye sokar. Zaman içine karısını aldatır çoğu kez. Ağabeyinin cesedini morgda teşhis ettikten sonra bir yol ayrımına girer. “Nereye gidebilirim? diye düşündüm: Karıma. Anneme. Sevgilime. Herhangi bir otele...” (s.22). Karısının kendisini beklediğini bilir fakat o,

yoluna ne şekilde devam edeceğini bilemez. Öykü bu bilinmezle noktalanır. Öyküde dikkat çeken bir başka nokta da babasının da annesini aldattığı, ikinci bir hayatının olduğudur. Öykü içindeki kadın-erkek ilişkilerinde ön planda olan şey, aldatma/aldatılma unsurunun olmasıdır.

Hiçbir Hikâye Görüldüğü Kadar Temiz Değildir öyküsü *Saklı* kitabındaki *Ay Bakıyor* adlı öyküyle bağlantılıdır. İlk öyküde Selva karakteri anlatıcı konumunda olup bir av sırasında vurulan kocasının ardından oğlunu da kaybeder ve oğlunun öldüğüne inanmaz. Tüm öykü boyunca öldüğü söylenen oğlunu bekler. Bu öyküde ise anlatıcı konumundaki karakter, genç bir akademisyen olan Mithat'tır. Mithat ile Selva komşu olmaları sebebiyle tanışır ve Mithat, düştüğü boşluk sebebiyle yalnız kalır ve Selva'nın oğlu ve kocasından bahsettiği hikâyeden çok etkilenir. Onu Selva ile tanışmaya ve komşuluk etmeye iten neden ise evliliğinin sonlanmış olmasıdır. Mithat, Neşide ile iki yıl evli kalır fakat bu evlilikte mutluluğu yakalayamaz. Mithat'ın anlatımına göre, Neşide kendisine akademik kadro almak için yavaşır. Kendisi dışında herkesin farkında olduğu bu kullanma hali uzunca süre devam eder. Sonunda Neşide'yi evliliğe ikna eder ve evlenirler. Mithat, evliliğe dair güzel hayaller kurarken Neşide'nin kendisini aşağılamaları, memnuniyetsizlikleri bardağı taşıır ve Neşide, Mithat'tan beklediğini alamaz. "Neşide hep sinirliydi, ona beklediğini veremiyordum. Onun bekledikleri ile benim vermek istediklerim aynı değildi." (s.102). Bunun sonucunda boşanırlar. Neşide'nin kendisini iş hayatında yükselmek için basamak olarak gördüğüne inanır. Boşanma sonrasında psikolojik tedavi gören Mithat, ailesiyle yaşadığı eve sığamaz ve başka bir semte taşınır ve kendini sadece yemeğe içmeye verir. Ağır bir mutsuzluk geçiren adam, tutunacak bir dal arar. İnsanlara olan güvenini kaybeder. Bir vesileyle komşusu olan Selva ile sohbetleri sırasında onun hayatından çok etkilenir fakat bu hikâyenin üzerine gidip biraz araştırınca hayal kırıklığına uğrar. Selva'nın kendisine yalan söylediğini görür.

Doğru öyküsü kitabın en kısa hikâyelerinden biri olmakla birlikte yine diğer tüm öyküler gibi *Saklı* kitabındaki *Mozart'ın Son Zartı* isimli öyküyle ilişkilendirilir. Bu öyküde, diğer öykülerin aksine bağlantılı hikâyenin gerçek dışı olduğunu kanıtlama çabası yoktur fakat burada da ilk hikâyedeki Şebnem karakterinin ve onun kızının yalancılığı üzerinde durulur. Yani burada karakterlerin yalancı olduğu zaten bilinmektedir. Kahraman anlatıcı, evli ve çocuklu bir adam olarak uzun yıllar mutlu giden evliliğinin ardından bir gün bir kızla tanışır ve birkaç ay sonra eşinden

boşanmak ister. Bir gün evi terk etmek üzere karısıyla yüzleştğinde yalanların sıkıcı doğrulardan güzel olduğunu ifade eder. Bunun üzerine karısı da ona oğlunun ondan olmadığını itiraf eder. Öykünün adıyla tezat düşen bu ilişkiler, saklanan gerçeklikler ile yalan kavramı üzerine düşündürür. Burada Tunç'un hemen tüm öykülerinde ön plana çıkan riyakârlık ve ikiyüzlü ilişkiler kendini gösterir.

Saklı ve Evvelotel kitaplarındaki evliliklerde ortak bir değerlendirme yapmak güçtür. İlk kitaptaki öyküler, ikinci kitapta bambaşka bir kurguyla okuyucuya sunulur. Fakat yine de yazarın aşk, aldatma ve ailevi travmalar kaynaklı sorunlar şeklinde öykülerinin kurgusunu temellendirdiğini söyleyebiliriz.

Mağara Arkadaşları[Tunç, A. (2006). *Mağara Arkadaşları*, İstanbul, Can Yayınları.] kitabında toplam sekiz adet öykü bulunmaktadır. Bu öykülerden iki tanesi evlilik ilişkisi üzerine kuruludur. “Cinnet Bahçesi”, “Alafranga İhtiyar” kadın-erkek ilişkileri bağlamında veri elde edebildiğimiz öykülerdir.

Cinnet Bahçesi öyküsü, karısını öldürdüğü iddia edilen Müeyyet isminde bir adamın sorgulanması sonrası ona ve cinayete kurban giden karısı Suna'ya yakın olan insanların ifadelerine dayalı bir öyküdür. Bu ifadelerle olay aydınlatılmaya çalışılırken diğer taraftan Müeyyet Bey'in karakteri, geçmişi, etrafıyla ilişkileri, evliliği sorgulanır. Bu sorgulamada yer alan insanların kadın ve erkeğe dair bakış açıları da oldukça dikkat çekicidir. Öyküde tanık olarak dinlenen her kişinin bireye, aile ilişkilerine ve toplumun kadın ve erkeğe yüklediği kimliklere dair söylemleri dikkate değerdir. Hikâye, Müeyyet ve Suna çiftinin evine temizliğe gelen Gülayşe'nin Suna'yı boğulmuş vaziyette yerde yatarken bulması üzerine başlar. Kadının cesedinden başka kocası Müeyyet Bey de evde, kendi odasında sessizce oturur ve kısık sesle müzik dinler halde bulunur. Üstelik ölümünden birkaç gün sonra fark edilen Suna Hanım'ın üzerinde çok sayıda buz parçası olduğu ve vantilatörün açık olduğu da ayrıntı olarak verilir. “Zanlının son derece sakin olması ve kaçmaya teşebbüs bile etmemesi dikkat çekti.” (s.68). Müeyyet Bey'in tutuklanması sonrası kendilerine yakın kişilerin ifadelerine yer verilir. Herkes kendi bakış açısına göre bir tanımlama yapar. Müeyyet Bey'in patronu, onun çok dakik, disiplinli ve içine kapanık biri olduğunu söyler. Cinayetten önce Müeyyet Bey'in kendisinden on beş günlük izin aldığını, tatile gideceğini söylediğini dile getirir. Suna Hanım ile arası çok iyi olan komşuları Sabahat; Suna'yı, çok neşeli, kendisine dert ortağı olan, başı her sıkıştığında derdine koşan biri olarak anlatırken kocası

Müeyyet Bey'i ise "acayip" bulur. Karı-koca olarak evlerine davet etmelerine rağmen Müeyyet Bey'in hiç gelmemesi dikkatini çeker. Bir gün Suna Hanım'a eşinin neden böyle olduğunu sorar. Suna Hanım'ın verdiği cevap da kocasının tuhaf olduğudur. Burada Suna Hanım'ın da eşini çok iyi tanımadığı ve davranışlarını anlamlandıramadığı gerçeği yatar. Sabahat'a göre Müeyyet Bey, gerçek bir erkek gibi değildir. "Bıyıklı değildi mesela, sonra her akşam çoraplarıyla, affedersiniz iç çamaşırlarını yıkar, aydınlığa bakan balkona asardı." (s.78). Komşuları Sabahat'ın ifadeleri karı koca olarak anlaşılan bir çift olmadıklarını da gösterir. Müeyyet Bey'in zaman zaman plak dinlemeleri üzerine Suna Hanım'ın durumdan hoşnutsuzluğu, Sabahat'a dert yanmaları olur. "Rahmetli hiç sevmezdi, kıracağım bir gün bütün plaklarını derdi de, yazıktır abla, derdim." (s.79). Buradan hareketle Suna Hanım'ın Müeyyet Bey'in kendi için önem taşıyan dünyasına giremediği kanısına varılabilir. Sabahat Hanım'ın bu ifadeleri dışında kendi dünyasına dair söyledikleri de kadın-erkek ilişkileri açısından önemlidir. Kocasını tarafından aldatılan, ekonomik olarak ona bağımlı olan bir kadın olarak Sabahat da kocasına karşı daha ezilen bir duruş sergiler. Tüm aşağılanmalarına rağmen evliliğini devam ettirir. Diğer taraftan kendisinin de erkeğe bakışı, Müeyyet Bey'in "bıyiksız olup erkek gibi olmaması" yorumundan çıkarılabilir. İçinde bulunduğu toplumun egemen düşünce yapısından hem etkilenen hem de bundan dolayı mağdur olan bir kadın olarak karşımıza çıkar. Burada yetiştirilme tarzının erkeği yücelten, kadını ezen yapısı, kadının da düşünce dünyasını etkiler. Bunun dışında ifadesi alınan herkes, Müeyyet Bey'in karısını öldürme ihtimaline şaşırır ve yapmadığını düşünür. Müeyyet Bey'in ablasının ifadesi de Müeyyet Bey'in kendi düşüncelerinin açığa çıkmasından ötürü önemlidir. "Yok abla, derdi. İçim kurudu benim (...) Şimdi içimde dayanılmaz bir kıtlık var. Öldürdüler beni abla, derdi. İçimi öldürdüler. O kadar güldüler ki güzel ve içli kelimelerime, içimden geçen şiirlere, gülmesinler diye kendimi gizledim. Ama onların dilleri uzundu. Yetiştiler ve beni yaşatan her şeyi, sökerek aldılar içimden bir bir." (s.91). Şehrin kütüphanesinde memur olarak çalışan Sadık isimdeki arkadaşının da ifadesi, Müeyyet Bey'i anlamak adına önemlidir. İyi arkadaşlıkları olan bu iki insan, kimselere açılmaz. Birbirlerine tutunurlar. Sadık'ın Müeyyet Bey'i anlatırken söyledikleri, yine onun kendi hayatından, eşinden memnun olmadığını gösterir. "Düşlerimizde yaşayan kadınlardan konuşurduk mesela, o kadınlar bizi anlardı." (s.95). Bu ifadeleri veren kişilerin anlatımları ile Müeyyet Bey'in karakterine ve hayatına dair bilgi sahibi olursa da öykünün sonunda cinayet aydınlanmaz ve ucu

açık bırakılarak hikâye sonlanır. İfadeleri veren herkesin ortak kanısı, Müeyyet Bey'in sessiz, sakın, naif ve beyefendi bir kişiliğe sahip olduğudur. Dolayısıyla kimse kendisinden karısını öldürmesini beklemez. Diğer taraftan Müeyyet Bey'in kimsenin kendisini anlamamasından bıktığını, ruhen yalnız olduğunu, "içinin öldüğünü" anlarız. Öykünün adı ile içerik arasında bağlantı kurulduğunda Cinnet ve bahçe kelimelerinin birbiriyle tezat olduğu, tıpkı Müeyyet Bey'in naif kişiliği ile öldürmek kelimesinin de tezat oluşturduğu gerçekliği söz konusudur. Her ne kadar öykünün sonunda olay tam manasıyla aydınlatılamasa da anahtar kelimeler ve cümlelerden yola çıkarak Müeyyet Bey'in bir anlık cinnet geçirip eşini öldürdüğü görüşüne varılabilir. Toplum içinde anlaşılmanın, içli bir ruha sahip olmanın erkeğe yakıştırılmadığı, kadının da yeri geldiğinde kendisine dayatılan fikirleri bilinçaltında kabullendiği gerçeği ile karşılaşırız. Son olarak yazarın hemen tüm eserlerinde var olan travmatik ve mutsuz insanların burada da yer aldığını söyleyebiliriz.

Alafranga İhtiyar öyküsü, anlatıcının makine mühendisliği bölümünde okuduğu yıllarda bir cumartesi günü kız arkadaşını beklerken o vakitler meşhur olan bir müzikale giren "alelâde bir köylü dede"nin dikkatini çekmesiyle başlar. Anlatıcı, bu durumu çok garipser ve birkaç hafta aynı yere gelerek adamı evine kadar takip eder. Muharrirliğe merakı olan genç adam, yaşlı adamın Cihangir'de bir apartmanda kapıcı olduğunu öğrenir ve bir vesile ile kendisiyle tanışır. Adamın dış görünüşünü Batı müziği dinleyen biriyle eşleştiremeyen anlatıcı, bu durumun ilginç bir öykü konusu olacağını düşünür. Hikâyenin bundan sonraki kısmı, yazarın alafranga ihtiyar olarak tanımladığı Ulvi Efendi ile genç muharririn sohbeti üzerine gelişir. Bu sohbetle birlikte Ulvi Efendi'nin geçmişi üzerine bilgi sahibi oluruz.

Ulvi Efendi, Darülelhan'da müstahdem olarak çalıştığı yıllarda henüz çok genç yaşta iken okulda müzik eğitimi alan Hande'yi görür ve ona âşık olur. Hande, zengin bir ailenin yüksek tahsilli kızıdır. Dolayısıyla Ulvi Efendi'nin ona hayranlığı fark edildiğinde okulda öğrenci çevresi bu durumla dalga geçmeye başlar. Tüm dalga geçmelere inat, Ulvi Efendi Hande'nin sınıfı önünde beklemeye, ona gizlice bakmaya devam eder. Beklentisi olmadığını bilse de Hande'yi sevmekten vazgeçmez. Bir gün Hande arkadaşlarıyla bir olup Ulvi Efendi'ye bir oyun oynar. Onu pastanede beklediğine dair bir not verir. Ulvi Efendi, kendisine oyun oynandığını bildiği halde gider oraya ve Hande ile yüzleşir. Hande ise bu durumdan çok utanır. Ulvi

Efendi'nin Hande'ye aşkı tüm okulun dilinde iken Hande, okulu bırakıp kendinden yirmi yaş büyük şan hocası Nedim Bey'e âşık olur ve onunla evlenir. "Çok üzgündüm. Başkasıyla evlendi diye değil... Onu hakikaten sevmiştim, benimki imkânsız bi sevdadaydı, biliyordum, ama o sevsin, sevilsin, mes'ut olsun isterdim." (s.193). Çok çapkın olduğu konuşulan Nedim Bey, Hande'yi aldatır ve bir yıl sonra boşanırlar. Hande sonrasında başka bir evlilik daha yapar ve Amerika'ya yerleşir. Ulvi Efendi ise bir daha sevdiği kızı göremese de onu hiç unutamaz. Askere gidip geldikten sonra ailesi onu görücü usulü olarak evlendirir. İstemese de ailesine karşı çıkamaz fakat karısı Güldane'de bir gariplik sezer. Evlendikleri günden itibaren kadının yüzünün hiç gülmemesi, mutsuz olması, aklının başka birinde kaldığını hissettirir Ulvi Efendi'ye. Nitekim karısına karşı dürüst davranır ve sevgiye hürmetine göstermek istercesine, sevdiği adamın da rızası olması koşuluyla onu kendisine gönderebileceğini söyler. Güldane neye uğradığını şaşırır ve gerçeği anlatır. "Meğer kasabada Sefer diye bir delikanlıyla birbirlerini severlermiş. Ama babanın emri, boynu kıldan ince, ağlaya ağlaya varmış bana. Sefer de onun arkasından İstanbul'a varmış." (s.195). Ulvi Efendi sefere haber gönderir, ikisi de her şeyi göze alırlar ve seven iki insan birlikte kaçar. O günden sonra ailesi Ulvi Efendi'ye büyük öfke duyar. Fakat Ulvi Efendi bunlara kulak asmaz, evlilik ve aşk defterini kapatır, kendini müptelası olduğu Batı müziğine adar. Öyküde yazarın, hem toplumsal düzene hem de kadın-erkek ilişkilerine dair mesajlarının olduğu görülür. İnsanların sosyal ve ekonomik statülere göre ilişkilerini belirlediği gerçeği gözler önüne serilir. Sadece kadın-erkek ilişkilerinde değil, müzik zevki konusu da dâhil olmak üzere hemen her konuda insanların kalıp değerlere göre yorumlandığı ve bu yorumlamanın yanlışlığı gözler önüne serilir.

Kitaptaki evlilik meselesine baktığımızda özellikle erkek kahramanlar üzerinde oluşan toplumsal baskı dikkati çeker. Müeyyet Bey'in duygusal ve içine kapanık bir insan olması, Ulvi Efendi'nin aşka hürmet gösteren biri olması, kabul görmez. Başta aileleri olmak üzere, yakın çevrelerinin eleştirilerine ve tepkilerine maruz kalırlar. Bu toplumsal kalıp değerler, sadece erkeği değil kadını da şekillendiren öğeler haline gelir.

Kırmızı Azap[Tunç, A. (2014). *Kırmızı Azap*, İstanbul: Can Yayınları.] kitabı toplamda dokuz adet öyküyü içinde barındırır. Bu öykülerden "Kadın Hikâyeleri

Yüzünden”, Soğuk Geçen Bir Kış”, “Kaybetme Korkusu”, “Taş-Kâğıt-Makas”, “Yük” öyküleri, evlilik meselesi dâhilinde veri elde ettiğimiz öykülerdir.

Kadın Hikâyeleri Yüzünden kitabın ilk öyküsüdür. Buradaki hikâyede, evli bir adamın mutsuz giden hayatına renk katmak adına karısına karşı oynadığı oyunun karısının intiharına varan trajik hali anlatılır. Anlatıcı konumundaki kahraman evli ve çocuklu bir adamdır. Hayatından memnun olmayan, mutsuz ve silik bir karakter olan anlatıcı, kendini şöyle tanımlar: “Anlatacağım hikâyeye yaşanmadan az evvel ben; otuzla kırk arasındaydım, evliyle bekâr arasındaydım, sağ ile ölü arasındaydım. Düz, uzun ve ince bir çizgiyi andırırdı hayatım. Bir hastanın ölüm ânı gibi bir şeydi bu. Sanki ben bu uzun ve ince çizgi üzerinde sonsuza kadar yürüme cezalısıydım.” (s.12). Hayatla, karısıyla, çocuklarıyla arasında herhangi bir bağ olmayan anlatıcı, tek düze, heyecansız ve mutsuz hayatında devam ederken zaman zaman bu içsel sorgulamalarla varlığını hatırlamaya çalışsa da kendinde bir yaşam belirtisi göremez. Bir gün, iş yerinin yanına taşınan Turcan isimli bir adamla tanışması ve kısa süreli ahbablığı, onu bambaşka bir boyuta taşır. Turcan’ın neşesi ve samimiliği karşısında daha da ezilen anlatıcı, onunla bir öğle yemeğine çıktığı gün, Turcan’ın bahsi devamlı surette kadınlardan açması, o kadınlarla rahat bir tavırla telefon görüşmeleri yapması, anlatıcının kafasında bir kadın imajı yaratır. Bilinçaltına attığı, aslında hayal ettiği tarzda kadınlarla Turcan’ın beraber olduğunu görür. “Dikkat ettim de sanki onun anlattığı kadınların tümü adeta kemiksizdi... Sonra ne kadar sıcaktılar o kadınlar. Gülmeyi biliyorlardı.” (s.13). Anlatıcının o an hayal ettiği figürü, sahip olmak istediği fakat hayatı boyunca eksikliğini çektiği kadındır. Karısının kemikli ellerine devamlı dikkat çeken anlatıcı, karısının düğün günü çekindiği fotoğrafta dahi gülmediğini düşünür. Oysa hayal ettiği kadın, karısının tam tersi özelliktedir. Sonraki günlerde Turcan’la birkaç sefer daha böyle yemekler yiyip onun kadın hikâyelerine şahit olur. Kendisinin kadınlar konusunda ne kadar bilgisiz olduğunu görür, onlara özenir. Turcan o günden sonra onu ciddiye almaz. Bu durum zoruna gider. Bu kadın hikâyeleri anlatıcının hayatına bir renk katar. Hiçbir zaman yan yana olamayacağını düşündü bu kadınlarla ilgili hayal kurar ve karısına karşı bir oyuna başlar. Bilerek eve geç gelmeler, içki içmeler başlar. Rüyalarında o kemiksiz diye tanımladığı kadınları görür. Kendisini öylesine kaptırır ki rüyasında sayıklarken karısının kemikli ellerinin yüzünde gezmesi onu rahatsız eder. “O kemikli ama şefkatli dokunuşlarla alnımın terini silen parmaklara, arzuladığım şeyler olmadığı için kızıyordum.” (s.16).

Karısına oyun oynayan adam, her gün eve geç gelmeye başlar, karısına karşı sanki onu aldatıyormuş imajı çizer. Karısının mutsuz, endişeli halinden zevk duyar. Dükkâna gelen bir kadının çantasından aldığı ruj ile gömleğine dudak izi çıkarmak, pavyondaki bir kadınla fotoğraf çekinmek de dâhil olmak üzere birçok şeyi oyununa alet eder. Karısı bu oyun yüzünden gündün güne zayıflar ve büyük üzüntü yaşar fakat adam bu duruma aldırış etmez. Anlatıcının oyunun sonu hazin biter. Ceketin cebinde başka bir kadınla kocasının fotoğrafını gören kadın, intihar eder. Anlatıcı, çok pişman olur. O an hissettiği tek şey ise aslında karısının güzel olmasa da duygularının olduğu fakat kendisinin onu yok sayması ve mutsuz olması olur.

Kişilerin hayal ettiği ile sahip oldukları arasındaki bocalamaları, onları derin mutsuzluğa sürükler. Öyküdeki erkek kahraman da gerçek sevgiyi tatmadan yaşamış biri olarak mutsuz bir evlilik sürer. Varlığının anlaşılmaması, yok sayılmak, itelenmek, kahramanlar üzerine psikolojik etkiler bırakır. Özellikle Tunç'un eserlerinin geneline bakıldığında hayatın bir köşesine sıkışmış tiplerin mutsuz ve yalnız hayatları içindeki kimsesizlikleri, onları travmatik tipler yaparak trajik fakat komik durumlara da sokar. Pişmanlığın hâkim olduğu sonlar, öykülerdeki kahramanlar için kaçınılmaz son olabilir.

Soğuk Geçen Bir Kış öyküsü, aile sevgisinden mahrum büyüyen Semavi Bey'in yaşadığı evlilik içinde karısına tutkuyla bağlı olması, bu bağlılığın karısı üzerinde ağır psikolojik bir rahatsızlık yaratması sebebiyle intiharı ve Semavi Bey'in bu acıyla yaşamını tüketirken soğuk geçen bir kış günü hissetlikleri anlatılır. Semavi Bey, çocukken annesinin babasını terk etmesi üzerine anne sevgisinden mahrum büyür. Çocukken annesinin yüzünü hayal ederek yaşar. Annesi, kocasının zalimliğinden ötürü kaçıp gider. Semavi Bey'in babası sevgisiz, sert ve zalim bir adamdır. Karısının kendisini çok sevmesine rağmen onu sevmez, ona kötü davranır. Tüm bunlara dayanamayan kadın da ailesini terk eder. Semavi Bey, babası ve dadısıyla yaşar. Mutsuz bir hayat süren Semavi Bey, babasının otoriter, despot ve kaba tavırlarından çok bunalır. Onu bu şekilde gördükçe hayatına girecek kadına karşı babasının tam tersi şekilde büyük bir sevgiyle yaklaşma hayalleri kurar. Bir gün bir kadınla tanışır ve ondan etkilenir. Babasının da onayıyla sevdiği kadınla evlenir. Karısıyla evliliğinin ilk zamanları çok güzel geçer. Babasının ölümüyle beraber Semavi Bey için yeni bir dönem başlar. İşi bırakır ve tüm hayatını karısına adar. Karısı, neden işe gitmediğini sorduğunda ise:” Benim işim seni sevmek.” der (s.39).

Karısı bunu ilk zamanlar normal karşılasa da Semavi Bey, onun yanından bir an ayrılmaz. Özellikle geceleri kalkar, karısı yanında mı diye bakar. Annesiz büyüdüğü için karısını kaybetme korkusuyla onu ne kadar çok severse o kadar iyi olacağını düşünür. Babası gibi olmaktan korkar. Karısı ise bu durumdan bunalmaya başlar. “Bir saatçik bırak beni, ne olur.” (s.39). Semavi Bey ise onu sevmekten başka bir şey yapmadığı düşünüp daha da üstüne düşer. Karısını yalvarsa da bırakmaz onu. Ailesiyle ilgili bilinçaltı, ruh hali buna engel olur. Kaybetme korkusuyla kendine hâkim olamaz. Fakat bu durum bir süre sonra karısının psikolojisini bozar ve ağır bir bunalıma girer. Bir gece gaz lambasıyla kendisini yakar. O günden sonra Semavi Bey, bir daha kendine gelemez. Günlerini tüketerek yaşar. Soğuk bir kış günü girdiği hamamda göbek taşında bir daha hiç uyanmamak üzere yatar. Hastalıklı bir sevgi ve ağır nefretle yaşayan kahraman için derin bir mutsuzluk var iken öykünün sonu yine bir intiharla son bulur. Kitaptaki birçok öyküde kadın kahramanların erkekler yüzünden intihar ettiği görülür. Ağır melankoli ve travmatik haller öykünün ana kavramlarını oluştururken diğer taraftan yazarın eserlerinde en çok dikkat çeken noktalardan biri olan aile sorunsalı, bu öyküde de mutsuz ilişkilerin arka planını oluşturur.

Kaybetme Korkusu öyküsü, Süsen adında bir genç kadının hayat boyu yaşadığı kaybetme korkusu ile intihara varan yaşamını anlatır. Süsen, iki yaşında iken annesi çektiği ağır hastalık sebebiyle ölür. Bu ölüm sırasında kadının acı çığlıkları, ağlamaları, Süsen’i çok korkutur ve kulaklarını kapatan çocuk büyük bir travma yaşar. O an babasının boynuna sarılan çocuk, bir daha babasından ayrılamaz. İlk zamanlar babasının kucağından inmeyen Süsen, babası onu bıraktığı an, nefes almamaya ve morarmaya başlar. Babası ise karısını kaybetmenin acısının ardından kızının bu durumu yaşamasına çok üzülür ve kızını bir an olsun bırakmaz. Fakat ilerleyen zamanlar, durumu vahim bir hale getirir ve kızının babasını bırakamama hali babanın hayatını çok zorlaştırır. Başlangıçta büyük bir korku olduğunu ve geçeceğini düşünen adam, kızının bir an olsun kendisine sarılmadan duramama durumunun geçmediği görünce doktorlara gösterir fakat bir çare bulamaz. Baba-kız birbirinden hiç ayrılmadan yaşarken yaşadıkları yerde başlangıçta acıklı bulunan hikâyeleri, bir süre sonra gülünç malzemesi olarak dillere dolanır. İnsanlar arkalarından eğlenir. Oysa adam için durum oldukça acıklı bir haldedir. “Geceleri ikide bir sıçrayarak uyanıyor, kucağında uyuyan kızının soluk alıp almadığına

bakıyormuş.” (s.101).Süsen’in okul çağı geldiğinde çeşitli telkinlerle kızının sınıfının karşısında oturarak durumu çözmeye çalışan baba, kızı her kendine baktığında kendisini görecektir şekilde günlerini geçirir. Şehir halkının türlü dedikodularla adamın arkasından konuşması, babayı sapıklıkla suçlamaları, durumun içinde başka durumlar aramaları ve bunu malzeme haline getirmeleri, adamı daha da üzer. Süsen büyüdükçe babasına bağımlılığı yavaş yavaş azalır. Ortaokul çağına geldiğinde arkadaşlarıyla gezebilecek kadar psikolojisi düzelir. Bir gün, babası, arkadaşlarıyla birlikte ava gider ve dönüşü epey gecikir. Arama ekipleriyle giden Süsen, babasının arkadaşının cansız bedenini görür. Üstelik ölen adamın kızı, babasının başında çılgınlıklar atar. Bu durum kızın bilinçaltına hapsediği travmatik durumunu tekrar ortaya çıkarır ve soluğu kesilmeye başladığı anda babasını canlı görür. O günden sonra bir süre sıkıntılı zamanlar yaşayan baba-kız, kendilerini eve kapatıp kimseyle görüşmezler ve bağ bahçe işleriyle uğraşırlar. Baba ve kızın hayatı, yıllar geçtikçe tekrar düzelmeye başlar. İlçeye bir ziraat teknisyeni olan Safir atanır ve baba ve kız arasındaki bu esrarlı hikâyeyi duyar, çok merak eder ve bağ, bahçe bahanesiyle adamın evine gider. Ziraat işleri bahanesiyle başlayan ilişkileri, Safir’in Süsen’e âşık olmasıyla başka bir boyut ulaşır. İki genç âşık, evlenirler. Bu evlilikten sonra Süsen’in babası, hızlı bir şekilde çöker, yaşlanır. Yıllarca iki beden olarak yaşayan adam, psikolojik olarak çöker. Bir zamanlar kızının kendisine sarıldığı gibi o da kızına sarılır, ondan kuvvet almaya çalışır. Fakat bu durum uzun sürmez ve baba vefat eder. Safir ve Süsen için o günden sonra yeni bir hayat başlar. Babası öldükten sonra Süsen için Safir, nefes alma kaynağı olur. Adeta babasının yerine eşi geçer. Safir, karısına duyduğu büyük aşktan dolayı, kendisi olmadan onun yaşayamayacağı fikri, onu içten içe mutlu eder, uzun yıllar mutlu bir evlilikleri olur. Bir gün Safir, her gün aynı hayatın içinde olmak ve aynı şeyleri yapmaktan sıkıldığı için taşınmak ister ve karı-koca bir teras katına taşınırlar. Çiçeklerle oyalanmak, aynı evde devamlı aynı döngüde devam etmek Safir’i yorar ve ara ara sabah yürüyüşlerine çıkar. Amacı Süsen uyanmadan eve gelmektir. Fakat bir gün gezintisi sırasında bir adamla tanışır ve adam kendisine iş teklifinde bulunur. Süsen’e bu durumu anlattığında Süsen sevinmez, Safir de bu duruma bozulur, aralarında ufak münakaşalar geçer. İşe gitmek için sabah kalktığında Süsen’in kendisinin sağ bileğini bir türlü bırakmaması üzerine sinirlenir, karısının parmaklarını ayırır ve işe gitmek için evden çıkar. Süsen de o gittikten sonra terastan kendini aşağı atarak intihar eder. Hikâye, Safir’in komşusu olan anlatıcıya derin üzüntüsünü ve pişmanlığını anlatması ile son bulur.

Öyküdeki kadın-erkek ilişkilerini incelediğimizde yazarın travma yaşamış bir kadının trajik öyküsünü işlediğini görmekteyiz. Bu travmatik halin bireyin kendisiyle birlikte etrafındakileri de içine aldığı ve trajik bir sona sürüklediğini söyleyebiliriz. Özellikle aileden kaynaklı psikolojik ruhsal çöküşlerin daha ağır sonuçlar verdiği görülür. Yazar, aile içinde yaşanan sorunların insan ruhu üzerinde yarattığı derin etkiyi eserlerinde sıklıkla işler. Anne ve babanın çocuğun hayatında etkisi de incelediğimiz eserlerde bu sebeple büyük önem arz eder.

Taş-Kâğıt-Makas öyküsü de Ayfer Tunç'un sonu hazin biten öykülerinden biridir. Öykü, Emir ve Gül'ün evliliğini ve bu evliliğin intiharla sonuçlanan trajik durumunu konu edinir. Gül ve Emir, henüz çok genç iken birbirlerine sevip evlenirler. Bu evlilikte fedakâr olan, çalışkan ve çabalayan kişi Gül'dür, Emir ise evde boş oturan, miskin olan taraf olur. Gül'ün saçlarının siyah olması sebebiyle eşi ona Karagül der. Mutlu bir beraberlikleri olur. Zaman ilerlerken her ikisi de anne ve baba olmak istemedikleri için çocuk sahibi olmazlar. Özellikle Emir, aile sevgisi görmemiş, annesi tarafından terk edilmiş bir çocukluk yaşar. Babası ise emekli asker olması sebebiyle oldukça sert bir adamdır. Anne ve babayla yeterince bağ kuramadığını gördüğümüz Emir'in çocuk yapıp gerçek bir hayat yaşamaktan korkması öyküde şu şekilde okuyucuya aktarılır: “Ama çocuk bizim çözümsüzlüğümüzdü. Bir yandan hayatımızın sahici olmasını delice isterken bir yandan da bundan ölesiye korktuğumuzu hiç itiraf etmedim. Çocuğumuz olduğu anda gerçek varlıklar olacak, aksini yaşama şansımızı kaybedecektik.” (s.130). Her ikisinin seçimiyle çocuk sahibi olmazlar fakat içlerinde bir boşlukla yaşamaya başlarlar. Bir gün kendilerini garip bir oyunun içinde bulurlar ve bu oyunu uzunca bir süre de devam ettirirler. Emir, kahvaltı hazırlayıp Karagül'ü çağırdığı esnada Karagül'ün küçük bir kız çocuğu sesi çıkararak eşine cevap vermesi Emir'i farklı bir duygu âlemine götürür. Bir oyun oynamaya başlarlar. Birbirlerinin kızı ve oğlu gibi davranmaya başlarlar birbirlerine. “Sonra dört kişi yaşamaya başladık. İki çocuğumuz vardı, üstelik sadece istediğimiz zaman var oluyorlardı.” (s.131). Bu oyun öylesine uzar ki artık karı-koca olmaktan çok baba-kız veya anne-oğul olurlar. Kendilerini bu oyuna fazlasıyla kaptıran çift, yavaş yavaş birbirinden uzaklaşır. Özellikle Emir, bu psikolojiden sıyrılmak için başka kadınlarla görüşmeye başlar. Karagül ise kendini oyuna iyice kaptırır ve psikolojisi tamamıyla bozulur. Oyundan çıkamaz. Emir, bir gün ayrılmak istediğini ve başkasına âşık olduğunu söyler. Karagül ise durumu anlamak istemez, evi yıkar,

büyük bir sarsıntı yaşar. Emir tüm bunlara rağmen karısını bırakıp sevgilisine gider. Döndüğünde ise evinin yandığını, karısının bu yangında yanarak intihar ettiğini öğrenir. “İhanete uğrayan kişiler sanılandan daha çok patolojik tepkiler verirler.” (Pasini, 2017:142). Öykü Emir’in suçluluk duygusu ile sonlanır. Yazarın birçok öyküsünde olduğu gibi bu öyküde de sağlıklı ruh hallerine sahip olmayan karakterlerin travmaları ve intihar ile sonuçlanan hayatlarına şahit oluruz.

Yük öyküsü, kitapta yer alan öyküler içinde intiharla sonuçlanan hikâyelerden biri olarak dikkat çeker. Bir subay eşinin geçmişteki intiharı, bu intiharı tanıyan kız çocuğunun yıllarca bunu bir yük olarak taşıması ve bir röportaj sırasında bunu itiraf etmesine dayanır. Öykü, belgesel çekimi için eski bir subayın kızı olan Neyyire Hanım’ın evine gitmeleri ve söyleşileriyle başlar. Röportaj yapacak olanların asıl amacı, geçmişte binlerce insanın ölümünden sorumlu subay hakkında gerçek bilgileri toplamak olsa da bunu direkt olarak yaşlı kadına soramazlar. Konu konuyu açarken Neyyire Hanım’ın annesinin ölümünün ne şekilde olduğunun sorulmasıyla olay bambaşka bir noktaya –asıl gelinmek istenen yere- gelir. Neyyire Hanım, o ana kadar babasını överken beklediği soru buymuşçasına annesinin ölümünün ne şekilde gerçekleştiğini bir çırpıda anlatır. Babasının harekâttan döndükten sonra evlerinde tüm akrabalarıyla yemek yedikleri bir akşam, babası, öldürdükleri insanlardan bahseder. Özellikle çocukları, hamile kadınları çekinmeden öldürdüğünü, vatani hainlerden temizlediğini anlatır. Misafirler gittikten sonra karısı, durumu kabullenemez ve ağlaya ağlaya kocasına tekrar sorar. Kocasını da övgü beklediği yerde karısının bu tepkisine şaşırır ve ona bağırır. Kadın ise o an bu düşünceyle baş edemez ve kocasının silahını alıp kendini vurur. Annesinin hikâyesini anlatan Neyyire Hanım yıllarca taşıdığı yükten itiraf ederek kurtulur.

Kırmızı Azap kitabında toplanan öykülerin en önemli ortak noktası, kahramanlarının çoğunlukla ruh sağlığı bozuk tipler olması ve travmatik bir geçmişe sahip bulunmalarıdır. Bu durum, onları, ilişkilerinde problemleri hallere, mutsuz sonlara sürükler. Özellikle bu travmatik tiplerde intihar mutlak bir çözüm olarak gösterilir. Bunlar dışında varoluşsal sıkıntıları olan kahramanlar da ilişkilerinde mutsuz olurlar. Yaşadıkları boşluk duygusu, yaşanan aşk veya evlilik ilişkilerinde onları derin kederli bir hale büründürmektedir. Hayatı boş ve anlamsız gören bu kahramanlar, ilişki içinde buldukları insanları da kendi derin hüznülerinin içine çekebilirler. Kadın ve erkeklerin çoklukla aşk ve evlilik birlikteliğiyle işlendiği

öykülerde ağır melankolik ve hüzünlü bir hava vardır. Yazarın hemen her kitabında yer alan aile sorunsalı, bu kitapta da kendini göstermektedir. Baba veya annesi rol model alan veya tam zıttı olarak onlar gibi olmaktan kaçan bireyler, geçmişteki yaşamlarının bedellerini sağlıklı ilişkiler kuramayarak da öderler. Yazarın tüm eserlerine hâkim olan tem ve kavramlar, organik bir bütünlük içinde okuyucuya sunulur.

B. Aile İçi Kadın- Erkek İlişkileri

Ayfer Tunç'un hikâye ve romanlarında aile olgusu, en çok üzerinde durulan kaynaklardan biridir. Aile, kişilerin var oluşundan ölümüne değin tüm bağlarını, ilişkilerini düzenler. Dolayısıyla toplumun her katmanında yaşanan ilişkilerin temeli aileye dayanır. Yazar da özellikle eserlerinde bu duruma vurgu yapmak ister. Onun edebiyatının temelini kutsal aile kavramı ve bu kavramın yanılığının oluşturduğu söylenebilir. Dolayısıyla incelediğimiz tüm ilişki biçimlerinin altında yatan ailesel bir travma olması da bizi kaçınılmaz sona götürür. Çekirdek aile düzeni içinde yaşanan kadın-erkek ilişkilerine aşağıda değindik. Kadın-erkek meselesine geniş aile odağında baktığımız bölüm ise akraba/hısımlar ilişkileri olmuştur. Meselenin daha geniş açılımı da o bölümde ayrıca incelenmiştir.

1. Anne- Baba İlişkisi

Kapak kızı[Tunç, A. (2005). *Kapak Kızı*, İstanbul, Can Yayınları] romanında Selda'nın annesi Mükerrerem Hanım ve babası Doğan Bey, karı-koca ilişkileri bakımından en iyi anlaşılan ve çocuklarını bir yerlere getirme çabası noktasında en çok didinen ebeveynlerdir. Fakat onların çocuklarına yaklaşımı daha çok kendi belirledikleri sınırların içinde bir hayat sürmeleri yönünde ilerler. Çocuklarını büyüttükleri ve hep birlikte yaşadıkları yıllar içinde Mükerrerem Hanım çocukları üzerinde bir otorite kurmaya çalışır, bunu başaramadığı vakit kendini ve eşini suçlar. "Mükerrerem Hanım sonucundan emin olduğu konuşması başarısızlıkla sonuçlanınca, bu defa da, her zaman yaptığı gibi, çocuklarını gönlüne göre yetiştiremediğinden, ama bunun, onların değil kendisinin ve kocasının kabahati oluşundan yakınmıştı. Aralarında ne zaman bir anlaşmazlık çıksa, Selda annesinin hep bu minval üzere devam eden sözlerine cevap vermez, sarkmaya yüz tutmuş beyaz yanaklarını öper, böylece aralarındaki anlaşmazlık şekil almaya fırsat bulamadan kaybolur giderdi."

(s.43). Anne ve babadan gelen bu baskı çocuklar üzerinde de birtakım etkiler yaratır. Çocuklardan Selda, aileyi dinlemeye çalışan, onları üzmeyen ve ailenin belirlediği sınırlar içinde yaşamaya çalışan biri olur. Hatta Selda genç bir kadın olarak ayakları yere sağlam bastığında kendi hayatına ve ailesine baktığı vakit kendi karakterindeki boşlukların ve cesareten yoksun bir kimse oluşunu yetiştirilme tarzına ve aile yapısına bağlar. Yetiştirilirken anne ve babasının kanatları altında olma hissi, kendi için cesaret gerektiren herhangi bir mevzuda o cesareti gösterememesine sebep olur. Özellikle aşk ilişkilerinde bunu çok fazla hisseder. Kendini güvende hissetmediği ve önünü göremediği hiçbir ilişkinin içinde olmaz. Bunun tam aksine aşk duygusundan yoksun fakat güven duygusunun hissedildiği, sınırları belli olan ilişkiler yaşar. Fakat bu duygu belli bir yaşa geldikten sonra onu rahatsız eder. Özellikle akrabası olan Şebnem'in her koşulda kendi bildiğini okuması onu çocukluğundan itibaren hayat boyu etkiler. Kendi kurallarının içinde yaşayan ve bu kurallar dışında hareket eden kimseleri kabul etmeyen aile tarzına eleştirel bakar. Anne ve babasının etkisinden çıkarak kendi doğrularıyla yaşar. Erkek kardeşi Ümit ise Selda'nın tersine daha umursamaz ve kendi bildiğini okuyan bir adam olur. Özellikle Mükerrerem Hanım, Ümit ile ilgili onu kendi istediği şekilde şekillendiremediği için sıkıntılar yaşar. Fakat bir yerden sonra bazı şeylerin kendi kontrolünde olmadığını anlar ve onları bir nebze de olsa rahat bırakır. Doğan Bey'in askeriyeden emekliliği sonrasında İzmir'e taşınırlar. Orada askeriyeden emekli arkadaşlarıyla bir çevre kurup emeklilik hayatı yaşayan bir çift olurlar. "Karı koca çocuklarını büyütmüşler, okutmuşlar, ikisinin de hatırı sayılır mesleklere sahip olmalarını sağlamışlardı. Annesi Ümit'in boşanmasının etkisinden de çıkmış, burnunun dikine yaşayan oğluya uğraşmaktan vazgeçmişti. Artık annesi için mutluluk, kek kokulu güzel evinde, yaşadığı rahat hayatın içindeydi." (s.46).Mükerrerem Hanım ve Doğan Bey, hayatları boyunca çocuklarını yetiştirip, okutup onların bir yerlere gelmesini sağlayan, onları kendi kurallarına göre şekillendirmeye çalışan bir çifttir. Kendi sınırları içinde yaşamayı seven çift, çocuklarını da kendileri gibi büyütür. Çocukları büyütüp emeklilik yaşları geldiğinde ise karı koca İzmir'e taşınıp kendilerine göre bir çevre edinip hayatlarının tadını çıkartırlar. Romanda diğer kahramanlara nispeten daha düzgün bir yapıda ilerleyen aile ilişkilerini Selda'nın aktarımı ile okur ve yorumlarız. Mükerrerem Hanım ve Doğan Bey'in anne baba olarak çocuklarını çok sevmeleri ve devamlı bir koruma içgüdüsünde olmaları çocuklarının hayatlarında birtakım sıkıntılara yol açsa da genel olarak büyük problemleri olan bir anne baba ilişkisi içinde bulunmazlar.

Romanın diğer bir başkahramanı Ersin'in anne- baba ilişkisine baktığımızda babası Kapalı Çarşı'da halıcı dükkânı işleten bir adamdır. Bir dönem siyasete girme çabaları olur fakat başarısızlıkla sonuçlanan süreçten sonra kendi kabuğuna döner. Annesi ise tek eğlencesi, gelin geldiği ailenin geçmişini kurcalamak olan, bunun dışında eşi gibi durağanlığı seven, köklü değişimden korkan bir ev hanımıdır. Ersin'in hayatının bir döneminde geçmişini sorgulaması üzerine anne ve babası hakkında görüşlerini aktarmasıyla onların ilişkilerine dair bilgi sahibi oluruz. Babası küçük yaşta çalıştırılmış, aileyi sırtlaması istenmiş, kardeşi gibi okuyamamış ve erken büyümek zorunda kalmış bir adamdır. Bu sebeple daha korumacı, daha babacan bir tavır içindedir. Bunun yanında annesi ise eşinin her türlü kararına, aile içinde olan her olaya muhalefet etmekten hoşlanan ve aile içindeki varlığını bu şekilde koruduğuna inan bir kadındır. Bunun dışında ev hanımı olan ve her gününü evde geçiren annesi, durgun ve kendi içinde macerasız bir hayatı benimser ve kabuğunun içinde yaşayıp gider. Ersin'in annesi ve babası arasında duygusal bir ilişki yoktur. Aile kararıyla evlenirler. Ersin, amcası Cavit'i ve yengesi Hülya'yı ne kadar renkli ve çılgın görüyorsa anne babasını da bir o kadar durgun ve sahip olduklarına bağlı görür. "Babası da bağlanmayı seven bir adamdı. Bir tutkuya, bir sokağa, bir inanca, hatta bir eşyaya... Bu yüzden kendisi için anlamı olan her şeyi saklıyordu. Cızırtılı sesine rağmen şarkısını gramofonundan dinliyor, yıllar önce aldığı fileli, tuhaf gömlekleri giymeyi sürdürüyordu."(s.87). Ersin'in babasına duyduğu saygı, annesine duyduğu yakınlıktan fazladır. "Babası derin tutkulara saygı duyan bir adamdı. Aile içinde olup bitenler konuşulurken ya da annesi sağdan soldan toplayıp getirdiği dedikoduları aktarırken, bu tür konuşmalardan hoşlanmadığını belli ederdi. Pek sevecen biri değildi, ama haksızlığa uğradığını düşündüğu insanları kollayışındaki içtenlik çevresinde çok sevilmesini sağlamıştı."(s.88). Ersin'in annesi Hülya yengesini kıskanır. Hülya'nın çok güzel olması ve mutlu bir evlilik sürdürmesi onu içten içe çıldırtır. Cavit amcasının geçirdiği kaza sonucu kolunu kaybetmesi ve sonrasında evliliğinin dağılmasından sonra annesinin Hülya yengesine acımasızlığı Ersin'in annesine karşı hayal kırıklığına uğramasına sebep olur. Babası sevdiklerine karşı ne kadar kollayıcı ise annesi tam tersi daha kinci, kıskançtır. Bu durum bir aile toplantısında Ersin'in yüzüne tokat gibi çarpar. "Ersin babasının annesine bakışında bir hayal kırıklığı, hatta küçümseyici bir acıma okuyunca, ikisinin arasında bir sevgi seli bulunduğunu sanmakla yanıldığını, hiçbir zaman birbirlerini tam anlamıyla sevmemiş olduklarını ilk kez hissetti. Belli belirsiz bir histi, ama buz gibi olmasına

yetti.” (s.97). Ersin annesinden çekinir. Hayatının hiçbir döneminde sağlıklı bir iletişim kuramaz. Lise yıllarında amcasının kızı Şebnem’e âşık olduğu halde annesinin onlara karşı nefretinden korkar ve Şebnem’i bırakır, aramaz. Ersin’in anne ve babası, karakterleri birbirine uymayan iki insandır fakat sağlıklı iletişim kuramadıkları için her koşulda babasının durumu kabullenip köşesine çekilmesi ve susması ile hayatlarında bir şeyler sanki yolundaymış gibi akıp gider. Baba, kendi sınırları olan ve herkesin sınırlarına saygı gösteren bir adamken annesi ise sıradan hayatına renk katmak için etrafındakilerin hayatlarına burnunu sokan, yeri geldiğinde acımasız, kinci ve ruhsuz olabilen bir kadındır. Ersin bazı durumlarda annesinin yalan söylediğine de şahit olur, bu durum onu annesine ve onun şahsiyetine duyduğu saygının eksilmesine neden olur. Ersin, hayatı anlayabildiği yaşa geldiğinde anne babası arasında herhangi bir aşkın olmadığını, mecburiyetlerin onları bir arada tuttuğunu anlar. “Ersin aralarında bir duvar mı var, diye düşünürdü, ikisinden biri bir omuzlasa acaba yıkılır mı? (...) Onlar hep bir aile olmuşlardı, yalnızca aile. Bunun Ersin’i inciten bir tarafı yoktu, ama anne babası aşk denen şeyin ne olduğunu bilmeden öleceklerdi.”(s.158). Karı- koca olarak aralarında duygusal bir bağ olmayan bu insanlar, anne- baba olarak da çocuklarına duygusal bağı geçiremez. Romanda birbirlerini yeterince sevmeyen insanların kurduğu aile yapılarında çocukların yetiştirilmelerinde de sevgi eksikliği olduğu gerçeği çıkarılabilir.

Kapak Kızı romanında anne-baba ilişkileri Selda ve Ersin’in anne ve babalarına dair sorgulamalarıyla yansıtılır. Her iki ilişkide de kendi belirledikleri sınır içinde yaşamaktan hoşlanan, bu durumun dışına çıkabilecek herhangi bir hayat tarzını kabullenmeyen anne ve babalar, bunu çocuklarına da aşlamak istemişlerdir. Çocuklarının ise bu durumu hayatlarının bir döneminde sorgularken kabul etmedikleri görülür. Hatta öyle ki Selda ve Ersin’in bilinçaltını oluşturan tüm bu hayat tarzı, ailelerinin fikirleri, onların hayatta verdikleri kararları da etkiler ve mutsuz olmalarını sağlar. Selda’nın erkek arkadaş seçimindeki cesaretsiz tavrı ile Ersin’in de annesinden çekinip Şebnem’i bırakması ve istediği ilişkiyi yaşamaya cesaret edememesi, anne ve babaların etkisiyle bir hayat geçirdiklerini ve bunu sorgulayarak bundan pişman olduklarının göstergesidir.

Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi[Tunç, A. (2009). Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi, İstanbul, Can Yayınları.]romanında genel manada insan ilişkilerinin sorunlu yapısı, anne-baba

ilişkilerine de yansır. Eşlerin evliliklerinde yaşadıkları sıkıntılar, anne ve babalık rollerini de şekillendirir. Romandaki ilişkilerin çok azında eşler, gerek beraber iken gerekse ayrıldıkları durumlarda şahsi meselelerini çocuklarına yansıtmaz. Çoğu ilişkinin sorunlu yapısı çocukları etkiler.

Romanda gerek karı-koca ilişkisi gerekse anne-baba ilişkisi bakımından işlenen en trajik hikâye, akıl hastanesinin başhemşiresi Servinaz ile kocası Ekrem'in ilişkisi olur. Ekrem, evliliklerinin ilk yıllarında normal bir adamken yıllar içinde çeşitli cinsel fantezilerle karısı Servinaz'a işkenceler eden bir adam haline gelir. Kadın, ilk zamanlar kocasına ses çıkarmazken zamanla şiddetin boyutu artar, dayanamaz ve kocasını terk etmek üzere on üç yaşındaki kızı ve dokuz yaşındaki oğlu ile baba evine sığınır. Boşanma ve çocuklarını sapık zihniyetli kocasından kurtarma amacıyla geldiği aile evinde kabul görmez. Damatlarına düşkün olan babası, onları barıştırmak için uğraşır. Ekrem ise evliliğini bitirmek istemez ve karısını ve çocuklarını almak için Servinaz'ın aile evine geldiğinde kendi kızını kucağına alarak karısına gözdağı verir. Servinaz, Ekrem'in kızı üzerinden yaptığı tehdidi anlar ve korkarak mecbur kalıp evine döner. Bir babanın kendi kızını taciz etme ihtimali Servinaz'ı çok ürkütür ve o günden sonra kocasını öldürmeye niyetlenir. Çocukları için adamın içeceğine ilaç atar ve kalbinin durmasına sebebiyet verir. Vicdanen büyük acı çekse de anne olarak kızını kurtardığı için içten içe rahatlar. Sapık ruhlu kocasından böylelikle kurtulur.

Romanda anne ve baba ilişkisi yönüyle irdelenen diğer bir hikâye Tarık ve Aydanur'un evliliği ve çocukları Erdem ile ilgili anne babalık ilişkileri olur. Evlilikleri hakkında detaylı bir bilgiye sahip olmadığımız çift, trajik bir son ile boşanırlar. Tarık'ın karısını baldızı ile aldatması aile içinde ağır bir yıkıma sebep olur. Kız kardeşi ile kocasını aynı yatakta gören kadın girdiği bunalımla kardeşi üzerinde nefret ile bir baskı yaratır. Durumu kimselere söyleyemez. Yüz yüze bakmak zorunda olan kardeşlerden Yurdanur, ablasının psikolojik şiddetine dayanamaz, bir süre sonra intihar eder. Aydanur da psikolojik olarak bir çöküntü yaşar. Boşanmayla sonuçlanan bu evlilikte ortada kalan bir çocuk vardır. Erdem, annesi ve babası boşandıktan sonra annesi ile yaşar. Babasını uzun yıllar hiç görmez. Babası ne eski karısını ne çocuğunu görmek için bir çaba sarf eder. Tarık, yeni bir evlilik ve yeni eşiyile ikinci bir sayfa açıp geçmişini geride bırakır. Aydanur ise oğlunu kocasına karşı doldurur ömrü boyunca. Ondan nefret etmesini ister ve

Erdem'i nefret söylemleriyle yetiştirir. Annesinden de babasından da doğru düzgün sevgi görmeyen çocuk okuyup bir meslek sahibi olduğunda annesinden uzaklaşır. Babasının evin yerleşir fakat orada ilk görüşte üvey annesine âşık olarak babasıyla olan ilişkisi başlamadan ikinci kez biter.

Romanda karı-koca ilişkisini sürdüremeyen fakat anne ve baba olarak nispeten çocuklarına karşı daha mantıklı hareket eden çiftler de vardır. Bunlardan biri de akıl hastanesinin muhasebe şefi olan Hercai ve zabıta olan eşi Şaban'dır. Evliliklerini yürütemeyen çiftin bir aldatma ile sonlanan karı-koca ilişkileri, anne-baba olarak güzel bir biçimde devam eder. Hercai, akıl hastanesinin radyologu Kahraman ile gizli bir ilişki yaşar. Her ikisi de evli olan bu kişiler, mutsuz evliliklerinde birbirlerine sığınır ve bu sığınma hali zamanla aşka dönüşür. Uzun yıllar gizli saklı görüşen, birlikte olan çift, bir gün kaçmaya karar verir. Hercai, üç çocuğunu da yanına alır, kocasını terk eder. Kahraman da karısı Nebahat'ı terk eder, İstanbul'a kaçıp kendilerine bir hayat kurarlar. Birlikte kaçtıktan sonra eşlerine boşanma davası açarlar ve ilk etapta geride kalan eşlerin büyük tepkileriyle karşılaşır. Nitekim konumuz için önem arz eden Şaban, ilk zamanlar ki öfke nöbetlerini, psikolojik tedavi ile atlattır ve çocuklarını devamlı görme suretiyle karısıyla boşanmayı kabul eder. Hercai, anne olarak çocuklarını babalarından ayırmaz, devamlı evlerine gelip gitmesini sağlar. Boşandıktan sonra dostlukları devam eder ve Hercai'nin ikinci eşi olan Kahraman da bu medeni tavır içerisinde saygı duyar bu anne-baba ilişkisine. Çocuklar, anneleriyle yaşar ve istediklerinde babalarını görür. Bunun dışında üvey babaları da onlara kendi öz çocukları gibi davranır. Hercai ve Şaban, aldatılma hikâyesiyle boşanmalarına rağmen annelik ve babalık görevlerini yerine getirir, sorunsuz bir şekilde hayatlarına devam ederler.

Romanda sıkıntılı bir süreçten geçip doğru şekilde devam edebilen ilişki sayısı tek tüktür. Yine diğer ilişkilere nispeten daha normal seyreden bir başka ilişki de Tülay ve Hikmet'in evliliğidir. Ailesel anlamda dünya görüşleri farklı olan bu iki insan evliliklerinde bir uyum yakalarlar. Hikmet, muhafazakâr dindar bir aile yapısına sahipken Tülay'ın ailesi daha serbest bir yapıda yaşar. Tülay ve Hikmet'in evliliğine sıcak bakmayan aile, damatlarından kızlarını tesettüre girme konusunda zorlamama sözüyle evliliklerine izin verirler. Fakat Hikmet'in siyasi çevresi ve Tülay'ın kendini o çevreye ait hissetme çabalarının sonucu olarak Tülay bir süre sonra tesettüre girer. Bu durum ailesini çok öfkelenendirir ve araları bozular. Tülay,

kendi ailesini değil eşi ve çocuklarıyla kurduğu dünyayı tercih eder ve ailesi ile arası bozulur. Anne baba olarak çocukları için en iyisini istediklerini düşünen çift, oğulları Muharrem'i İstanbul'da dini değerleri önemseyen bir yatılı okula yollar fakat çocuk bir süre sonra o okulda okumak istemez ve dayısının yanına kaçar. Anne ve babasına tepkili davranır. Dayısının yanında yaşar bir süre. Hikmet duruma sıcak bakmasa da bir süre düşünür ve oğlu için en doğru kararı verip psikolog yardımıyla Muharrem'in isteklerine önem verdiklerini göstererek oğlunu geri kazanır. Anne-baba olarak çocukları için ellerinden geleni yapan çift çocuklarıyla ilişkilerini düzeltirler.

Romanda anne ve babaların ortak tavırları genel olarak çocuklarını arka planda bırakarak karar verme eğiliminde olurken bazı anne ve babalar ise çocuklarının mutluluğunu kendi kimliklerin üstünde tutabilmektedir. Karı-koca ilişkisini beceremeyen insanların anne-baba olarak daha sağlıklı bir süreç yaşadığı da görülür. Fakat iyi örnekler azınlıkta olup genellikle kişilerin karakterleri, tüm kimliklerinin belirleyici noktasını oluştururken anne ve babalık, eşler arasında olamama birtakım hırslara çoğu zaman yenik düşmektedir.

Yeşil Peri Gecesi[Tunç, A. (2010). Yeşil Peri Gecesi, İstanbul, Can Yayınları.] romanındaki anne-baba ilişkilerine baktığımızda özellikle başkahraman Şebnem'in annesi Hülya ve babası Cavit'in ilişkisi dikkat çekmektedir. Anne- baba olarak birtakım sorumluluklara sahip olması beklenen ebeveynlerin sorumluluklarını yerine getirmediği vakit çocuğun nasıl bir hayat süreceği ve nasıl bir psikolojide yaşayacağı romanda acı bir şekilde işlenmektedir. Romanın tamamına baktığımızda Cavit ve Hülya'nın tüm hatalarının bedellerini kızları Şebnem'in ödediği görülür. Şebnem anne-baba sevgisi ve ilgisinden mahrum yaşadığı için hayata tutunamaz ve köksüzleşir. Bu da onu derin bir mutsuzluğa iter.

Cavit, karayollarında mühendis olarak çalışır. Hülya ise hemşiredir. Tanışıp kısa zamanda Cavit'in ailesinin olumsuz görüşlerine rağmen evlenirler. Hayatlarının bu dönemlerinde çok mutlu olan ve kimseye kulak asmayan Hülya ve Cavit'in bu evlilikten bir çocukları olur. Cavit'in annesi Fikriye Hanım, Hülya'yı gelini olarak benimsemez. Çünkü kendi ahlaki yapılarına uygun bulmaz. Hülya aile içinde kadınlar tarafından sevilmez. Çok güzel olması ve insan ilişkilerinde rahat davranması Cavit'in ailesinin yaşam tarzın uymaz fakat Cavit de kendi ailesi gibi tutucu olmadığı için evliliklerinde bir sorun yaşamazlar. Hülya ise çocuk yaşta ailesini kaybetmiş, yatılı okullarda okumuş, akrabaları tarafından kabul görmemiş bir kadındır. Yine çok

güzel bir kız olması, kendi akrabaları içinde de onun dışlanmasına-bilhassa kadınlar tarafından- sebep olur. Hülya ve Cavit'in evliliğini ve nasıl bir anne-baba olduklarını, Şebnem'in özellikle hatıralarını anımsaması yoluyla öğreniriz. Özellikle çocukluğunda müthiş derecede mutlu olduğu söyler. Eski resimlere bakarken anımsadığı anılarda hissettiği, anne ve babasıyla çok mutlu bir çocuk olduğudur. “Bu resimlerde, inanılmayacak kadar yakışıklı bir adam olan babam, pazulu erkek kollarıyla beni havaya kaldırıyor, geçirdiği sayısız ameliyatlardan birinin ödenebilmesi için satılan Renault marka arabamızın patlayan lastiğini değiştiriyor. Bir yaz tatilinde Erdek'te kaldığımız otelin iskelesinden denize balıklama dalıyor, annemi beyaz kuğu boynundan öpüyor, sırtına dalga dalga dökülen saçlarının kokusunu içine çekiyor, yanağını şehvetle ısıyor, annemin bundan mutlu olduğu belli oluyor. Çalıştığı otoyol inşaatının şantiyesinde işçilere neyi nasıl yapacaklarını tarif ediyor ve bu esnada erişilmez bir Herkül'e, kışkırtıcı bir Apollon'a, karşısında tir tir titrenen bir Zeus'a benziyor. Vinç kullanıyor, vinci sanki bisiklete biniyormuş ya da vida sıkıyormuş gibi kolayca kullandığı yüzünden anlaşılıyor, evimizin salonunda hasır sepetten yapılmış avizemizin altında, kadınlı erkekli bir dolu arkadaşıyla gülüşerek rakısını içiyor, gülüyor, konuşuyor, coşuyor, gülüyor, gülüyordu.” (s.99). Cavit'in ailesinin tüm olumsuz görüşlerine rağmen evlilikleri mutlu gider ve anne-baba olarak çok iyi anlaşılır. Anne ve babanın mutluluğu, çocuğa yansır. Mutlu bir evde büyüyen Şebnem, anne ve babasının sevgisini çocuk yaşta fazlasıyla hisseder. Yine fotoğraflarına baktığı bir gün çocuk yaşta çektiği pozlara bakıp o mutlu günlerini, sevildiği zamanları yâd eder. “Annemle babama prenses prenses el sallıyordum. Prensestim, ikisinin prenses Anastasya'sıydım. Gel gör ki hükümranlığım uzun sürmemişti. Tahttan çabuk indirilmiştim.”(s.101). Şebnem'in hayatı çok güzel giderken anne ve babasının ilişkisinin bozulması üzerine –tabi babasının geçirdiği kazadan dolayı- adeta mahvolur. Annesi ve babasının sevgisi, ilgisi kesildiğinde hayatta yalnız kalır. Ailesiyle mutluluktan uçtuğu günler geride kalır. “Resimlerime bakanlar, bu mutlu, gülbüz ve delice sevilen çocuğun üzerine karanlık bir kaderin, kadere benzeyen ya da kaderle hiç ilgisi olmayan bir şeyin gölgesinin düşeceğini, imkânı yok, tahmin edemezlerdi. Ben de edememişim.” (s.101). Şebnem ve ailesinin kaderini değiştiren, her şeyin güzel giderken birden mahvolmasını sağlayan olay, Cavit'in şantiyede kaza geçirip kolunu kaybetmesi olur. Cavit, günlerce hastanede kalır ve vücudunun bir kısmı tanınmaz hale gelir. Çok fazla ameliyat geçirir. O dönemde eşi Hülya hastanede onu yalnız bırakmaz. Şebnem ise babaannesi Fikriye

Hanım'ın evinde kalır. Babasının hastanede yattığı günlerden birinde Şebnem kendi evine gittiğinde annesini ve amcasını yatakta birlikte görür. O an bir şok geçirir. Annesi, babasını aldatır. Bu durum Şebnem'i çok üzer, hayat boyu ne annesini ne amcasını affedemez. Babası bir dizi ameliyattan sonra hastaneden çıkar eve getirilir fakat Cavit artık eski Cavit değildir. Psikolojik anlamda tam bir çöküş yaşayan adam ne koca olarak ne de baba olarak bir varlık gösteremez. Günden güne daha kötüleşir, eşine şiddet uygular ve alkole verir kendini. Hülya, belli bir süre evine katkı sağlamak için hastanede çalışır, eşiyile ilgilenir fakat tahammülü günden güne azalır. O zamanlarda Şebnem'e komşuları Vatuş bakar. Annesinin ve babasının mutsuzluğunu gören Şebnem, Vatuş'un ilgisiyle o dönemi geçirir. Fakat ne annesi ne de babası kendisine karşı eski gibi ilgi göstermezler. "Vatuş beni evimizdeki mutsuzluktan korumaya çalışıyordu."(s.205). Cavit ve Hülya arasındaki gerginlik azalmak yerine günden güne artar. Bu hır gür herkesin işittiği bir hal alır ve Şebnem çocuk yaşta tüm bunlara şahit olur. "Annemle babam haykırarak ağlıyorlardı, itişiyorlar, dövüşüyorlardı takıl tukul dolu karanlık odada. Birbirlerini duvarlara vuruyorlardı. Annem babamın boş omzunu, yüzünün yaralı yarısını öpmeye çalışıyordu. "N'olur bir kerecik!" diye bağıriyordu. Babamın yarısı harap yüzünden (Scarface) iğrenmediğini ispat etmeye çalışıyordu. Ama iğreniyordu, ısrarından belli oluyordu. Dünya dalgalıyordu gözümde. Zemin ayağımın altından kayıyordu. İkisinin sesleri bir yığın çakıl taşı oluyor, aralıksız başıma çarpıyordu."(s.206). Şebnem, anne ve babasının kavgalarından çok etkilenir. Çocuk yaşta olmasına rağmen ikisinin çektiği acıyı hisseder, içine atar hüznünü. Cavit girdiği bunalımla birlikte babalık duygusuna ket vurur ve Şebnem'e şefkat beslemez, Annesi de kendini çalışmaya verir ve evde eskisi gibi zaman geçirmez. Kızına ilgi göstermez. Ne annesinden ne babasından sevgi görmeyen Şebnem yalnız kalır. Bu durum Şebnem'in okul hayatını da etkiler. Anne ve babasının ilgisizliği Şebnem'i okula karşı soğutur. Eve her geldiğinde aynı manzara ile karşılaşır. Babası devamlı televizyon başında zaman geçirir ve onunla konuşmaz. Annesi de ya nöbette ya da dışarıda işi olduğu bahanesiyle evden uzaklaşır. Bir gün Şebnem'i yatarken bir akrep sokar. Babası ve Vatuş, annesinin –o gece nöbetçi olduğunu söylediği- çalıştığı hastaneye götürmek isterler onu fakat annesinin nöbetçi olmadığını öğrenirler. Bu durum onların ilişkisinde bardağı taşıran son damla olur. Cavit, Hülya'yı ölesiye döver ve sokağa atar. Tüm bunlara şahit olan Şebnem ise babasını uyandırdığı için çok pişman olur. Çocuk yaşta böyle bir şeyin ortaya çıkmasına neden olduğu için kendini üzer ve pişmanlık duyar. Bu durumun akabinde

Hülya ve Cavit boşanırlar. Evliliklerinde yaşadıkları aldatma, şiddet, iletişimsizlik gibi birçok neden onları kopuş noktasına getirir. Fakat burada konumuz itibariyle asıl önemli olan nokta şudur ki: Karı- koca olarak devam ettiremedikleri ilişkilerini bitirirken anne-baba rollerini de bir kenara bırakırlar. “Babam bana bakmıyor. Annemin gelmeyeceğini biliyorum, ama nerede olduğunu çok merak ediyorum. Süleyman amcaya gitmiş olması ihtimali içimi öfkeyle dolduruyor.”(s.164). Cavit ve Hülya’nın çocukları üzerinde travmaya yol açan sorumsuzlukları Şebnem’in hayat boyu mutsuz olmasına ve insanlara karşı güvensiz oluşuna zemin hazırlar. Anne ve baba boşanır, Şebnem yalnız bırakılır. Aradan zaman geçtikten sonra annesinin evlendiğini öğrenir. Hülya, Şebnem’i yanına, eşi Ekrem’le yaşadığı yere götürmek ister. Şebnem gitmez istemez, babasını yalnız bırakmak istemez fakat Cavit, Şebnem’i annesiyle yaşamasını konusunda zorlar. “Ama babam “Artık annenle yaşayacaksın,” dediğinde dünya başıma yıkılıyor. Beni o herifin evine gönderme demek istiyorum, diyemiyorum. Çok acı bakıyorum, ama sesim çıkmıyor. Ağlamaya başlıyorum. Babamın gözlerinde bir an gözyaşının parladığını görüyorum. Sadece bir an.”(s.167). Anne ve babanın ayrı olması çocuğu da ikiye böler. Bir tarafta anneye özlem duyarken diğer tarafta babayla- üstelik baba yardıma muhtaçtır- kalmak ister. İşin başka bir boyutu da annesinin yeni hayatına karşı duyulan tedirginliktir. Annenin çocukları olan bir adamla evlenmesi de Şebnem’i ürkütür. Nitekim Şebnem yeni hayatına adapte olamaz. Ekrem ve çocukları bir süre sonra Şebnem’i kabul etmezler ve aile içinde ciddi çatışmalar yaşanır. Şebnem’in erkek arkadaş edinmesi, rahat giyimi, kendi yaşıtlarına göre daha “cüretkâr” davranması küçük bir yerde yaşamalarından dolayı insanlar tarafından hakkında konuşulmasına, üvey babası Ekrem’in itibarının kendince zedelenmesine sebep olur. Hülya ise bir anne olarak durumu kontrol edemez. Daha çok kendiyle meşgul halde yaşar. Burada dikkate değer bir nokta vardır. Şebnem’in söz dinlememesinin altında annesine duyduğu öfke de yatar. “Annemin başının belası olmaya karar veriyorum.”(s.171). Annesi tarafından zamanında terk edilen Şebnem, adeta annesinden oç alma derdindedir. Nitekim başarılı da olur. İsteddiği şey tekrar İstanbul’a babasının yanına dönmektir. Çıkan huzursuzluklardan sonra istenmez ve ikinci ailesinin içinde de kabul görmemesi üzerine tekrar İstanbul’a bir yatılı okula gönderilmesine karar verilir. Şebnem için zor olan şey, annesinin de babasının da kendi hayatlarının derdine düşmesi ve çocuklarını geri plana atması olur. Baba her şeyden vazgeçmiş yaşarken annesi bir süre sonra Ekrem’den de boşanır ve farklı farklı pek çok ilişki yaşar.

Şebnem yatılı okulda yani lise yıllarında aile bağlarından gittikçe kopar. Daha hırçın bir insan haline gelir. İçten içe etrafındaki herkese öfke duyar ve böyle bir yalnız kalışın sorumlusu olarak annesini, babasını ve amcasını suçlar. Annesi ve babası arasında tüm bağların kopması, Şebnem ile bağlarının kopmasına da neden olur. Cavit öldükten sonra da Hülya, Şebnem'e sahip çıkmaz ve Almanya'ya yerleşir. Karı-koca olarak bir hayat sürdüremeyen Hülya ve Cavit, anne-baba olarak da çocuklarına sahip çıkamaz ve onun köksüzleşerek hayat boyu mutsuz olmasına sebep olur.

Yeşil Peri Gecesi romanında aile ilişkilerinin problemlilerle ilerlemesi, özellikle çocukların yaşadığı çeşitli travmalara ve hayat boyu şahsiyetinde derin yaralara sebebiyet verir. Başkahraman Şebnem'in anne ve babasına dair derin kederi ve yalnızlığı, onu hayattan ümidini kesen, kimseye güvenmeyen bağısız bir insan yapar. Onu eşi Osman ile buluşturan ve bir arada olmalarını sağlayan şey, birbirlerine sığınma halleri olur. Tanışıp bir süre arkadaşlık ettikten sonra evlenirler. Osman bu evlilik süresince zaman zaman Şebnem'e kendi ailesinden bahseder. Çünkü evlendiklerinde anne ve babası hayatta değildir. Sadece kardeşi Teoman ile görüşür. Osman, kötü bir çocukluk geçirir. Özellikle çocukken anne ve babasının yaşadığı olaylardan, babasının annesine olan eziyetinden çok etkilenir. Bilhassa babasının annesine yaşattıkları, annesinin çaresizliği onun hafızasında derin izler bırakır. Evlilikleri sırasında Osman'ın kimi zaman ağlayarak Şebnem'e babasını ve annesini anlatması ile Osman'ın anne-baba ilişkileri hakkında az da olsa bilgi sahibi olabiliyoruz. Üniversitede saygın bir profesör olan Osman'ın babası evde eşine karşı son derece acımasız bir adamdır. Dışarıdan bakıldığında ders kitapları yazan, konferanslar veren bu saygın adam, evinde karısına zulmeder. Kadının evden dışarı çıkmasına müsaade etmez ve çıktığını anladığında şiddet uygular. Bir gün Şebnem, kayınpederinin eşyalarına bakıp onunla hayali bir konuşma yaparken şunları söyler: “Karınız sizden habersiz dışarı çıkmasın diye ayakkabısının altına tebeşirle çarpı çizmişsiniz hani. Bu yöntemi bir hikâyede mi okumuşsunuz, ne yapmışsınız. Övünürmüştünüz bununla. Akşam eve gelir gelmez karınızın ayakkabılarının altını kontrol edermişsiniz. Tebeşir silinmişse kadıncağızı dövermişsiniz (...) Karınızı zaten dışarı çıkarmazmışsınız.”(s.38). Tüm bunları gören Osman annesinin babası tarafından böyle bir şiddete maruz kalmasına dayanamaz. Çok üzülür. Bir çözüm yolu üretir. Okuldan tebeşir getirip annesinin ayakkabısının altının silinmesi

durumunda tebeşirle üstünden geçmesini sağlar. Kendince annesini babasından korur. Fakat kardeşi Teoman bu durumu babasına söyleyince her ikisi de dayak yer, cezalandırılır. Osman yıllar geçip büyüye de annesinin yaşadığı eziyeti unutamaz. Bu onu melankolik ve güçsüz bir adam haline getirir. Annesi ve babası arasındaki ilişki hayat boyu ilişkilerinde bilinçaltını oluşturan bir sorun oluşturur.

Yeşil Peri Gecesi romanında anne-baba ilişkilerindeki sorunlar, birçok sebebe dayandırılabilir. Yaşanan olaylar, taraflardan birinin başına gelen bir kaza, şiddet, iletişimsizlik, aldatma, aldatılma, sorumsuzluk gibi pek çok etken sayılabilir. Taraflardan birinin diğerine kimi zaman fiziksel kimi zaman ruhsal olarak yaşattığı şiddetin boyutları sadece kadın ve erkekle sınırlı kalmayıp çocukları etkiler boyuta gelir. Hatta çocuklardaki bu etkilenme, onların hayatlarında, ilişkilerinde çoğu zaman bir bilinçaltı olarak devreye girer ve iletişimde oldukları insanlara yaklaşımlarını belirleyen önemli etkenlerden biri haline gelir. Mutsuz ve güvensiz bireylerin kurduğu ilişkiler ise mutsuz ilişkileri doğurur. Romanda anne-baba ilişkilerinin, bu ilişkinin doğurduğu birtakım sorumlulukların ruh sağlığı normal olan bireyler yetiştirme hususunda ne derece önemli olduğu vurgulanmıştır.

Suzan Defter[Tunç, A. (2011). Suzan Defter, İstanbul, Can Yayınları.] romanında iki başkahraman Derya ve Ekmel Bey, aile içi ilişkileri sağlıklı olmayan kişilerdir. Her ikisinin de hayatları boyunca yakındıkları şey, gerçek sevgiyi bulamamak olur. Bu sevgiye erişemeyen ve hayatları boyunca herkese ve her şeye yabancı kalan bu kişiler bir yerden sonra yoğun bir hiçlik duygusuyla karşı karşıya kalırlar. Aileden bir miras gibi taşıdıklarına inandıkları yalnızlık duygusu ömür boyu onları mutsuz kılar. Bu noktada Ekmel Bey'in anne-baba ilişkisi, kahramanın roman boyunca devam eden hiçlik ve yalnızlık duygusunun arka planını oluşturur. Günlüklerinde dile getirdiği hatıralarında bahsettiği şey, anne ve babası arasındaki sevgisizliğin adeta genetik miras gibi kendisine kaldığıdır. Ekmel Bey'in aile içi ilişkilere dair en çok üstünde durduğu konu, annesinin babasına karşı olan sevgisizliği karşısında babasının tek taraflı sevgisinin onu ne şekilde tükettiği ve tüm bu sahneleri çocukluğu boyunca anlamlandırma çabası olur. Ekmel Bey'in annesi ve babası arasındaki ilişki çok soğuktur. Babası ne kadar çabalarsa çabalasın annesi hiçbir çabaya karşılık vermez ve soğuk ve sevgisiz tavrını hep korur. Bu da babasını çoğu zaman hırçınlaştırır. Özellikle pazar günlerine dair zihni hep olumsuz hatıralarla doludur Ekmel Bey'in. "Pazar günleri birbirimizi topluca görürdük.

Uzadıkça gerginleşen kahvaltuların ardından babamın anneme dair ümitlerinin yoğunluğuna bağlı olarak seyri değişen günlerdi. Babam, durduk yerde kalkın, giyinin gezmeye gidiyoruz diye tuttururdu. Ben sevinerek koşarken giyinmeye annemin küçümseyen bakışlarıyla adımlarım tutulurdu.” (s.42). Çocuklarının gözlerinin içine bakması dahi annesine işlemez, çoğu zaman kocasını teklifini ciddiye almaz. Ekmel Bey’in annesi hep donuk bir kadındır. Ev işlerini yapmadığı zamanlarda konuşmaya bile üşenen biri olarak hatırlar annesini. Yalnızca kocasına değil çocuklarına da kendisini kapamış bir kadındır. Ekmel Bey’in babası, karısına ulaşma noktasında birçok yolu dener. Onu kendine bağlamak, kendisini sevmesini sağlamak için uğraşır fakat bütün çabaları sonuçsuz kalır. Kendine ikinci bir hayat kuran adam, karısını aldattığını onun gözüne sokarak bunu yapar, birtakım deliller bırakır kendisini anlaması için fakat karısı bu noktada da hiç umursamaz. Tepki vermez. Bu noktalarda Ekmel Bey ve ağabeyleri, hayretle annelerini gözlemlerler. “Babam bizim yanımızda hiç ağlamadı. Ama biz üç kardeş çok iyi biliyorduk ki annemin hayatının zafer anları babamın ağlayarak ayağına kapandığı anlardır... Seçmediği bir aşkın ecesi olmanın yarattığı sonu gelmez in.” (s.54).Ekmel Bey, günlüklerinde anne ve babasının ilişkisinden bahsederken, annesinin babasını sevmeme sebebini çok araştırdıklarını, bunun arkasında başka bir aşkın olup olmadığını eşe dosta sorduklarını yazar. Fakat annelerine ait dokunaklı bir aşk hikâyesi bulamadıklarını söyler. Kendi ailesini tanımlarken aykırı parçaların birliği olduklarını söyler. Her bir aile ferdini ayrı bir dünya olarak görür. Bu sebeple aile olamadıklarını hisseder. Özellikle annesinin evlerini, ev yapamadığını söyler. İçinde sevgi barındırmayan her şeyden uzaklaşma ve aidiyet kuramamasının altında aile içinde annesinin babasına ve herkese karşı duyduğu sevgisizlik gelir.

Romanda anne-baba ilişkisi bakımından dikkat çeken nokta, Ekmel Bey’in anne ve babası arasındaki sevgisizliğin aile bireylerini etkileme şekli ve onların sonraki hayatlarına, ilişkilerine ne derece etki ettiği olur. Bu ilişki, Ekmel Bey’in hayatını anlamak adına önemli ipuçları verir. Özellikle anne ve baba arasındaki bağın çocukların hayatları üzerindeki etkisi, rol model olmaları açısından da bir gerçeklik olarak kabul edilebilir. Aile içi iletişimin çocuk psikolojisi üzerindeki etkileri, Ayfer Tunç’un tüm romanlarında çok fazla işlenir. Özellikle kahramanların tavır ve tutumları, hayata bakış açıları, ilişkileri ve iletişim becerilerinin temelleri aile içinde atılır. Anne ve baba arasındaki olumlu ve olumsuz birçok tutum, kahramanların

ilişkilerinin bilinçaltını oluşturan en önemli etken olur.

Dünya Ağrısı [Tunç, A. (2014). *Dünya Ağrısı*, İstanbul, Can Yayınları.] romanı, başkahraman Mürşit ve çevresini oluşturan kişiler ile ilişkileri üzerine kuruludur. Mürşit'in aile ilişkileri, kendisinin ruh halinden ve duygu dünyasından okuyucuya aktarılır. Olayların merkezinde Mürşit vardır. Dolayısıyla tüm romana hâkim olan kederli, yabancı ve uzak hâl, ilişkilerin ana hatlarını da oluşturur. Mürşit, çocukluğundan itibaren birtakım ruhsal sancılara sahip olan bir karakterdir. İlk gençlik çağında içine karıştığı bir linç girişimi sonucu birinin hayatına zarar vermenin ağır vicdani azabını devamlı bastırarak ömrünü geçirirken diğer taraftan yaşadığı hayattan uzaklaşmak adına üniversiteyi İstanbul'da okumak isteği de babasının hastalığıyla yarım kalır. Kendi isteği dışında gelişen olaylar; aile içi sorumluluklar, onu kaçıp kurtulmak istediği şehre mecbur bırakır. Babasının otelini işletmek zorunda kalan adam, ailesine bakmak için kendini feda etmek durumunda kalır. Vicdanı ile istekleri arasında kalan Mürşit, vicdanını dinler ve ailesine destek olur. İlk zamanlar orada da bir hayat kurabileceğine kendini inandırır, mutluluğu dener. Hatta annesinin uygun gördüğü Şükran ile evlenir. Ona karşı içinde bir hoşlanma olur ama âşık olmaz. Kendisi daha önce aşkı tatmasa da annesinin babasına büyük aşkı, onun aşk konusunda bir fikir sahibi olmasını sağlar. Dolayısıyla Şükran'a beslediği hissin bu kadarının kendisine yetmeyeceğini bildiği halde başka türlüünü yapmaya cesareti olmaz ve Şükran'la evlenir. İki çocukları olur. Zaman ilerledikçe Mürşit'in ruh halinde bastırıldığı duygular ve düşünceler açığa çıkar ve ağır bir kederle hayatına devam eder. Kendisini her ne kadar sebepsiz keder yaşıyor olarak tanımlasa da Mürşit, vicdani yükü ve hayatta hiçbir şeye tutunamama haliyle her şeyi bırakır. Yaptığı tek şey günlerini boş bir şekilde geçirmek olur. Aile içi sorumlulukları da Mürşit için bir yük olur. Her ne kadar karısına ve çocuklarına bir sevgi ile bağlı olsa da aile içindeki tüm sorumluluğu karısına bırakır. Özellikle çocukları yetiştirme konusunda yeteri derecede taşın altına elini sokmadığının farkındadır ve bu noktada her seferinde çocuklarıyla ilgili bir durum yaşandığında karısı Şükran'ın çocukları yetiştirme tarzına değinir. Kendisi baba olarak bu alanın içinde olmaz. Yetiştiren, her şeye yeten figür, annedir. Kendini daha pasif bir konumda görür. Üstelik bunun ailesine, bilhassa eşine zarar verdiğinin de farkındadır. “Şükran'ı nasıl harap ettiğini anlatıyor mesela, yıllardır evinin yabancısı olduğunu, çocuklarına karşı sevgisizlik olmayan ama anlatması güç bir uzaklık

hissettiğini ya da babasının ölüm yıldönümlerinde Atlantik'e gidip cebindeki son parayla tanımadığı insanlara rakı ısmarladığını, her gece babasına ölmekte geç kaldığı için küfrettiğini.” (s.11). Mürşit, evliliğinde gereken hiçbir şeyi yapmadığı gibi çocuklarıyla olan ilişkisinde de baba olarak yeterli bir sorumluluk üstlenmez. Oğlu Özgür ile her takışmasında oğlunun ona karşı saygısızlık yapmamasını, karısının çocukları iyi yetiştirmesine bağlar. “Şükran'ın çocukları iyi yetiştirdiğini düşünüyor, ikisi de terbiyeli, sabırlı çocuklar, bu yüzden içi burkuluyor en çok, Şükran'a yaptığı haksızlık yüzünden. İyi bir hayat Şükran'ın hakkıydı.” (s.46). Karısının iyi bir anne olması, yetmez. İyi baba figüründen eksik kalan çocuklar için Şükran, yetemediğini anladığı noktalarda Mürşit'ten yardım beklese de Mürşit, çoğunlukla ebeveynlik rolünü üstlenmez. Özgür'ün ders çalışmaması ve okuldaki başarısızlığı annesini çok üzer ve bu noktada oğlu üzerinde gerekli baskıyı kuramadığını düşünen Şükran, Mürşit'ten baba olarak bir şeyler yapmasını bekler. Mürşit, oğluna okuması gerektiğini söylese de kendi de inanmadığı bir konuda oğlunu ikna etme derdine düşmez. Diğer taraftan ekonomik sıkıntılarla boğuşmak da Şükran'ı üzer. Mürşit, çocukları karşısında, eşi karşısında “sefil” duruma düşmekten korksa da hayatı öylesine boş verir ki toparlamak için hiçbir şey yapmaz. Karısının çocuklarıyla ve hayatla olan mücadelesinde seyirci kalmayı tercih eder. Bu durum da onun ailesi ile bağlarının zamanla kopmasına, aile içi sıcaklığı kaybetmelerine yol açar.

Dünya Ağrısı romanı, Mürşit'in iç dünyası üzerine kuruludur. Dolayısıyla Mürşit'in ruhundaki ağır kederli hâl, tüm romana sirayet eder ve tüm ilişkilerin de ana hatlarını oluşturur. Anne-baba ilişkisi içinde hayatın getirdiği sorumlulukları tam kaldıramaz ve altında ezilir. Dolayısıyla yükün büyük kısmını karısına yükler. Bu konuda ona haksızlık ettiğinin farkında olsa da aksini yapmak için herhangi bir adım atmaz. Şükran ise her ne kadar içten içe tüm hayatını kocasına karşı kırgın geçirse de yine de mücadelesini sürdüren bir karakter olarak karşımıza çıkar. Mürşit'e göre taşranın kadına yüklediği sorumluluklar, onu bu duruma mecbur kılar. “Derdim dünya Şükran. Dünya bende ağrı yapıyor, anladın mı? Anlamadın. Anlamazsın, çünkü kadınsın, dünyadan şikâyet etmek bir lüks ve bu lüks kadınlara tanınmamış. Senin varlık sebebin şu berbat hayatımızın çarkını çevirmek, ama sen bu çarkı bir durdursan var ya, dünya göçer, inan.” (s.219). Romanda anne kavramını da kutsallaştırılan bir değer olarak görürüz. Mürşit'in annesinin babasına duyduğu

büyük aşk, Mürşit'i çok etkilerken karısı Şükran'ın anneliği, çocuklarını yetiştirirkenki özverisi ve kocasının ait sorumlulukları dahi tek başına üstlenmesi, onu değerli kılar.

Âşıklar Delidir ya da Yazı Tura[Tunç, A. (2018). *Âşıklar Delidir ya da Yazı Tura*, İstanbul, Can Yayınları.]romanında iki başkarakterin anne ve babalarının ilişkileri, çocuklarının dünyalarını etkilemeleri açısından önemlidir. Umut ve Sanem, birbirine imkânsız bir aşkla bağlı olan başkişilerdir. Bunlardan Umut'un anne ve babası arasındaki ilişki, daha sağlıklı bir şekilde seyrederken Sanem'in annesi ve babasının ilişkisi ise bilhassa çocukları söz konusu olduğunda sağlıklı bir biçimde ilerlemez. Özellikle Sanem'in ailesine dair derin mutsuzluğu bunun en büyük kanıtı niteliğinde olur.

Umut'un anne ve babası, hayatlarına dair birtakım gerçekleri çocuklarından saklayarak fakat onların mutluluğunu düşünerek hareket ederler. Umut'un babası, ilk evliliğinden olan kızını ve eşini terk ederek kızının ilkökul öğretmeniyle evlenir ve kızıyla bir daha görüşmez. Bu evlilikten Umut ve ağabeyi doğar. Umut'un aktarımı ile bilgi sahibi olduğumuz aileleri içinde Umut'un annesine, ağabeyi de babasına daha yakındır. Annesi, duygusal bir kadinken babası ise daha sert mizaçlıdır. Büyük bir aşkla evlenen çift, çocuklarının önünde hiçbir zaman o aşkı onlara hissettirmese de evliliklerinde bilhassa anne ve baba rolleri içinde saygılı bir rol model olurlar. “Evimizde annemle babam arasında, aşkı en çok andıran anlar mutfakta yaşanmıştı. İkisinin de aşka en yakın olduklarını hissettiğimiz an, babamın elini yemeği karıştıran annemin omzuna koyarak tencereyi kokladığı ve “Gene nefis kokuyor hanım” dediği andı. Annemle babamın arasındaki aşkın bu kadar olduğunu sanıyorduk. Sonra babam annemi ağzından öptü, darmadağın olduk.” (s.103). Umut'un babası, kadın ve erkeklere toplumun da getirdiği birtakım roller yapıştırır. Erkeğin romantik olmasını doğru bulmayan, aşkın var olmadığını iddia eden babaları karşısında ilk şaşkınlık geçirdikleri an, ailecek yemek yedikleri bir sırada annesinin konuşurken kelimeleri ağzından çıkaramadığı ve babasının çocuklara bunu belli etmemek için karısını ağzından öptüğü an olur. Tüm aile bu manzara karşısında şaşırır. “Babam annemi bize daha önce hiç göstermediği bir aşkla, hatta bizi dehşete düşüren bir şehvetle öpüyordu.” (s.85). Umut'un annesi ölümcül bir gen hastalığına sahiptir ve zihninde ve bedeninde birtakım önlenemez kaymalar şeklinde belirtiler görür. Bu durum tüm aileyi alt üst eder. Babası, bu hastalıktan sonra annesini hiç

yalnız bırakmaz fakat annesi bu acılara dayanamayıp intihar eder. Ondan sonra babası da kendini toparlayamaz ve derin bir yalnızlığa gömülür.

Sanem'in anne ve babası arasındaki ilişki, Umut'un ailesine göre daha kopuktur. Sanem'in babası hastadır ve bu hastalık yıllarca evin tüm havasını kasvetli bir hale sokar. Huysuz ve sinirli bir adam olan baba, eşine ve çocuklarına karşı sorumsuz ve öfkeli davranır. Sanem, babasından hiç sevgi görmez. Hastalığının babasını bencil bir adam yaptığına inanır. Babasının hastalığı dışında ekonomik olarak sıkıntıda olmaları da aileyi kendi içinde mutsuzluğa sürükler. "Hayatın tekeri dönmek zorundaydı ve hayatın tekerini döndürmeye çalışmak hep yorgun annemle hep hasta babamı sinirli insanlar yapmıştı. Alev almak için küçücük bir kıvılcım bekleyen gaz kaçağı gibi yaşıyorduk." (s.326). Bu sıkıntılarla boğuşan anne ve babası, ne birbirlerine ne de çocuklarına karşı sevgi dolu olamazlar. Bu sevgisizlik içinde büyüyen Sanem, yaşadığı sarsıntılar ile derin bir mutsuzluk içinde yaşamını sürdürür.

Romandaki anne-baba ilişkileri, kahramanların dünyalarını anlamak adına önemlidir. Umut'un annesi ve babası birbirlerine duydukları aşkı çocukları önünde yaşamasa da çocuklarıyla saygılı ve sevgili bir ilişki içinde bulunurlar. Sanem'in anne ve babası arasındaki ilişki ise ekonomik şartlar, sosyal statü, sağlık problemleri gibi sebeplerle daha fazla yıpranır ve çocukların daha derin mutsuzluklarına sebebiyet verir.

2. Anne- Oğul İlişkisi

Kapak Kızı[Tunç, A. (2005). *Kapak Kızı*, İstanbul, Can Yayınları]romanında başkahramanlardan Selda'nın ailesi ve aile içi ilişkileri genellikle Selda çevresinde şekillenen ilişkiler ağı olarak verilir. Fakat detaylı bilgi sahibi olamasak da Mükerrerem Hanım ve oğlu Ümit'in ilişkisi de romanda yer yer okuyucuya sunulur. Buradan hareketle *Kapak Kızı* romanında anne- oğul ilişkisine dair birtakım bilgilere erişmiş oluruz. Mükerrerem Hanım, hayatını tam manasıyla ailesine bilhassa çocuklarına adanmış bir kadındır. Kızı Selda ve oğlu Ümit'in iyi yetişmesi, okuyarak bir meslek sahibi olması ve bir hayat kurması Mükerrerem Hanım için çok önemlidir. Kendisi çocuklarını yetiştirirken kendi hayat sınırları içinde onları şekillendirmeye çalışan, o şeklin dışına çıktıkları zaman ise üzülen bir annedir. Kızı Selda'yı büyütürken o sınırlara Selda'nın bağlı kalması Mükerrerem Hanım'ı memnun eder

fakat oğlu Ümit için aynı durum geçerli olmaz. Ümit, Selda'ya göre daha umursamaz ve bağımsız hareket eder. Burnunun dikine diken biri olması annesini üzer. Dolayısıyla anne-oğul ilişkilerinde birtakım sorunlar yaşarlar. Ümit, aile bağlarından kopuk yaşamayı seven biridir. Evlendikten sonra annesi bir nebze rahat eder. Fakat eşi ile anlaşamaz ve ayrılırlar. Bu durum annesini üzer, özellikle oğlunun sorumsuzluğundan çok fazla çekmiş bir annedir. Fakat Mükerrerem Hanım'ın her şeyi kontrol altında tutma isteği bir noktadan sonra onu çok yıpratır ve hiç kimseyi şekillendiremediğini anladığı vakit emekliliğini İzmir'de sakin bir şekilde yaşamaya karar verir ve çocuklarını kendi hallerinde İstanbul'da bırakır. Selda'nın aile ilişkilerine dair anlatımları ile bilgi sahibi olduğumuz Mükerrerem Hanım ve oğlu Ümit'in ilişkisi romanda detaylı işlenmiş bir konu değildir. Burada Selda'nın aile içinde önceki bölümlerde değindiğimiz mevcut tüm ilişkiler ağı, anne-oğul ilişkisini de içine alan genel bir yapıyı yansıtır.

Romanda anne-oğul ilişkisi kapsamında inceleyebildiğimiz diğer ilişki, başkahramanlardan biri olan Ersin ve annesi arasındaki ilişki olur. Ersin, içine kapanık ve ailesiyle iletişimi kuvvetli olmayan biridir. Annesi Nihal ise daha kuralcı, ailenin ve kendisinin oluşturduğu belli kalıpları olan, kendi sınırları dışında yaşayan ve çocuklarını kendine göre yetiştiren bir kadındır. Ersin'in tüm aile ilişkilerinde olduğu gibi annesi ile olan ilişkilerini de kendi ağzından okuruz. Ersin, annesinden çekinir. Özellikle çocuklukta amcası Cavit ve yengesi Hülya'nın kendi kızları olan Şebnem'e yaklaşımları, daha esnek bir tavır içinde olmaları Ersin'i onların ilişkisine karşı imrendirir. Çocuklukta kural koymayan, eğlenceli ve renkli kişiler çocuklar tarafından diğer kişilere oranla çok daha fazla sevilir. Ersin, evlerine gelen ve Hülya yengesini, annesi ile kıyaslayıp annesine içten içe kızar. Annesinin her koşulda aşırı temkinli oluşu Ersin'i küçük yaşta daha bunaltır. Ersin, kuzeni Şebnem ve amcası Cavit ile gezmeye gideceği bir gün annesinin kısıtlayıcı tavrına sinirlenir. "Tam kapıdan çıkarlarken annesi "Aman Cavit, sakın abur cubur yedirme çocuklara," deyince öfkeyle bakmıştı annesine. Annesi Ersin'in "Keşke Hülya Yenge benim annem olsaydı!" diyen bakışlarını görmemişti, zaten bakışların dilinden pek anlamazdı."(s.86). Ersin'in hatıralarında anımsadığı bu anı, Ersin'in annesi ile hayatının hiçbir evresinde istediği ilişkiyi kuramadığını gösterir. Daha çocuk yaşta annesini başka annelerle kıyaslar ve onların çocuklarıyla olan ilişkilerine özenir. Ersin, ilerleyen yaşlarında da annesi ile sağlıklı bir iletişim kuramaz, kendi dünyasına

uzak bulur annesini. Bu sebeple babasına daha yakındır. Aile içinde annesinin dedikodudan haz duyan, monoton ve garantici bir kadın olmasına karşın babasını daha sağduyulu, daha ılımlı görür. “Babası derin tutkulara saygı duyan bir adamdı. Aile içinde olup bitenler konuşulurken ya da annesi sağdan soldan toplayıp getirdiği dedikoduları aktarırken, bu tür konuşmalardan hoşlanmadığını belli ederdi. Pek sevecen biri değildi, ama haksızlığa uğradığını düşündüğü insanları kollayışındaki içtenlik çevresinde çok sevilmesini sağlamıştı.”(s.88). Karakterlerini kıyasladığı anne babasını, temelde ikisinin de kendi sınırları içinde yaşayan insanlar olmaları sebebiyle uyumlu bir çift olarak görürken insani özellikleriyle onları kıyaslar ve annesinin kaostan beslenen haline karşılık babasının içtenliği onu babasına daha yakın hissettirir. Ebeveynler, çocuklarının büyüme ve gelişme çağlarında onların günlük hayattan hayattaki duruşlarına, kararlarına kadar her noktada bilinçaltını etkileyen güçtedirler. Ersin’in de annesi ile ilişkisinde her ne kadar annesinin karakterini ve düşüncelerini onaylamasa da bu anlamda bir etkiden söz edilebilir. Annesinin özellikle aşka ve insanlara dair düşünceleri Ersin’i ilk gençlik çağlarında fark etmese de etkiler. Özellikle aile içinde amcasının ve halasının yaşadığı, ailenin onayı alınmadan yaşanan ve sonu hazin biten aşklara karşı annesinin yadırgayıcı tavrı onu korkutur, Ersin, kuzeni Şebnem’e çocuk yaştan itibaren ilgi duyar. Uzun zaman bunu içinde yaşasa da Şebnem ile bir dönem aralarında bir şeyler yaşanır. Fakat Ersin, ailesinin özellikle annesinin tepkisinden çekinip bunu devam ettiremez ve bir daha Şebnem’i aramaz. Burada hem kuzen olmaları hem de annesinin Şebnem’den ve annesi Hülya’dan ölesiye nefret etmesi büyük etkendir. Nihal, Hülya’ya karşı her daim – Hülya’nın çok güzel olması sebebiyle- gizli bir kıskançlık içinde olur ve Şebnem de annesine çok benzediği için ondan da haz etmez. Ersin ise annesini karşısına almaya korkar. “Yaşlıları coşkulu bir başkaldırı duygusuyla her türlü aşka atılırken, Şebnem’e olan ve sır gibi sakladığı aşkı hariç, her aşk ihtimalinden önce duraksar, korkardı. Hiçbiriyle ciddi bir ilişki yaşamadığı halde, annesinin onaylayabileceği türden kızlarla birlikte olmaktan vazgeçmek için epeyce büyümesi gerekti. Ailesinin gölgesini hissetmeksizin ilişkiler hakkında düşünür olduktan sonra, bu korkunun Şebnem’den uzaklaşmasına neden olduğunu ve annesinin aşka dair düşüncelerinde hiç de samimi olmadığını anladı”(s.92). Ersin’in annesinin sınırlarını aşması, hissettiği o baskıyı üzerinden atması yıllarını alır. Hayatını sorguladığı ve ailesinden uzaklaştığı yıllarda Ersin’de kendi hayatına dair

bir farkındalık oluşur, geçmişe dair yaptığı hataları ve annesinin kendi karakterinin oluşmasında ne derece etki ettiğini fark etmesini sağlar.

Kapak Kızı romanında üzerinde durulan diğer bir anne-oğul ilişkisi de Ersin'in babaannesi Fikriye Hanım ve oğulları arasında yaşanan ilişkidir. Fikriye Hanım, eşini kaybettikten sonra iki oğlu ve bir kızıyla İstanbul'a göç eder. Büyük oğlu Süleyman'ı - Ersin'in babası- iş sahibi yaparak ailenin yükünü sırtlamasını ve adeta tüm kardeşlerine babalık etmesini sağlarken küçük oğlu Cavit'i okutur ve mühendis olmasını sağlar. Çocuklar, belli bir yaşa geldiğinde bir iş sahibi olup kendi hayatını kurup kendi seçtikleri insanlarla evlenmek isterler fakat bu durum her daim anne baba onayından geçerek gerçekleşmeyebilir. Böyle bir durum, ebeveyn ile çocuğun arasında bir kopukluğa yol açabilir. *Kapak Kızı* romanında Fikriye Hanım, oğlu Süleyman'ı istediği şekilde yönlendirebilir. İş sahibi olmasını sağlayıp onu onayladığı biriyle evlendirir. Fakat Cavit, kendisinden beklenen şekilde hareket etmez ve ailenin gelin olarak onaylamadığı Hülya ile evlenir. Fikriye Hanım, bu evliliği onaylamaz fakat oğlu Cavit, annesinin fikrini almadan kendi kararını uygular. İlk zamanlar çok mutlu olur fakat geçirdiği bir kaza sonucu kolunu kaybetmesi hayatını alt üst eder. Fikriye Hanım, oğlunun başına gelenler için gelini sorumlu tutar. "Annesinin müsaadesine, hayır duasına ihtiyaç duymadığı için oğluna çok kırıldığımı anlatırken, buruşuk esmer yüzü daha da kararmış, ufalmıştı. Aslan gibi oğlu o adi kadına mı layıktı? Ağırılığınca altın eden, soyu soppu belli genç kızları bile oğluna layık bulmazken, bir şıfıntı oğlunun aklını başından almış, hayatını karartmıştı." (s.94). Fikriye Hanım, oğlunun kararlarına saygı duymaz ve yaşadıkları için "günah keçisi" arar ve gelinine karşı daha bir nefretle dolar. Cavit ise hayatı boyunca kendi kararlarını kendi verir, ağabeyi gibi annesinin kanatları altında kalmaz. Mutlu da olur fakat geçirdiği kaza sonrası büyük bir buhran geçirir, eşiyile boşanır. Kendi hayatından vazgeçer. İçine kapanır. Ailesiyle olan bağlarını da koparır. Fikriye Hanım'ın oğluna ve onun hayatına karşı tavrı, oğlunun ondan uzaklaşmasına neden olur.

Romandaki tüm ilişkiler ağında olduğu gibi anne-oğul ilişkisi de genellikle sorunlu bir temelde işlenir. Genellikle kendi kurallarına göre çocuk yetiştiren anneler kendi zihni yapılarını çocuklarına aşlamak ister ve başarılı oldukları zamanlar olduğu gibi başaramayıp kendi köşelerine çekilmeleri de söz konusu olur. Bu köşeye çekilme durumu, bir kabullenışten ziyade mecburiyet şeklinde ilerler. Örneğin Mükerrerem Hanım, oğlu Ümit'i şekillendirmeye çalışırken başaramayacağını anlayıp

kendi hayatına bakar sonunda kalır. Ersin ve annesinin ilişkisinde ise manevi bir kopukluk söz konusudur. Burada ise şikâyetçi olan anne değil erkek çocuktur. İletişim kopukluğuna yol açan durumlar, aile yapılarına ve karakterlere göre şekillenirken genel olarak romanda anneler ve oğulları arasında sıkıntılı bir ilişki yaşanır.

Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi [Tunç, A. (2009). Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi, İstanbul, Can Yayınları.] romanında eser boyunca tüm hikâyelerin kısa kısa anlatılması, ele alınan anne-oğul ilişkilerinin yüzeysel işlenmesine sebep olur ama ilişkilerin detaylarının, perde arkalarının görülmesine olanak sağlamaz. Tüm bu kısa hikâyeler içinde dikkat çeken birkaç örnek üzerinde durmak gerekirse Aydanur Hanım ile oğlu Erdem arasındaki ilişki, ilk olarak göze çarpar. Kocasını ve kız kardeşi arasında yasak bir ilişki olduğunu öğrenen Aydanur Hanım, kocasını Tarık ile evliliğini bitirince oğlu Erdem'i tek başına büyütür. Varlıklı bir kadın olan Aydanur Hanım, oğlu ile arasındaki ilişkiyi sağlıklı yürütemez. Devamlı surette oğlunu, eski kocasına karşı doldurur ve ondan nefret etmesini ister. Daha çocuklukta babasından ayrılan ve bir daha babasını görmeyen Erdem, annesinin baskısını fazlasıyla hisseder hayatında. Yıllar içinde bu dolduruşa ve psikolojik baskıya daha fazla tahammül edemeyen Erdem, meslek sahibi olduktan sonra annesinden ayrı bir hayat yaşamayı seçer ve onu bakıcılarla bırakıp ondan uzaklaşır. Kendi hayatını kurar. Aydanur Hanım'ın kocasına karşı kını, çocuğunu ondan uzaklaştırır ve yalnız bir hayat sürmesine sebep olur.

Romanda işlenen diğer bir anne-oğul ilişkisi, Bolat ve annesi Alla arasındaki anne-oğul ilişkisidir. Alla, oğlu Bolat ve yakın akrabalarıyla, Sarıkamış Harekâtı sırasında Osetya'nın bir köyünden gelip Anadolu'ya yerleşen Müslüman ağırlıklı bir ailenin gelinidir. Kocasını Elbeg, bu göçten kısa bir süre önce enfeksiyon kaparak ölür. Elbeg'in ölümünden sonra aile, yaşadıkları yurdu bırakıp yeni yurtlarına gelirler. Alla, zor şartlar altında, yokluk içinde oğlu Bolat'ı yetiştirir. Bu süreçte etraftaki kişilerin evlen baskılarına karşın oğluna hem annelik hem babalık eder ve evlenmeyi kabul etmez. Oğlu büyüdüğünde de bir hastalığa tutulur ve hızla çöker. Oğlu Bolat ise annesinin tüm fedakârlığına karşın hayırsız bir evlat olur. Umursamaz, yalancı bir kişiliğe sahip Bolat'ı köylüler sevmezler. Hatta kendisine hayırsız Bolat lakabını takarlar. Bu lakabı takmalarının sebebi, Bolat'ın annesi ölüm döşeginde iken başka

bir vilayette oturan arkadaşının düğününe gitmesi, üç gün üç gece süren düğünde eğlenceye katılıp annesinin ölümüne yetişmemesi olur. “Hayırsız Bolat düğünde tahta çalıp Kafkas dansları yaparken Müslüman amcası Mamşirek köy halkıyla birlikte Hıristiyan Alla’ya son nefesini vermeden kelime-i şahadet getirtmeye uğraşiyor, eriyip kaşık kadar kalmış kadıncağzın hiç değilse Müslüman olarak cennete gitmesi için uğraşıyordu.” (s.114). Düğün bitince Bolat, köyüne gelir ve annesinin öldüğünü görür. Amcası Mamşirek ona karşı öfkeyle dolar annesini yalnız bıraktığı için. Bolat ise herkese, konu komşuya rol keserek annesinin mezarında ağlar ve evine döndüğünde yaptığı ilk iş ise annesinin kendisinden sakladığını düşündüğü altınları arar. Hakikatte annesinin ölümüne üzülme aklından geçmeyen genç adam o günden sonra amcası Mamşirek’in kanatları altında yaşamını sürdürür fakat annesine karşı vefasızlığı, adının ömür boyu hayırsız olarak anılmasına neden olur. Hayırsız Bolat, evlendiği eşine ve doğan çocuklarına karşı hiçbir zaman vazifesini yerine getirmez. Hatta daha ileri giderek hayatı etrafındakilere zehir eder. Dayak, kavga, dövüş, aldatma gibi bir evlilikte olabilecek her kötü şeyi ailesine yaşatır. Bir gün kızı Emine’den dayak yiyince bunu gururuna yediremez ve köyü terk eder. Emine, babasını dövdükten sonra köyün erkekleri kızı istemeye çekinir. Evlilik yaşı gelen kız da en sonunda çoban Memnun ile evlenir ve iki erkek çocuğu olur. Kaderi az çok annesine benzeyen kadın, bütün gün oturan, hiçbir iş yapmayan kocasını ömür boyu sırtında taşır. Çalışır, didinir çocuklarına bakar, büyütür onları. İki oğlundan Barhun, çok hareketli ve fakat çok zeki iken Ziya, daha sessiz bir çocuk olur. Köye gelen bir öğretmen Barhun’u fark etmesi ve üzerine gitmesi sonucu çocuğun hayatı bambaşka noktalara gider. Yatılı ve burslu okullarda okuyan Barhun, ODTÜ Maden Mühendisliği’ni dereceyle bitirir. Dünyaca ünlü üniversiteler genci bünyesine katmak için birbirleriyle yarışır. Barhun’un hayatı o saatten sonra bambaşka bir noktaya evrilir. Ziya ise annesiyle kalır ve akıl hastanesinde hademe olarak çalışır ve yaşlı annesine bakar. Bir oğlunu hiç göremeyen Emine, oğlunun başarılarını gazete resimlerinden takip eder ve oğluna ömür boyu hasret yaşar. Barhun, zaman zaman ailesini hatırlayıp burnunun direği sızlayınca onları aramak istese de başka bir işi çıkar ve aynı hızla unuttur ailesini. Bir gün evlendiği kadına kendi ailesini, çocukluğunu, hayatının geride bıraktığı ve unutmak istediği tüm detaylarını anlatır. Bunun üzerine eşi Angela eşinin ailesini görmek ister ve bunun için epey ısrarcı olur. Barhun, boş bulunup anlattığı için pişman olur, oluşturduğu yeni kimliğine hiç uymayan eski yaşantısını kimseye göstermek istemediği için karısını vazgeçirmeye

çalışır ama Angela ikna olmaz. Ve yıllar sonra karısıyla birlikte yaşlı annesini ve kardeşini görmek için memleketine gelir. Her şeyi geride bıraktığını düşünen ve mantıklı hareket etme noktasında kendini devamlı telkin eden adam, annesini görünce gözyaşlarına hâkim olamaz. Annesini bir daha göremeyeceğini bilen – çok yaşlı olduğu için - Barhun sabaha kadar duygusal anlar geçirir. Ziyaretini tamamlayıp evine, Amerika'ya dönerken tekrar mantıklı düşünmeye çalışıp kendini toplarlar. “Son kez gördüğünden emin olduğu annesi çok geride kalıp Atatürk Havalimanı'nda pasaport kontrolünden geçerlerken yıllardır Amerikan vatandaşı olan Barhun, kimliğinin yırtığını tamir etmişti. Hiçbir zaman tüm benliğiyle ait olamayacağını bildiği ikinci ülkesine doğru yola çıkarken; içinden doğduğu topraklara bir daha ayak basmayacağına, ağzına rakı sürmeyeceğine ve çocukluğunu artık böylesine duygulanarak hatırlamayacağına yemin etti. Yeni Dünya'nın acımasız cangılında böyle yaralı bir kimlikle yaşamasının mümkün olmadığını biliyordu.” (s.140).Barhun, içinde bulunduğu dünyada çift kimlikle yaşayamayacağını, oraya karşı aidiyet duyamayacağını anlar ve aile bağlarını tamamen koparıp bir daha annesini ve kardeşini aramaz.

Romanda anne-oğul ilişkisine örnek verebileceğimiz diğer bir hikâye de akıl hastanesine yatırılan İsmail ile annesinin ilişkisi olur. İsmail, kırk bir yaşında evli ve çocuk sahibi bir adamdır. Çimento fabrikasında çalışırken yemekhanede sudan bir sebepten beşinci kez olay çıkartıp yemek tepsisiyle birinin kafasına vurunca akıl hastanesine getirilir. Orada şizoaffektif bozukluk tanısı konur ve hastaneye yatırılır. Bu yatış sürecinde İsmail devamlı gaipten sesler duyar. Sık sık annesinin, karısının veya oğlunun ziyarete geldiğini, yanlarında bir tepsi de patatesli börek getirdiğini söyler. Birden bire kapılara koşup hastabakıcılardan börek ister, istediğini alamayınca kriz geçirir. İlaçlarını alan adam sakinleşip yatar fakat ertesi gün olunca yine böreğinin çalındığını söyleyip şikâyet dilekçeleri yazar. Hasta adamın günleri bu şekilde geçerken çalıştığı fabrika tarafından hastalık raporu onaylanır, maaşı bankaya yatar. İsmail hastaneye yattığından beri adamakıllı ziyaretine gelmeyen annesi ve karısı da bu maaş üzerine kavgaya tutuşurlar. Annesi, kendisine ve kız kardeşine İsmail'in baktığını, sefil ve perişan olduklarını söyler ve bankaya yatan paranın yarısını ister. Aslında işin aslı kadının anlattığı gibi değildir. Adam annesine bir miktar para verir fakat yakasını kurtarmak için yapar bunu. Kadın her aybaşı oğlunun fabrikasının başına gelir, oğlunun karşısına çıkıp para ister. Üstelik babasından

kalanları hiç ettiği için annesine kızgın olan adam daha fazla rezillik çıkmaması için her ay maaşının dörtte birini annesine verir. “Ana-oğul arasında bir süredir sevgi ilişkisi değil, para ilişkisi vardı.” (s.304). Tüm bunlardan sonra bir de hastanede oğlunu yalnız bırakan kadın, üstüne geliniyle para yüzünden kavgaya tutuşur. Hâlbuki ortada kavga edilecek bir para da yoktur. İsmail’in oğlu babasının yatan parasını çalıp arkadaşlarıyla yer ve annesine bunu söyleyemez. Olmayan para için birbirine giren gelin ve kaynana en sonunda karakolluk olurlar. Aralarında sevgi bağı çoktan kaybeden aile üyelerini bir arada tutan şey para ilişkisi olur. Onun yokluğu da İsmail’in hastanede yalnız başına kalmasına, hastalık sürecini tek başına atlatmasına sebep olur.

Romanda işlenen anne-oğul ilişkileri de iki taraftan da kaynaklanabilecek sebepler dolayısıyla kopuk ilerler. Annenin sorumsuz yaklaşımı veya erkek çocuğun vefasızlığı, aileden soyutlanma isteği, anne-oğul ilişkilerini kimi zaman kopma noktasına getirebilmektedir.

Suzan Defter[Tunç, A. (2011). *Suzan Defter*, İstanbul, Can Yayınları.] romanı, Derya ve Ekmel adında iki başkahramanın yalnızlık ve hiçlik duygusuyla günlük tutmaya başlamaları; bir vesile ile tanışmaları ve yaptıkları sohbetler sonrasında kendi hayatlarıyla ilgili birtakım gerçekleri kabullenişlerini işler. Romanda kahramanların her ikisi de aile ilişkileri bakımından mutsuz bir geçmişe sahiptir. Özellikle Ekmel Bey’in duygu dünyası ve bilinçaltı, annesi ile ilişkisinin yansımaları şeklinde gelişir. Ekmel Bey, çocukluktan itibaren annesi ile sıcak bir ilişki yaşayamaz. Hatıralarında annesine dair yazdığı şey, annesinin soğuk ve donuk bir kadın olduğudur. Annesinin babasını sevmeden evlenmesi, tüm hayatlarını etkiler. Mutsuz bir aile hayatları olur. Babasının tüm yaklaşma çabası annesi tarafından gizli bir nefretle geri çevrilir. Dolayısıyla karı-koca arasındaki kavga çocuklara da yansır. Ekmel Bey, annesine dair anımsadıklarını günlüklerinde dile getirir. Çocukken annesi tarafından sevilme isteği ve bu sevgiyi hissedememesini şöyle açıklar: “Çocukken annemin en çok göğüslerine bakardım. İki göğsünün arasında sert bir boşluk vardı. İki göğüs birleşmezdi. Ateşim çıktığında annem beni kucağına alırdı. Başımı iki göğsünün arasına koyardım. Biri annem, biri babam diye düşündüğüm anda, göğüs kafesinin sertliğini hissedeyim, kalbinin bana yabancı, beni yabancılayan sesinden korkar, başımı çekerdim hemen. Annemin bağırını tanımadım desem yeridir. Hala duyarım kalbinin güçlü ve öfkeli gürültüsünü.” (s.112). Annesiyle ilgili

hissettiği bu boşluk duygusu, Ekmel Bey'in bütün hayatını şekillendiren duygu olur. Sonraki hayatında kimseye kalbini açamaz tam manasıyla. Sevgisizlik, onda hiçlik duygusunu da beraberinde getirir. Âşık olmayan bir kadından meydana geldiği için kendisinin de aşkı tadamadığını ve hayatının bu sebeple boş ve anlamsız olduğunu hisseder. “Aşkı tatmış bir kadının çocuğu olmak ne güzel bir duygudur kim bilir.” (s.54). Herhangi bir aşkla beslenerek doğmadığı için Ekmel Bey, kendinin de bu duygudan mahrum kaldığına inanır.

Ayfer Tunç'un tüm romanlarında olduğu gibi *Suzan Defter* romanında da kahramanların tüm hayatlarına hâkim olan duyguların ve düşüncelerin arka planını aile içinde yaşadıkları, ilişkileri, özellikle anne ve babalarının hikâyeleri oluşturur.

Dünya Ağrısı[Tunç, A. (2014). Dünya Ağrısı, İstanbul, Can Yayınları.] romanı iki ana eksenle okuyucuya aktarılır. Birincisi Mürşit'in ruh hali ve bu hâlin çevresiyle ilişkisini etkileme biçimi, ikincisi ise yine Mürşit'in Madenci ile kurduğu arkadaşlık ile Madenci'nin aile ilişkileri olur. Romanın tamamını etkisi altına alan, Mürşit ve Madenci'nin iç dünyaları, kadın-erkek ilişkilerinin temel noktası olur. Bu bağlamda anne-oğul ilişkilerine baktığımızda romanın başkarakteri Mürşit'in annesi ile olan ilişkisi her ne kadar detaylı verilmemiş olsa da Mürşit'in aşka bakışında, dolayısıyla ruh haline etki etme noktasında önemli bir detay olarak karşımıza çıkar. Anadolu'nun küçük bir şehrinde yaşayan ve geleneksel bir yapıya sahip olan bu aile içinde Mürşit'in anne ve babasıyla ilişkileri detaylı verilmese de annesiyle olan iletişiminin ve bağının babasından daha sıkı olduğu kanısına varılabilir. Mürşit'in çocukluk hatıralarını anımsadığı zamanlarda annesine daha derin bir saygı ve sevgi beslediğini görürüz. Annesi, bir tarafıyla ataerkil düzenin zihniyetini benimsemiş görünse de iç dünyasında daha naif ve duygusal biri olarak görülür. Özellikle aşka bakışı Mürşit'te yer eden en önemli detay olur. Çocukken annesi ile gittiği bir düğün sonucu başlarına gelen bir olay ve ardından evde yaşadıkları muhabbeti anımsar. Annesi, Mürşit'in kendisiyle bir düğüne gelmesini ister. Duruma itiraz eden Mürşit'e annesibaşlarında erkek olması gerektiğini ve onlarla birlikte düğüne gitmesi gerektiğini söyler. Mürşit bunu anlamasa da annesi onu zorlar ve düğüne giderler. Düğünde damadın çıkardığı bir olayla düğünün yarıda kesilmesi ve evlerine dönmelerine babası şaşırır. Annesi durumu anlatırken damadın başka bir sevdiğinin olduğunu, fakat kızın Alevi olduğunu, başka bir kızla evlendirildiği için de kendisini vurmaya çalıştığını anlatır. Annesinin anlatımı karşısında babası sinirlense de

karısının duruma üzüldüğünü anlayıp daha yumuşak bir tavır sergiler. Fakat kızın Alevi olması konusundaki tavrı oldukça sert olur. Zira Alevi biriyle evliliğin söz konusu olamayacağı kanaatindedir. Mürşit, o konuşmadan sonra annesinin bahçede yalnız ve kederli bir şekilde oturduğunu görür ve onu gözlemler. “Annesi o zaman da böyle sessizleşmişti, üzüldüğü zamanlarda olduğu gibi iki kaşının arasında derin bir çizgi belirmişti. Annesinin duygularından etkilenirdi.” (s.139). Mürşit, annesinin babasına karşı duyduğu yoğun aşkı bildiği ve buna bizzat şahit olduğu için babasıyla annesi arasındaki farkı görür. Babasının aşka hürmeti, karısının kendisine duyduğu aşktan gelir fakat sınırları olan bir adam olduğu için toplumun dayattığı kesin kuralların dışına çıkmak ve aksi bir düşünce geliştirmek ona uygun bir tavır olmaz. Mürşit, bu hatıraları anımsadığında annesinin acıyı kavrayabilen tek kişi olduğunu hisseder. Bunu düşünme sebebi biraz da kendisine karşı tavrıdır. Mürşit, liseyi bitirdiğinde üniversite okumak için İstanbul’a gitmek ve yaşadığı küçük taşra şehrinden kurtulmak ister. Bu sebeple babasından kalma oteli işletmek istemediğini ve okumak istediğini babasına söyler, büyük bir tepkiyle karşılaşsa da düşüncesinde inat eder ve sonunda Felsefe okumak üzere İstanbul’a gider. Fakat babasının felç geçirmesi sonucu tekrar yaşadığı şehre dönmek zorunda kalır. Bir süre babasının hastalığından dolayı aileye destek olur fakat geri dönmek istediğinde annesinin tepkisiyle karşılaşır. Her ne olursa olsun evin başında bir erkek olması gerektiğine inanan annesi, Mürşit’in başlarında bulunmasını ister. “Annesi Mürşit’in bu eğreti halinin farkındaydı, gitme arzusuyla dolu olduğunu görüyordu. Bir gün ona uzun bir nutuk attı. Evin direği artık oydu. Sağ tarafı tutmayan babasının doktor ve ilaç masraflarından, kız kardeşlerinin ihtiyaçlarından, evin geçiminden, otelin idaresinden, hayattan, hayatın her bir ânından, şimdiden ve sonradan, bugünden ve yarından Mürşit sorumluydu. Kazık kadar adamdı. Başını kitaplardan kaldırıp babasının yerini almalıydı. Annesi ağır konuşuyordu, onu hassas bir yerinden, aile sorumluluklarından vuruyordu. Babası evin en güneşli odasında çarpılmış ağzıyla yatıyor, onları dinliyor, gözleriyle ve çıkardığı acıklı seslerle annesini onaylıyordu.”(s.84). Mürşit, bir tarafta yaşamak istediği hayat, diğer tarafta annesinin ve ailesinin kendisinden beklentileri arasında kalır ve vicdanı ağır basar, kendine dayatılan hayatı yaşamak üzere büyüdüğü şehirde bir hayat kurar. Annesi ise, oğlunun derdinin farkında olmasına rağmen, elinden başka bir şey gelmez ve kendisine öğretilen doğruların dışına çıkamaz. Annesinin Mürşit üzerinde bir baskısı vardır. Bu baskı, kimseyi dert etmeyen Mürşit’in annesine karşı -onun iç dünyasını görebildiğinden ötürü- daha

hassas olduğu gerçekliğine dayanabilir. Nitekim Mürşit'in evleneceği kıza da annesi karar verir, şükran'ı bulur ve oğluyla evlendirir. Mürşit şükran ile evliliği kabul ettiğinde ona âşık olmaz sadece ondan etkilenir. Bunu hissederken de annesinin babasına olan aşkını düşünür. Çünkü kendisi daha önce böyle bir aşk yaşamadığı için hissiyatının tanımını bulamaz. Dolayısıyla Mürşit'in annesi, Mürşit'in aşka bakışında en etkili referans olur. Mürşit'in şükran ile evliliğinden iki çocuğu olur. şükran, kocasıyla derin bir bağ kuramaz ve bu onda içten içe bir mutsuzluğa yol açar. Fakat hayatın akışı, çocukların sorumluluğu onu bir yerden sonra hissizleştirir. Bu noktada babasına uzak olan Özgür, annesiyle oldukça yakın bir ilişki kurar. Bunu Mürşit de kabul eder. Kendisini ailesinden uzak tuttuğu için ne karısıyla ne çocuklarıyla bir bağ kurabilir. şükran, çocuklarını bir nevi tek başına yetiştirir, dolayısıyla zaman içinde ailenin diğer üyeleri, Mürşit'e nazaran birbiriyle daha sıkı bir bağ kurabilir. “Elvan'ı evlendirdiklerinden beri şükran'la Özgür onu kahvaltıya beklemiyorlar. Sessiz bir anlaşma oldu aralarında. Mürşit'e evin reisi gibi davranmaktan vazgeçtiler. Evde bir şey kırıldı, çöktü. Zaten pek de sağlam olduğu söylenemezdi. Ama şimdi her şey dağıldı dağılacak bir halde. Ana oğul her sabah mutfağa zorla sığıştırdıkları, üstü kavanozlar, poşetler, kap kacak dolu masada, diz dize oturup sahanda yumurtaya ekmek banarak, zeytin çekirdeklerini avuçlarına tükürerek, çay bardaklarında yağlı parmak izlerini bırakarak, mırıl mırıl konuşarak, birbirlerine güvenerek, yakınlaşarak, birbirlerine Mürşit'ten dert yanarak kahvaltı yapıyorlar. Mürşit'in onları kendinden uzaklaştıran amaçsızlığını, düzensiz düzenini sonunda kabullendiler.” (s.20). şükran, oğlunu her anlamda destekleyen bir annedir. Dededen kalma otelin başına geçecek olgunlukta görür oğlunu. Kocasında gördüğu eksikliği oğlunda görmemek adına bir mücadele yürütür ve oğlunu olgun görür. Evin içinde dert yandığı, zaman paylaştığı kişi, oğlu olur. Mürşit, iç dünyasını ailesine açamaz. Onların kendisini anlamayacağını düşünür. Mürşit'in kendisini anladığına inandığı tek kişi Maden Mühendisi Uzay'dır. Arkadaşlıkları süresince çok kere dertleşi içlerindeki kederi, ait olamama ve boş vermişlik hissini birbirlerine dillendirirken derin sohbetler yaparlar. Bu sohbetlerden birinden Madenci de çocukluğundan bahseder. Annesinin ölümünün onun üzerinde oluşturduğu etki önemlidir. Hayatı boyunca içsel bir sıkıntının içinde olan, hiçbir yere ve kimseye ait hissedemeyen Madenci için annesini kaybetmek, hayattaki mutsuzluğunun başlangıcı olarak görülür. Annesi yaşarken çok mutlu olduklarını, kız kardeşi ve babasıyla birlikte çekirdek aileleri içinde annesinin yarattığı “buhar mutluluğu” annesinin kanserden

ölümüyle birlikte uçup gider. Annesinin ölümü Uzay'ı hiç bitmeyecek bir mutsuzluğa sürükler. Eski neşesini kaybeden aile üyeleri bir daha eskisi gibi olamaz. Çocukken annesinin kendisini kandırduğuna inanan Madenci, annesinin ölecek sonsuza kadar süreceğini vaat ettiği mutluluğun bitmesine neden olduğunu söyler. Annesinden sonra ruhsal bir çöküntü yaşayan Uzay, sanrılar görmeye başlar ve bir daha normale dönemez. Hayat boyu sürececek bir keder, annesinin ölümüyle birlikte Madenci'nin kaderi haline gelir.

Romanda işlenen anne ve oğullar arasındaki ilişki genellikle karakterler üzerinde derin bir tesir bırakır. Erkek evlatların hayatlarında kırılma noktalarında annelerinin etkisinin görüldüğü açıktır. Mürşit'in aşka bakışı ve bu bakışın kendi evliliğini etkilemesi, annesine hayır diyememenin hayatı ve hayalleri üzerindeki etkisi bir gerçeklik olarak karşımıza çıkar. Diğer taraftan Özgür'ün annesi Şükran ile kurduğu bağ ve her daim destekçisinin babasından çok annesi olması, onu hayata karşı daha güçlü kılar. Madenci'nin hayat boyu mutsuz olmasının temelinde de annesinin ölümüyle başlayan aile bağlarının kopukluğu arka planda dikkat çeker.

Âşıklar Delidir ya da Yazı Tura[Tunç, A. (2018). *Âşıklar Delidir ya da Yazı Tura*, İstanbul, Can Yayınları.]romanında anne-oğul ilişkisi odağında irdelenen ilişki, Umut'un annesi ile olan bağıdır. Ayfer Tunç'un birçok eserinde olduğu gibi bu eserde de anne-oğul arasındaki bağ, başkarakterin kimliğinde, yaşamında derin tesirler bırakır. Üstelik yazar, bu romanda daha da ileri gider ve anne-oğul arasındaki bağı, ölümcül bir genetik hastalıkla daha da perçinler. Umut ve annesi arasında duygusal ve kuvvetli bir bağ vardır. Umut, annesine ve ailesine dair hatıralarından bahsederken özellikle çocukluk yıllarında kendisinin annesine, ağabeyinin de babasına düşkün olduğunu ifade eder. "Ben annemin kalbinin sahibiydim, abim de babamın umutlarının, büyük beklentilerinin." (s.95). Daha çocukluktan itibaren annesi ile arasında başka türlü bir bağın olduğunu fark eder, güzelliğini annesinden aldığını düşünür. Annesinin ona bakarken gururlanması, ona hayran olması, kendisine benzemesinden kaynaklanır. Umut, hayatı boyunca kadınlara çok bağlanmadığını düşünür. Sanem'i tanıyana dek ona yabancı gelmeyen tek kadın annesidir. Ona duyduğu sevgi, babasını da olduğundan fazla sevmesine yol açar. Anne-oğul arasındaki kuvvetli bağ, kaderlerini de ortak kılar. Annesinde ortaya çıkan ölümcül gen hastalığı, birtakım fiziksel ve zihinsel belirtilerle ortaya çıktığında hayatları alt üst olur. Büyük acılar çekerler ve annesi, iyileşemedikçe psikolojisi

bozular. Ağır bir bunalım geçirir ve bu duruma dayanamayıp intihar eder. Annesinin cenazesinde büyük bir şok yaşarlar. Babasının annesi ile olan evliliğinin aslında ikinci evliliği olduğunu, babasının eski eşini ve kızını terk ederek annesi ile evlendiğini öğrenir. Annesine dair zihninde yarattığı mükemmel görüntüde zedelenme olsa da ölüm, bu duyguları bastırır. Annesinin ölümünden sonra yaptırıldıkları testte Umut'un da bu hastalığa sahip olduğu, hastalığın annesinden sonra kendi bedeninde devam ettiği gerçeğiyle acı bir şekilde yüzleşir. Çocukluğundan itibaren annesine benzediğini düşünen, annesine büyük bir aşkla bağlı olan Umut, annesinin hastalığına da sahip olduğunu öğrendiğinde hayatı boyunca annesine hissettikleri daha da derinleşir. Tüm bunların yanında hastalığını bir süre sonra kabullenir, her şeyden vazgeçer ve annesini suçlamaz bu durum için.

Romanın tamamına tesir eden ve iki başkahramanın da hayatında derin bir etkisi olan anne figürü, arka planda Sanem'in de Umut'un da hayatını şekillendiren önemli bir unsur olarak dikkat çeker.

3. Baba- Kız İlişkisi

Ayfer Tunç romanlarına kadın-erkek ilişkileri odağında baktığımız vakit baba-kız ilişkileri, *Kapak Kızı* [Tunç, A. (2005). *Kapak Kızı*, İstanbul, Can Yayınları.] romanında pek üzerinde durulan bir konu değildir. Özellikle başkahramanlar Ersin, Selda ve Bünyamin'in bir tren yolculuğu esnasında kesişen hayatlarını geriye dönüşlerle okuyucuya sunan yazar, bu üç karakterin kesişim noktası olan Şebnem'i konuşturamaz fakat onun aile ve yakın akrabaları ile olan ilişkilerine bir giriş yapar. Şebnem, Selda ile anne tarafından, Ersin ile baba tarafından akrabadır. Bu iki kahramanın ortak noktası olan Şebnem'in babası Cavit'in bir kaza sonucu kolunu kaybetmesi ve hayatlarının alt üst oluşunu, aile bağlarının kopmasıyla Şebnem'in dibe çöküşünü Selda ve Ersin vesilesiyle öğreniriz. Şebnem'in babasıyla olan ilişkisini de yüzeysel de olsa okuruz. Burada Şebnem'in anne tarafından akrabası olan ve uzun yıllar görmediği Selda'yı günün birinde araması ve onunla konuşması baba-kız ilişkisi hakkında Şebnem'e dair ipuçları verir. “Geçen gece seni dinledim radyoda, diye başlamıştı Şebnem. Başlangıçta sesi sıcaktı, yakınlaşmak istiyor gibiydi. Ama sözlerindeki yapay naziklik hızla kaybolmuş, dünyaya tekme vurmuş bir kadının sesi olmuştu. Sesinin tonu kadar sözleri de katılaşıyor, acıtıyordu. Şebnem tuhaf bir yerden girmişti konuşmaya. Geçmişte kalan

şeyleri sevmediğini, bu yüzden de pek radyo dinlemediğini, radyonun ona aileyi hatırlattığını söylemişti.”(s.51). Şebnem hakkında detaylı bir yorum getirebileceğimiz veri olmasa da bu sözlerden Şebnem’in anne ve babasıyla ilgili problemlerinin olduğu söylenebilir. Söz hakkını almayan ve hayatı hakkında detaylı bilgi verilmeyen Şebnem’i ve onun tüm ilişkilerini asıl *Yeşil Peri Gecesi* romanında yazar okuyucuya sunar. Şebnem, *Kapak Kızı* romanında kendinden bahsedilen kişi iken *Yeşil Peri Gecesi* romanında başkahraman olarak hayatının tüm detaylarını okuyucuya kendi ağzından aktarır.

Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi[Tunç, A. (2009). Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi, İstanbul, Can Yayınları.]romanındaki baba-kız ilişkileri bazı hikâyelerin içinde özellikle değinilen bir mesele olarak karşımıza çıkar. İşlenen kısa hikâyelerde hayatları ve karakterleri hakkında detaylı olarak bilgi sahibi olamadığımız kişileri, olaylar içinde baba-kız iletişimi ve bu iletişimin ana hatlarının neler olduğu yönünde yorumlayabiliriz.

Kitapta ele alacağımız ilk hikâyeye, Nurettin ve kızı Nergis’in ilişkisi olur. Nurettin, akıl hastanesinin bulunduğu şehirde bir doktordur. Karısı Mualla da aynı şehirde ebe olarak çalışır. Kızları Nergis’i Astsubay Talat ile evlendirirler. Bu evlilikten torunları olur. Nurettin Bey ve Mualla Hanım, kendilerine yetecek bir hayat yaşarlar. Yetenekli bir doktor olmadığı için muayenehanesine az miktarda hasta giden Nurettin Bey ile karısı küçük bir evde kendilerine yetecek bir hayat sürerken kızları Nergis, kocası tarafından aldatılınca baba evine döner. Hiçbir mesleği olmayan kadın, çocuklarıyla birlikte gelince Nurettin Bey durumdan hoşnut olmaz fakat kızına bir şey de diyemez. Mualla Hanım’a yolda araba çarpması sonucu vefat etmesi üzerine adam, kızı ve torunlarıyla kalır. Fakat başlarına gelen acı olay sonrası ciddi miktarda bir tazminat alırlar ve bir süre lüks içinde yaşarlar. Nurettin Bey, kızının ve torunlarının bir dediğini iki etmez. Onları şımarttıkça şımartır. Bu hızlı tüketim, paraların çabuk bitmesine neden olur ve sıkıntılı günleri tekrar başlar. Bir süre sonra birbirlerine katlanamaz hale gelirler ve kadın, kocasına dönmeye karar verir. Babasını oturduğu evde yalnız bırakan Nergis, kocasıyla barışır ve Nurettin Bey’in evinden gider. Bu durum yaşlı doktoru üzmez çünkü kızı ve torunlarından ötürü rahat bir yaşam süremeyen adam çok bunalır ve gitmeleriyle yalnız kalmaktan mutlu olur.

Romanda nispeten sağlıklı ilerleyen ilişkilerden biri de Müteahhit Abdülkadir

ve kızı Sedef'in baba-kız ilişkisidir. Lise iki talebesi voleybolcu Sedef, beden eğitimi öğretmenliği yapan Civan'a âşık olur ve aralarında bir ilişki yaşanır. Bu durumu öğrenen adam, kızının Civan ile ilişkisi yaşamasından rahatsız olur fakat kızını çok şımarık büyüttüğü ve bir dediğini iki etmediği için kızın tehditlerine boyun eğer ve ilişkilerine müsaade eder. Çift, evlenmeye karar verir ve Abdülkadir Bey, mecbur kalıp kabul eder durumu. Adamın gözü Civan'ı hiç tutmaz. Çünkü kendi ailesine ve sosyal statüsüne denk görmez genci. Kızına hayır diyemeyen ve evliliği kabul eden adamın içi içini yer. Bir mucize olsa da evlilik işi bozulsa diye dualar eder. Aradan bir müddet geçtikten sonra Civan'ın Şehriban Öğretmen ile aşk yaşadığını, kadının bu yüzden intihar ettiğini öğrenirler. Adamın istediği fırsat eline gelir. "Biricik kızını bu utanmaz, rezil adama vermekten vazgeçtiğini ilan etmekle kalmadı, forsunu kullanıp Civan'ı hem takım antrenörlüğünden hem de öğretmenlikten attırdı. Sedef ağlayıp zırladı, üzüntüsünden kendini odalara kapattı, ama sonunda eğitimine İstanbul'da, halasının yanında devam etmeye razı oldu." (s.251). Bu olanlardan sonra Sedef de Civan'dan soğur ve İstanbul'da eğitimine devam eder. Yeni bir başlangıç yapar. Özellikle Abdülkadir Beyin ilk etapta kafası dağılsın diye yolladığı kızı, erkeklerle fazla flört edince Moda'nın adı çıkmış kızları arasına girer. Sedef bir süre sonra Kenan isminde bir hukuk talebesine âşık olur ve sevgili olurlar. Fakat Sedef'in halası bu ilişkiyi onaylamaz çünkü aralarında kültür farklılığı olduğunu düşünür. Gençler evlenmeye karar verince bu durumu Abdülkadir Bey'e açarlar. Adam, kızının Modalı gençlerle takılmasından rahatsız olduğu için adının çıkmasından ve evlenememe ihtimalinden korkar. Durumu uzaktan kontrol edemez bir noktaya gelir ve evlilik haberini derhal kabul eder. Sedef, Artvin'de Kenan ile dünya evine girer. Abdülkadir Bey de kızının bu geleneksel yapılı ailenin oğluyla evlenmesinden dolayı mutlu olur ve sık sık ziyaretlerine gider. Böylelikle Sedef ile ilgili tedirginlikleri sonra erer ve rahat bir nefes alır.

Romadaki tüm baba-kız ilişkileri normal seyrinde ilerlemez. Bazı ilişkiler içinde kimi zaman babadan kimi zaman da kız çocuğundan kaynaklı ailevi problemler yaşanabilir. Bu hikâyelerden biri de Cevdet Bey'in kendi ailesiyle olan sıkıntılı ilişkisidir. Müsteşar Cevdet Bey, akıl hastanesinin inşaatının yapıldığı zamanlarda Milli Eğitim Bakanlığı'nda üst düzeyde görev alan bir arkadaşını ziyarete gittiği sırada karşılaştığı Şehriban Öğretmen'e âşık olunca karısı ve çocukları, tüm ailesi gözünde kararır ve kendinden yirmi beş yaş küçük kadına olan

aşkından ailesini terk edip Şehriban ile evlenir. Şehriban da yeni atanmış bir öğretmendir ve Cevdet Bey'in makamına, sosyal statüsüne, ekonomik durumuna ve kendisini boğduğu hediyelere tav olur ve adamla ilişki yaşar. Cevdet Bey, karısı Naime Hanım'ı terk edip Şehriban ile evlenince tüm ailesi kendisiyle ilişkisini keser. Çocukları da tepki olarak babalarıyla bir daha görüşmez. Fakat Cevdet Bey ve Şehriban'ın evliliği bir süre sonra biter. Kadın bir başkasına âşık olur, onun uğruna intihar eder. Kocasından boşanır. Boşanana kadar her türlü dedikoduya rağmen genç karısından vazgeçmeyen Cevdet Bey, boşandıktan sonra sığınacak bir yer arar ve gittiği ilk yer eski karısı ve kızlarının evi olur. Fakat eski eşi Naime Hanım da kızlar da adamı kabul etmezler. Özellikle kızları, ağır hakaretlerle adamı evden kovarlar. Ortada kalan müsteşar da kendini içkiye vurur. Beyin kanaması geçirip üç ay hastanede kalan adamı bir tek ona en çok öfke duyan, ağır hakaretler eden kızı Çiçek ziyaret eder. Bu ziyaret sırasında babasını hasta yatağında şuuru kapalı gören kız çok üzülür. "Ölüm kalabalık bir koğuştaki kimsesiz yatan bu zavallı adama yakın ama babası diye bildiği adama çok uzak görünüyordu. Sanki bu iskelet babası değildi. Şehriban denen ahlaksız bir kadın için ailesini terk eden babası, bir yerlerde davudi sesiyle gürlüyor, rakı kadehlerini yuvarladıkça yüzü kıpkırmızı kesiliyor olmalıydı." (s.259). Çiçek, babasına bakarken acı çeker, hem kızgınlık hem de acıma duyguları birbirine karışır o anlarda. Babasının parmağında bulunan altın yüzüğü alır ve oradan ayrılır. Babası ölür bu ziyaretten kısa bir zaman sonra. Çiçek odasını kapanır ve çok üzülür, ağlar. Ağlarken çocukluğunu ve babasıyla oynadığı oyunları hatırlar. Mazi kalbinde derin bir keder bırakır. Babasının ölmesinden çok kafasındaki baba figürünün artık çocukluğunda kalmış olması üzer onu. Aradan aylar geçer, bir gün annesi, Çiçek'in odasında babasına ait olan yüzüğü bulur ve kıyameti koparır. Çiçek ise gayet soğuk bir tavırla; gittiği için mutlu olduğunu, yoksa yüzüğün kaybolmuş olacağını söyler. Aradan zaman geçince Cevdet Bey'in hatırası da solar, yüzüğü satarlar ve Çiçek de eskisi gibi babasını hatırlarken herhangi bir duygu yoğunluğuna girmez. Adam, kızları tarafından tamamen unutulur. Burada her ne kadar da ölüm gibi ağır bir durum yaşansa da adamın genç bir kadın için çocuklarından tamamen vazgeçtiği, onları silip yeni bir hayat kurduğu, sonra bu hayat bitince gerisin geriye geldiği unutulmamalıdır. Yaşattıklarının bedelini ödeyen adam, kızlarını terk ettiği için onlar tarafından hatıralarında dahi unutulmaya mahkûm olur.

Romandaki baba-kız ilişkilerinde aksak giden veya yaşanan problemlerin tek

sorumlusu her zaman baba olmaz. Bazen kız çocuğunun sebep olduğu sorunlar da olur. Baba-kız arasında yaşanan sorun bazen halledilebilir bir halde iken bazı durumlarda taraflardan birinin çok ileri gitmesi sonucu ipler tamamen kopabilir duruma da gelir. Böyle bi ilişki Şekip Sami ve kızları arasında yaşanır. Bilhassa kızlarından Esra, babasını oldukça zor durumlara sokar. Şekip Sami, varlıklı bir aileden gelir. Dedesi Emrullah Bey'den kendisine yüklü bir miras kalır fakat mirasın yönetim hakkı halası Türkan Hanım'ın elindedir. İstanbul'da Kimya bölümünü okuyup, bilimle ilgilenen Şekip Sami'nin tek hayali bu alanda önemli bir bilim insanı olmaktır. İstanbul'da okuduğu yıllarda Füzuran ile tanışıp birbirlerine âşık olurlar ve evlenirler. Bu evlilikten dört kız çocukları olur. Aynı zamanda Füzuran'ın annesi Fatoş Hanım da onlarla birlikte yaşamını sürdürür. Şekip Sami, kendi payına düşen mirası halasından avukat yoluyla alınca çeşitli projelere girer ve her birini batırır. Bu yıllar içinde kayınvalidesiyle paradan ötürü büyük tartışmalara girer, karısının ise tek düşündüğü kendi konforu olur. Kayınvalide Fatoş Hanım, torunlarını babalarına karşı doldurarak büyütür fakat Şekip Sami, her ne kadar iş hayatında talihsizlikler yaşamış olsa da kızlarının eğitimleri konusunda hiçbir masraftan kaçmaz. Kızlarını en iyi okullarda okutur. Adamın bu tutumu karşısında kızları büyükçe kendilerine iyi bir gelecek kurma fikrinden uzaklaşıp sadece olan parayı yeme derdine düşerler. En büyük kız Elif, Amerika'da okurken orali bir adamla evlenip hayatını kurar. Diğer ortanca iki kızı da aynı yoldan ilerler ve babaların yolladığı paralarla birtakım eğitimler alırlar fakat hiçbir yerde dikiş tutturamazlar. Şekip Sami'nin en küçük kızı Esra ise Amerika'da bir hayat kurmayacağını anlayınca İstanbul'da kalmaya karar verir. Onun da herhangi bir meslekte başarılı olması söz konusu olmaz. Birtakım sanat çevrelerinde tutunmaya çalışan kız, hiçbir yerde varlık gösteremeyince hırsını babasından alır. Annesini de etkisi altına alan Esra, sürekli annesini babasına karşı doldurur. Aralarında ki ipleri koparan mesele de bir daire tadilatının yol açtığı kavgaları olur. Esra, babasını tadilat için evde bekçi bırakıp annesiyle tatile gider. Tatil dönüşü Maçka'daki lüks dairelerinin tadilatı beklentisinin çok altında kalınca babasıyla ciddi bir tartışmaya girişir. Adama ciddi hakaretler yağdıran kız susmadıkça Şekip Sami Bey de dayanamaz ve şiddetli bir kavgaya tutuşurlar. Bunun sonucunda Esra, annesini alıp evden gider. Bundan sonraki süreç adam için daha hazin olur. Dört kızı da bir olup babalarının oturduğu daireyi sattırıp kalan malı mülkü kendi aralarında pay ederler. Şekip Sami Bey, kızlarına engel olamaz ve hayattaki en büyük kazığı kendi kızlarından yemiş olur. Annesini alıp kız

kardeşlerinin yanına, Amerika'ya yerleşen Esra ölümüne kadar babasını aramaz. Burada bir çatı katında hayatını devam ettiren Şekip Sami, zor ve yalnız bir hayat yaşar. Füzuran Hanım ise klan ömrünü dört kızının yanında onların hizmetçiliklerini yaparak geçirir ve kocasını terk ettiği için çok pişman olur. Babalarını kanserden kaybeden kızlar, haberi aldıklarında üzürlü fakat servetlerini saçma buldukları projelere harcadı için kızgın oldukları babalarını suçlamaya devam ederler. Üstelik üzülmeleri sadece birkaç gün sürer ve babalarının cenazesini kaldırmak için Türkiye'ye gelmeyi bile düşünmezler.

Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi romanında işlenen baba-kız ilişkileri kimi zaman duygusal kopukluklar, kimi zaman ise parasal konular dolayısıyla sorunlu halleri ile göze çarpar. Romanda kısa ve yüzeysel hikâyeleriyle var olan, meseleler etrafında yorumlama fırsatı bulduğumuz kahramanların baba veya kız olarak kimliklerinin arka planları derinlikli olarak okura sunulmaz. Sorumluluk-sevgi bağı-para üçgeninde ilerleyen bu ilişkilerin içinde bunlardan herhangi birinin eksikliğinin yaşanması durumunun aradaki sevgi bağını dahi ortadan kaldıracak iletişim kopukluklarına yol açtığı görülebilir.

Yeşil Peri Gecesi[Tunç, A. (2010). *Yeşil Peri Gecesi*, İstanbul, Can Yayınları] romanında baba-kız ilişkileri, Cavit'in kızı Şebnem ile ilişkisi üzerinden okuyucuya aktarılır. Romanın asıl kahramanı olan Şebnem, Cavit ile Hülya'nın evliliğinden dünyaya gelir. Cavit, karayollarında mühendis, Hülya ise İstanbul'da bir hastanede hemşire olarak çalışır. Hülya, çok güzel, alımlı, sıcakkanlı bir kadındır. Dolayısıyla Cavit'in annesi Fikriye Hanım bu evliliğe ve Hülya'ya sıcak bakmaz. Hülya ve Cavit, etrafındaki olumsuz fikirlere rağmen evlenir ve bir kızları olur. Şebnem de tıpkı annesi gibi güzel bir kız olur. Bu sebeple daha küçük olmasına rağmen ailedeki kadınların kendisinden haz etmediğini hisseder. Güzelliğini annesinden aldığı için yakın akrabaları tarafından benimsenmez. Şebnem mutlu bir çocukluk geçirir. Özellikle babasına dair anımsadığı hatıralarda hep çok mutlu olduğunu hisseder. "Bir yaz tatilinde Erdek'te kaldığımız otelin iskelesinden denize balıklama dalıyor, annemi beyaz kuğu boynundan öpüyor, sırtına dalga dalga dökülen saçlarının kokusunu içine çekiyor, yanağını şehvetle ısıyor, annemin bundan mutlu olduğu belli oluyor. Çalıştığı otoyol inşaatının şantiyesinde işçilere neyi nasıl yapacaklarını tarif ediyor ve bu esnada erişilmez bir Herkül'e, kışkırtıcı bir Apollon'a, karşısında tir tir titrenen bir Zeus'a benziyor. Vinç kullanıyor, vinci sanki bisiklete biniyormuş

ya da vida sıkıyormuş gibi kolayca kullandığı yüzünden anlaşılıyor, evimizin salonunda hasır sepetten yapılmış avizemizin altında, kadınlı erkekli bir dolu arkadaşıyla gülüşerek rakısını içiyor, gülüyor, konuşuyor, coşuyor, gülüyor, gülüyordu.” (s.99). Cavit ve Hülya’nın evliliğinde her şey güzel giderken Cavit’in başına gelen kaza her şeyi alt üst eder. Çalıştığı şantiyede geçirdiği kaza sonucu kolunu kaybeder, bedeninde derin hasarlar kalır. Bir dizi ameliyat olsa eski haline kavuşamaz. Bu evrede Şebnem, babaannesinin evinde kalır. Babasına özlem duyar ve çok üzülür. “Babam ölmüyor. Ama bir türlü iyileşmiyor da. Süleyman Amca beni babama götürüyor bir gün. Kapıda annemi görünce boynuna atıyorum. Sımsıkı sarılıyorum. Babamı göreceğim için çok seviniyorum. Ama babam beni görmek istemiyor. Babam, annemin dışında hiç kimsenin kendisini kolu kopmuş, yüzü dağılmış, bedeni eğri büğrü olmuş bir halde görmesini istemiyor. Annemin de görmesini istemiyor aslında, ama mecbur, bakıma ihtiyacı var. “İyileşsin doya doya sevecek seni,” diyor annem.”(s.85). Şebnem, babasının hastane sürecinde bir taraftan babaannesinin evinde kalıp babasını merak edip üzülürken diğer taraftan yakın akrabalarının kendi ailesiyle- anne ve babası- ilgili gerçek yüzünü de görür. Çocuk yaşlarda olmasına rağmen her şeyin farkına varır ama annesine duyulan gizli nefretlerinden ötürü, kendisine de içten içe sevgi beslemeyen akrabalarına katlanmak zorunda kalır. Nihal yengesinin uyuz olduğu gerekçesiyle banyoya Şebnem’i götürüp saçını kökten kesip onu dayanamayacağı derecede sıcak suyla onu yıkaması üzerine Şebnem dayanamaz ve evine gitmek ister. Kuzeni Ersin ile birlikte kendi evlerine gittiğinde ömür boyu onda derin bir üzüntüye ve nefrete dönecek bir manzara ile karşılaşır. Babası hastanedeyken annesini ve amcasını aynı yatakta görür. Bu görüntü onda derin bir travmaya sebep olur fakat duygularını bastırır. Babasına hiçbir şey söylemez. Ona ömür boyu bu durumdan dolayı acır. Cavit hastaneden çıkar ve eve yerleşir. Şebnem o gün her şeyin düzeleceğini sanır ve o sevinçle eve gelir. Fakat babası artık eskisi gibi değildir. “koşarak gidiyorum. Sevinçle. Ama babam karanlık odadaki somyaya yatmış çoktan. Yüzünü duvara dönmüş. Benimle konuşmuyor. Kimseyle konuşmuyor.”(s.133). Cavit, hastaneden çıktıktan sonra bambaşka bir adam olur. Bedenindeki değişimin etkisiyle tamamen çöker ve herkesle bağlantısını yitirir, kendini alkole verir. O günlerde hiçbir şeyin eskisi gibi olmadığını gören Şebnem de durumdan çok fazla etkilenir. Mutlu aile tablolarının parçalanmış oluşu, annesini amcasıyla görmenin verdiği ağırlık ve babasının artık kendisini eski gibi sevmemesi onu derinden üzer. Şebnem, kendi ağzından tüm yaşadıklarını ve

hatıralarını aktarır. “Hafta sonları korkunç geçiyor. Babam kendini televizyona vermiş durumda... Televizyonu hiç kapatmıyor. Annem gene evde değil. Ya nöbette ya dışarıda bir işi var... Babam eskiden her gün yıkanır. Artık doğru dürüst yıkanmıyor. Babam sık sık banyoya kapanıp ağlıyor.”(s.134). Kazadan sonra geçen zaman içinde Hülya, evden uzaklaşır ve eskisi gibi eşine ve kızına ilgi göstermez. Cavit de acıdığı için kendisine ilgi gösterilmesinden nefret eder. Çoğu zaman gergin ve şiddete meyilli davranışlar sergiler. Devamlı bir kavganın içinde olan karı-koca Şebnem’in ne hissettiğiyle ilgilenmez. Çocuklarına karşı sorumsuzca davranırlar. Tüm bunların içinde Şebnem de bir mutsuzluğa itilir. Dersleri kötüler ve okul başarısı düşer. Babasıyla annesi arasındaki kopukluk ona da yansır. Bir gün Hülya’nın nöbette olduğunu söylediği bir gece Şebnem’in ayağını akrep sokar. Annesini ararlar fakat Hülya’nın hiç gece nöbetine kalmadığını öğrenirler. Evde çıkan kavga dövüşten sonra Hülya evi terk eder ve baba-kız yalnız bir hayata mahkûm olurlar. Amcasının maddi yardımlarıyla yaşamlarını sürdürürler fakat Şebnem için hasta olan babasıyla yaşamak zor gelmez, asıl zor olan Cavit’in her anlamda kendini bırakmış olmasıdır. Şebnem’e göre babası bu hale geldiği ve ölemediği için kaderini suçlar ve bu yüzden yaşamak istemez. Cavit’e zaman zaman gelen ağlama krizleri Şebnem’i çok üzer. Ona sarılmak ve onu teselli etmek ister fakat babası buna izin vermez. Zamanla aralarındaki bağ zayıflar ve Şebnem babasının bu haline alışır. “Eskiden böyle birden ağlamaya başladığında gidip ona sarılırdım. Beni şiddetle iterdi. Israr ederdim, bağırdı. Onu sevdiğim için değil, acıdığım için sarıldığımı sanırdı. Oysa babamın acısı içimi kavururdu. Bunu babama anlatamazdım.”(s.142). Şebnem aradan geçen zaman içinde babasının durumuna alışır ve onun için daha az üzüldüğünü düşünür. “Artık böyleydi. Babamın acısına alışmışım. İçim öyle kavrulmuştu ki sonunda kömür olmuştu. Etkilenmiyordum babamın halinden, artık üzülüyordum, üzülemiyordum.”(s.142). Yıllar, Şebnem’i babasına karşı katılaştırır fakat babasının hayat karşısındaki mağduriyeti Şebnem’in elini kolunu bağlar. Şebnem, kimseyle gönül bağı kuramaz, kimseye güvenemez. Ailesiyle olan bağları zayıfladıkça hayata, insanlara karşı daha bencil ve daha öfkeli yaklaşır. Onun bu düşüncesini kısa süreliğine de olsa kıran kişi Ali olur. Şebnem ilk kez aşık olur ve görüşürler. O zamanlarda mutlu olduğunu hisseder, tekrar hayata bağlanır. Ali bir gün evden Şebnem’i arar ve telefona Cavit çıkıp Şebnem’in evde olmadığını söyler. Babasının bencilliği ve tavrı karşısında Şebnem şu düşünceleri geçirir içinden: “Delirdim. N’aptın sen ya? Sen nasıl telefonu suratına kapatırsın

Ali'nin? Sen benim hayatla aramdaki pamuk ipliğini, her gün yeniden eğirdiğim ipliği nasıl koparmaya kalkarsın? Buna hakkın yok baba! Sızınca işediğin çarşafı yıkiyorum ben senin. Hasta olduğunda kaşık kaşık çorbanı içiriyorum. Burnunu da siliyorum. Tıraş ediyorum seni. Tırnaklarını ben kesiyorum. Ben seni seviyorum baba. Senden nefret etsem de seni çok seviyorum. Ölmeni istiyorum. Ölmeni istediğim zaman kalbime bir bıçak saplanıyor. (...) Senden nefret ediyorum baba. Böylesine zıt duygular besliyorum bana karşı.”(s.280). Tüm bunları içinden geçirirken yapabildiği tek şey avazı çıktığı kadar bağırarak olur. Şebnem, Ali ile ilişkisinin devam ettiği zamanlarda çok mutlu olur, hayata güzel bakar, yaşamak için bir sebebe tutunur fakat Ali'nin Paris'e yerleşmesi ve Şebnem'i terk etmesi üzerine Şebnem, kendi “cehennemine” döner. Yalnız hisseder kendini. Adeta yıkılır. “Ah Ali! Kırılmış saçlarını soluk bir hale gibi saran hüznüyle bana babamı hatırlatan, peşinden koşarken babamın peşinden koştuğumu içten içe bildiğim Ali.”(s.284). Şebnem sevgiye muhtaçtır. Bu muhtaçlık onu daima bir arayışa götürür. Babasının geçirdiği kaza sonucu hayatları bambaşka bir yola girer. Annesi kendi hayatını kurar. Babası toparlanmak istemez. Üstelik babasının kendi hayatından vazgeçmiş oluşu Şebnem'i daha fazla yorar, yıpratır. Bir gün babasının evi yemek, içecek ve sigara artıklarıyla doldurduğu gün- ki her gün böyle yaşar- Şebnem kendi içinde bir patlama yaşar ve içten içe babasına isyan eder. “Baba öl de kurtulayım. Ya da ben öleyim kurtulayım. Ya da en iyisi, ikimiz de ölelim kurtulalım.”(s.260). Şebnem, Ali tarafından terk edilince bir boşluk duygusuna kapılır. Babasının haline uzun yıllar kendi içinde tahammül eden Şebnem için annesinin Almanya'da evlenmiş olduğu haberi de sn nokta olur. Bir ajansa kayıt yaptırıp dergiye çıplak poz verir. Amacı hayatını bu hale getiren herkesten intikam almaktır. Kendi çöküşünü hazırlayacak ilk hareketin fitilini ateşler. Her şeyin sorumlusu olarak babasının kaza geçirmesini yani kaderi suçlar. İçinde biriktirdiklerini ağlayarak boşaltır. “Babam kaza geçirmeseydi ailemiz dağılmayacaktı. Annem Ekrem hayvanıyla evlenmeyecekti. (...) Genç sevgili ile sahtekâr Türk'ün arasında sayısını bilmediğim kadar çok adam yer almayacaktı. (...) Demek ki neymiş? Her şey bir kazayla başlamış. Kader!”(s.264). Şebnem'in amacı, kendilerini yalnız bırakan herkesten intikam almak olur ama bu hareketi kendinden başka kimseye zarar vermez. Yaşadığı tüm sıkıntılara, bunalıma, çöküşe rağmen babasını bırakmaz. Kendisi ile babasını mağdur görür. Hayatta bağlı olduğu tek insandır babası. Cavit için de kızı Şebnem böyledir. Hayattan hiçbir beklentileri olmayan, sevdikleri tarafından yalnız bırakılmış baba- kız için tutunacak

dal yine kendileri olur. “Bazı ruhlar dışbükeydir, bazı ruhlar içbükey. Biz içbükey ruhlarız, babamla ben. İçimize doğru kapanırız, istiridye gibi. İçimizin tam ortasında duran, patlamayan, patlayıp da ortalığa saçılmayan, saçılıp da herkesi kirletmeyen incimiz-çıbanımız kistleşir içimizde. Kistleşen bu inci- çıbanımız varlığımızın özüdür, habis.”(s.210). Şebnem ve babası Cavit, çok acı çekmelerine rağmen her şeyi kendi içlerine atarlar. Bir süre sonra Şebnem’in hayatına Osman girer ve evlenirler. Şebnem evlendikten sonra babası yalnız yaşamaya başlar. Hastalığı ilerler. Sirozdan kansere döner hastalığı. Cavit, son zamanlarını hastanede geçirir. “Sürünüyordu babam, eriyordu babam, ölüyordu babam. Ben babamın başında bekliyordum.”(s.404). Cavit, hastanedeiken öleceğinin farkındadır ve adeta Şebnem’e karşı günah çıkarır. “Birlikte geçen yıllarımızı bana anlatarak hayatının son anlarını güzelleştiriyordu. (...) Babam gerçeklerin yerine duygulu, sevecen replikler fısıldıyordu kulağıma.”(s.406). Şebnem’e göre bu durum, mağdurun özür dileme biçimiydi. “Babam bana bilinçli bir şekilde kafayı yemiş numarası yapıyordu. Böylece beni affet demek istiyordu. Benim hayata gücüm yetmedi kızım. Baban zavallının tekiydi. Hayatla baş edemedi. Annenle amcana bi geçin karşıma da bana taktığınız boynuzlarla karnınızı deşeyim diyemedi. Eski güzel yüzünün, kopan kolunun yerine bir şey koyamadı baban. Mağduriyetini madalya gibi taşıdı, sana devretti. Senin defalarca düştüğünü gördüğü halde tut elimi diyemedi. Babanı affet zavallı kızım demek istiyordu.”(s.408). Şebnem babasının neler düşündüğünün farkındadır. Pişmanlığını görür. Babasını yatağa yatırır, üstünü örter ve sabaha değin ölüm anına tanıklık eder. “Ölüyorsun baba, nihayet ölüyorsun dedim. Senin için seviniyorum. İntihar etmek dışında her şeyi yaptın ölmek için. Şimdi sıra bende.”(s.409). Şebnem’in tüm hayatında babasının yeri çok farklıdır. Babasından bulmayı umduğu sevgi yarım kalınca yaşadığı eksiklik hayat boyu devam eder. Herkeste babasına dair bir şeyler arar. Kendini hiçbir zaman tam hissetmez. Kendi hayatına, aile hayatına dair sarf ettiği şu cümleler adet romanın kısa bi özeti niteliğindedir: “Hayatta ben en çok babamı sevdim. Ben Ali’de babamı aradım. Sonra babam yaşındaki adamlarda Ali’yi aradım. Bu zincir böyle giderken Osman bende annesini aradı. Ben kendimi annesiz hissettiğim için anne olmaya korktum. Benden iyi bir anne çıkmamasından, kendi parçamdan yaratacağım varlığın sefillikte beni geçmesinden korktum. Doğurmadım. Ama Osman’ın annesi oldum. Osman’ın annesi olduğum anlar bir sonraki güne uyanmama yaradı. Ezcümle herkes

varlığındaki boşluğu doldurmak istiyor. Doldurmadan ölüyor. Ama uğraşma boşuna, o boşluk dolmaz. Var olmanın boşluğun o! Dolsa biz, biz olmayız!”(s.286).

Şebnem ve Cavit'in baba- kız ilişkisi, ikisinin de hayatın mağduru olduklarını hissetmeleri sebebiyle kimi zaman öfkeli çoğu zaman acıklı bir şekilde ilerler. Cavit, Şebnem'e karşı babalık görevini yapmayıp başına gelenlerin arkasına sığınır. Şebnem ise babasının eksikliğini hayatının her evresinde hisseder, içten içe babasına çok kızar fakat onun mağduriyetini anlamlandırır. Çünkü o da babası gibi hayat karşısında kendisini akışına bırakır. Bu sebeple onu anlar.

Roman boyunca tüm ilişkiler ağını incelediğimiz başkahraman Şebnem, kendi babasıyla bu tarz bir ilişki içinde olurken diğer yakınları tarafından da kabul görmez. Baba tarafından akrabalarının içinde -annesi sevilmediği için kendi de sevilmez- kabul görmez. Özellikle amcası ile yukarıda değindiğimiz meselelerden ötürü ciddi problemler yaşar. Fakat Şebnem'in akrabalarıyla yaşadığı sıkıntılar bununla sınırlı kalmaz. Annesi tarafında özellikle Hülya'nın ikinci eşi olan Ekrem ile Şebnem'in ilişkisi, üvey baba- kız ilişkisi içinde dikkate değer özellikler taşır. Annesi ve babası boşandıktan sonra annesi Hülya, Ekrem adında bir kadın doğum doktoru ile evlenir ve Samsun'a yerleşir. Ekrem Samsun'da tanınan, bilinen bir doktordur. Dolayısıyla Ekrem'in evliliği ve “güzel” karısı da yaşadıkları çevrede çok konuşulur. Hülya, Şebnem'in İstanbul'da sıkıntı çekmesini istemez ve kızını Samsun'a götürme kararı alır. Şebnem ise babasını bırakmak istemese de babasının da zorlamasıyla gitmeyi kabul eder. Samsun'a yerleşir. Üvey babası olan Ekrem'in evli ve hamile bir kızı, bir de oğlu vardır. Hep birlikte aynı evde hayatlarını sürdürürler. Şebnem, bu ailedeki kimseden haz etmez. Annesine onu, oraya getirdiği için tepkilidir ve onları sinir etmek için -özellikle annesinden kendilerini terk ettiği için intikamını almak ister - elinden geleni yapar. Üvey babası Ekrem ile başta sıkıntı yaşamayan Şebnem, sonraları onunla da ciddi boyutlarda problemler yaşamaya başlar. Şebnem, kendini ait hissetmez o eve, o insanlara. Rahat davranışlar sergiler fakat yaşadıkları yer ve birlikte yaşadığı insanların hayata bakışı, dünya görüşü kendi coğrafyalarına göre şekillenmiştir. Dolayısıyla Şebnem, onlara ve o ortama “fazla rahat” gelir. “Ders çalışacağıma geziyorum. Sınıfta kalıyorum. Ekrem oğlunu benim orta kısmında okuduğum liseye yazdırıyor. O manyak da kafayı bana takıyor. Oğlanlarla gezdiğimi iddia ediyor. Doğru, geziyorum. Geceleri evden kaçmam mümkün değil, kapı kilitleniyor... Ama gündüzleri de açık olan bir disko var. Oraya gidiyorum

oğlanlarla.”(s.172). Şebnem’in yaşadığı hayatı üvey babası Ekrem kaldıramaz. Çünkü Ekrem, Samsun’da tanınmış bir doktordur ve kısa zamanda tüm çevre bu sebeplerden ötürü Şebnem’i konuşmaya başlar. Bunun üzerine Ekrem ve oğlu, Şebnem’i döverler fakat annesi onlara sesini çıkaramaz. Bu durum Şebnem’i daha da körükler ve aynı alışkanlıklarını devam ettirir. Cemal isminde bir çocukla görüşür ve sık sık onunla buluşur. Bu buluşmaları ise Ekrem’in oğlu görüp babasına söyler ve Şebnem yine üvey babasından şiddet görür. “Hiç acı duymuyorum. Ne fiziksel ne ruhsal... Bedenimle ruhum birbirinden ayrılmış yine.”(s.173). Ekrem’in Şebnem ‘i dövmesi onun için yeterli olmaz. Ekrem kadın doğum uzmanıdır. Bu sebeple Şebnem’den emin olmak için onu muayene etmek ister. “Annem bağıra bağıra ağlıyor, çılgık atıyor. Bir şeyler söylüyor ama ne dediğini anlamıyorum. Ekrem koluma yapışıyor. Beni sürüklerken “Kız çıkmazsa olacakları düşün!” diyor. Annem yapma diye yalvarıyor.”(s.174). Tüm bunlara rağmen Ekrem, Şebnem’i kontrol eder ve sonrasında kendince sorun olmadığını düşünür ve rahatlar. Şebnem’i tehdit eder, bir daha tekrarlanmaması için fakat Şebnem, yaşadıklarının etkisiyle şoka girer. Birkaç gün bir şey yemez içmez ve devamlı istifra eder. Sonrasında toparlanır. Hülya, Şebnem adına Ekrem’e söz verir fakat bu durum Şebnem’i daha da hırslandırır. Aynı alışkanlıklarına devam eder. “Gene oğlanlarla geziyorum. Her gün başka biriyle. Cemal’le gene iskelede buluşuyorum.”(s.174). Yine aynı şeyleri yaşamak zorunda kalır Şebnem. Üvey babası Ekrem’den dayak yer, bekâreti kontrol edilir. Bu defa her şey daha normal karşılanır. Annesi büyük tepkiler vermez ve Şebnem’e kızar. Ekrem, daha fazla Şebnem’in sorumluluğunu almak istemez. Evden gitmesi gerektiğini düşünür. Cavit’i arar, Cavit Şebnem’in İstanbul’a dönmesini istemez. Amcası Süleyman ile görüşür. O da Şebnem’e bir yatılı okul bulur. Böylelikle Şebnem tekrar İstanbul’a gelir. Geleneksel bir aile yapısı içinde yaptıklarının kabul görmeyeceğini bildiği için sınırları zorlar. Üvey babası da sert ve otoriter mizacı sebebiyle Şebnem’e ılımlı yaklaşarak onu kazanmak yerine daha baskıcı ve şiddete başvuran bir tavırda hareket eder ve Şebnem bu ailenin içinde de –kendi isteğiyle- yer bulamaz. Sonunda amacına ulaşır. İstanbul’da yaşamına devam eder. Ekrem ve ailesiyle olan tüm bağları kopar. Kısa bir süre sonra annesinin de Ekrem’den boşandığını öğrenir.

Romanda yaşanan baba-kız ilişkileri de diğer ilişkiler gibi sağlıklı ilerlemez. Şebnem’in öz babası ile olan ilişkisi, diğer kişilerle yaşadığı ilişkilere göre en sahici

olandır. Babasını da kendi gibi hayatın mağduru olarak görür ve ona olan sevgisinden ötürü onu incitmez fakat babası Cavit dışındaki herkese karşı- özellikle aile bağları ile bağlı olduğu kişiler- içinde büyük bir öfke taşıyan Şebnem, kimse tarafından da kabul göremez. Kabul görmek adına herhangi bir adım da atmaz. Nitekim üvey babası Ekrem ile olan ilişkisinde de aralarında bir bağ kurulamaz. Ekrem'in despot kişiliği Şebnem'i daha da hırslandırıp uzaklaştırır. Şebnem'in kendi bildiğini okuması ve içinde bulunduğu ailenin yaşam koşullarını, sınırlarını zorlaması da bu ilişkinin sağlıklı bir zemin oluşturamamasında etken olur. Kişiler, bir arada olmanın gerekliliklerini yerine getirmediği için aralarında yaşamsal bir bağ da kurulamaz.

Suzan Defter[Tunç, A. (2011). Suzan Defter, İstanbul, Can Yayınları.]romanında aile içi ilişkilerde bir kopukluk söz konusudur. Bu kopukluk, aile bireylerini yalnızlaştırırken birbirleriyle olan iletişimlerinin bozulmasına ve ilişkilerin kökten sarsılmasına neden olur. İki başkahraman Ekmel Bey ve Derya, her ikisi de yaşantıları içinde yalnız kalan, bu nedenle insanlarla ve hayatla bağları zayıflayan iki insandır. Ekmel Bey'in kendi kızıyla olan ilişkisi de Derya'nın babasıyla olan ilişkisi de bu zayıflayan bağdan nasibini alır. Derya, çocuk yaşta annesini kaybeder ve babasının yasa dışı işleri sebebiyle yanlarında bulunmaması, onu ağabeyine bağlar. Tek dayanağı ağabeyi olur. Babasını çok fazla görmez, onunla normal bir baba-kız ilişkisi yaşayamaz. Bundan dolayı babalık açığını ağabeyiyle tamamlamaya çalışır. Derya, günlüklerinde geçmişine, geçişindeki hatıralara giderken babasında da bahseder. Babasını kaba bir adam olarak hatırlar, özellikle yaptığı iş gereği- kumarhane işletiyor- daha sert durduğunu sonradan fark ettiğini söyler. Eve geldiği nadir zamanlarda babasını gördüğü için mutlu olur fakat aralarındaki bağın sadece maddi ilişkiden ibaret olması, babasını bu şekilde hatırlaması Derya'yı üzer. Babasının yokluğunda ağabeyini baba olarak kabullenen genç kadın babasından bahsederken onu şöyle tanımlar: “Babam. Arada bir geceleri eve gelip gittiğini, günlerce ortadan kaybolduğunu hatırladığım; abimle duvar gibi küs; bizden gizlediği nikâhsız bir karısı, bizden gizlediği sümüklü bir oğlu, bizden gizlediği bir evde terlikleri, pijaması ve silahı olduğunu ölümünden sonra öğrendiğimiz; hayatımıza sadece misafir olmuş, hayatımızdan çıktıktan sonra ardında çok ses bırakmış olan yakın-yabancı...” (s.15). Babasıyla hiç kuramadığı bağ, ölümüyle ve ölümünden sonra öğrendikleriyle daha da sarsılır. Kendilerine göstermediği ilgiyi, sevgiyi ikinci

hayatında eşine ve oğluna gösterdiğini düşünür ve bu öfke Derya'yı babasına karşı, hatırasına dahi daha da soğuklaştırır.

Ekmel Bey'in baba-kız ilişkisi de çok sıcak değildir. Mutsuz bir evliliğin içinde büyüttüğü kızını, kendisi ve eşi gibi sevgisiz görür. Karısıyla arasında sevgi bağının olmaması, Ekmel Bey'i gittikçe hayattan soğutur. Aile içinde başlayan yalnızlık ve hiçlik duygusu, kendi hayatını kurduğunda, çocuğu olduğunda da devam ettiği için Ekmel Bey'in tutunacak dalı kalmaz. Dolayısıyla gerçek sevgiyi tadamadan sadece fiziksel olarak aynı ortamı paylaşmanın ağırlığı onu yıllar içinde yorar. Günlüklerinde kızına ve evlilik hayatına dair kurduğu cümleler, aynı evin içinde birer yabancı olduklarının kanıtı niteliğindedir. "Annesiyle yan yana oturmuşlar, televizyon seyrediyorlardı. Onlara baktığımda mutsuzluğumu görmüştüm şişmiş, semirmiş yüzlerinde. Televizyonda seyredilen her ne ise çok meraklı bir şeydi ki ikisinden de çıt çıkmıyordu, meyve soyup yiyorlardı, soyup yiyorlardı, her şeyi yediklerini düşünmüştüm o an, beni, benliğimi iştahla." (s.30). Evliliği boyunca kendisini anlamayan eşinin kızını da kendi gibi yetiştirdiğine inanır ve kızına baktıkça eşini görür. Dolayısıyla kızıyla da duygusal bir paylaşımı olmaz. Ekmel Bey, tüm yaşantısı boyunca bir boşluk ve hiçlik duygusuyla günlerini geçirir. Fakat en sonunda karısıyla boşanır, avukatlık mesleğini bırakır, köşesine çekilir. Kendini eve kapatır. Kimseyle görüşmez hatta kızı ile bile. Annesinin özelliklerine daha yakın bulduğu kızını çoğu zaman aramaz, sormaz. Kızı kendisini aradığında ise altında başka bir niyet arar. "Bilge telefonda etti bugün, sesi yine soğuktu, annesi yanındaydı muhakkak. Babanı ara demiştir. Babanı ara derken, neyi satmış- neyi satmamış- ne kalmış elinde avucunda- sor-kurcala-öğren demek istemiştir." (s.14). Kızını, karısının yönlendirdiğine inanır. Aramalarının altında başka sebepler arar. Maddi sebeplerle kızının kendisini arayıp sorması Ekmel Bey'i rahatsız eder. Bu sebeple kendisi, kızının da samimiyetine inanmaz, kızını arayıp sormaz.

Suzan Defter romanında Ekmel Bey de Derya da gerçek sevgiyi arayan ve ona tutunan bireylerdir. Bu gerçek sevginin ailede başlayan yoksunluğu hayat boyu devamlı surette karşılına çıkar ve onları insanların sahte dünyalarından zamanla uzaklaştırır. Hikâyeleri birbiriyle bazı noktalarda paralellik gösterir. Özellikle baba-kız ilişkisi anlamında her ikisi de aynı şeyden şikâyet eder ve aynı şeyi arar. Derya, babasıyla arasındaki ilişkide sevgi bağının olmamasını, ilişkilerinin sadece para odaklı olmasını hazmedemez. Babasına içten içe öfke besler. Kendisini yeterince

sevmediği için o eksikliği hayat boyu ağabeyiyle tamamlamaya çalışır. Bu durum onu yorar ve yalnızlaştırır. Ekmel Bey de sevgisiz bir ailede büyür ve evliliğinde de gerçek mutluluğu yakalayamaz. Karısıyla aralarındaki mutsuzluk, kızlarına da yansır. O da kopuk bağlarının bir halkası olur. Ekmel Bey'in de roman boyunca günlüklerinde kızı ile ilgili dile getirdiği şey, kendisini sadece maddi kaygılarla arayıp sorması, annesine benzemesi ve aralarında bu sebepten ötürü gerçek bir sevgi bağının oluşmaması olur.

Dünya Ağrısı[Tunç, A. (2014). Dünya Ağrısı, İstanbul, Can Yayınları.] romanında başkahraman olan Mürşit'in aile bağları, kendi mizacından ötürü kuvvetli değildir. Kimseyle derinlikli bir ilişki kuramayan Mürşit, büyük bir aşk beslemeden annesinin uygun gördüğü Şükran ile evlenir ve iki çocuk sahibi olur. Kimsenin kendi iç dünyasını anlamayacağına inandığı için karısına ve çocuklarına içini açmaz ve daha uzak ve mesafeli yaşamayı tercih eder. Onları mutsuz ettiğini görse de başka türlüünü beceremediğine inanır. “Mürşit'in onları kendinden uzaklaştıran amaçsızlığını, düzensiz düzenini sonunda kabullendiler. Ama kabullenmeleri acı çekmedikleri anlamına gelmiyor. Özgür'ün acısı gerginliğe dönüştü, Şükran'ınki sessizliğe. Elvan acı çekiyor mu bilmiyor, yıllardır kızıyla oturup konuştuğu yok.” (s.21). Özellikle kızı Elvan'ın evlenme kararı Mürşit'te ayrı bir yara açar. Çünkü kızın âşık olmadığını görür. Fakat evlilik kararına karşı çıkmak aklından geçmez. Çünkü kızı için dilediği şey, güvende ve mutlu olması olur. Özellikle içinde buldukları toplumun kadına ve erkeğe yüklediği kimlik kodları, baba-kız ilişkisinde de kendini gösterir. Mürşit, ataerkil bir aile yapısından gelir. Her ne kadar kendini bu düzenin içinde görmese de bilinçaltı bu kodlarla dolu olan Mürşit de kızına ve oğluna davranırken bu kodların etkisinde kalır. Fakat kızının evine gittiği bir gün Elvan'ın söyledikleri, Mürşit için hem bir aydınlanma hem de ağır bir pişmanlık olur. Çünkü oğlu Özgür'ün hiçbir zaman hayatını otele tıkamasını, dünyasının bununla sınırlı olmasını istemezken Elvan için bunu istemez. Kendi yapamadıklarını, oğlunun tatmasını ister. Yaşadıkları taşra şehriden ve zihniyetinden uzaklaşmasını ve yeni bir hayat kurmasını temenni eder. Elvan için uygun görülen ise âşık olduğu bir adamla evliliği olur. Fakat Elvan evlilik kararıyla geldiği gün, kızıyla arasında çözülmemiş bir şeyler olduğunu anlar. Elvan'ın kocasını, Elvan'a yakıştırmaz. Fakat sesini de çıkarmaz. Kızının evlenmesinin ardından da içsel sorgulamaları devam eder ama dillendirmez bu durumu. Sormaya korkar. Sorarsa haksız çıkacağından emindir.

Elvan'ın evinde yeni yıl bahanesiyle toplandıkları bir akşam, Mürşit yine sıkılıp kendini balkona atar ve sigara içer. Bu sırada Elvan yanına gelir ve babasına neyi olduğunu sorar. Mürşit ise içinin ağrıdığını söyleyip sonra söylediğine pişman olur. Fakat sonrasında Elvan'dan aldığı cevap Mürşit'i sarsar. "Benim de ağrıyor baba, dedi. Herkesin az çok ağrıyor içi." (s.243). Bu cümleleri duymayı beklemeyen Mürşit, kızının bu farkındalığı karşısında ilk kez onu kendisine çok yakın hisseder. Elvan'ın "dünyanın boş oluşunun" farkında olması, Mürşit'i kızını hiç tanımadığı noktasına vardırır. Bu durum onu hem üzer hem mutlu eder. "Mürşit kızıyla aralarında yepyeni bir bağ kurulduğunu hissetti, baba kız olmaktan daha başka, daha derin bir şey." (s.242). Elvan'ın babasıyla konuşurken ona söylediği son cümle ise Mürşit'i çok üzer. "Benim için üzülme. Ben mutluyum." (s.242). Mürşit, damadını kızına layık görmez. Kızının damadına âşık olmadığını bilir. Bir aşkla birbirlerine bağlı olmadıkları için kızı adına üzülür. Elvan'ın bunu hissediyor olması Mürşit'i derinden sarsar. Kızının kaderine razı oluşu beynindeki soruların aynı hızla çoğalmasına yol açar. Kaderine razı olmuş, teslim olmuş hali ona kendini suçlu hissettirir. Çocukları, özellikle kızı için bir şey yapmadığı için içten içe üzülür ama hayatı boyunca yaptığı gibi hayatlarının ipini eline almaz. Hiçbir şey yapmadan yaşamaya devam eder. Zaman zaman rüyalarında ağladığını, kızının onu ağlattığını görür Mürşit. Rüyasında Elvan'ın ona, Özgür için dilediklerini, benim için dilemedin, dediğini görür. Her ne kadar hayatın akışı içinde boş vermiş gibi görünse de bilinçaltı rüyalarında ortaya çıkar ve ağır vicdan azabı çeker.

Roman, Mürşit'in iç dünyası ve aile ilişkileri üzerine kuruludur. Bu ilişkileri belirleyen en önemli faktör ise Mürşit'in kendince tanımladığı sebepsiz keder halidir. İçinde bulunduğu düzen içinde hiçbir şeyi değiştiremeyen, kendince bu gücü bulmayan Mürşit, her şeyin farkında olup hiçbir şey yapmadan yaşar. Bu durum onun içinde bulunduğu ilişkileri zedeler. Kendinden beklenileni veremez ve özellikle kızı Elvan ile olan ilişkisinde de vicdani bir yüke sahip olduğu görülür.

Âşıklar Delidir ya da Yazı Tura [Tunç, A. (2018). *Âşıklar Delidir ya da Yazı Tura*, İstanbul, Can Yayınları.]Sanem ve Umut adında iki başkahramanın imkânsız aşklarını konu alan roman, arka planda aile, kader ve ölüm kavramlarını işler. Özellikle romanın başkahramanı Sanem'in aile ilişkileri ve bu ilişkiler içinde baba-kız olarak sağlıklı bir iletişim sağlayamamaları, kahramanın ailesine dair acı yükünün temel taşlarından birini oluşturur. Sanem, ailesi tarafından istenmeyen bir

bebek olarak dünyaya gelir. Ailesinin ekonomik statüsü ve hayata bakışı, çocuk için gerekli ehemmiyeti verecek bir düzeyde değildir. Bundan dolayı daha çocuk yaşlarda itilip kakılan ve iyi ve üstün tarafları görünmeyen bir çocuk olarak büyür. Sanem'in babası ile ilişkisi derinlikli bir biçimde romanda yer almasa da Sanem'in hatıralarında değindiği şekliyle aralarında iyi ve sağlıklı bir bağın geliştiği düşünülemez. Özellikle babasının genç yaşlardan itibaren hastalık çekmesi, sürekli kendi halinde ve negatif bir duruş sergilemesine sebebiyet verir. Sanem'in babasından beklentisi ise çocukluktan itibaren ev içinde kendisinin ezilmesine babası tarafından müdahale edilmesi ve sevildiğini hissetmek beklentisi olur. Fakat babası bunların hiçbirine bir karşılık vermez. Babasının hastalığından ötürü evde devamlı bir kasvet ortamının oluşması, babasının sinirli, tahammülsüz hali onu yorar. İçten içe babasının ölmesini ister. Sanem'in babasına dair duyguları karışıktır. Okula devam etmeye çevre baskısı yüzünden evet dediğine, tüm okul hayatı boyunca babasının hastalık yükünün evde kasvet oluşturmasına ve babasının kendisine sevgisini hiç göstermemesine dair derin acıları vardır. diğ er taraftan babasının çektiği hastalık sebebiyle bencil olmasına da hak verir. Onu anlar. Fakat lise çağında iken Sanem'in sevgilisinden hamile kalması ailede oldu gibi babada da derin bir sarsıntıya sebep olur. Sanem, babasının kendisini dövdüğünü ve kendisine sahip çıkmadığına inanır. Bu sebeple babasıyla olan bağının o dönemde tamamen koptuğunu düşünür. Sonrasında babasının ölümüyle de hissettikleri bu duyguyu perçinler. Özellikle babasının cenazesinin başında son kez babasının cansız bedenine bakarken onu öpmemesi ve anneannesinin bu duruma sert tepki göstermesi dahi içinde bir şeylerin kırıldığı ve bittiğinin göstergesi olarak ortaya çıkar. O anda babası ile hesaplaştığına inanır. "Son hiçten büyüktür anneanne, babam beni hiç öpmedi." (s.378). Babasını son kez öpmemek, hayatı boyunca babasının ona sevgi göstermemesinden dolayı bir tepkidir ve acı çekse de tepkisini ortaya koyar. Babasıyla hesaplaşmasını bitirir.

Romanda diğ er bir baba-kız ilişkisi de Umut'un babasının ilk evliliğinden olan kızı ile ilişkisidir. Umut'un babası, kızını ve eşini, kızının ilkokul öğretmeni -Umut'un annesi- için terk eder. Âşık olduktan sonra başka bir evlilik yapan Umut'un babası, kızıyla olan bağını da devam ettiremez. Başka şehirlerde yaşarlar ve kızını bir daha aramaz, sormaz. Üstelik bunu ikinci evliliğinden olan iki oğlundan da -Umut ve ağabeyi- saklar. Bu durum, Umut'un annesinin cenazesinde ortaya çıkar. Kızı cenazeye gelir ve her şeyi itiraf ederek aileyi suçlar. Fakat aradan geçen zaman içinde

baba-kız arasında buzlar erir ve yalnız kalan adam, kızıyla yeniden bir bağ kurmaya, geçmişini telafi etmeye çalışır. Onu aileye sokmak, oğullarının da durumu kabullenmesini sağlamak ister. Kızı da babasını affeder ve ona destek olur.

Romandaki iki baba-kız ilişkisinde de ortak olduğunu gördüğümüz nokta, babaların kızlarına karşı sorumluluklarını yerine getirmemesi ve bu durumun kızlarda derin yaralar açmasıdır. Sanem'in babası, Sanem ile aynı evde bir ömür sürerken hatasını göremez ve bu şekilde ölüme gider. Fakat Umut'un babası, uzun yıllar kızına sahip çıkmamasından dolayı vicdani azap çeker ve hayatının son evresinde kızıyla yeniden bir bağ kurar ve geçmişteki hatalarını telafi eder. Kahramanların aile ilişkilerinin problemlili hali her romanda olduğu gibi burada da işlenir ve aile içinde kadın-erkek ilişkilerinde baba-kız bağının kopuk olması, kahramanların hayatlarında derin tesirler bırakır.

Romanlarda genellikle baba-kız ilişkileri kopuk seyretmekle birlikte çocuklar üzerinde aile kaynaklı travmatik haller tüm roman ve hikâyelerin ana unsurunu oluşturur diyebiliriz. İlişkilerde ya sorumsuzluk temelli kopukluklar ya da gereğinden fazla bağlılıklar yaşanmaktadır. Yazarın öykülerinde baba-kız ilişkisi çok fazla işlenirse de Kaybetme Korkusu adlı öykünün ana eksenini oluşturan mesele, baba ve kızı arasındaki travmatik ilişki olur.

Kırmızı Azap[Tunç, A. (2014). *Kırmızı Azap*, İstanbul, Can Yayınları.] kitabı toplamda dokuz adet öyküyü içinde barındırır. Burada baba-kız ilişkisi yönüyle veri elde edebildiğimiz öykü *Kaybetme Korkusu*'dur.

Kaybetme Korkusu öyküsü, Süsen adında bir genç kadının hayat boyu yaşadığı kaybetme korkusu ile intihara varan yaşamını anlatır. Süsen, iki yaşında iken annesi çektiği ağır hastalık sebebiyle ölür. Bu ölüm sırasında kadının acı çığlıkları, ağlamaları, Süsen'i çok korkutur ve kulaklarını kapatan çocuk büyük bir travma yaşar. O an babasının boynuna sarılan çocuk, bir daha babasından ayrılamaz. İlk zamanlar babasının kucağından inmeyen Süsen, babası onu bıraktığı an, nefes almamaya ve morarmaya başlar. Babası ise karısını kaybetmenin acısının ardından kızının bu durumu yaşamasına çok üzülür ve kızını bir an olsun bırakmaz. Fakat ilerleyen zamanlar, durumu vahim bir hale getirir ve kızının babasını bırakmama hali babanın hayatını çok zorlaştırır. Başlangıçta büyük bir korku olduğunu ve geçeceğini düşünen adam, kızının bir an olsun kendisine sarılmadan duramama

durumunun geçmediği görünce doktorlara gösterir fakat bir çare bulamaz. Baba-kız birbirinden hiç ayrılmadan yaşarken yaşadıkları yerde başlangıçta acıklı bulunan hikâyeleri, bir süre sonra gülünç malzemesi olarak dillere dolanır. İnsanlar arkalarından eğlenir. Oysa adam için durum oldukça acıklı bir haldedir. “Geceleri ikide bir sıçrayarak uyanıyor, kucagında uyuyan kızının soluk alıp almadığına bakıyormuş.” (s.101).Süsen’in okul çağı geldiğinde çeşitli telkinlerle kızının sınıfının karşısında oturarak durumu çözmeye çalışan baba, kızı her kendine baktığında kendisini görecektir şekilde günlerini geçirir. Şehir halkının türlü dedikodularla adamın arkasından konuşması, babayı sapıklıkla suçlamaları, durumun içinde başka durumlar aramaları ve bunu malzeme haline getirmeleri, adamı daha da üzer. Süsen büyüdükçe babasına bağımlılığı yavaş yavaş azalır. Ortaokul çağına geldiğinde arkadaşlarıyla gezebilecek kadar psikolojisi düzelir. Bir gün, babası, arkadaşlarıyla birlikte ava gider ve dönüşü epey gecikir. Arama ekipleriyle giden Süsen, babasının arkadaşının cansız bedenini görür. Üstelik ölen adamın kızı, babasının başında çılgınlıklar atar. Bu durum kızın bilinçaltına hapsettiği travmatik durumunu tekrar ortaya çıkarır ve soluğu kesilmeye başladığı anda babasını canlı görür. O günden sonra bir süre sıkıntılı zamanlar yaşayan baba-kız, kendilerini eve kapatıp kimseyle görüşmezler ve bağ bahçe işleriyle uğraşırlar. Baba ve kızın hayatı, yıllar geçtikçe tekrar düzelmeye başlar. İlçeye bir ziraat teknisyeni olan Safir atanır ve baba ve kız arasındaki bu esrarlı hikâyeyi duyar, çok merak eder ve bağ, bahçe bahanesiyle adamın evine gider. Ziraat işleri bahanesiyle başlayan ilişkileri, Safir’in Süsen’e âşık olmasıyla başka bir boyut ulaşır. İki genç âşık, evlenirler. Bu evlilikten sonra Süsen’in babası, hızlı bir şekilde çöker, yaşlanır. Yıllarca iki beden olarak yaşayan adam, psikolojik olarak çöker. Bir zamanlar kızının kendisine sarıldığı gibi o da kızına sarılır, ondan kuvvet almaya çalışır. Fakat bu durum uzun sürmez ve baba vefat eder. Safir ve Süsen için o günden sonra yeni bir hayat başlar. Babası öldükten sonra Süsen için Safir, nefes alma kaynağı olur. Adeta babasının yerine eşi geçer. Safir, karısına duyduğu büyük aşktan dolayı, kendisi olmadan onun yaşayamayacağı fikri, onu içten içe mutlu eder, uzun yıllar mutlu bir evlilikleri olur. Bir gün Safir, her gün aynı hayatın içinde olmak ve aynı şeyleri yapmaktan sıkıldığı için taşınmak ister ve karı-koca bir teras katına taşınırlar. Çiçeklerle oyalanmak, aynı evde devamlı aynı döngüde devam etmek Safir’i yorar ve ara ara sabah yürüyüşlerine çıkar. Amacı Süsen uyanmadan eve gelmektir. Fakat bir gün gezintisi sırasında bir adamla tanışır ve adam kendisine iş teklifinde bulunur. Süsen’e bu durumu anlattığında Süsen

sevinmez, Safir de bu duruma bozulur, aralarında ufak münakaşalar geçer. İşe gitmek için sabah kalktığında Süsen'in kendisinin sağ bileğini bir türlü bırakmaması üzerine sinirlenir, karısının parmaklarını ayırır ve işe gitmek için evden çıkar. Süsen de o gittikten sonra terastan kendini aşağı atarak intihar eder. Hikâye, Safir'in komşusu olan anlatıcıya derin üzüntüsünü ve pişmanlığını anlatması ile son bulur.

Öyküdeki kadın-erkek ilişkilerini incelediğimizde yazarın travma yaşamış bir kadının trajik öyküsünü işlediğini görmekteyiz. Bu travmatik halin bireyin kendisiyle birlikte etrafındakileri de içine aldığı ve trajik bir sona sürüklediğini söyleyebiliriz. Özellikle aileden kaynaklı psikolojik ruh hallerinin daha ağır sonuçlar verdiği görülür. Yazar, aile içinde yaşanan sorunların insan ruhu üzerinde yarattığı derin etkiyi eserlerinde sıklıkla işler. Anne ve babanın çocuğun hayatında etkisi de incelediğimiz eserlerde bu sebeple büyük önem arz eder.

4. Kız Kardeş- Erkek Kardeş İlişkisi

Kapak Kızı[Tunç, A. (2005). *Kapak Kızı*, İstanbul, Can Yayınları]romanında Selda ve Ümit birbiriyle anlaşamayan iki kardeştir. Kendi aileleri için her şeyi yaptıklarına inanan, çocukları için yaşayan; diğer taraftan kendi kuralları ve sınırları içinde çocuklarını büyütme isteyen bir anne- babanın çocuklarıdır Selda ve Ümit. Okuyup bir yerlere gelen ve ayakları üstünde duran kardeşler hiçbir zaman sıkı bir ilişkiye sahip olamazlar. Aynı evde iki ayrı dünyaya sahip olan kardeşlerden Selda, daha duygusal ve ailenin sınırlarını kabullenen ve buna boyun eğen kişi olurken Ümit, daha umursamaz ve başı buyruk bir kişiliğe sahip olur. Gerek aynı evde gerekse ayrı evlerde yaşarlarken iki kardeş arasında yıllar içinde iletişimsizlikten kaynaklı bir soğukluk ve kopukluk olur. Ümit, kendine göre bir kişiliği olan fakat burnunun dikine giden, sorumsuz biriyken Selda yalnızlıktan hoşlanan ve kendi içinde dünyası olan biridir. Çok ortak noktaları olmayan iki kardeşin birbirleriyle paylaşımları da az olur ve bir arada bulunmak için pek bir sebep yaratmazlar. Bu sebeple romanın genel kurgusu içinde iki kardeşin hikâyesinin detaylarına pek inilmez ve bu ilişki yüzeysel bırakılır yazar tarafından.

Kapak Kızı romanın diğer kardeş ilişkisi Garo ve Anahit arasında yaşanmaktadır. Ermeni asıllı olan bu kardeşler, Cennet ve Bünyamin'in komşularıdır. Anne ve babaları trafik kazasında ölen bu kardeşlerden abla Anahit yıllarca çalışır, babadan herhangi bir emekli maaşı kalmadan tek başına kardeşini okutur, Garo'ya ablalığının

yanı sıra hem annelik hem de babalık yapar. Henüz gençken Sadi ile yaşadığı aşkta terk edilmesi üzerine ölümü bile çok düşür fakat kardeşi için yaşamaktan vazgeçmez. Kendini kardeşine adar. “Anahit kardeşini düşünüyor, annesiz babasız kalmış çocuğu bir de ablasız bırakmak istemiyordu. Onun hatırı için yaşamaya karar verdi, yoksa intihara çok yakındı.” (s. 70). Ömrünü kardeşine adayan kadın, bir daha evlenmeyi de düşünmez ve kardeşiyle bir arada yaşayıp ona kol kanat gerer. Bu bağlamda bir arada olan abla ve kardeş ilişkilerini her daim sıkı tutar ve bağları kopmaz.

Romanda bir tarafta sıkı aile bağları içinde fiziksel olarak olmasa da duygusal olarak birbirinden kopuk olan Selda ve Ümit’in hikâyesine kısa da olsa değinilirken diğer tarafta başlarında bir anne ve baba olmayan abla ve kardeşin birbirine tutunma hikâyesi konu edilir. Kendisinden başka kimsesi olmayan, kardeşini koruyup onun için yaşayan bir ablanın hikâyesi okuyucuya aktarılır. İlişkilerin sürekliliğini gerek şartların gerekse karakterlerin belirlediği de yadsınamaz bir gerçeklik olarak karşımıza çıkar.

Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi[Tunç, A. (2009). Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi, İstanbul,Can Yayınları.]romanında diğer romanlarda olduğu gibi erkek kardeş- kız kardeş ilişkisine çok fazla rastlanmaz. Göze çarpan tek ilişki hikâyelerine çok kısa değinilen, karakterlerini ve yaşam şekillerini detaylı bilmediğimiz Tülay ve Tümay kardeşlerin ilişkisidir. Derine inilmeden yüzeysel şekilde anlatılan hikâyede Berat Hanım ve Turgut Bey, yıllardır İstanbul’un Pendik semtinde oturan, bir kızları ve bir oğulları olan yaşlı bir çifttir. Aile, çocuklarını döneme ve dönemin şartlarına göre yetiştirir. Kızları Tülay, dindar bir görüşe sahip Hikmet ile tanışır ve kısa zamanda evlenmeye karar verirler. Ailesi de kendisi gibi olan Hikmet, Tülay’ı istemeye geldiğinde Berat Hanım ve Turgut Bey, durumdan pek hoşnut olmazlar. Ailenin kadınlarının çoğunun tesettürlü olması, karı-kocayı tedirgin eder. Kızlarını istemediği bir şeye zorlayacaklarını düşünen yaşlı çift, Tülay’ı verme konusunda tereddüt eder. Tüm yakın akrabaların devreye girdiği ve bir tartışma ortamı yarattığı evde Hikmet, Tülay’ı hiçbir şekilde kapanması konusunda zorlamayacağına dair sözler verince aile, kızlarının de çok istekli olması üzerine duruma razı olurlar. Hikmet, vali muavini olup akıl hastanesinin bulunduğu şehre atanır ve karısı ve çocuklarını da alıp taşınır. Tülay’ın erkek kardeşi Tümay ise bir şirkette müdür olarak görev yaparken diğer taraftan profesyonel anlamda müzikle uğraşır, evini

stüdyoya çeviren genç adam besteler yapar. Ablası Tülay, evlendikten sonra aralarında günden güne artan bir kopukluk oluşur. Muhafazakâr bir görüşe sahip eniştesi de Tümay'ın yaptıklarını pek onaylamaz. Fakat aralarında yaşanan bir olaya kadar ilişkileri normal seyrinde gider. Tülay, girdiği çevrenin etkisiyle yavaş yavaş eşi Hikmet gibi düşünmeye başlar ve içinde bulunduğu toplum tarafından kabul görmek ister. Tesettüre girme kararı alması, eşini çok mutlu eder. Fakat ailesinin ne tepki vereceğini kestiremez. Bu durum Tülay'ı tedirgin eder. Tam da o zaman dilimlerinde Berat Hanımların elli yıldır oturdukları semt olan Pendik'ten kötü bir şekilde ayrılma durumları gündem olur. Semtlerinde örtülü/açık, laik/dindar gibi ayırımların hat safhaya çıktığı bir dönemde Berat Hanım'ın örtülü bir kadın tarafından saçları açık olduğu için taciz edilmesi, sinirlerini alt üst eder ve Tümay, derhal anne ve babasına Bostancı'da denize nazır bir ev tutar ve oraya yerleşmelerini sağlar. Tam bunların üzerine Tülay'ın ailesini ziyarete gelip tesettüre girdiğini göstermesi, ailenin tepkisine yol açar ve durumdan hoşnut olmadıklarını net bir tavırla gösterirler. Bu durum, Tülay'ın hem anne ve babasıyla hem de erkek kardeşi Tümay ile arasını açar ve bir daha görüşmezler. Aradan geçen uzun zamandan sonra Tülay'ın oğlu Muharrem'in İstanbul'da bir yatılı okulda okurken okumak istemeyip dayısı Tümay'ın yanına kaçması, Tülay ile erkek kardeşinin tekrar görüşmesine vesile olur. Bu durum Hikmet'in hiç hoşuna gitmez, özellikle tasvip etmediği bir yaşam şekline sahip olan Tümay'ın yanında oğlunun kalması onu tedirgin eder. Fakat Tümay, yeğeni ile çok güzel ilgilenir. "Tülay Hanım Muharrem'in dayısının yanında kaldığı yirmi gün içinde birçok kez Tümay'ı aradı. Her arayışında abla-kardeş arasında bir an bir sevgi kıvılcımı parlıyor, ama ikisinden biri duygularına dair bir şeyler söyleyemediği için sönüp gidiyor, seslerine fazladan bir sertlik, bir soğukluk geliyordu. Her defasında ikisi de sevecenlikle konuşmak istedikleri halde sanki kardeş değillermiş gibi gayet mesafeli konuştular." (s.159). Muharrem dayısının yanında kalmaya devam eder ve aileyle konuşmak istemez. Tümay, bu durumun ablası ile arasının fazla açılmasına neden olacağını düşünür ve yeğenini bu konuda ikna eder. Hikmet ve Tülay, İstanbul'a gelir oğlunu almak için ama Tülay'ın telefonda iken burnunun direğini sızlatan kardeş özlemi yan yana geldiğinde aynı sıcaklıkla sonuçlanmaz. İki kardeş birbirine mesafeli yaklaşır. Gayet saygılı fakat sevgi barındırmayan bir muhabbetin içinde kendilerini bulan kardeşler aynı soğuklukla ayrılırlar. Tümay, ablasından önce ortamdaki ayrılır. O esnada Tülay kardeşine bakarken yine içi yanar. "Eli başörtüsüne gitti. Kardeşiyle aralarına giren,

sevgilerini birbirlerine söylemelerine engel olan şey bu mu? Diye sordu kendine. O kadar basit olmadığını bilecek kadar akıllı bir kadındı. Ama nasıl olmuştu da aynı ana babadan doğmuş, aynı evde, aynı şartlar altında büyümüş iki kardeş bu kadar ayrı yönlere savrulmuştu? Hadi savrulmuşlardı, böyle mi gidecekti kardeşlikleri? Birbirlerine duydukları sevgiyi söylemenin yolunu nasıl bulacaklardı?" (s.162). Kafasında tüm bu sorularla kardeşinden ayrılır Tülay ve kendi yaşadığı yere, kendi dünyasına döner ve hayatına kaldığı yerden aynı düzen içinde devam eder.

Dünya görüşlerinin farklı olmasının insanları ayrı noktalara sürüklediği hikâyede fikirlerin aradaki kan bağına bile ne derece etki ettiği, insanların çevrelerinin yaşam tarzına göre şekillendiği ve fikir ayrılıklarının kan bağını dahi arka planda bırakabilecek kadar güçlü bir kutuplaştırma yaratabildiği böylece görülmüş olur.

Suzan Defter[Tunç, A. (2011). Suzan Defter, İstanbul, Can Yayınları.]ilk olarak 2003 yılında başka öykülerle birlikte tek bir kitapta öykü formatında basılır. Daha sonra 2011 yılında tıpkı *Aziz Bey Hadisesi* kitabı gibi öykü formuna göre uzun olduğu düşünülüp bağımsız bir roman olarak tekrar basılır. *Suzan Defter*, Derya ve Ekmel adında iki başkahramanın günlüklerinden oluşur ve yalnızlığın, hiçliğin sınırlarında dolaşan bu iki kişinin hayatından kesitler sunar. Derya ve Ekmel, romanın başında birbirlerini tanımayan iki kişidir. Kitabın sağ tarafında Derya'nın günlüğü, sol tarafta ise Ekmel'in günlüğü bulunur. Her iki kişinin günlüğü de karşılıklı sayfalarda aynı gün başlar, aynı gün sona erer. 16 Kasım Cuma günü başlayan roman 10 Aralık Pazartesi günü sona erer. Romanın bir yerinde tanışan ve aralarında bir arkadaşlık ilişkisi başlayan bu kişiler, kendi günlüklerinde birbirlerinden bahsederken gerçekliği kendilerine göre kurgularlar. Dolayısıyla okuyucu, günlükleri kendi kahramanlarının ağzından okurken hangisinin hakikati tam olarak aktardığını bilemez.

Derya, romanda ağabeyine karşı saplantılı bir sevgi besler. Bu saplantılı sevgi hali biraz da çocukluktan itibaren yalnız olmasından kaynaklanır. Derya altı yaşında iken anneleri ölür. Baba, evden uzakta illegal işlerle uğraşır ve çocuklarıyla sadece maddi bir ilişki kurar. Parasal anlamda beklentilerine cevap verirken kızını ve oğlunu sevgisinden mahrum eder. Onları babaannelerine teslim edip kendine yeni bir hayat kurar. Bu kurduğu yeni hayatta bir oğlu olur ve çocukları bunu, babaları öldüğünde öğrenir. Derya'nın çocukluğundan beri tek sığınağı ağabeyi olur, etrafındaki kişiler

varlıklarıyla somut olarak hayatında bir yer işgal etseler bile ağabeyiyle kurduğu duygusal bağı kimseyle kuramaz. Onu herkesten ve her şeyden üstün tutar. Bu sevgi yıllar içinde çok büyür ve öyle bir noktaya gelir ki ağabeyini herkesten kıskanır, kimseyle paylaşamaz. Ağabeyinin gençlik aşkı olan Suzan hayatlarına girer ve ilk kez Suzan'ı ağabeyinin hayatına kabul eder. Çünkü Suzan'ın ağabeyini çok sevdiğine ikna olur. "Abim bana kalmazdı biliyordum. Ama onu benim kadar sevemeyecek bir kadının olmasını da istemiyordum. Suzan onu benim kadar sevebiliyordu." (s.31). Derya, Suzan'ı kabul eder etmesine fakat ilişkileri üç kişilik yaşanır. Derya, bir gölge gibi devamlı bu ilişkinin içinde kendine yer arar. Her an yanlarında olur, üstelik Suzan da buna bir şey demez, kabullenir. Ağabeyi 12 Eylül olaylarından ötürü hapse girip çıkar ve bir müddet sonra yine kaçak bir hayat sürer. O sürede Derya hayatla bağlantısını koparır, dışarı çıkmaz. Suzan hep yanında olur. Bir gün gizlice ağabeyinin saklandığı yere götürür Suzan onu. Derya, Suzan'dan önce sarılır ağabeyine. Üstelik bir gözüyle de Suzan'a bakar, ne tepki veriyor diye. Suzan yine razı olur. "Hakkına hep razı olduğum için daha da gözüme girmişti. Abimi, Suzan'ın sevmesine bu nedenle izin vermiştim." (s.93). Derya, tüm gençliği boyunca ağabeyine tutkulu bir bağlılıkla yaşar. Onun karakteri, hayattaki duruşu Derya'nın ona karşı saygı duymasına ve ondan aynı zamanda çekinmesine neden olur. Babalarının illegal hayatı ve ağabeyinin olumsuz baba figürüne karşı dik duruşu Derya'yı çok etkiler. Üstelik ağabeyinin Suzan ile yaşadığı büyük aşk da gözleri önünde oluşur. Dolayısıyla kendisine örnek aldığı kişiler de bunlar olur. Hep ağabeyinin Suzan'ı sevdiği gibi biri tarafından sevmek ve böylesine büyük bir aşk yaşamak ister. Ağabeyi, bir ara Türkmenistan'a çalışmaya gider. O evrede hayatına Cihan girer, ağabeyi Cihan'ı onaylamaz fakat yine de Derya ağabeyinin mektuplarının ve ilgisinin eksildiği bir dönemde aniden Cihan ile evlenir. Soğuk bir mektupla da bunu ağabeyine bildirir. Evliliği boyunca eşini ağabeyiyle kıyaslar. Önceliği hep ağabeyi olur. Bu nedenle eşi tarafından sevilmesine rağmen gözü onu da görmez. Ayrılırlar. Aradan zaman geçince ağabeyine karşı gözündeki perde inmeye başladığında ne yaptığını daha iyi görür. "Ama şimdi aradan bunca zaman geçtikten sonra düşünüyorum da abim haksızdı. Cihan tam evlenilecek adamdı. Ama ben abimi haklı çıkarmak istedim: o da yıkılırsa kafamda, ben neye tutunacağım sonra?" (s.83). Ağabeyindeki değişim Türkmenistan'da para kazanmaya başlaması, Suzan'dan ayrılması ile başlar. Derya, o güne dek kafasında bir kahraman yaratır fakat ağabeyi, onun beklentisinin çok dışında hareket eder. Günlüğünde geri dönüp

hesaplaşır ağabeyiyle ve o zamanlar hissettiği duygularla. “Yıllar sana ne yaptı abicim? Maaşımı dolarla aldıkça evrim mi geçirdin?” (s.69). Ağabeyi gelip İstanbul’da şirket kurar, işlerini büyütür, para kazanır ve büyük aşkı Suzan’ı geride bırakıp evlenir. Çoluk çocuğa karışır, kendi hayatını kurar. Bu hayat içinde Derya, artık eskisi kadar kendine yer bulamaz. Yıllar geçtikçe daha da yalnızlaşır ve hayal kırıklıkları büyür. Yengesi Tülay’ın ağabeyi, Tuncay ile yakınlaşmasını isterler. Özellikle ağabeyinin bu çabası onu içten içe çok öfkelenendirir. “Tülay nedense beni abisine yamamaya çalışıyor. Abimin anlamamazlıktan gelmesi içime dokunuyor. Beni bu salağa mı layık buluyorsun abicim? Vaktiyle yere göğe koyamazdın. Cihan’la evleneceğim dediğimde burnumdan getirmiştin, bu herif sana layık değil diye. Ne oldu?” (s.43). Ağabeyinin zaman içindeki değişimi onu sarsar, uzun süre bu durumu kabullenemez. Onun Suzan’ı unuttuğuna, yeni hayatının içinde kendisine eskisi kadar yer vermediğine baktıkça içten içe hüzünlenir. Bir de üzerine ağabeyinin devamlı surette kayınbiraderi Tuncay ile onu yakınlaştırma çabası içine girmesi onu depresyona sokar. “Abimi sayfalarca yazabilirim. Büyük aşkı. Hayatıma giren tek erkek... Ruhuma en çok sokulan erkek... Hayallerimi yıkan kahraman... Birbirimizi tümüyle terk etmiş olduğumuzu kabullenmemek için çoktandır rol yaptığım, giderek daha az tahammül edebildiğim, yaşlanan, değişen, bana her gün biraz daha yabancılaşan adam. Ama şu kahrolası dünya üzerinde benim kimim var? Diye kendime sorduğumda aklıma gelen tek isim abim.” (s.15). Ağabeyini çok sevse de onlardan bir müddet ayrı durmaya karar verir Derya. Onlardan uzaklaşmak ve görüşmemek için bir meşgale arar kendine. Satılık ev ilanlarına bakar. Bir bahaneyle Ekmel Bey’in satılığa çıkardığı eve bakmaya gider ve orada Ekmel Bey kendisine para karşılığında bir arkadaşlık teklif eder. Çünkü kendisi de Derya kadar yalnızdır. Derya, geçmişten, ağabeyinin Suzan ile yaşadığı aşktan, Suzan’ın uzun yıllar ağabeyine duyduğu büyük aşktan öylesine etkilenmiştir ki Suzan’dan sonra tanıştığı herkes ve yaşadığı her şey ona sığ gelir. Ekmel Bey’e kendisini Suzan olarak tanıtır ve adamla arkadaşlık etmeye başladıklarında kendisini Suzan’ın yerine koyar ve kendisi Suzan’mış da o ilişkiyi kendi yaşamış gibi anlatır. Anlattıkça rahatladığını, içinin bir nebze soğuduğunu hisseder. O günlerde ağabeyine çok kızdığı bir gün tüm aile yemek yerlerken Derya, Suzan’dan konuyu açıp geçmişten bahseder ve yengesi çok bozulur. Ağabeyinin muhakkak kendisine çok kızacağını, böylelikle onunla hesaplaşacağını düşünür. Nitekim öyle de olur. Ağabeyi bir gün kahvaltıya, kız kardeşinin evine gelir ve bu meseleden bahseder. “Benim suçum yok Derya, dedi.

Varsa da bağıyla artık. Suzan beni kaldırılabileceğimden çok daha fazla sevdi. Ezildim.” (s.109). Sonra başka bir gün ağabeyi yine gelir, Suzan konusu o gün açıldığı için mutsuzdur ve bunu kardeşiyle paylaşır. Geçmişin hesabını döker ortaya. Suzan’ı unutmak için çok mücadele ettiğini, Suzan’ın aşkının büyüklüğü altında ezildiğini ve ileriye dönük bir inancının da olmadığını anlatır. Derya ise ağabeyine boş gözlerle bakar. Onu, büyük aşktan korkan küçük bir adam olarak görür. Ağabeyinin verdiği cevap Derya’nın da meseleyi kapatmasına neden olur. “Anlamıyor musun Derya? Suzan bizi ezdi, kaldıramadık... ‘Doğru söylüyorsun abi, kaldıramadık, ezildik. Ama neden bu kadar geç anladık bunu? Sudan çıkmıştık, balık gibiydik, yeni bir hayata yürüyorduk. Sakin, güvenli, sığ sulara.” (s.117). Derya, artık ağabeyini yargılamayı bırakır. Onu çok sevdiğini, her şeye rağmen ona sahip olduğunu düşünüp kendini şanslı hisseder. Özellikle bu hikâyede Suzan’ın hikâyesinin mutsuz sonla bitmesi fakat kendisinin her şeye rağmen ağabeyinin yanında olması onu teselli eder. Geçmişle hesabını kapatır.

Aile içi ilişkilerin kökten problemlili olması, diğer ilişkilere de sirayet eder. Yazarın hemen her romanında problemin temeli olarak aile görülebilir. Küçük yaşta annesini kaybeden, babasından da istediği ilgi görmeyen bir kadının tek dayanak olarak gördüğü ağabeyine bağlı olması, kimseyle paylaşamaması gibi durumlar, olası ruhsal tepkiler olarak görülebilir. Fakat aşırıya kaçan sahiplenme güdüsü ile ağabeyinin yalnızca kendisine ait olduğunu düşünen kahramanın kendi ait bir hayat kuramaması, hayatın ilerleyen zamanlarında ağır bir çöküş yaşaması da kaçınılmaz son olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dünya Ağrısı[Tunç, A. (2014). Dünya Ağrısı, İstanbul, Can Yayınları.] romanında başkahraman Mürşit, çocukluğundan beri içinde bulunduğu küçük taşra kentinden uzaklaşmak, yeni bir hayat kurmak için üniversiteyi İstanbul’da okumak ister. Bu durum geleneksel zihniyetle yaşayan aile içinde olumsuz bir yankı uyandırır. Babası, aile otelinde Mürşit’in çalışmasını beklerken Mürşit’in gitme kararına hoş bakmaz. Annesi ise oğlunun durumunun farkındadır fakat eşine karşı gelmek istemez. Mürşit, uzun inatlar sonucu gitme fikrini ailesine kabul ettirir ve İstanbul’da Felsefe okumak üzere ayrılır şehirden. Aradan geçen zaman içinde babası felç geçirir, annesi iki kızıyla yükü yalnız sırtlanmak istemez ve Mürşit’in dönüp ailenin başında olmasını, sorumluluğu almasını ister. Bu karar, Mürşit için çok zor olur. Bir tarafta yaşamak istediği hayat varken diğer tarafta kız kardeşleri ve annesine

karşı da vicdanen sorumlu hisseder kendini. Vicdanı ağır basar ve İstanbul'a geri dönmez. Babasının işini devam ettirip ailesine destek olur. Fakat kız kardeşleri zaman içinde onu hayal kırıklığına uğratar. "Hasret'le Gurbet onun en büyük hayal kırıklığıydı çünkü gittiği yerden onlar için geri dönmüştü, başlarında erkek lazım olduğu için. Babasının yerine geçmişti, ikisini de okutmak için didiniyordu. Ama Hasret ve Gurbet evlenerek evden kaçtılar, evin acı tortusunu ona bıraktılar." (s.19). Evin sorumluluğunu tek başına üstlenen Mürşit, bu durumdan dolayı, onu bu mücadelede yalnız bıraktıkları için kardeşlerine kırılır. Geçmişte babasıyla bir konuşması sırasında kız kardeşlerinin adlarını neden böyle koyduğunu sorduğu gelir aklına. Babasının o zamanlar verdiği cevap, toplumun kadına ve erkeğe bakışını gözler önüne serer. "Kız kardeşlerinin adları oldum olası çok saçma geliyor ona. İnsan kızlarına neden böyle acı duygular uyandıran adlar koyar ki? Babasına niye bu adları koyduğunu sordu bir gün. 'Çünkü evlenip gidecekler,' dedi babası. 'Bugün varlar, yarın yoklukları kalacak evde.' Gidecekler. Kız evlatlar gider, özgür değildirler, asla olmazlar ama yine de giderler, bir kafesten başka bir kafese. Erkek evlatlar kalır, evlerin özgür demirbaşlarıdır onlar." (s.19). Mürşit, kendi hayatını kurmak isterken kardeşlerinin sorumluluğunu alır ve kardeşleri evden kaçarak onu yüz üstü bırakır. Babasının tek beklentisi erkek evlattan olduğu için Mürşit dışında herkes durumu kabullenir. Mürşit ise kız kardeşlerini affetmez.

Romanın diğer bir önemli karakteri Madenci'dir. Madenci de çocuk yaşta annesini kaybedince psikolojik olarak toparlanamaz ve hayat boyu tıpkı Mürşit gibi kederli bir ruh halinde yaşar. İkisini ortak bir noktada buluşturan ve arkadaş olmalarını sağlayan da budur, ait olamama ve boş vermişlik duygusudur. Mürşit'in kız kardeşleriyle kopuk ilişkisinin aksine Madenci ablasıyla daha yakındır. Özellikle annesini kaybettikten sonra babasının ruh sağlığının da bozulmasıyla aileyi toparlayan kişi ablası olur fakat Madenci kederli ruh hali, hiçbir zaman ablasıyla çok yakın olmasına olanak sağlamaz.

Romandaki iki başkahramanın aile ilişkileri, kendi ruh halleri sebebiyle birtakım kopukluklara sahne olur. Her ikisi de hiçbir şeye tam manasıyla inanmaz ve bağlanmaz. Hayattan beklediğini bulamayan Madenci ve Mürşit, bu dünyayı yaşanacak bir yer olarak görmez ve kederli halleriyle hayata boş vermeyi seçerler. Bu durum aile bağlarının kopuk olmasına neden olur. Bu iki kahramanın kız kardeş-erkek kardeş ilişkisi de bu sebepten ötürü çok sağlıklı ilerlemez. Kimi zaman

kırgınlık bu ilişkiye hâkim olurken kimi zaman ruh hallerindeki sürekli değişim uzaklığa yol açar.

Âşıklar Delidir ya da Yazı Tura[Tunç, A. (2018). *Âşıklar Delidir ya da Yazı Tura*, İstanbul, Can Yayınları.] romanında erkek kardeş- kız kardeş ilişkileri, diğer hemen tüm ilişkiler gibi problemlili ve kopuk ilerler. Özellikle Sanem'in ağabeyi ile ilişkisi, aile hayatını ve ailesinin onun hayatı üzerindeki tesirini anlamak adına önem teşkil eder. Sanem, annesi hamile kaldığında aile tarafından büyük tepkiyle karşılanan ve istenmeyen bir çocuk olarak dünyaya gelir. Özellikle ağabeyi, Sanem'i görmemek ve olanlara şahit olmamak için askere gider. Burada annesinin uzun yıllardan sonra hamile kalması, aile için bir utanç olarak görülür. "Annemin bana hamile kaldığı anlaşılınca abimin utancından apar topar askere gittiğini, on beş yaşındaki ablamın kıyameti koparttığını, annemin beni doğurmayı hiç istemediğini (...) anlatan anneannemdi." (s.333). Sanem, büyürken ailesi tarafından istenmeden dünyaya geldiğini oldukça fazla hisseder. Sevilmez, kendisine yeterince değer verilmez, el üstünde tutulmaz. Babanın hasta olmasının eve kattığı kasvet hali, ekonomik sıkıntılarla birleşince aile zorlukla bir arada yaşayan insanlar halini alır. Ailenin diğer fertlerine göre daha hassas olan Sanem ise hiçbir dönem aileden beklediğini alamaz. Özellikle ağabeyinin kendisine karşı tavrı onu üzer. Bununla ilgili bir anısını anlatırken ağabeyinin onu nasıl üzdüğünü anımsar. Okulda mezuniyet sırasında okul birincisi seçildiği bir anını hatırlar. Ağabeyinin o sırada okulun önünden geçtiğini, durup töreni izlediğini görür. Fakat sonrasında aile tarafından tebrik edilmemek, bu konunun konuşulmaması Sanem'i çok üzer. Annesi ile bir konuşmasında kendisini neden tebrik etmediklerini sorduğunda annesinin durumdan haberi olmadığını anlar. Ağabeyi, ev halkına durumdan bahsetmez. O da umursanmadığını düşünür. İlk gençlik yılları, ailesi ile kopuk bir ilişkide fakat aynı evde geçer. Lise çağında iken Sanem, sevdiği gençten hamile kalır ve bu durum aile içinde büyük bir kaosa yol açar. "Deniz'le hikâyem bittiğinde eve gelip beni döven abimdi, hastanelik edinceye kadar." (s.348). Ağabeyinin de içinde bulunduğu toplumsal yapı, bu durumu hoş karşılamaz. Evlerini taşımaları ve kimsenin kendilerini tanımadıkları bir mahalleye gitmeleri, onlar için bir çözüm yolu olur. Sanem, doğum yaptığında da ağabeyinin tepkisi, kız kardeşine karşı oldukça serttir. "O kadar dövdüm gebermedi mi piçin?" (s.415). Sahiplenmek yerine, kız kardeşine düşmanca yaklaşır. Büyüdükçe ailenin Sanem'e karşı beklentileri artar. Özellikle ağabeyi, kendisine karşı hiçbir zaman

dürüst yaklaşmaz ve kardeşini maddi olarak kullanır. Uzun yıllar bu sömürme hali devam eder. “Utanma diyince aklıma abim geldi, hep o gelir... Bazen hiçbir şey yapmayıp evde otursaydı bana daha mı az zarar verirdi acaba diye düşünüyorum.” (s.285). Sanem’in ailesi ile bağları zayıftır fakat ağabeyine karşı içinde bastıramadığı bir öfke vardır. Her şeye rağmen ailesine geçmişte yaşattığı durumdan ötürü onları sırtında taşımayı borç bilir. Ağabeyinin “ikiyüzlü” yaklaşımlarına ses çıkarmamasının ve çekmeye devam etmesinin sebebi, hissettiği o yüküdür.

Romanda Sanem’in geçmişi, ailesi ve ailesinin üstünde bıraktığı kederli hal romanın sonuna dek devam eder. Kardeşlik bağlarının zayıf olduğu görülür. Eserlerinin birçoğunda görülen aile içi zayıflayan bağlar bu romanda da başkarakter üzerinde etkisini sürdürür. Bu kopukluğa sebebiyet veren bazen anne veya baba olurken bazen de erkek kardeş olabilmektedir.

C. Akraba/Hısım İçi Kadın – Erkek İlişkileri

Türk toplumunda akraba ve hısım ilişkileri kendi içinde her daim bir çekişmeye sahne olmaktadır. Zorunluluğun getirdiği bağ, kişiler veya aileler arasında sorunlara, çıkar çatışmalarına yol açabilirken birçok durumda da birlikte hareket etmeyi zorunlu kılmaktadır. Akraba-hısım ilişkileri içinde yaşanan en büyük çekişmelerden biri ekonomik statü farklılığının getirdiği sonuçlardır. Ailelerden birinin diğerinden daha zengin olması ve bunu bir üstünlük göstergesi olarak sunması ilişkilerde sorunlara yol açabilmektedir. Gelenek ve göreneklerin kadın ve erkeği yoğurma durumu, bu çevre içindeki ilişkiler üzerindeki etkileri bakımından da yadsınamaz bir gerçekliktir. Akraba ilişkileri, toplumun genel sosyal yapısını en rahat görebileceğimiz yapıdır. Toplumun küçük bir kısmı gibi düşülen bu topluluk, zihniyeti yansıtan yapı olarak da dikkat çeker. Toplumsal cinsiyet rollerinin en net görüldüğü yer olarak çalışmamızda önem teşkil eden bu bölümde yazarın toplumsal cinsiyet, kadınlık ve erkeklik rolleri üzerine okuyucuya vermek istediği mesajlar vardır.

Kapak kızı[Tunç, A. (2005). *Kapak Kızı*, İstanbul, Can Yayınları]romanında Selda’nın ailesinin akraba-hısım ilişkileri, birtakım çekişmelere sahne olmaktadır. Selda’nın annesi ve babası ile dayısı Muzaffer ve yengesi Nigar arasında ekonomik bir sebepten ötürü problem yaşanır. Muzaffer Bey’in ekonomik durumunun çok iyi olması ve bunu bir üstünlük göstergesi olarak görüp Selda’nın babası Doğan Bey’i

küçük görmesi aradaki iplerin gerilmesine yol açar ve bu durum Mükerrerem Hanım ile kardeşi Muzaffer'in arasını açar. "Doğan Bey kayınbiraderinin şerefli mesleğini değilse bile, bu mesleğin emekliliğini aşağılayan imalarından, açgözlülüğünden, zenginliğini rahatsız edici biçimde göstermesinden tiksiniyordu. Muzaffer sözde iyilik yapmak, yardımcı olmak istemiş, eski bir apartmanda bulunan mütevazı dairelerini yenilemek isteyen ablasına, eniştesine gizlemeye çalışmadığı bir küçümseme ile ucuz yollu malzemeyi bizzat satmayı teklif edince kıyamet kopmuştu. Ticaret denen şeyden zerrece hazzetmeyen ve gözü doymaz kayınbiraderinden ticaretten başka bir laf duymayan Doğan Bey, dudakları titreye titreye, kimsenin sadakasına muhtaç olmadıklarını söylemiş, Mükerrerem Hanım da kardeşi kendilerine ucuz, kalitesiz malzemeyi layık gördüğü için çok kırılmıştı. Birbirlerine küsmüşlerdi." (s.45). Mükerrerem Hanım, kardeşine küsse bile onu koruyup tüm suçu yengesine atar ve Muzaffer'in ahlakını Nigar'ın bozduğunu düşünür. Aile içinde kişiler, kan bağıyla bağlı olduklarına daha korumacı yaklaşır aileye evlilik yoluyla katılan ve kan bağıyla bağlı olunmayan aile üyesine daha suçlayıcı yaklaşırlar. Mükerrerem Hanım da kardeşini koruyup yengesini suçlayarak bunu desteklemektedir. Selda ise dayısından ve onun eşinden pek haz etmez. Tüm bunların yanında akrabalık ilişkileri zorunlu bir bağla birlik olmayı de gerekli kıldığından küslükler kısa sürer ve hiçbir şey olmamış gibi hayatlarına ve ilişkilerine devam ederler. Romanda Selda'nın ailesi ve akrabalık ilişkileri, gerçek hayatın bir yansımasıdır adeta. Selda'nın bilinçaltında küçük yaşlardan itibaren büyük tesiri olan Şebnem de onun baba tarafından akrabasıdır. Şebnem'in annesi Hülya, Selda'nın babasının teyzekızıdır. Hülya'nın güzelliği ve rahat tavırları bu akrabalık ilişkileri içinde her daim problem oluşturmuştur. Hülya, kendi akrabaları ve hısımları içinde her daim kıskanılmış, farklı gözlerle kendisine bakılmış ve içinde bulunduğu yakın çevresinden dışlanmış, kendi kaderine terk edilmiş bir kadındır. Akrabaları içerisinde kadınların yaklaşımları, o dikkat çekici güzelliği kıskanan bir bilinçaltıyla her daim Hülya'ya karşı dışlayıcı bir tavır olarak yansırken erkeklerin tavrı ise gizli bir hayranlıkla birlikte daha ılımlı kalmıştır. Hülya, küçük yaşta anne ve babasını kaybeder ve babaannesi tarafından büyütülür. Fakat bu yakın akraba içinde güzel ve rahat tavırlı olmasının sıkıntısını taşır ve bir türlü kabul görmez. "Hülya hala ilkokul çağına kadar babaannesinin sevgisi kıt, disiplinli düzeni içinde yaşamış, sonraki yılları sık sık öbür teyzesinin ya da Erzincan'da oturan amcasının yanında geçirmiş, yaşı tutar tutmaz hemşirelik okuluna yatılı verilerek baştan savılmıştı. Bir felakete hayatı altüst olmuştu kadının

sonunda. Aile, güzelliğiyle herkesi tedirgin eden bu teyzekızından uzaklaşmış, onu kendi kaderine terk etmişti.”(s.54). *Kapak Kızı* romanında, dışarıdan normal gibi görünen akrabalık ilişkilerinin kadın-erkek odaklı “kirli” iç yüzü bilhassa Hülya karakteri çevresinde okuyucuya sunulur. Aile içinde hareketleri tasvip edilmeyen ve kıskanılan bir kadına yine aynı yakın akraba çevresi içerisinde herhangi bir erkeğin ilgisi hoş görülmez ve bu bağlamda kadın ve erkek arasında oluşabilecek bir yakınlaşma engellenmek istenir. Romanda Selda’nın amcası Lami, ailenin kadın üyelerinin aksine her daim Hülya’ya hak verir ve her durumda onun tarafını tutar. Bunda Lami’nin Hülya’ya olan bitmeyen duygularının da etkisi vardır. Hiçbir zaman itiraf edilmemiş olsa da bu gizli aşk, tüm aile tarafından bilinen fakat üstü örtülen gizli bir gerçeklik olarak kalır. “Selda, ince ruhlu suskun amcasının Hülya Hala’ya hâlâ âşık olduğundan emindi. Ne zaman Hülya Hala’dan söz açılrsa, mermer beyazlığındaki yüzde hüznü bir değişme olurdu. Selda böyle zamanlarda Lami Amcasının kimsenin yüzüne doğrudan bakmadığını, sanki benliğinin odadan çıkıp gittiğini, titreyen parmaklarının dudaklarına, burnunun ucuna dokunduğunu fark eder, bütün bu tedirgin hareketlerin hâlâ yanan bir ateşi ele verdiğini aklından geçirirdi.”(s.55). Lami’nin Hülya’ya gençlikte başlayan aşkı, o dönem ailenin kadın üyeleri tarafından yok sayılır ve gerçekliği reddedilir. “Bu muhtemel aşk aile içinde hiç sözü edilmeyen; utanç, günah, vicdan azabı gibi saklanan bir şüphe; dolaşık konuşmaların ana temasıydı. Aile üyeleri kafalarından geçen bu düşünceyi hiçbir zaman açıkça konuşmamışlar, böyle bir ihtimal yokmuş gibi davranmışlardı. Bir keresinde Selda’nın saflığı tutmuş, ailenin en çok konuşan üyesi olan Lamia halasına bundan bahsetmişti. Şiddetli bir tepki göstermişti halası. Kardeşinin Hülya’ya belki gençliğinde, gelgeç bir ilgi duymuş olabileceğini, ama ortada aşk maşk olmadığını, birlikte büyüdüklerini, Lami’nin bugüne kadar evlenmemesinin sebebinin Hülya değil, gönlüne göre birine rastlamaması olduğunu giderek sertleşen bir üslupla söylemiş, böyle şeyleri sormaya cüret ettiği için Selda’yı azarlamıştı. Selda Kartal’da, denize nazır, kutu gibi bir evde, odadan odaya dolaşarak yaşayan ve en büyük özelliği kendini hatırlatmak için sık sık yalan söylemek olan Lamia Halasının, kendinden iki yaş küçük ve kendinden çok daha güzel olan Hülya Hala’yı hiç sevmediğini, onu yıllarca kıskanmış olduğunu böylece anlamıştı.”(s.55). Kadının güzelliği ve alımlı oluşu akrabası içinde büyük sorun teşkil eder, hemcinsleri tarafından kıskanılır, hakkında türlü iftiralar ortaya atılır ve bu da aile büyükleri tarafından utanç verici bir durum yaşanma korkusuna yol açar. Özellikle Selda’nın

dedesi İsmail Bey, aydın fikirli biri olmasına rağmen duyduğu dedikodulara inanıp Hülya'nın varlığından bir süre sonra rahatsız olur ve onu evlerinde istememe noktasına gelir. "Şu tatil bitse de Hülya hayırlısıyla okula dönse," demişti başında büyük bir dert varmış gibi. "Anneniz diken üstünde. Kızın Lami'de gözü var, bir gece oğlanın odasına girecek diye ödümüz kopuyor."(s. 56). Bir kadının güzelliği tüm ailede gerek kadınlar gerek erkekler için korkutucu bir hal alır. Kendi ahlaki yapılarına aykırı buldukları Hülya'yı kaldıramayıp onu dışlarlar.

Kapak Kızı romanında Hülya, kendi aile ve akrabalık ilişkileri içinde problemlili kişi gibi görülürken benzer durumları hısımları arasında da yaşar. Hülya, Ersin'in amcasının eşidir. Aile, Sinop'ta ticaretle uğraşırken dedesinin ölümü üzerine babaannesinin küçük yaşta ki üç çocuğunu alarak İstanbul'a yerleşmesi ile büyük şehirde bir hayat kurmaya başlarlar. Babaanne Fikriye Hanım, büyük oğlu Süleyman'ı iş güç sahibi yapıp çalışma hayatına atarken küçük oğlu Cavit'i -Şebnem'in babası- okutur. Ersin'in hatıralarında babaannesine ve aralarındaki babaanne torun ilişkisine dair anımsadığı şey, babaannesinin soğuk, kibirli, kolay kolay evet demeyen ve hükmetmeyi seven bir kadın olduğudur. Çocuklarının hayatına çokça karışan Fikriye Hanım, tüm ipleri elinde tutmak ve her şeyi belirleyen kişi olmak ister fakat çocukları, onun onaylamayacağı ilişkileri tercih ederler. Hem Oğlu Cavit'in hem de kızı Cavidan'ın yaşadıkları onda derin bir tesir bırakır. Oğlu Cavit, kendi rızasını almadan sevdiği kadınla evlenir ve sonrasında başına gelen kaza ile hayatı mahvolur. Bu da Fikriye Hanım'da derin bir üzüntü yaratır. Cavit'in evlilik kararını onaylamayan annesi, oğlunu suçlamak yerine her daim gelini Hülya'yı suçlar ve onu asla gelini olarak kabul etmez. Oğlunun bir kazada kolunun kopması ve sonrasında girdiği psikolojik bunalım ile kendini alkole vermesi, evliliğini kendi eliyle bitirmesi, yine de Fikriye Hanım'ın Hülya'ya olan düşmanlığını azaltmaz ve bu evliliğin bitmesinden gelinini sorumlu tutar. Hülya'nın hem kendi akrabaları arasında hem de hısımları arasında rahat tavırlı ve dikkat çekici olması, ailelerin ahlaki yapılarına uymaz ve Hülya, bir türlü kabul görmez. Hülya'nın hısımları içinde kabul görmemesi ve kocası ile ayrılık yaşaması en çok da kızı Şebnem'i mağdur eder. Şebnem, yatılı okullarda okur, en yakınları tarafından dışlanır. Aile içinde Şebnem'i çok seven amcası bile zamanla hassasiyetinin yitirir ve duruma kayıtsız kalır. "Kendi çocuklarına bile sevgisini zor gösterebilen babası, Şebnem'e büyük sevgi duysa da, kendi yarattığı mesafeli çemberin aşılmasını sağlayamamış, aileyi bir arada tutmaktan sorumlu

olduğunu ona daima hissettiren o büyük varlık, o egemen anne ölünce, hem kardeşini hem yeğenini kendi hallerine bırakmıştı. Böyle olmasını istemezdi ama hayatı tümüyle kontrol etmek mümkün olmuyordu, istemese de bir şeyler dağılıyor, çözülüyor hatta çürüyordu.”(s.128).

Geniş ailenin kendi içinde yaşadığı diğer yıkım ise, Ersin’in halası Cavidan’ın okul yıllarında bir kahveci çırağına âşık olması ve ailenin durumu hiçbir şekilde kabul etmemesidir. Çünkü çocuğun eğitimi, işi ve ekonomik durumu ailenin kabul edebileceği düzeyde değildir dolayısıyla bu aşk aile tarafından onaylanmaz. Bir süre sonra genç, bıçaklı bir saldırıda hayatını kaybeder. Tüm bu yaşananların üzerine Cavidan’ın ruh hali bozulur, hastalanır. Yakın çevrenin, akrabaların da durumu dillendirmesi üzerine aile, çözümü Cavidan’ı kendilerine uygun buldukları bir ailenin oğluyla evlendirmekte bulur. Burada kadın erkek arasında yaşanacak bir sevgiden ziyade ailenin aradığı, kendilerine statüsel anlamda denk bir akraba, hısımlar edinmek ve çevrede konuşulan tüm ağızları kapatmaktır. Cavidan yaşadığı ağır psikolojik çöküşten sonra evlenmeyi kabul eder fakat evleneceği adam kıt akıllıdır. Cavidan da ruh sağlığı olarak iyi bir durumda değildir. Bu durum görmezden gelinir ve evlenirler. Üstelik bu evlilikten bir çocuk dünyaya gelir fakat anne ve babanın ihmalkârlığından dolayı bebek ölür. Tüm yaşananlardan sonra Cavidan’ın eşinin ailesi de Cavidan’ı istemez ve boşanma gerçekleşir. Toplum içindeki itibar meselesi sevginin, aşkın önüne geçer; aile kendi çıkarlarına uygun hareket eder ve sonuç hem kadın için hem erkek için hüsrana olur.

Toplum içinde akraba ve hısımların en çok karıştığı durumlardan biri de yakınlarının evliliklerinde söz hakkı sahibi olabilmeleri ve olumlu veya olumsuz bu evlilikler üzerinde tesir gücüne sahip olmalarıdır. Özellikle erkeğin sözünün geçtiği, kadının daha ikinci planda kaldığı toplumlarda kadın ve erkeğe toplum tarafından verilen görevler vardır. En önemli görevi ise erkeğin kendi soyunun devamını getirebilmesi, nesillerin devamını sağlamasıdır. Köklerine ve geçmişine bağlı bu aile yapılarında evlenen çiftler üzerinde kurulan ilk baskı çocuk baskısıdır. Evlilik gerçekleştikten belli bir süre sonra hamilelik soruları ile beklentiler hissettirilmeye başlanır. *Kapak Kızı* romanında Bünyamin ve Cennet de evlendikten bir süre sonra bu baskıları hissetmeye başlarlar. Özellikle Bünyamin, çocuk sahibi olmayı çok istediğinden bu durumdan çok fazla etkilenir ve eksiklik psikolojisine bürünür. “Hayatını yaşamak bahanesi zamanaşımına uğrayınca amcalardan, baldızlara,

kayınbiraderlerden amcaoğullarına kadar ailedeki herkes bir kusuru su yüzüne çıkartmak derdine düştü. Kimdeyse o kusur meydana çıkmalıydı artık.”(s. 143). Bünyamin, tüm bu baskıların sonucunda doktora gidip kusurun kendinde olduğunu öğrenince dünyası başına yıkılır. Bununla yaşamaya çalışırken bir de üstüne Cennet’in hamile kalmasıyla darmadağın olur. Çünkü Cennet’in kendisini aldattığından şüphelenir. İçinde bulunduğu toplumda çocuk sahibi olamamak, kendi deyimiyle kusurlu olmak ne kadar büyük bir eziklikse aldatılmak da erkeklik onurunu yerle bir eden bir durumdur. Ailesi ve akrabaları tarafından kabul görmeyeceğini, dışlanacağını düşünür. “Karısının boynuzladığı, çocuğu olmayan bir erkek, neresi erkek?”(s. 150). Bu baskın psikoloji onu, zihninde çeşitli delilik hallerine götürür. Karısını öldürmek, namusunu temizlemek ister fakat beceremeyeceğini düşünür. Bulduğu başka bir yol da karısını dövüp boşayıp sokağa atmaktır. Bunu da yapamaz çünkü her iki durumda da toplum içinde alay konusu olacağını düşünür ve rezil olmaktansa durumu kendi içinde kabullenir. *Kapak Kızı* romanında gerek kadın gerekse erkek kahramanlar, karşılaştıkları durumlar karşısında çoklukla olumsuz bir durum olmamış gibi, ortada bir mesele yokmuş gibi davranmayı seçerler. Selda’nın aile ve akrabalarının Lami’nin Hülya’ya aşkını görmezden gelip yok sayması, Ersin’in akrabalarının halası Cavidan’ın kahveciye aşkını görmezden gelip başka çareler aramaları ve son olarak Bünyamin’in akrabalarından çekinip karısının aldatma ihtimalini yok sayması bu duruma kanıt niteliğindedir. Akriba ve hısım içinde kadın erkek ilişkilerinin ve bu ilişkiye bakışın temelini toplum içindeki etki oluşturur. Dışarıdan bakıldığında sorunsuz görünen bu büyük aile yapıları, içeride her türlü ahlaki çürümeyi barındırabilir.

Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi[Tunç, A. (2009). Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi, İstanbul, Can Yayınları.]romanında Türkiye’nin doğusundan batısına hemen her çeşit aile yapısının anlatıldığı küçük ve bağımsız hikâyeler, akriba/hısım ilişkileri hakkında bize birtakım bilgiler verir. Romanda kadın ve erkek arasındaki ilişkilerin aksak yönlerinin aktarıldığı hikâyelerin ağırlıklı olması dolayısıyla, arka planda akrabalık ilişkilerine de bu bozuklukların yansımış olduğu gözlemlenir. Akriba/hısım ilişkileri içindeki kadın-erkek sorunlarını oluşturan temel kaynaklar, romanın geneline de hâkim olan ortak sorunlar olarak gözlemlenir. Bunlar; para kaynaklı meseleler, yasak aşkların yol açtığı trajik durumlar, kültürel farklılıklar, psikolojik rahatsızlıklar, namus

kavramı ve cinsellik gibi temel problemler olarak yorumlanabilir.

Akraba/hısım ilişkileri kapsamında ele alacağımız ilk hikâye, Aydanur Hanım ve Tarık Bey'in ilişkileri olur. Tarık ve Aydanur evlidir ve bu evlilikten Erdem adında bir çocukları olur. Oldukça varlıklı olan bu aile içinde ilişkiler normal seyrinde ilerlerken Aydanur'un kız kardeşi Yurdanur, evlenince ablasına ve yeğenine yakın olmak için karşı dairelerine taşınır. Haftada birkaç gün oğlu Erdem'i bakıcıya emanet eden Aydanur kulüpte oyun oynamaya gider. Yine oyun oynamaya gittiği bir gün hayatını alt üst eden bir şey yaşar. "Ablasına ve yeğeni Erdem'e yakın olma istediği için karşılarındaki daireyi tutan bir aylık evli Yurdanur kocasını iş seyahatine göndermiş; karısını Atlıspor Kulübü'nün lokalinde oyun oynuyor zanneden Tarık Bey, iş yemeğinde olacağını söyleyerek soluğu baldızının yatak odasında almıştı." (s.77).Aydanur, kulüpte oyun oynarken masadaki arkadaşlarından birinin babasının rahatsızlanması sebebiyle oyunu yarım bırakır, eve döner. Kız kardeşine sürpriz yapıp biraz sohbet etmek için Yurdanur'un daha önce verdiği anahtarla kapıyı açar. İçeri girdiğinde kocası ve kız kardeşini aynı yatakta görür. İhanete uğrayan kadın, kocasını terk eder ve oğlunu bir daha göstermez ona. Ayrılımlarının gerçek nedenini utanç duyduğu için kimseye söyleyemez ve ayrılığın anlaşamama bahanesi uydurur. "Olay zavallı kadına öyle utanç verici gelmişti ki yaşadığı skandalın öznesi olduğu anlaşılmasın diye Yurdanur'la görüşmeyi sürdürüyor, ama ne zaman baş başa kalsalar, ciğerinden koştukça yüreğini ferahlatan beddualarla kız kardeşinin hayatını zehirliyordu." (s.78). Eniştesi ile yasak bir ilişki yaşayan Yurdanur, kocasıyla anlaşamaz, eniştesi Tarık'tan umduğu desteği göremez ve ruh sağlığını hızlı bir şekilde kaybeder. Ablasının psikolojik şiddeti de kadını günden güne tüketir ve bir gün kendini pencereden atarak intihar eder. Aydanur ise gözü önünde kız kardeşinin kendisini öldürmesinin vicdani ağırlığını kaldıramaz ve günden güne psikolojik olarak çöker. Oğlu Erdem'i kocasına karşı zehirleyen kadın, hayat boyu yaşadığı ihanetin acısını çeker. Hısımları ile tüm bağlantısını koparan Tarık Bey ise kendine yeni bir hayat kurar, Bedia adında kendinden yaşça küçük bir genç kadınla evlenir. Çok mutlu bir hayat geçirir ikinci eşiyile. Fakat oğlu Erdem, üniversiteden mezun olup iş hayatına başlayınca bir gün babasının evine gelir. Orada üvey annesiyle ilk karşılaşmasında Bedia'ya âşık olur. Bedia da Erdem'e aynı hisleri duyar. Üvey annesi ile gizli bir aşk yaşayan Erdem bir süre sonra durumu babasına itiraf etmek ister. Tarık Bey, gerçekleri öğrendiğinde karısı Bedia'ya şiddet uygular ve kulak

zarını patlatır. Kadının hayat boyu sağır olmasına sebep olur. Bedia ve Erdem evlenirler, bir süre vicdan azabı duysalar da birbirlerini çok sevdikleri için eski hayatlarını geride bırakıp mutlu olurlar. Enişte ve baldız arasında yaşanan yasak bir ilişki aile ve akraba ilişkilerini trajik bir sonla bitirirken diğer tarafta yıllar sonra yaşanan üvey anne ve üvey oğul ilişkisi de başka bir evliliğin sonunu getirir.

Romanda akraba/hısımlar ilişkilerini sıkıntıya sokan birçok etken vardır. Bunlardan biri de hısımlar arasındaki dünya görüşü farklılığıdır. Hikmet, dindar ve kapalı bir ailenin çocuğudur. Tülay ile bir arkadaşı vasıtasıyla tanışır ve evlenmek ister. Hikmet'in ailesindeki kadınların çoğunun tesettürlü olmaları Tülay'ın anne ve babasının dikkatini çeker ve durumdan çok hoşnut olmazlar. Dünya görüşü birbirinden farklı iki aile içinde yetişseler de Tülay, Hikmet'e yakın hisseder kendini, evlenmek ister. Bu konuda ailesinin onay vermek istememelerine şiddetli tepkiler gösterir. İsteme günü hısımlar arasında halaların, amcaların devreye girdiği tartışmalar yaşanır. En sonunda Hikmet, Tülay'a başını örtmesi konusunda herhangi bir baskı yapmayacağına dair söz verir ve nişanlanırlar. Hikmet, vali muavini olarak akıl hastanesinin olduğu şehre atanır. Zamanla Hikmet'in mesleği gereği içinde buldukları çevre Tülay üzerinde görünmez bir baskı oluşturur ve Tülay tesettüre girmeye karar verir. Burada tek etken çevre veya Hikmet değildir. Çocukluğundan beri içine girdiği dinsel atmosferlerden etkilenen kadın kendisi için doğru olanın bu olacağına karar verir ve tesettüre girer. Bu durum çevresinde daha rahat olmasına ve kabul görmesine olanak tanır. Kendini daha iyi hisseder. Bu karar Hikmet'i de çok mutlu eder. Tülay, en başından beri bu durumun oluşmasından çekinen ailesine kararını açıklamak üzere İstanbul'a gider. Tam da o zaman diliminde Tülay'ın annesi ve babası yıllardır yaşadıkları semtte örtülü- açık mevzularından ötürü sıkıntılı günler geçirir. Özellikle semtte Cumhuriyet gazetesinin satışının sınırlandırılması, başörtülü kadınların sayısının artması, içki satışlarının azaltılması vs. gibi birtakım değişikliklerin olduğunu fark edip tedirgin olan yaşlı çift, özellikle semt pazarında birkaç kadının Berat Hanım'ı -Tülay'ın annesi- örtülü olmadığı için taciz etmesi üzerine çok tedirgin olurlar ve semtten derhal taşınırlar. Tüm bu yaşananların üzerine kızları Tülay'ın da ziyaretlerine gelip tesettüre girdiğini haber vermesi, yaşlı çifti üzer ve tepki gösterirler. Bunun üzerine damatları Hikmet, duruma çok bozulur ve kendi ilişkisini keser aile ile. Yaşananlardan sonra ailesine tepkili olan Tülay da babası ve erkek kardeşiyle görüşmeyi keser. Annesi ile kocasının bilgisi dâhilinde

gizlice ara ara görüşmeyi sürdürür. O kısa görüşmelerde de bir şekilde söz, görüş farklılığına gelir, kavga edip ayrılırlar. İlişkileri bu şekilde kopuk ilerlerken bir gün Tülay ve Hikmet'in İstanbul'da "dini değerleri önemsemeyi abartan" bir yatılı okulda okuyan oğulları Muharrem'in okuldan kaçıp dayısı Tümay'ın yanına gitmesi ile tekrar bir krizin içinde bulurlar kendilerini. "Besteleri internette dolaşan, ilk albümü için stüdyoya girmeye hazırlanan Tümay, yeğenini seviyordu sevmesine; çocuğun kendisini bu kadar yakın hissedip yanına gelmesinden çok da hoşnut oldu. Ama vali muavini enişte ile papaz olmak hiç istediği bir şey değildi. Muharrem'i anneannesiyle dedesine götürmek istedi ama ergenlik bunalımında olduğu anlaşılan çocuk, dayısında kalmak istiyor, ağlayıp yalvarıyordu." (s.153). Tümay, ablasının merak edeceğini düşünerek Tülay'ı arar, yeğenin yanında olduğunu söyler. İki kardeş konuştukları sırada, abla Tülay, erkek kardeşini çok özlediğini fark eder. Bu durum Hikmet'in hiç hoşuna gitmez fakat diğer taraftan oğlunu da ürkütmek istemez. Hikmet, Tümay'ın yanında olmasından ötürü çok gerilir. Sonrasında aralarında Tülay'ın ailesinden kaynaklı ilk kavga yaşanır. Muharrem on gün boyunca ailesiyle hiç görüşmek istemez fakat dayısı Tümay, bu durumun ablasıyla bağlarını tamamıyla koparacağından korktuğu için yeğenini ailesiyle görüşmesi konusunda ikna eder. İstanbul'da görüşürler, bir psikiyatriden yardım almak suretiyle çocuklarının istekleri doğrultusunda hayatlarına devam ederler. Akraba/hısım ilişkileri içinde kişilerin dünya görüşlerinin farklı olması, aynı kandan gelen insanları dahi birbirlerine karşı bir mesafeye ittiği görülür. Romanda aileler arasında yaşanan bu olay ile görüş farklılıklarının nelere yol açabildiği izlenir.

Akraba/hısım ilişkileri, küçük yerlerde yaşayan, daha geleneksel bir yapıda hayatlarını sürdüren aileler için daha büyük önem arz eder. Toplum için yaşayan, aldığı kararları toplumun genel ahlaki kurallarına göre şekillendiren, kendi de bu yapıya göre şekillenen insanlar ve onların küçük hikâyeleri, romanda dikkati çeken noktalardan biridir. Özellikle Leyla ve Mustafa'nın evliliği, bu evliliğin arka planında yakınlarının düşünceleri ve yaptırımları, kişilerin kaderlerini belirleyici etken olarak göze çarpar. Kırşehir'in bir kazasında yaşayan ve çiftçilik yapan bir ailenin kızı olan Leyla, küçük yaşarından itibaren garip haller içinde olur. Hiç olmadık yerlerde soyunan, ağza alınmayacak sözler söyleyen kızın tavırlarını yaşadığı yerde "cinsel azgınlık" olarak nitelendiren çevreleri yüzünden Leyla, her yaptığı için dayak yer ailesinden. Kız belli bir yaşa geldiğinde bir gün Mustafa,

Leyla'yı görür, âşık olur ve onunla evlenmek ister. Leyla'nın durumunu bilmeyen aile de oğullarının çok ısrarcı olması üzerine kızı istemeye giderler. Leyla'nın babası durumdan çok rahatsız olduğu için hısımlarına karşı çok istekli davranır ve kızını kısa zamanda düğünü olması koşuluyla vermek ister fakat annesi aynı şekilde düşünmez. Leyla'nın köy içinde bir yerlere gidip saatlerce gelmeme huyu annesinin içten içe kafasını bulandırır ve kızının bekâretinden şüphe duyar. Daha fazla rezil olacaklarını düşündüğünden içten içe kızını vermek istemez ama sesini de çıkaramaz. Leyla ve Mustafa sözlenir. Düğün tarihi koyarlar. Yine bir gün Leyla eve saatlerce gelmez. Annesi çıldırır. “Nazife Leyla'yı bir kenara çekti. Gerdekten sonra seni bozuk çıktı diye geri getirirlerse evladım falan demem, Kuran çarpsın ellerimle boğarım. Bana şimdi doğruyu söyle kız oğlan kız mısın?” (s.201). Leyla'dan bir cevap alamayan kadın kara kara düşünür. Kızından beklediği cevap meseleye bakışını net şekilde gösterir. “Kızını kim bozduysa meseleyi onunla halletmeye çalışırlardı.” (s.202). Konuşmaları bir sonuca bağlanamayınca Nazife Hanım, durumu oluruna bırakır. Düğün zamanı gelir, Leyla ve Mustafa evlenir. Kadın, kızında “bir sıkıntı olmadığını” görür ve rahatlar. İlk günler her şey yolunda giderken birkaç gün sonra Leyla'nın televizyon karşısında bir anda soyunması ve kocası hakkında “iktidarsız” olduğunu söylemesi üzerine evde kıyamet kopar. Kızı dövüp baba evine getirirler. Hısımlar arasında büyük problemler yaşanır. Leyla'nın babası ve annesi arasında büyük tartışmalar yaşanır. Babası, kızını doktora götürmeye karar verir. Nitekim akıl hastanesinde Leyla'ya bipolar affektif bozukluk tanısı konur ve hastaneye yatırılır. Diğer taraftan hısımları için sıkıntı daha büyük olur. Leyla'nın ehtileri, meseleyi bütün köye yetiştirir ve Mustafa'nın erkekliğine dair dedikodular hızlıca yayılır. Mustafa, bu durumu kaldıramaz ve karısını öldürmeye karar verir. Bir tabanca bulur, akıl hastanesine bir şekilde girer ve Leyla'yı vurmaya yeltenir. Fakat silahı tutukluk yapınca etraftakiler duruma mani olur. Mustafa ceza evine götürülür, Leyla tedavisine kaldığı yerden devam eder. Evlilikleri biter. Fakat çıkan dedikodular yüzünden Mustafa bir daha köyüne dönemez ve kendine yeni bir hayat kurmak için İstanbul'a yerleşir. Sonuç olarak kadının psikolojik rahatsızlığının ne kendi ailesi için ne de hısımları için ilk etapta bir değeri olmaz. Kendi annesinin namus kavramı, kızıyla birlikte olan adamla kızını evlendirmek olarak zuhur ederken bir şeylerin üstünü kapatmaya yönelik bir tutum olarak karşımıza çıkar. Kadının eşi ve eşinin ailesi ise çıkan dedikodulardan ötürü can alma noktasına kadar kendinde hak görür. “Namusunu temizleme” derdine düşen eş, sahip çıkmak veya anlamak

yerine öldürmeyi ve kurtulmayı seçer.

Romanda akıl hastanesinin bulunduğu şehrin en kalburüstü ailesi ve onların kendi içlerinde çeşitli sebeplere dayanan anlaşmazlıkları da akraba/hısımlar ilişkileri açısından dikkat çeker. Türkiye'nin yaşayan en yaşlı hâkimi Türkân Kaymakoglu şehrin önde gelen kadınlarından biridir. Hiç evlenmeyen Türkân Hanım, hayatını Türkiye'nin dört bir tarafında adalet dağıtmaya adanmış, emekli olduktan sonra kendi ailesinin yaşamış olduğu şehre yerleşir. Aileden gelen eğitilmiş, kültürlü halleri şehrin çok ilerisinde olarak görülür. Osmanlı'nın değerli bilim adamlarından birinin torunu olan Türkân Hanım'ın babası Emrullah Bey, Ankara Ziraat Mektebi'ni üstün başarıyla bitirir fakat babası gibi bilimle uğraşmaz; tütün ticaretiyle uğraşarak kendi şehrinin gelişimine kendini adanmış, halka her konuda hizmet etmiş bir adam olur. Karısını genç yaşta kaybeden adam, çocuklarının her şeyiyle ilgilenir. İki çocuğundan Türkân'ı okutur fakat oğlu İmdat Hızır, okumaz. Oğlunu bir türlü istediği gibi yetiştiremeyen adam, evlenince düzelir umuduyla kendi yaptırdığı ilkokulun müdürünün kızı Nihan ile oğlunu evlendirir. Fakat kadın, ne kocasıyla anlaşabilir ne kayınpederiyle. "İmdat Hızır'ın askerden gelince anlamlı şanlı bir düğünle evlendiği huysuz, geçimsiz Nihan'ın aile kurmaya, konağı çekip çevirmeye hiç de meraklı olmadığı, tek derdini takıp takıştırıp gezmek olduğu, para harcamayı çok sevdiği daha ilk günden anlaşıldı. Emrullah Bey tutumluluğun erdem olduğuna inansa da gelininden parayı esirgeyecek bir adam değildi. Sırf evde huzur olsun diye kesesinin eskiden de çok sıkı tutmadığı ağzını açtı. Nihan'ın Trabzon bileziğinden incili broşa, ipek elbiseden kürk mantoya kadar ne isterse almasına göz yumdu, elini sıcak sudan soğuk suya sokmaması için konakta çalışanların sayısını hiç de gerekmediği halde artırdı." (s.327). Emrullah Bey, hoşgörülü oldukça gelini daha da hırçınlaşır. Evin kontrolünü kendi eline alıp kayınpederini saf dışı bırakmaya çalışır. Sürekli adamla kavga edip çatışma içinde olur. Emrullah Bey ise hısımlarının düzgün insanlar olarak tanır ve kızlarının da öyle olacağını düşünüp oğlu içinde doğru bir karar verdiğini düşünse de zamanla gelininden çok çeker ve yanıldığını anlar. Hızır İmdat, çok mutsuzdur. Evine daha az gelmek, karısını daha az görmek için Karadeniz'e açılıp arkadaşlarıyla balık tutmaya gider ve günlerce eve gelmediği olur. Oğlu gün geçtikçe içine kapanan ve aileden uzaklaşan Emrullah Bey, gelininden ötürü kendisini yer bitirir. Aile içi her kavgalarında hısımları ise kızlarına akıl vermek yerine damatlarını babasına şikâyet etmeyi uygun görür. Hısımları ile de

anlaşamaz Emrullah Bey fakat yine her türlü desteğini gösterir. Kayınpeder ile gelin arasında ipler yavaş yavaş kopmaya başlar. Nihan'ın babası hastalık geçirip bir süre sonra vefat edince kadın, kayınpederini kendi babasını özel hastaneye yatırmaması üzerine suçlar. Babasının ölümünden dolayı Emrullah Bey'i suçlar. Daha da ileriye giderek aynı sofraya oturmaz, o evdeyken odasından çıkmaz. Çocukların dedeleriyle görüşmesine izin vermemesi de son nokta olur ve Emrullah Bey, gelinini evden kovar. Torunlarını da vermez. Nihan, köyüne döner, kocasının ve kayınpederinin pişman olup gelip kendisine yalvaracağını düşünür fakat işler istediği gibi gitmez. Kocasını Hızır, boşanma davası açar ve kısa bir süre sonra yüklü bir tazminatla boşanırlar. Bu boşanmanın kolay gerçekleşmesinde Nihan'ın başka bir adama âşık olmasının da etkisi olur. Emrullah Bey, oğlunun başını yaktığı için kendini suçlar ama Nihan'ın evden gidişi de Hızır'ı eve döndürmez. Çocuklarıyla ilgilenmeyen adam devamlı denize açılır. Yine öyle bir gün fırtınada teknesi alabora olur ve ölür. Emrullah Bey de oğlunun ölümü üzerine torunlarının üzerine titrer fakat torunları da birer mirasyedi olurlar. Torunlar büyürken Türkân Hanım, Anadolu'da hâkimlik yapar ve yaz tatillerinde onlarla birlikte olur. Çocuklar büyürler, aradan yıllar geçer. Erkek torun Şekip Sami, kimya ile ilgilenir. İstanbul'da dedesinin kendisine aldığı dairede oturur. Sonrasında Fûruzan ile tanışır ve kısa zamanda evlenir. Dedesi Emrullah Bey ve kız kardeşi Zeynep birlikte yaşarlar. Adamın tek isteği, torunun doktor olmasıdır fakat Zeynep'in okumakta gözü olmaz ve evlenmek ister. Bir gün bu konuda dedesinin ağzını aramak ister fakat adam çok hiddetlenir ve torununu paylar. Zeynep ise bir gün haber vermeden âşık olduğu milletvekili oğlu Suphi'ye kaçar. Bu haber Emrullah Bey'in kulağına geldiğinde adam yıkılır. Üzüntüden kısmi felç geçirir. Zeynep ise bu olanları umursamaz. Dedesinden içten içe nefret eder. Çocukken annesinin haksız yere evden gönderildiğine inanır ve buna sebep olduğu için dedesine kin besler. Âşık olduğu Suphi'den hamile kalıp ona kaçan kız, orada kalmak konusunda kararlı olur ve evine dönmez. Dedesi iyileşince ele güne rezil olmamak için durumu kabullenir ve evlenmelerine izin verir. Düğün esnasında dedesi her şeyi yapmasına rağmen Zeynep, düğünün ortasında yaşlı adama bağırıp düğüne gelmemesi gerektiğini söyleyince adam çok alınır ve bir daha torunuyla görüşmez. Bu durum Zeynep'in umurunda olmaz, o da ailesini silmek için can atar. Ağabeyi Şekip de o zamanlarda İstanbul'da üniversite okumaktadır. Kardeşinin yaptığına çok sinirlenir ve düğüne gelmez. Okul bitince evlenen Şekip Sami, dedesi rahmetli olduğunda halasıyla miras konusunda büyük bir tartışmanın içine

girer. “Hakkına düşen mal mülkün tümünü bir kalemde istiyor, parasını çarçur edeceğini iddia eden halasını parlak projelerini hayata geçirmek konusunda tek engel olarak görüyordu.” (s.333).Şekip Sami'nin tek derdi, kimya dehası olduğunu dünya âleme ispatlamak iken Türkân Hanım bunların boş hayaller olduğunu ve mirasın eriyip gideceğini düşünür. Aslında kadının derdi, yeğeninden mirası saklamak değildir. Yeğenin boş hayalleri, karısının akıllı beş karış havada yaşam tarzı Türkân Hanım'ı korkutur ve bu sebeple yeğeniyle zıtlaşır. Üstelik gelinlerinin annesi, hısımları Fatoş Hanım da tasvip ettikleri bir yaşam tarzına sahip değildir. Yeğeni, kendilerine yakıştırmadıkları bir ailenin kızıyla evlendiği için içten içe üzgün olan Türkân Hanım yine de sesini çıkarmaz, evliliğe razı olur fakat para meselesi aralarındaki ilişkiyi bozar. Kendisi her ne kadar para idarelerinin kendisinde olması gerektiğini savunsa da iki kardeş bu meseleye sıcak bakmazlar ve halaları ile araları açılır. Özellikle Şekip Sami, avukat yoluyla halasını sıkıştırınca Türkân Hanım sinirlenir ve tüm haklarını kendilerine devreder. Şekip Sami, mirasını alınca projelerini hayata geçirmek üzere çalışmaya başlar. Bu süre zarfında iki kızı olan adam, inandığı projelerden umduğu karşılığı alamaz ve zarara uğrar. Bu zaman diliminde kayınvalidesi de kendileriyle yaşadığı için içli dışı olurlar ve araları epey açılır. Fatoş Hanım'ın aşağılamalarından sıkılan Şekip Sami bunadır. Yıllar içinde servetini günden güne batıran adam ne karısında bir destek görür ne kayınvalidesinden. “Yıllar içinde iki kızı daha olmuş, dört çocukla bir kayınvalidenin susmak bilmediği ev tam anlamıyla cehenneme dönmüştü. Bütün gününü ayna karşısında veya terzide, kuaförde geçiren, Allahın güzellik verip biraz akıllı, sağduyuyu, birazcık basireti esirgediği Füzûzan anasının ağzına bakıyor; iş hayatındaki beceriksizliğini iyice diline dolayıp adamcağıza hayatı zehir eden kadına bir *Sus!* Diyemiyordu.” (s.338).Şekip Sami'nin intihar edecek raddeye geldiği bir zamanda kayınvalidesinin beyin kanaması geçirip ölmesi, evliliğini de kendi hayatını da kurtarır. Hayatları bir süre yolunda gider fakat anneannelerinin eğitimiyle büyüyen kızlar, adeta Fatoş Hanım gibi davranmaya başlar ve annelerini babalarından koparıp boşanmalarına neden olurlar. Tüm malı mülkü babalarına sattırıp paylarını alırlar. Kızlarıyla Amerika'ya giden kadın sonrasında çok pişman olsa da geriye dönemez. Şekip Bey de hayatına İstanbul'da devam eder ve yalnız bir hayat sürer ve aileden uzakta yalnız ölür. Aile bağlarının zayıflı ve parasal konular, akrabalık ilişkilerinin kopuşunu hızlandırır ve insanlar arasında tüm iletişim kopar.

Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi romanında yaşanan akraba/hısım ilişkileri, insanlar arasında kurulan bağların zayıf olması sebebiyle sağlam bir temele oturamaz ve biręok sebeple yıkılan evlilikler, hısım ilişkilerini de zedelerken; sorunlu ilişkiler, aile bağlarını zayıflatır ve kopma noktasına getirir. Özellikle Akraba/hısım ilişkileri içindeki kadın-erkek sorunlarının temelini oluşturan ana sebepler; para kaynaklı meseleler, miras konusunda anlaşamama, aldatmalar, yasak aşkların yol ağtığı trajik durumlar, kùltürel farklılıklar, psikolojik rahatsızlar, gibi temel problemler olarak yorumlanabilir.

Yeşil Peri Gecesi [Tunę, A. (2010). *Yeşil Peri Gecesi*, İstanbul, Can Yayınları]romanındaki akraba/hısım ilişkileri, *Kapak Kızı* romanıyla ortak kahramanları olması sebebiyle belli noktalarda ortak konulara işaret etmektedir. Fakat olayları aktaran kişiler farklı olduğu için meselelere bakış da iki roman arasında farklılıklar gösterir. *Kapak Kızı* romanında tüm ana karakterin kesişim noktası olan, hayatına değinilen fakat yazarı tarafından konuşturulmayan şebnem, *Yeşil Peri Gecesi* romanının başkarakteri olarak okuyucuya tüm hayat hikâyesini kendi ağzından aktarır. şebnem'in babası Cavit, Sinop'ta ticaretle uğraşan varlıklı bir ailenin oğludur. Süleyman adında bir ağabeyi, Cavidan adında bir kız kardeşi vardır. Cavit'in babası hayatını kaybedince anne Fikriye Hanım, çocuklarını alıp İstanbul'a yerleşir. Ağabey Süleyman, iş hayatına atılırken Cavit okutulur ve karayollarında mühendis olur. Süleyman, ailesinin onayladığı bir kadınla evlenir ve hayat boyu ailenin belirlediği çizgiler içinde varlığını devam ettirir. Cavit ise ağabeyinin tersine ailesinin bilhassa annesinin onaylamadığı bir kadınla, Hülya ile evlenir. Hülya da kendi ailesini küçük yaşta kaybetmiş, akrabaları tarafından istenmeyen bir genç kızken yatılı bir okula verilir ve hemşire olur. Hülya ve Cavit, ailenin istememesini göz ardı ederek evlenirler ve şebnem, bu evlilikten dünyaya gelir. Bu evliliği içten içe hiçbir zaman kabullenmeyen Fikriye Hanım, gelini Hülya'ya ve dolayısıyla torunu şebnem'e karşı soğuk bir tavır içinde olur. Bu tavır onunla da kalmaz. Özellikle Hülya'nın eltisi de bu akraba ilişkileri içinde gizli bir nefret içinde yaşar. Bu akraba ilişkilerini *Kapak Kızı* romanında Ersin'in- şebnem'in kuzeni- ağzından okurken bu romanda ise şebnem'in hatırlarını kendi ağzından aktarımı ile öğreniriz. Üstelik şebnem'in hatırlarında akrabaları ve onların iç dünyaları, ilişkileri daha detaylı olarak verilmektedir. şebnem. Çocukluğuna yönelik hatırlarını anımsarken babaannesinin kendisine karşı nefretini düşünür. Fikriye

Hanım, Şebnem’i bir torun olarak kabullenmez. Annesini istemediği için kendisine karşı da acımasız davranır. “Çocukluğumda babaanne demem gereken nefretlik Fikriyanım’ı hatırladım. Asla benimsemediğim, “babaannem” diyemediğim Fikriyanım, gerçekten babaannemdi, babamın özbeöz annesiydi. (Annemden nefret ettiği için benden de nefret eden korkunç büyükanne.) Yemeğimi bitirememişsem ve babam yanımızda değilse, kaşığın tersiyle parmaklarımın eklem yerlerine vurur, “Madem yemeyecektin niye ziyan ettin!” diye bağırdı. Parmaklarıma vurmasın diye, gözyaşlarım aka aka yemeğimi bitirirdim. Bitirince beni sevecek sanırdım, yine sevmezdi. Yüzüme küçümseyerek bakardı. Kâküllerimi çekiştirirdi. “Söyle bakalım, sen de büyüyünce anan gibi orospu mu olacaksın?” derdi. Gülüşündeki kötülükten anlardım ki, anam gibi orospu olayım istiyor.” (s.21).Fikriye Hanım’ın Hülya’yı kabul etmeme nedeni, içinde buldukları toplumun belirlediği kadına yönelik belli kalıplara göre hareket etmemesi, “rahat tavırlı” olması olabilir. Özellikle Fikriye Hanım’ın daha kuralcı ve kadının aile içinde daha arka planda tutulduğu bir yapıda yetişmesi, Hülya’nın ise bu belirli kalıplara sığmama hali, onu Hülya’ya karşı bir nefrete kadar götürür ve onu gelini olarak asla kabullenemez. Fakat Cavit, evlenirken annesine sormadığı gibi evlendikten sonra da annesinin evliliğine müdahale etmesine müsaade etmez. Hülya ve kızı Şebnem ile mutlu bir evlilik hayatı sürerken bir gün çalıştığı yerde bir kaza geçirir ve hayatı alt üst olur. Kolunu kaybeden, yüzü dağılan ve sayısız ameliyat geçiren Cavit’in öleceğini düşünürler. Uzun zaman hastanede kalır. Bu süre zarfında kızı Şebnem, babaannesinin evine yerleşir. Tüm akrabaların geçmiş olsun ziyaretine geldiği bir gün babaannesinin Cavit ve Hülya’ya dair söylemlerini işitir. “Fikriyanım hem ağlıyor, hem Kur’an okuyor. Ben sarılı morlu, kolsuz, kısacık elbisemle salonun en göze çarpmayan köşesinde, çıt çıkarmadan oturuyorum. Fikriyanım’ın gözü bana takılıyor. “Ah, dinlemedi anasını, dinlemedi! Yaktı başını!” diye haykırıyor, babam sanki ölmüş gibi. Aptal değilim, o anda bile annemi kastettiğini anlıyorum. Süleyman Amca beni işaret edip susturuyor.” (s.84). Yalnız Fikriye Hanım değil, Süleyman’ın eşi Nihal de bu aile içinde Hülya’ya ve Şebneme gizli düşmanlık besler. “Nihal Hanım’ın hiç kuşkusu yok. Güzel de olmadığımı düşünüyor ayrıca. Ona göre yılana benziyorum. Bir gün mutfakta hamur yoğururken Cavidan halaya, “Anası gibi saz benizli yılan yüzlü,” diyor benim için.” (s.82). Ailedeki kadınların Hülya’ya ve kendisine karşı cephe almalarına neden olan görünürde bir olay olmasa da içten içe bu sevgisizliğin temelinde kıskançlık duygusunun yattığına inanır Şebnem. Etraftaki herkesin komşuların dahi bu güzelliği methetmelerine karşın Fikriye Hanım ve

Nihal’de oluşan bu kötü düşünce, gizliden gizliye beslenen bir kıskançlık duygusunun tezahürü olarak nitelendirilebilir. Fikriye Hanım, Hülya’ya karşı özellikle evin kadınlarını etkiler. Kızı Cavidan da bu etkilenmeden nasibini alır. Kendisinin bir gün çamaşırları astığı bir esnada bir bakışı Şebnem’i şaşırtır. Bu bakış, Fikriye Hanım’ın ve onun kurallarıyla yetişen bir kadının bakış açısını yansıtır niteliktedir. Şebnem, Cavidan halasından bahsederken: “Külotları ve sutyenleri elbiselerin arasına, görünmeyecek şekilde asıyor. “Niye öyle yapıyorsun?” diye soruyorum. Şaşıarak bakıyor. “Çünkü ayıp,” diyor. O kadar. Bunu bilmediğim için beni ayıpladığını yüzünden anlıyorum.” (s.80). Aslında orada asıl ayıpladığı kişi Hülya’dır. Toplum içinde çoğunluğun kabul ettiği bazı ahlaki kuralları kızına öğretmediği için içten içe suçlanır. Şebnem akrabaları içinde bir tek kuzeni Ersin’e değer verir. Ersin’in kendisine karşı yakın ilgisi vardır ve o bunun fakındadır. Özellikle babasının hastanede yattığı zamanlarda ondan sık sık kitap ister. Ersin de ona devamlı kendi kitaplarından getirir ve bir yakınlık kurarlar. Fakat babaannesi ve yengesi bu yakınlıktan rahatsızlık duyar. Bu durumu Şebnem şöyle yorumlar: “Bir tek Ersin’i biraz seviyorum. Ersin’e sadece “Ersin” diyorum. Her defasında ya Fikriyanım ya Nihal Hanım, bazen aynı anda ikisi birden “Ersin Ağabey!” diye sertçe düzeltiyorlar beni. Sinirleniyorlar. Akıllarından annemin kızı olduğum geçiyor, biliyorum. Annemden nasıl nefret ettiklerini düşünüyorlar. Benden de nefret ediyorlar. Ama sessiz, uslu, temiz, üstelik babası ölümle pençelesen küçük bir kızıdan nefret etmek ayıp geliyor ikisine de. Bu yüzden kendilerini suçladıklarını, bana iyi davranmak için çabaladıklarını görebiliyorum. Yine de nefret en sarhoş edici duygulardan biri. Göstermemek için çırpınsalar da, benden nefret etmekten kendilerini alamıyorlar.”(s.77). Bu nefret anneye duyulan nefretin çocuğuna yansımaları gibidir. Hülya’nın güzelliği tıpatıp kızına geçtiği için kızına duyulan öfkenin sebebi olur. Bir gün Şebnem, sokaktaki çocuklardan uyuz hastalığı kapar ve eve geldiğinde fark edilir bu durum. Acele ile kızı banyoya sokup kızın saçını kökten keserler ve saçları yakarlar. Bu durum uzun yıllar Şebnem’in hayatında bir travmaya dönüşür. “Nihal Yenge beni çok sıcak suyla yıkamıştı. Beni canlı canlı haşlamıştı. “Acıyor!” diye feryat etmeme rağmen, bedenimi annemin daima pırıl pırıl parlayan cildinin sedefini yok etmek ister gibi hırsıyla, kinle, nefretle keselemişti. Ovalarken derimi soymuştu. O beni yıkarken acıdan sessizce ağlamıştım. Görmemişti, gözyaşlarım kaynar suya karışıp akmıştı.” (s.93). Şebnem, daha çocuk yaşta akrabalarının gerçek yüzlerini, kendi ailesine ve kendisine yaklaşımını ağır bir şekilde hisseder. Fakat yakın

akrabaları arasında aldığı en ağır darbe -ki onu köksüzleştiren en önemli durumlardan biridir- amcası Süleyman ile annesini aynı yatakta gördüğü an olur. Babasının ölümle pençeleştiği, hastanede yattığı günlerden birinde, saçının kesilmesine çok üzüldüğü için kendi evine, annesinin yanına gelmek ister. Ersin ile birlikte eve giderler. Şebnem yukarı çıktığında amcası ile annesini yatakta görür. Durum karşısında ne yapacağını bilemez ve komşusu Vatuş'a kaçar. Annesi ise bir panikle peşinden gelir fakat Şebnem'in saçlarının kökünden kesildiğini görünce sinir krizi geçirir. Gündemleri değişir. Şebnem, amcası ve annesini aynı yatakta gördüğü o manzarayı uzun yıllar hafızasından silemez ve hem annesinden hem amcasından nefret eder. Görünürde aileyi koruyan, onlara sahip çıkan, herkes tarafından sevilen Süleyman, kardeşi hastanede yatarken kendi yengesiyle beraber olur. Süleyman ve Hülya hiçbir şey olmamış gibi yaşamaya devam ederler. Cavit hastaneden çıkarken her daim ağabeyi yanında olur. İlgisini ve sevgisini, maddi manevi hiçbir konuda eksik etmez. Şebnem, amcası ile her karşılaştığında annesi ile onu gördüğü o ana gider. "Süleyman amca pencerenin önünde oturuyor. Gözlerine bakmıyorum. Onu görmek istemiyorum. Onu unutmak istiyorum. En çok annemin gözlerinin donduğu anı unutmak istiyorum. Ama unutamıyorum. Ben unutabilen biri değilim... Unutmak için kendimi derslerime vermek istiyorum. Başaramıyorum." (s.133). Akrabalarının ikiyüzlülüğü Şebnem'i daha küçük yaşlarda aile bağlarından uzaklaştırır, yalnızlaştırır. Babasının hastalığı sonrası girdiği ağır bunalım hali artarak devam eder. Cavit ve Hülya arasında kavgalar, sıkıntılar artar. Aralarındaki aile bağları kopar. Boşanırlar. Hülya kendine yeni bir hayat kurarken Cavit kendini alkole verir, evden çıkmaz. Kendi ailesiyle de bağlarını koparır. Yalnızca ağabeyi Süleyman'ın ara sıra ihtiyaçlarını karşılamasına izin verir. Süleyman, kardeşinin eşiyle beraber olmanın verdiği vicdan azabı ile ilk zamanlar çok ilgili amca rolünü oynar. Sürekli kardeşini ve yeğenini ziyaret eder. Ekonomik olarak her türlü yardımı yapar. Bir gün eli kolu dolu geldiğinde Şebnem bir an amcasının tüm olanları itiraf edeceğini zihninden geçirir ama bu ihtimale gerçeklik payı biçmez. "Bizde itiraf yoktur. Biz itiraf edersek unutamayız. Biz oysa unutmak isteriz, olmamış gibi yapmak." (s.206). Süleyman itiraf etmez ama Şebnem, babasının bilip sustuğuna inanır. Bu yüzden kendini bu kadar kahrettiğini düşünür. Şebnem amcasından nefret eder. Yaptığı iyiliklerle günahının kefareti ödemesine çalıştığına inanır. Bu onu içten içe daha da kinlendirir. Süleyman ise zamanla yeğeni Şebnem'den ve kardeşinden eski ilgisini keser. Olan biteni unutmaya çalışır. Şebnem ise olanları unutamaz. Başlarına gelen

her kötü şey için annesini ve annesinden kendisine geçen güzelliği sorumlu tutar. Akrabalarından bilhassa amcasından nefret eder. Liseyi bitirince eğitim hayatına devam etmez, her şeyden elini eteğini çeker. Tek istediği ailesinden intikam almak olur. Çocukluğunda annesi gibi olduğunu vurgulayan babaannesine ve amcasına karşı hınçla dolu olan Şebnem bir gün bir dergiye çıplak poz verir. Yakın akrabasının ahlaki değerlerinin arkasında, gerçekte var olan çürümüş yapıya bir ders vermek isterken aynı zamanda kendi çöküşünü de hızlandırır. “Zaten pahalı değilim, iyice ucuzlayacağım. Ama ucuzladıkça beni sallamayanların yüreğine taş gibi oturacağım.”(s.192). Çıplak pozları dergide basılınca yaptığı ilk iş, dergiyi amcasına götürmek olur. Kapalı Çarşı’daki dükkânında amcasını bulamayınca dergiyi bırakır ve gider. Dergiyi gören amcası çıldırır ve Şebnem’i bulmak için evlerine gider. Karşılaştıklarında öfkesini yansıtamaz çünkü yengesiyle birlikte olmanın utancını hala içinde taşır. Şebnem’e hesap sormak için gelir fakat yeğeni karşısında ağlar. Şebnem’in tavrı ise oldukça katıdır. Taviz vermez hatta o günle ilgili hesap sorar. Süleyman amcası, Hülya ile ilişkisine dair itirafta bulunur. “Baban hastanedeyken başladı... Annen çok kötü durumdaydı. Teselli etmek istedim. Nasıl oldu biz de anlayamadık. Çok pişman olduk ikimiz de. Ama aşka karşı koyamadık işte.”(s.232). Şebnem ise inanmaz bu sözlere. Hatta dürüstçe itiraf etmesini beklerken yalanların arkasına sığınmasına daha da hiddetlenir. Ailecek kendilerini her konuda mağdur göstermenin genetik olduğunu düşünür kendi içinden. Çektirdiği çıplak pozlarla ailesini, yakın akrabasını utandırdığına inanıp bundan haz duyar. Amacı onlara ders vermek, onların toplum içindeki ahlaki duruşlarını yıkmak olur. Sonraki yıllarda akrabalarıyla ilişkisidaha kopuk bir şekilde ilerler. Babaanesi Fikriye Hanım öldüğünde hiç üzülmez. Cenazesine oldukça açık bir kıyafetle gider. Amcası da oradadır ve özellikle geçmişte dergiye çıplak pozlar verdiği için onunla yan yana görünmek istemez. Orada cenaze başında saf tutan bütün erkeklerin Şebnem’in çıplak pozlarını gördüğünü düşünür ve rezil olduğunu hisseder. Bu yüzden Şebnem’e tepkisi büyük olur. Fakat Şebnem’in amacı da onların rezil olmasını sağlamaktır. Bu sebeple amcasının tepkisine aldırış etmez. Ahlak kavramını kendi isteğine göre kullanan kişiler olarak görür hepsini. Cezalandırdığını düşünür onları ancak bedelini kendi de öder. Kendi kendine ödetir. Akrabaları ile yavaş yavaş bağları kopar. Babası öldüğünde bir daha hiçbiriyle görüşmez.

Şebnem, tıpkı annesi gibi ne akrabalarıyla ne de hısımlarıyla huzurlu bir ilişki sürdüremez. Anne ve babasının onaylanmayan ilişkisi sebebiyle akrabaları tarafından seilmeyen, dışlanan Şebnem, Osman ile yaptığı evlilikte hısımlarıyla da bir bağ kuramaz. Şebnem, ailesinin ve yakın akrabalarının “ikiyüzlülüğünden” ötürü hayatta yalnız kalır ve tutunacak bir dal arar. Geçirdiği zor hayat içinde Osman ile tanışır, onu sevdiğine inanır ve evlenir. Osman, varlıklı bir ailenin çocuğudur. Dedesi Kastamonu’dan İstanbul’a göçen, ayakkabı işiyle uğraşp büyük bir servet sahibi olmuş bir adamdır. Babası ise üniversitede profesörlüğü seçer. Osman’ın Teoman adında bir kardeşi vardır. Şebnem, Osman ile evlendiğinde eşinin anne ve babasını tanıma fırsatı bulamaz. Çünkü tanışmadan önce her ikisi de vefat eder. Onları, Osman’ın anlatımları ile bilir. Osman, ailesi içinde bir tek annesiyle gerçek manada yakınlık kurabilir. Kardeşi Teoman ise babasına daha yakın büyür. Osman’ın babası gaddar, şüpheci ve şiddete meyilli bir adamdır. Annesi ise tüm hayatını kocasından çekinerek ve ona boyun eğerek geçirmiştir. Profesör baba, üniversitede hocalık yapan, toplumda yeri olan bir adamken evde karısına hayatı zindan eder. Yaptığı eziyetler öyle bir noktaya gelir ki evden çıkmasın, çıktığı da belli olsun diye ayakkabısının altına tebeşirle çizgi çizer. Silinirse evden çıktığı anlaşılсын diye yapar bunu. Şiddet ve psikolojik bir çöküntü içinde geçer Osman’ın çocukluğu. Tüm çocukluğu boyunca babasının eziyetine maruz kalır. Bu onu, duygusal, melankolik ve anne şefkatine muhtaç bir adam yapar. Teoman ise Osman’ın tam tersidir. Annesinin yaptığı her şeyi babasına anlatan, bu durumdan zevk alan biridir. Nitekim bu umursamaz, hırslı hali, onun asıl karakterini oluşturur. Büyüdüğünde de babadan kalan her şeyi akıllıca sahiplenir, iş dünyasında varlığını sürdürür ve kardeşini miras konusunda kandırarak her şeyin tek başına sahibi olur, servetine servet katar. Osman, baba mesleğini seçerek mühendis olur fakat bu mesleği icra etmez. Müzikle uğraşır, babadan kalma mirasını yiyerek, kardeşine borçlanarak bir ömür geçirir. Çalışmaz, üretmez, yalnızca miras tüketen biri olur. Şebnem ile evliliğinde Şebnem de tıpkı Osman gibi onun dünyası içinde “sosyetik” takılarak bir yaşam sürdürür. Şebnem, Osman’ın ekonomik anlamda bir varlık gösterememesinden dolayı kayınbiraderi Teoman’a zaman zaman boyun eğmek zorunda kalır. Her sıkıştıkları esnada Teoman’dan destek istemeleri, onları Teoman’ın karşısında onun isteklerine hayır diyememe noktasına getirir. Şebnem, Osman’ın ailesinden bir tek kayınbiraderi

Teoman ile bir ilişki halinde olur çünkü hısımları arasında aileden bir tek Teoman hayatlarındadır. Daha sonra da Teoman'ın evlenmek istediği Leyla ve ailesiyle hısımlar ilişkisi içinde olurlar. Dıştan normal görünen fakat içeride "kirli" bir şekle bürünen bu hısımlar ilişkisi Şebnem'i çöküşe sürükleyecek olan ikinci durum olur. Teoman, ağabeyi ve yengesini evlenmek istediği Leyla ve onun ailesiyle tanıştırmak ister. Şebnem kayınbiraderinden hiç haz etmese de maddi olarak ona gebe oldukları için sesini çıkaramaz ve denileni kabul eder. Teoman bir aşk evliliğinden ziyade Leyla'nın ailesine, bilhassa emniyet müdürü olan dayısına sırtını yaslamak ister. Şebnem bu durumun bilincindedir çünkü Teoman'ı çok iyi tanıdığını düşünür. Şebnem'e göre: "Teoman'ın Leyla'ya tutulmasına imkan yoktu. Teoman'ın herhangi bir şekilde aşka düşmesine imkân yoktu. Teoman'da sevme yeteneği yoktu. Ama müthiş bir hesap yapma yeteneği vardı. Pek çok evliliğin temelindeki kâr-zarar tablosunu örnek alarak baktığında Teoman zarar hanesine bir nevi içgüveylik yazmış, ama kâr hanesinin doluluğundan gözleri kamaşmıştı."(s.121). Leyla'nın ailesi muhafazakâr bir yapıya sahiptir. Bu sebeple Şebnem ve Osman'ın yaşadığı hayatı benimsemeyeceklerini düşünen Teoman, isteme töreni için uzaktan bir akrabasını götürüp daha sonra, sonra ağabeyi ve yengesini aileyle tanıştırır. Fakat bu tanışmadan evvel Şebnem ve Osman'a güvenmediği için kendilerini sıkı sıkıya hatta tehdide varan bir şekilde tembih eder. Onların alkole düşkün, gece hayatını seven, inançlı olmaktan uzak yapıları, Leyla'nın aile yapısıyla ters düşmektedir. "Teoman bize güvenmiyordu. Güvenemiyordu. Mallarını biliyordu çünkü. Bize o kadar güvenemiyordu ki, Leyla'sını babacığandan istemeye giderken bizi değil, doğru dürüst görüşmediği bunak amcasıyla yengesini, Küçükçekmece filan gibi bir yerde oturan yoksul, ezik, dul halasını (giydirip kuşatarak) götürmüştü. Kız isteme ekibinin halay başı olunca havaya giren bunak amca da "Ölürüm mölürüm, gözüm arkada kalmasın," deyip yüzüklerini takıvermişti. Evlatları oracıkta nişanlamıştı. Bize de aileyle nişandan sonra tanışmak kalmıştı." (s.120). Şebnem ve Osman, Teoman'ın nişanlısının ailesiyle tanışma yemeğine gider. Bu yemek esnasında hısımlar arasındaki ilişkinin nasıl başladığını ve birbirleri hakkındaki görüşlerini Şebnem'in ağzından okuruz. Şebnem, Leyla'nın ailesini laiklikten muhafazakârlığa geçiş yapan bir sürecin içinde görür. Kayınpeder, hacdan yeni dönmüş, ticaretle uğraşan bir adamdır. Leyla'nın dayısı ise emniyet müdürüdür. Aile iktidara yakın olması sebebiyle güçlü ve muhafazakâr bir aile olarak görülür. Teoman'ın Şebnem ve Osman ile ilgili korkusu da bu aileye uygun görünmediklerini düşünmesinden gelir. Giyim

kuşamları, içki içmeleri, rahat tavırlı olmaları, bu ailenin kuralcı yapısına ters düşebilir kaygısını taşır Teoman. Şebnem'e göre ailenin kızları için uygun gördüğü damat profiline Teoman tam manasıyla uymaz fakat Leyla'nın Teoman'a âşık olması aileyi bir kabul sürecine götürür. Şebnem bu tanışma esnasında hısımlar hakkında şöyle düşünür: "Bence Teoman ailenin tam istediği gibi bir damat değildi. Hele Osman'la benim gerçek hallerimizi bilseler (tembel, maneviyatsız ve en kötü anlamıyla sosyete), kızlarını asla kat'a Teoman'a vermezlerdi (sanırım). Tahminime göre ana-baba ve elbette Uluçmüdüdayı damada şöyle bir bakmışlar, efendiliğini, taş yürek babanın profesör payesini (biraz zorlayarak), babadan kalan şirketin arı gibi işleyişini ve büyüme potansiyelini kâr hanesine, on tane Teoman'ı cebinden çıkaracak bir sanayici damat bulma ihtimalinin ortadan kalkmasını da zarar hanesine yazmışlardı. Sonuç parlak olmamıştı. Ne çare Leyla Teoman'a deli divane sıırıslıklam tutulmuştu."(s.120). Şebnem ve Osman, o gece ellerinden geleni yapar, ailenin garipseyeceği herhangi bir tavırda bulunmaz ve hısımlarla güzel bir yemek yenir. Fakat Şebnem, Uluç'un yemek boyunca gözlerini kendinden ayırmamasını garip bulur. İçten içe aileye zor katlandığını hisseder fakat durumu sezdirmez. Özellikle Uluç'un eşi Hünkâr Hanım'ın kendisini yemek boyunca süzmesini şöyle yorumlar: "Bana bakarak aklından kimin, neyin nesiyim, ailem kimdir, necidir, niye çocuk yapmadım, kısır mıyım, kocam mı kısır gibi soruları geçirdiğini, bir sonraki kaçınılmaz buluşmamızda en dedikoducu, en aç, en fitne fücür haliyle bunları bir bir soracağını hissetmeye de katlanamıyordum."(s.124). Aileden hoşlanmaz ama bir şey diyemez. Diğer taraftan kayınbiraderi Teoman'ın aileye girmek için yaptığı "yalakalıkları" şaşkınlıkla seyreder. Tanışma yemeklerini atlatan Şebnem, istemese de hısımları ile görüşmeye devam etmek zorunda kalır. Teoman'ın Şebnem'i arayıp Uluç dayılar için kendi semtlerinde satılık ev bakmalarını istemesi Şebnem'i sinirlendirse de Teoman ne isterse yapmak durumunda kalır. Ona mecbur olduklarının farkındadır. Çünkü kendilerine ait hiçbir şeye sahip değillerdir. "Hedonizmin kitabını yazmıştık biz. Parayı çok çabuk ve pek güzel yemeyi biliyorduk. Osman kadar ben de suçluydum elbette. Taşyürek babadan kalan malları sırf Osman'ın karısı olduğum için yemeye hakkım olduğunu sandığım, yine bir ev, bir dükkân ya da arsa, bir mülk satıldığında bir Hermes çantaya altı aylık asgari ücret tutarında parayı gözümü kırpmadan bayıldığım, karagün/ayak-yorgan muhabbeti yapmadığım, Osman'ı bak böyle giderse sefil olacağız haberin olsun diye uyarmadığım için değil. Bunlardan dolayı en ufak bir suçluluk duymuyordum."

(s.292). Şebnem, Teoman'a karşı gelmeyi göze alamaz. Bu durum sadece maddi sebeplerle açıklanabilir bir durum değildir. Şebnem için Osman ile evliliği bir sığınma halidir. Osman da kendi gibidir. Teoman'a karşı gelmesi demek, hayata dair yeni bir çare araması, kabullendiği bu evliliği gözden çıkarması ve yeni bir başlangıç yapması demektir. Oysa Şebnem, yaşadığı bu hayatın onu hızla dibe götürme sürecinden memnundur. Bu sebeple kayınbiraderi Teoman'ın istediğine karşı çıkamaz. Üstelik olayın bir de başka bir yüzü vardır. Hısımları, yani bu ev bulma konusunda yardım isteğini dile getiren emniyet müdürü dayıdan da korkar. Başına onun tarafından bir şey gelmesinden çekinir. "Hayatımızı elinde tutan Teoman'a, emlakçı mıyım ben be? Bana ne! Uluç dayın nerden bulursa bulsun evini! Diyebilseydim, Özyıkım arzumu saklandığı derinlerden çıkarmayı başarabilirdim. Yıkım sürecini hızlandırabilirdim. Teoman'a diklenmek Uluçmüdürdayı'ya diklenmekti. Uluçmüdürdayı'ya diklenmek ilmeği yavaş yavaş boynuna geçirmektir."(s.293). Şebnem tüm bu hissettikleriyle birlikte hısımlarına yardımcı olur. Onları kendi semtinde ağırlar. Fakat sonrasında Uluç'un eşi, Şebnemlerin semtinde oturmaktan vazgeçer. Bu görüşmeden sonra Uluç dayı, teşekkür babında Şebnem'i arar. Sonrasında bu aramalar sıklaşır. Son aramasında Şebnem'i yemeğe davet eder. Durumdan hoşnut olmayan Şebnem, bunu eşi Osman ile paylaşır fakat Osman'ın tavrı Şebnem'in istediği şekilde olmaz. Durumun gayet medenice olduğunu dile getiren Osman, bu davetin altında bir şey aradığı için Şebnem'i suçlar. Akraba olacakları için bu görüşmenin gayet doğal olduğunu söyler. Şebnem ise işin altından başka bir şey çıkacağından emindir. Nitekim o görüşme gerçekleşir. Uluç, Boğaz'da bir otelde ağırlar Şebnem'i. Onu çok beğendiğini ve birlikte olmak istediğini dile getirip ahlaksız bir teklifte bulunur. Şebnem korkar Uluç'tan. Büyük bir tepki vermeden kibarca reddeder ve oradan ayrılır. "Uluçmüdür hayvanının karizma süsü verdiği cüretini, aşk süsü verdiği teklifini unutmak istiyordum, titanyum çerçeveli gözlüklerinin arkasındaki çelik pırıltılı gözlerini, sinekkaydı tıraşlı, bakımlı ve kemikli yüzünü, yüzündeki gaddarlığı artırarak düşük bıyıklarını. Elimin üstünde utanmazca dolaşan parmaklarını unutmak istiyordum."(s.306). Şebnem eve geldiğinde her şeyi Osman'a anlatmak ister fakat Osman, bir konser için Berlin'e gitmiştir. Arar fakat ulaşamaz. "Niye arıyorum ki boşuna? Kocamın vakti yok olup biteni öğrenmeye. Gir işte aslan müdürümün koynuna, böylece yırtalım diyecek cesareti yok. Kaçıyor, kayboluyor ortadan."(s.307). Aradan pek bir vakit geçmeden Teoman, bir hışımla Şebnem'in evine gelir. Elinde Şebnem'in gençliğinde

çıplak poz verdiği dergi vardır. Kayınbiraderi, Şebnem'e tüm hırsıyla şiddet uygular. Neye uğradığını şaşırarak Şebnem, dergiyi nereden bulduğunu sorduğunda Teoman, Uluç dayının kendisini makamına çağırıp dergiyi yüzüne fırlattığını, ona verecekleri kızları olmadığını ve bu evliliğin olmayacağını söyler. Buraya kadar Şebnem için her şey doğal seyrinde ilerler. Teoman'ın geleceğini kaybetmenin verdiği hırsla bu şiddeti uygulayabileceğini düşünebilir. Ailenin kızlarını bu durumda Teoman'a vermek istemeyeceğini de anlar. Fakat bundan sonrası oldukça kirliliği bir senaryo şeklinde ilerler. Çünkü Teoman, Şebnem'in dayı ile yemek yediğini bildiğini söyler. Üstelik bunu ona Uluç söyler. Uluç; Teoman'ı, Şebnem'in kendisinin isteğini kabul etmesi için tehdit eder. Şebnem ilk şokunu atlatır. "Köpeğin köpeği ısırmadığı, al gülüm ver gülüm ülkesindeydik. Uluçmüdürüm almaya alışmıştı. Kaçış yoktu."(s.312). Şebnem, Uluç ile birlikte olmayı kabul etmeye mecbur kalır. Çünkü Teoman, onu ölümle tehdit eder. Üstelik Osman da durumu bilir fakat bilmiyormuş gibi yapar. Bu süre zarfında sık sık yurt dışına çıkar, Şebnem'den adeta kaçır. Şebnem ile Uluç yine otelde görüşürler. Bu görüşme sırasında Uluç, Şebnem ile ilgili o dergiyi çok uzun yıllar önce gördüğünü, o gün ondan çok etkilendiğini, bir gün karşılaşacaklarını ve onu unutamadığını söyler. Şebnem ise bunlara inanmaz. Hatta tepkisini dile getirir fakat Uluç, bunu kabullenmez ve Şebnem'e şiddet uygular. "Uluçmüdür'ün yüzündeki o zorlama âşık ifadesi yerini işkenceci soğukkanlılığına bıraktı. Böylece romans ve vaat bitti, düpedüz tecavüz başladı."(s.373). Şebnem, yaşadıklarının ağırlığı altında ezilirken içini bir intikam hırsı kaplar. Eşi Osman, Berlin'den döner fakat şiddet gördüğü yüzünden belli olan Şebnem'e hiçbir şey sormaz. Durumu bilip bilmezlikten geldiğini belli eder. Şebnem ise bu durum karşısında son kez yıkılır. "İçimde son bir ümit vardı. Kocam soracak, susacağım, zorlayacak, anlatacağım ve nihayet bir şey olacak. Olmalı. Bu yaşadıklarımın bir sonucu, bir bedeli olmalı! Ya ilelebet kopacağız birbirimizden ya da kenetleneceğiz ve kucak kucağa oturup kaderimize ağlayacağız birlikte... Ama Osman yüzüme bakmıyordu... Minareyi çalan Osman kılıfını da yolda hazırlamıştı. Sözde çok fena hastalanmıştı."(s.382). Tüm bunlardan sonra tutunacak dalı kalmayan Şebnem; Teoman'dan, Uluç'tan ve Osman'dan intikam almak için düşünmeye başlar. Bir plan hazırlar ve uygulamaya koyulur. Sonraki günlerde devamlı olarak Uluç'a mesaj atar ve ona âşıkmiş gibi davranır. Onunla görüşmek ister. Amacı, görüştüklerinde Uluç ile içinde buldukları cinsel münasebeti kameraya çekip bunu haber kanallarına yollamak ve Uluç'un itibarını yok etmektir. Bu vesile ile Teoman'ın da evlilik işini bitirmek ve

Osman ile Teoman'ın arasını açarak Osman'ı da parasız bırakmaktır. Tüm bu uğraşların sonunda Osman'ın evde olmadığı bir gün Uluç'u eve davet eder, görüşürler. Bu görüşme esnasında Şebnem'in beklemediği fakat Uluç'un ayarladığı bir genç adam, gecelerine katılmak için eve gelir. Şebnem başta şaşırırsa da bu durum hoşuna gider çünkü bu, Uluç için daha büyük bir skandal olacaktır. Kokain ve seks partisi Şebnem tarafından gizli kameraya alınır ve çoğaltılarak yirmi ayrı kişiye gönderilir. "Ve bir bir anlattım beni finale taşıyan hikâyeyi, Teoman'ın da Osman'ın da adını vererek ve İstanbul Emniyet Müdürü'nün tarafımdan tuzağa filan düşürülmediğini, aksine böyle olmasını bizzat onun istediğini söyledim, iktidarı sınırsız bir adamın arzularına kurban edildiğimi."(s.395). Sonrasında Şebnem, evden kaçar ve eski sevgilisi olan Ali'nin yanına yerleşir. Şebnem, Ali'nin yanına kaçtığı anda skandalın patlamasını bekler fakat kimseden ses çıkmaz. Bu evrede Osman, evdeki CD'yi görür ve kardeşiyle kirli bir planın içine girer. Uluç'u bu görüntüler üzerinden tehdit etmeye niyetlenir. Şebnem, CD'ler, gazetelere ve gerekli yerlere ulaştıktan sonra beklemeye koyulur. Fakat kimseden ses çıkmaz. O da panik olur. Uzun yıllardır görüşmediği, dayısının kızı olan Selda'yı aramaya niyetlenir. Selda gazetecidir. Onunla görüşüp ondan yardım ister ve Selda'nın uluslararası bağlantılıları sebebiyle mesele ortaya çıkar ve Şebnem, zarar görmeden bu meseleden kurtulur. Ali ile hayatına devam eder.

Yeşil Peri Gecesi romanında dışarıdan bakıldığında normal seyrinde ilerleyen akrabalık ilişkileri oldukça kirli bir içyüze sahiptir. Başkahraman olan Şebnem'in hem aile tarafından akrabaları hem eşi tarafından hısımları ile yaşadığı olaylar, bu ilişkilerin içyüzünü yansıtır niteliktedir. Toplum içinde yeri olan, ahlaki hatta dini normlarla yaşayan insanların gerçek yüzleri okuyucuya aktarılır. Özellikle ekonomik gücü elinde bulunduran kişilerin kendini gerek yakınları arasında gerekse toplum içinde olduğundan daha büyük hakların sahibi olarak göstermesi ve kendisine de bu şekliyle yaklaşılması, o ilişkilerin derindeki çürümüşlüğü gösterir niteliktedir. Bir kadının güzelliğinin en yakınları tarafından bile kullanılabilir hale gelmesi, aynı güzelliğinin onu o ortamdan tecrit etmesi, kadının toplum içinde nasıl nitelendirildiğinin göstergesi sayılabilir. Üstelik romanda bu durum sadece karşı cinsler arasında gerçekleşen sorunlar olmaktan çıkıp kadının kadına ruhsal şiddetine bile varacak seviyeye gelir. Romanda akraba/hısım ilişkileri içinde kadın-erkek münasebeti çeşitli yönleriyle ve problemleri haliyle irdelenmiştir. Sonuç olarak bu ilişkilerin normal

şekilde seyretmediği ve sonuçlanmadığı görülmüştür.

Suzan Defter[Tunç, A. (2011). Suzan Defter, İstanbul, Can Yayınları.] romanında akraba/hısımlık ilişkileri, Derya karakteri etrafında şekillenir. Derya, romanda çocukluğundan geldiği noktaya kadar hayatındaki önemli kırılma noktalarını günlüğüne aktarır. Bu günlükler yoluyla, derin mutsuzluğunu, içinde bitmek bilmeyen hesaplaşmaları, insanlar arasındaki yalnız hissedişini görebiliriz. Özellikle bu yalnız hissetme hali, insanları olduğu gibi kabul edememekten ve kendini o dünyanın içine ait hissedememekten kaynaklanır. Özellikle ağabeyi ve ağabeyinin ailesi, etrafında gelişen akrabalık ilişkisi, onu hayal kırıklığına uğratar. Derya, annesi küçük yaşta öldüğü için babaannesi, babası ve ağabeyiyle büyür. Babası illegal işleri ve kurduğu ikinci bir hayat sebebiyle onlarla sadece maddi ilişki içerisinde olur. Bu sebeple Derya'nın tek dayanağı ağabeyi olur, onu babası yerine koyar. Ağabeyiyle büyüyen Derya, onun duruşuna, kendisine olan sevgisine inanır ve onu hayattaki tek dayanağı olarak görür. Bundan ötürü de kimseyle paylaşamaz. Tüm gençlik yılları boyunca ağabeyini sevgilisi Suzan'dan kıskanır. Onların aşkına bir taraftan gıpta ile bakarken diğer taraftan o ilişkinin içinde üçüncü bir şahıs gibi davranır. Ağabeyinin yurt dışına para kazanmak için gitmesi, ardından büyük aşkı Suzan'dan ayrılması ve yeni bir hayat kurması Derya'yı hayal kırıklığına uğratar. Ağabeyi Tülay ile evlenir ve iki çocuklu bir aile olurlar. Bu süre zarfında Derya da bir evlilik yapar fakat yürütemez ve boşanır. Derya, ağabeyinin aksine her geçen gün biraz daha yalnızlaşır. Ağabeyi de kayınbiraderi ile Derya'nın bir evlilik yapmasını ister fakat bunu kız kardeşine açık açık söylemez. Onu her hafta sonu birlikte kalabalık olarak yemeğe giderek birlikte vakit geçirmelerini ister fakat Derya bu durumu anlasa da anlamazlıktan gelir. Yine öyle bir hafta sonu gelip Derya'yı evden alırlar. Fakat Derya içten içe duruma çok sinirlenir. "Tülay nedense beni abisine yamamaya çalışıyor. Abimin anlamamazlıktan gelmesi içime dokunuyor. Beni bu salağa mı layık buluyorsun abicim? Vaktiyle yere göğe koyamazdın. Cihan'la evleneceğim dediğimde burnumdan getirmiştin, bu herif sana layık değil diye. Ne oldu?" (s.43). Ağabeyinin kayınbiraderi Tuncay'ı kendine layık bulmamasının yanında samimiyetlerine de inanmaz Derya. Babadan kalma dükkân ve evin ellerinden gitmesini istemediklerini düşünür. Bu sebeple Derya ve Tuncay'ın evliliğiyle malın mülkün aile içinde kalmasını istediklerine inanır. Ağabeyine saplantılı bir tutkuyla bağlı olan Derya, Tuncay'ı kendisine layık görmesine

tahammül edemez. Gittikleri yemeklerde Derya'nın gerilimi bununla da sınırlı kalmaz. Tuncay'ın kendisine gül alması da onu içten içe üzer. Ağabeyinin ve yengesinin ara bulucu tavırları bununla da kalmaz. Yengesi de sık sık Derya'yı arayarak kendi kardeşini över. Tüm bu belli belirsiz baskılar arasında sıkışan Derya hayatını sorgular. Hayatını anlamsız bulur. Üstelik karakter olarak zayıf bulunduğu bir adamla yakıştırılmak da onu yakınlarından soğutur. Ağabeyinin Tuncay'da bahsederken "aslan gibi çocuk" diye söz etmesi, kayınbiraderini kız kardeşinin gözünde güzel gösterme çabaları Derya'yı daha da öfkelenendirir. Ağabeyine karşı bir patlama yaşayamasa da günlüğünde dile getirir sinirini. "Seni çok iyi anlıyorum abicim. Yeni düzeninin efendisi olduğundan beri, biricik kardeşin değil, geleceğe ilişkin planlarının parçasıyım senin. Aslan gibi adam dediğin de kendisini boynuzlayan karısı tarafından terk edildiği için iki sene psikologa giden Tuncay, değil mi? Kız kardeşini sana yamamaya çalışırken karısının başkasına âşık olduğunu bilmeyen; öğrendiğinde efendi gibi hayatta başarılar dileyebileceğine, günlerce karısının peşinde dolanıp reddedilmekten usanmayan, eski karısından ümidini kesince hiç değilse geleceği garantiye alalım diyen yüz­süz."(s.77). Derya, ağabeyinin kayınbiraderi hakkında hiç iyi şeyler düşünmese de ailesi ısrarla ikisini bir araya getirme çabası içine girer. Bu da Derya'yı yorar. Özellikle yine bir hafta sonu yemeğe gidecekleri zaman Derya'yı almaya ağabeyinin değil de Tuncay'ın gelmiş olması genç kadını içten içe çıldırtır. Tuncay'ın iltifatları, muhabbet kurma çabaları boşa gider. Derya, yüz vermez adama. Üstüne bir de masaya oturduğunda eski konulardan, ağabeyinin gençlik aşkı olan Suzan'dan bahseder, ortam gerilir. Derya da amacına ulaşır. Fakat aradan geçen zaman içinde hayatıyla ilgili sorgulamaların sonuna geldiğinde her şeyi akışına bırakmaya karar verir. Ağabeyiyle, yengesiyle, Tuncay'ı reddetme konusunda mücadeleden vazgeçer. Etrafındaki insanları sorgulamak yerine olduğu gibi kabullenmeyi seçer.

Romanda akrabalık/hısımlık ilişkisi bağlamında yorumlayabildiğimiz tek veri Derya'nın yengesinin ağabeyi ile yakıştırılması ve bir araya getirilme çabaları olur. Bu çabalar çok uzun süre sonuçsuz kalsa da Derya bir yerden sonra baskıya dayanamaz, kendi ile ilgili mücadeleden vazgeçer ve akışına bırakır tüm ilişkilerin seyrini.

D.Komşuluk İlişkileri

Komşuluk ilişkileri, toplumsal düzen içindeki sosyal yapıyı anlamak açısından öneme sahiptir. Dolayısıyla kadın ve erkeğe yüklenen toplumsal cinsiyet rolleri açısından da önem teşkil eder. Aynı semtte oturan insanların komşuluk ilişkileri bazı durumlarda akraba ve aile ilişkilerinin bile önüne geçebilmektedir. *Kapak Kızı* [Tunç, A. (2005). *KapakKızı*, İstanbul, Can Yayınları] romanında Cennet ve Bünyamin çiftinin, Anahit ve kardeşi Garo ile komşuluk ilişkisi karşılıklı güven ve dostluk içerisinde giderken Bünyamin ve Garo tarafında işin iç yüzü başka türlü ilerler. Komşu olan bu ki adam birbirlerinden haz etmez. Bünyamin, demir yollarındaki görevi gereği evden uzak olduğu gecelerde komşusu Anahit'in Cennet'i yalnız bırakmadığını düşünüp rahat eder ve komşusuna güvenir. Fakat Bünyamin'in Garo ile ilgili içine düşen bir kuşku bu komşuluk ilişkisini bıçak gibi keser. Bir komşuluk ziyaretinde Garo'nun Cennet'e bakışlarını yakalayan Bünyamin, o günden sonra karısı ve komşusu hakkında türlü ihanet senaryoları yazmaya başlar ve karısının hamileliğiyle birlikte bu şüphe, içinden çıkılmaz bir hal alır. “Yeni evlendikleri sırada Anahit ve Garo onlara sık sık gelirlerdi. İş gereği evde olmadığı gecelerde Anahit'in onlarda oturduğunu, karısının yalnız olmadığını düşünür, içi rahat eder, Cennet'i pek sık hatırlamazdı. Bu hikâyeden sonra yavaş yavaş içi içini yemeye başladı. Belki Garo da geliyordu. Belki çok eğleniyorlardı, belki Anahit Cennet'le Garo'yu yalnız bırakıyordu. Bünyamin evden uzak olduğu gecelerde, hep bunu düşünür olmuştu. Kuşkuyu kafasından atamadığı için evinde de huzursuzdu” (s. 71). Karısını komşusundan kıskanan Bünyamin, bu aile ile görüşmek istemez fakat diğer taraftan Anahit'in iyi niyeti karşısında da sesini çıkaramaz. Anahit, zor günlerde her daim karısının yanında, ona tam destek olur ve komşuluk görevini fazlasıyla yerine getirir. Anahit'in bu denli iyi olmasının altında ezilen Bünyamin içten içe bu aileye mesafe koyamadıkları için sinirlense de elinden bir şey gelmez. “Başları her sıkıştığında Anahit imdada yetiştiği için, hiddeti daha da koyulaşmıştı. Anahit'in karşılık beklemeyen, içten yardımları olmadan işlerini yoluna koyamıyordu bir türlü.”(s. 72).

Komşuluk ilişkilerinin sıkı yaşandığı, herkesin birbirini tanıdığı, samimiyet kurduğu, birbiri üzerinde hak talep ettiği ve yeri geldiğinde birbirine hesap verdiği semtlerde insanlar ilişkilerini yürütürken komşularını göz ardı edemeyebilir. Bilinmesini istemedikleri durumları veya ilişkileri daha gizli saklı ve korkak

yaşayabilirler. İlişkilerin sıcak tutulduğu bu mahallelerde komşular birbirlerini adeta ailelerinden biri gibi sahiplenirken diğer taraftan da kabul görmeyecek herhangi bir durum herkes tarafından çabucak duyulabilir. *Kapak Kızı* romanında da Anahit, âşık olduğu gençle ilk buluşmasında mahalleden tanıdık birine gelmenin tedirginliği ile yakalanma korkusu yaşar. “Az sonra lunaparktaki çay bahçesinde çay içiyorlardı. Rahatsız olmuştu, durmadan çevresine bakıyor, kimi kimsesi olmadığı halde, mahallesinden birileri görecekti diye korkuyordu.”(s. 68). Daha tutucu ailelerin yaşadığı bu mahallelerde genç kızlarla genç erkeklerin görüşmeleri, ulu orta ilişki yaşamaları kabul edilir bir durum değildir. Bu sebeple yan yana görünme korkusu bilhassa kadınlar tarafından fazlaca hissedilir. Böyle küçük mahallelerde, herkesin herkesi tanıdığı, bildiği semtlerde erkeğe ve kadına yaklaşım da aynı olmayabilir. Kadına karşı daha tutucu yaklaşılırken erkek daha serbest olabilir. Kadın üzerinde oluşan mahalle baskısı kendini hissettirirken erkek daha rahat hareket edebilir.. Nitekim romanda Anahit’in telaşı ve korkusu Sadi’nin rahatlığı bundan gelir.

Mahalle baskısı bazı durumlarda insanları yanlış kararlar aldırarak durumlara bile getirebilir. Özellikle konu komşu ne der, düşüncesine sahip aile yapılarında bu hissedilebilir. *Kapak Kızı* romanında, Fikriye Hanım, kızı Cavidan’ın kahveci bir çocuğa âşık olmasının etrafta duyulması üzerine bir panik yaşar. Kendilerine hiçbir surette layık görmedikleri bu çocukla kızının adının anılmasını istemez. Gencin bir kavgaya karışması sonucu ölümü ve kızının içine girdiği bunalım hali sonrasında dedikodulara daha fazla dayanamaz ve kızını uygun gördüğü bir ailenin kıt zekâlı oğluya evlendirmek ister. Her şeyden vazgeçmiş durumda olan Cavidan ise durumu kabullenip evlenir. “Cavidan’ın hastanede yattığı süre boyunca mahalle, bu heyecanlı olayın her bir ayrıntısını uzak evlere kadar yaymış, kibirli Fikriye Hanım’ın biricik kızının bir kahveci çırağına olan aşkı nedeniyle hastanelik olduğu herkesin malumu olmuştu.” (s.90). Baskılar sonucu evlendirilen Cavidan’ın zaten kötü olan ruh hali daha da kötüleşir ve Cavidan evliliğini sürdüremeyip en sonunda boşanır. Komşuluk ilişkileri belli bir samimiyette yaşanan semtlerde bir sevgi bağı oluşurken çoğu zaman insanların duygu dünyasını da baskı altına alabilir. *Kapak Kızı* romanında yaşanan komşuluk ilişkileri, kahramanlarda bir baskı unsuru oluşturur.

Yazarın romanlarında işlediği komşuluk ilişkileri, bizzat kadın ve erkek arasında yaşanan bir ilişkiye dayalı olmaktan ziyade toplumsal bakış açısını yansıtır nitelikte yer almıştır. Yazarın hikâyelerinde işlediği komşuluk ilişkileri ise daha

bireysel ilişkileri yansıtır niteliktedir. Ayfer Tunç'un öykü kitapları arasında *Mağara Arkadaşları* ve *Evvvelotel* kitaplarında komşuluk ilişkilerine rastlanır. Bu ilişkilerin arka planında ise başka duygularla kurulan ilişkiler de görülür.

Mağara Arkadaşları[Tunç, A. (2006). *Mağara Arkadaşları*, İstanbul, Can Yayınları.] kitabında toplam sekiz adet öykü bulunmaktadır. Bu öyküler: “Mağara Arkadaşları”, “Ses Tutsağı”, “Cinnet Bahçesi”, “Gençlik Sabah Çiyidir”, “Küçük Kuyu”, “Siz ve Şakalarınız”, “Alafranga İhtiyar”, “Ara Renkler Grubu” dur. Komşuluk ilişkileri bağlamında veri elde edebildiğimiz öyküler şunlardır:

Ses Tutsağı öyküsü, yalnız, mutsuz ve hayattan kopuk bir vaziyette yaşayan bir adamın üst katından gelen seslere kulak kesilmesi, başlangıçta bunu eğlence olarak gören adamın zaman içinde tüm dikkatini bu seslere vermesi ve seslerin sahibi olan kadına tutkuyla bağlanmasını konu alır. Gerçekle hayalin iç içe geçtiği öyküde anlatıcı konumundaki adam, oturduğu apartmanın balkonunda şehrin seslerini dinleyerek geçirir günlerini. Mutsuz ve yalnızdır. Bu sebeple dışarıdan gelen seslere verir benliğini. “Kendimi unutmak için seslerle oyalanıyordum. Seslere veriyordum benliğimi.” (s.49). Anlatıcıyı mutsuzluğa iten şeyin yalnızlık ve kimsesizlik olduğunu görürüz. Bu sebeple şehrin seslerine kulak kesilir. Özellikle içinde hüznü barındıran sesler çeker dikkatini. “Aykırı sesleri çekiyordu hep kulağım... İçinde mutsuzluk ve keder taşıyarak gelen sesleri seçtiğimin farkında değildim. Başkalarının hayat sesleriyle kendimi unutuyordum ya, bu kadarı yetiyordu.” (s.50). Kendini unutmak istemesinin ardında yatan nedeni açıklamayan anlatıcı, geçmişte acı çektiğini ve iç dünyasına kapandığını sıklıkla dile getirir. Onun için hayat belirtisi olan yer balkondur. Balkonda şehrin seslerini dinler ve yalnızlığını unuttur. Bir gün dikkatini üst kat komşusu çeker ve onun çıkardığı sesleri dinlemeye başlar. Kadının oğlunu uyutup balkona geçmesi ve orada içini çekmesi, hüznülenmesi, anlatıcının ona ve sesine odaklanmasına neden olur. Bu seslerden anlamlar çıkarmaya başlar. Kadının yalnız ve hüznü olduğunu hisseder. Başlangıçta hoşuna gider bu durum, kendi sesine kulak tıkaması ve yalnızca üst katındaki kadının sesine odaklanması onu mutlu eder. Kendine bir meşgale bulduğuna inanır fakat işler tahmin ettiği şekilde gitmez. Anlatıcı, günden güne bu seslerin bağımlısı haline gelir. Kadını ve çocuğunu içselleştirir. “Yavaş yavaş kadının tıkırtılarının tutsağı olacağımı bilmiyordum.” (s.52). Bu durum zamanla daha da ileri gider. Anlatıcı, kadının evin her noktasında çıkardığı seslere odaklanır. Tek yaptığı onunla uyanıp onunla yatmak olur. Bu

zamanlarda kendiyile ilgili gel gitleri olur. Sesleri duyup duymadığını, bu seslerin kendi zihninin oyunu olduğunu, varlığını unutmak için başkalarına ait kırıgın sesleri duyduğunu düşünür. Fakat işin içinden çıkamaz. Bir gün çocuğun ağlama seslerini duyar ve hasta olduğunu anlar. Yukarı çıkıp kadına çocuğu, hastaneye götürme teklifinde bulunur. Birlikte hastaneye giderler. Kadına o gece âşık olur. Zaman içinde onsuz yaşayamayacağını düşünür. Kadının elleri ve yüzü gözünün önünden gitmez. Bu durumdan kurtulmaya çalıştıkça daha da bağlanır. Yılbaşı gecesini kadınla geçirmek için onun kapısına gider, iki kere zil çalmasını rağmen kadın kapıyı açmaz. Kadına karşı içinde bir öfke oluşur ve evine döner. “Yine haklı çıkmış olmanın öfkesiydi bu. Sevgi bir yanılsamaydı.” (s.59). Anlatıcının sevdiği insanlar tarafından geçmişte sevilmemiş olması ve kendini insanlara kapatmış olduğu gerçeğiyle karşılaşırız. Anlatıcı, içindeki öfkeyle yukarıdan gelen seslere yeniden kulak kesilir. Kadının yaptıklarını yapmaya karar verir. Mutfağa gidip tüpü alır, kadının da aynısını yaptığını düşünür. Daha sonra odaya gelir kapıyı kapatır ve gazı açar. Bunları yaparken kadının da aynısını yaptığını düşünür. Fakat son anda kadının ve oğlunun bu şekilde ölmesini istemez ve gidip onları kurtarmak ister. Omzuyla kadının kapısını kırar, içeri girer, elindeki sandalyeyi karanlıkta pencereye vurur, camı kırar. Sonrasında tüm ışıkların yandığını görür. O anda kadının içeri girdiğini görür. Kadın ona çocuğun uyduğunu ve sessiz olması gerektiğini söyler. Adam o an etrafına baktığında odada tüp göremez. Öykü kadının anlatıcıya gülümsemesi ile sonlanır. Gerçek ile hayalin iç içe geçtiği bu öyküde kahraman anlatıcı, hayattan vazgeçmiş, mutsuz bir adam olarak kendine seslerden bir dünya yaratır. Yazarın öykü ve romanlarında sıkça yer verdiği travmatik tipler, bu öyküde de karşımıza çıkar. İnsanlardan darbe yemiş ve kendini insanlara kapatmış, sevgiyle bağlarını koparmış melankolik kahramanın gerçek ve gerçekdışı unsurların iç içe girdiği öyküsü dikkat çekici niteliktedir.

Gençlik Sabah Çiyidir öyküsü, yaşlı bir adamın ölümü beklerken yaşadığı psikolojiyi anlatır. Yalnız yaşayan bu adam için nefes aldığı her gün adeta bir ıstıraptır. Eşi öldükten sonra tek başına yaşayan adam için hayatın manası kalmamıştır ve bir an önce kendisine sıkıcı gelen bu hayattan kopmak ve derin bir uykuya yatmak ister. Adamın hayatı ve ölümü tasvir edişi tam bir tezatlık oluşturur. “Ölümsüzlüğü bedava verseler almaya niyeti yoktu.” (s.102). Ölüm ona göre tatlı bir uyku, yaşam ise tatsız bir yerdir. Her ne kadar geçmişte hayata tutunmak için bir

sebepler arasa da bulamadığını ve vazgeçip ölüme yaklaşan günlerini saydığını söyler. Ölüm konusu yaşlı adam için öylesine arzu verici bir durumdur ki gazeteleri okuma amacı bile ölüm ilanlarına bakmak olur. Orada ilanı verilen ölüleri kıskanır. Bu durum onda zaman zaman kızgınlıkla dolu bir duyguya bürünür. “Acaba benim parçalarımın biri, ruhumun bir yanı, hayata en sıkı bağlarla bağlı olan kısmı ölümü özlemiyor mu?” (s.109). Yaşlı adam, evden çıkıp düşünceli vaziyette yürüyüşler yapar. Sık sık balık pazarına kadar yürür. Yine öyle bir gün balık pazarına vardığında yan tarafında tanıdık bir ses duyar. Bu ses, aynı apartmanda oturduğu komşusu olan yaşlı bir kadının sesidir. Kendisiyle karşılaşınca istemeden de olsa sohbet etmek durumunda kalır. Kadına, eve kadar eşlik eder. Bu yürüme sırasında sohbet ederler ve apartmana geldiklerinde yaşlı kadın, adamı utana sıkıla yılbaşı gecesi olduğu için yemeğe davet eder. Adam ise o ana kadar merhamet ettiği komşusunun daveti karşısında şaşırır fakat reddedemez. Evinde akşam için hazırlanırken kadının davetine anlam veremez. Çünkü yıllardır kendini her türlü dost meclisinden, arkadaş ortamından çekmiştir. Bu sebeple bu davet onda garip duygular uyandırır. Fakat diğer taraftan adamın haline bir farklılık gelir. O güne dek yediği içtiği hiçbir şeyden haz almayan adam yaptığı kahveyi beğenir. Evindeki eşyalara farklı bir gözle bakar. İçinde ölüme karşı bir ihanetin olduğunu, yaşam isteğinin filizlerinin atıldığını anlar. Akşam olunca komşusu olan yaşlı kadının evine gider, kadın onu çok iyi ağırlar. Yemek, sohbet, dans derken iki yaşlı insan birbirleriyle mutlu bir vakit geçirir. “Bu adeta bir yeniden doğuştu, ölümün soğuk yüzünü beklemekten daha hoş, daha sarhoş ediciydi.” (s.126). Yaşlı adam, karısı öldükten sonra kaybedilmiş yaşama hissini yeniden hissetmenin mutluluğuyla doluyken yeni yıla girerler. Adam ilk kez yarına uyanmak istediğini fark eder fakat yanında duran yaşlı kadının o an öldüğünü görür ve hikâye kadının ölümüyle sonlanır.

Kitaptaki çoğu öyküde olan travmatik tipler, komşuluk ilişkisi içinde de karşımıza çıkar. Kitabın tüm hikâyelerine aks eden toplumdan soyutlanmış, yalnız ve mutsuz kişiler, evlerine çekilip orada münzevi bir hayat yaşamaktadırlar. Bu yalnızlıktan onları kurtaran ise aşk duygusu olur. Komşusuna âşık olan kahramanlar, hastalıklı bir saplantı ile bu duyguyu yaşarken bazen de ömrünün son günlerini kimsesiz yaşayan insanların öyküleri işlenir.

Yazarın diğer bir kitabı da *Evvelotel*'dir.

Evvelotel[Tunç, A. (2006). *Evvelotel-Saklı*, İstanbul: Can Yayınları] kitabı, Ayfer Tunç'un üçüncü öykü kitabıdır. Kitap, yazarın *Saklı* adlı kitabıyla birlikte 2006 yılında basılır. Bunun sebebi de *Evvelotel*'deki her öykünün *Saklı*'daki öykülerle bağlantılı olmasıdır. Bu bağlantı, yazarın kendi eserleri arasında metinler arası bir yaklaşım sergilediğini gösterir. *Evvelotel* kitabında dokuz öykü yer alır. Bunlar: “*Evvelotel*”, “*Kibir*”, “*Halâs*”, “*Acılezzet*”, “*Hiçbir Hikâye Görüldüğü Kadar Temiz Değildir*”, “*Doğru*”, “*Yanık Taşlar*”, “*Tevekkül*”, “*Serim-Düğüm-Cözüm*” dür. Komşuluk ilişkisi dâhilinde değerlendirdiğimiz öyküler şunlardır:

Acı Lezzet öyküsü, *Saklı* kitabındaki *Önemsizlik* öyküsüyle bağlantılıdır. İlk öykünün kahramanı olan Madam Esterea, bu öyküde anlatıcı konumundaki erkek kahraman ile komşuluk ilişkisi içindedir. Aralarında komşuluk ile başlayan yakınlaşma, anlatıcının Madam'a âşık olmasıyla farklı bir hal alır. İki öykü arasında, tıpkı diğer öykülerde olduğu gibi bir gerçeklik farklılığı vardır. Bu öyküde Madam, Nesim'in yazdığı *Önemsizlik* öyküsünü bulur ve orada kendiyile alakalı gerçeğe uzak bir yazı yazdığını görür. Bu vesileyle yazar olduğunu duyduğu komşusuna gider ve onun gerçeği Madam'ın anlatımı ile tekrardan yazmasını ister. Anlatıcı ilk etapta bu durumu tuhaf bulsa da Madam ile zaman geçirdikçe ona karşı farklı duygular içine girer. “Onunla yavaş yavaş vuran, sonunda yere seren içkilerin sarhoşluğu gibi bir beraberliğimiz oldu. Teklifini hem gülünç bulmuş, hem de ciddiye almıştım. İçimde hassas bir yere dokunmuştu. Bu nedenle çok dostça başladı ilişkimiz. Ama hızla tutkulu bir hal aldı, benim açımdan. Bunda onun hiç payı yok, o hep aynı mesafedeydi, bende bir şeyler değişti, yürüdü.” (s.60). Madam, komşusuna önce Nesim'in yazdığı kısmı okutur, sonra ona gerçek hayat hikâyesini anlatır. Anlatıcı, hiç evlenmemiş yalnız bir kadın olarak hayatını Nesim'i bekleyerek geçirir. Sonunda Nesim'in Amerika'ya yerleştiğini öğrenince onu beklemekten vazgeçer. Madam'ın her haline yansıyan naiflik ve zarafet, onu dinleyen anlatıcıyı çok etkiler. Kendisinden yaşça büyük olmasına rağmen içten içe ev sahibine karşı derin hisleri oluşur. Madam'ın evinde her buluşmalarında kendini ona daha da kaptırır. Hikâyenin sonunda ağabeyiyle çıktığı bir tatilden dönüşte Madam'ın kalp krizinden öldüğünü öğrenir.

Hiçbir Hikâye Görüldüğü Kadar Temiz Değildir öyküsü *Saklı*, kitabındaki *Ay Bakıyor* adlı öyküyle bağlantılıdır. O öyküde sunulan gerçeklik bu öyküde bambaşka bir hal alır. İlk öyküde Selva karakteri anlatıcı konumundadır ve bir av sırasında

vurulan kocasının ardından oğlunu alıp başka bir yere göç eder. Onu büyütür fakat genç yaşında oğlunu kaybeder, oğlunun ölüsünün gölde bulunamaması üzerine de öldüğüne inanmaz. Tüm öykü boyunca öldüğü söylenen olduğunun gelmesini bir umutla bekler. Bu öyküde ise anlatıcı konumundaki karakter, genç bir akademisyen olan Mithat'tır. Mithat ile Selva komşu olmaları sebebiyle tanışırlar ve Mithat, eşinden boşanması sonucu düştüğü boşluk sebebiyle yalnız yaşamak ister. Bu vesileyle tanışırlar. Selva'nın kendisine çorba ikramları, ev sohbetlerine döner. Bir gün Selva'nın oğlu ve kocasıyla ilgili bahsettiği hikâyeden çok etkilenir. Hayatta saf ve temiz aşkın kalmadığına inanan Mithat, Selva'nın anlattıkları karşısında kayıtsız kalmaz. Selva'nın anlattığı hikâyedeki köye gider. Köye vardığında Selva'nın anlattığı gibi bi manzarayla karşılaşmaz. Birkaç kişiye sorup soruşturur fakat Selva'yı ve kocası Adabey'i tanıyan çıkmaz. Sonunda çok yaşlı bir adam ona gerçeği anlatır. Gerçek, Mithat'ın düşündüğü gibi değildir. Adabey'in birden fazla evlilik yaptığını, başka kadınlardan çocuğu olduğunu, mirasını onlara bırakmasının korkusuyla Selva'nın kardeşlerinin Adabey'i vurduğunu, suçu da oğlunun üstlendiğini anlatır. Bu duydukları karşısında büyük bir şaşkınlık ve hayal kırıklığı yaşayan Mithat, geri döner. Sürekli bu meseleyi düşünür. "Selva hanımın hikâyesi içimde yıkılmıştı. İçim de yıkılmıştı. Beni hiç ilgilendirmeyen ve hayatımın ana yoluyla hiçbir biçimde kesişmeyen bu hikâyeyi unutmak istedim." (s.117). Büyük bir öfke nöbeti geçirir kendi içinde. Aile sorgulamaları, evlendiği kadının "ikiyüzlülüğü" onda uzun süredir bastırıldığı; hayat karşısında isteksizlik ve yanılğı halini baş gösterirken hayatının son döneminde inandığı saf sevgiden oluşan bir öykünün bu şekilde sonuçlanması da onu derinden yaralar. "Hangi kabuğu kaldırmak lazım diye düşündüm, taze ve gerçek bir şey bulabilmek için." (s.122). Hayat ve insanlar hakkında tek hissettiği, gerçek ve saf sevginin olmadığı düşüncesi olur.

Yazarın hikâye ve romanlarında çoklukla üzerinde durduğu mesele, geçmişinden kaynaklanan travmalarla hayatını mutlu bir şekilde sürdüremeyen kahramanların yaşadıkları münzevi hayat içinde birilerine tutunabilme çabası olur. Bu çabalar bazen kahramanların yalnızlığına derman olurken bazen de kendisini daha da yalnızlaştırır hale getirir.

Genel olarak komşuluk ilişkilerinin kadın ve erkeğin toplum içinde, sosyal yaşamdaki düşünu anlamak açısından önemli olduğunu düşünmekteyiz. Yazarın kurgusal eserlerinde de toplumsal kadınlık ve erkeklik rollerini anlamanın yanı sıra

kişilerin yakın çevresini anlamak ve hayatını bu açıdan değerlendirmek adına da önemlidir.

E. Diğer Sebeplerle Kurulan Kadın - Erkek İlişkileri

Yazarın romanlarında ve hikâyelerinde herhangi bir gruba dâhil edemediğimiz, tam tanımlayamadığımız veya işlenen şekliyle herhangi bir grubun içinde var olamayacak miktarda az işlenen kadın-erkek ilişkileri bu başlık altında toplanmaktadır. Diğer sebeplerle kurulan kadın-erkek ilişkilerinde cinsel sebeplerle kurulan ilişkiler ağırlıklı olmakla birlikte çoğu birbirinden bağımsız meselelerdir diyebiliriz. Bu ilişkiler de zaman zaman kişilerin hem iç dünyalarını anlamak hem de toplumsal düzende kişileri cinsiyet rolleriyle yorumlamak adına önemlidir. Bu noktada ilk olarak yazarın tüm romanlarından elde ettiğimiz veriler değerlendirilirken sonrasında hikâyelerdeki diğer ilişkiler de ele alınmıştır.

Kapak Kızı[Tunç, A. (2005). *Kapak Kızı*, İstanbul, Can Yayınları.]romanının iki ana karakteri Ersin ve Selda, bir tren yolculuğu esnasında yemekli vagonunda aynı masaya oturmalarıyla tesadüf eseri tanışırlar. Bu yol arkadaşlığı, yüzeysel bir sohbetten çıkıp Selda ve Ersin'in iç dünyasına doğru derinleşip koyulaşır. Bu sohbet esnasında her iki karakter kendilerini ve geçmişlerini Şebnem üzerinden sorgulamaya başlar. Selda'nın baba tarafından akrabası olan Şebnem, Ersin'in kuzenidir. Birbirini henüz tanımayan Ersin ve Selda sohbet ilerledikçe kendilerini; geçmişlerine, iç dünyalarına, aile hayatlarına, meslek yaşamlarına kadar varan benlik, çevre ve ilişkilere dair bir sorgulamanın içinde bulurlar. Bu iki kişi aslında birbirlerine oldukça benzerler. Bu benzerlikleri sohbetleri ilerledikçe kendileri de fark eder. Onları birbirine bu kadar benzer hale getiren iki şey de aileleri ve ortak yaraları Şebnem'dir. Şebnem, yıllar içinde farkında olmadıkları gizli bir yara açar içlerinde. İkisinin hayatına da küçük yaşlarda dokunup gitmiş olan Şebnem, bir dergideki çıplak pozlarıyla onları derinden sarsar. Tesadüf eseri tren yolculuğunda karşılıklı oturdukları masada birbirlerine iç dünyalarını açmalarına vesile olur. Ersin lise yıllarında Şebnem ile ilk aşkını yaşar, Şebnem'in güzelliği ve cesareti karşısında onun kadar cesur olamaz ve amcasının kızı olmasından dolayı ailesinden korkup Şebnem'i bir daha aramaz. Korkaklığı hayatının devamında da sürer. Banka müfettişi olduğunda bu işin ona güvenli ve ölçülü bir hayat sağlayacağını düşünür, ailesinden ve yaşadığı büyük şehirden uzaklaşma fikri, yeni yerler görme yeni insanlar tanıma

fikri onu bir müddet heyecanlandırırsa da gittiği küçük şehirlerde istemeden dâhil olduğu o sıradanlık, sanki akrabalarıyla yaşıyor olma hissi onda ağır basar. Mutsuzlaşır ve varoluş amacını sorgular. Ersin hayatı boyunca içten içe içindeki farklılığı hisseder ama zayıflığı cesaretli olmasına engel olur. Selda da farklı bir hikâyede benzer bir sona ulaşır. Hayatı boyunca kimseye güvenmeyen, kontrolü elden bırakmayan Selda, büyük adımlar atamayıp yalnızlığı seçer, bu yalnızlık da onun içinde derin bir boşluk yaratır. Selda'nın Şebnem'i unutamama nedeni, ondaki o pervasızca cesur ve kendine güvenli haldir. Her iki gencin de özellikle kadın erkek ilişkilerinde cesur adımlar atamamasının temelinde aile faktörü vardır. Bu iki aile, dışarıdan muhteşem bir uyum içinde görünen fakat kendi içinde çürümüş ahlak değerlerine sahip, sınırları olan ve bu sınırların dışına asla çıkmayan ve bu olağandışı tavırları asla kabullenmeyen ve dışlayan bir yapıdadır. Dolayısıyla bu ailelerde yetişen iki genç de tıpkı aileleri gibi hayat boyu güvenli bölgelerin dışına çıkamaz fakat onları da benimseyemez. Arada kalmanın verdiği huzursuzlukla hiçbir şeyle aidiyet kuramayan ve yalnızlaşan gençler korkak bir hayat sürer. Bu tren yolculuğu, onların birbirlerine içlerini açmalarıyla bir farkındalık sürecine dönüşür.

Kapak Kızı romanında tek taraflı hislerin yaşandığı bir ilişki vardır. Bu, tren yolculuğu vesilesiyle yolları kesişen üç ana karakterden biri olan Bünyamin'in dergi kapağında gördüğü ve etkilendiği Şebnem ve hikâyesidir. Diğer karakterler gibi yüz yüze bir tanışıklığa dayanmaz. Bünyamin'in Şebnem ile hikâyesi, Şebnem'in ayın kızı olarak yer aldığı dergi kapağındaki çıplak pozundan etkilenmesi ve farklı bir duygu haline girmesi şeklinde gelişir. Bünyamin, çıplak kadın pozlarının olduğu dergileri alan, oradaki çıplak bedenleri arzulayan, o kadınlarla zihninde birtakım fanteziler yaşayan bir adamdır. Üstelik bu dergiler ile münasebeti Cennet ile evlendikten sonra da devam eder. “Eskiden paraya kıydıkça çıplak kadın resimleri basan hallice dergilerden satın alırdı. Dergilerdeki kadınlar çevresinde giyinik olarak gördüğü bazı kadınlara benzeyen, çıplak, tahrik edici, ama sıradan kadınlardı. Onların fotoğraflarına kanlı canlı kadınlarımış gibi bakmazdı. Gerçekte yaşadıklarını, giyindiklerini, soyunduklarını, soluk aldıklarını aklına getirmezdi. Ama ilk kez farklı bir şey olmuş, o dergilerdeki kadınlardan birini canlıymış gibi, sadece kendisininmiş gibi hissetmişti.” (s.19). Bünyamin'in cinsel dürtülerle incelediği dergide kapak kızı olan Şebnem, diğer çıplak kadınlardan farklı olarak Bünyamin'i farklı bir duygu haline sürükler. “Bünyamin bu “Ayın Kızı” sözünü okuyunca, içinde buldukları

ocak ayını değil, çocukluğunda karpuz tarlasını beklerken, sırtüstü yatıp seyrettiği, bu uzun seyredişler sonunda ona canlanmış, güzel sözler söylüyormuş gibi gelen ve parlaklığına, tuhafılığına hep şaşıtığı ayı düşünmüştü. Kadın ona dolunayı hatırlatmıştı. Çocukluğunun en tuhaf arkadaşı.”(s. 17). Cinsel dürtülerle incelediği fotoğraflar ve Şebnem, bir süre sonra Bünyamin’i kendine hayran bırakan, onu alıp geçmişe götüren bir hal alır. “fotoğraflara uzun uzun baktıktan sonra ona kalan duygu, sanki kadınla bir kez tanışsa, konuşsa, ona içini açsa, kadının onu anlayacağı, kelimelere gerek kalmadan ruhuna sızacağı ve onu kucaklayıp sisli, sıcak bir belirsizlik içine sürükleyeceği olmuştu.”(s.18). Bünyamin’in evliliğinde yaşadığı sıkıntı, kıskançlık ve şüphe onu karısından zamanla uzaklaştırır ve yalnızlaştırır. Şebnem’i bu denli sıcak hissetmesinin altında yatan sebep, Cennet ile arasındaki mesafe ve konuşamamanın verdiği yüküdür fakat Bünyamin, özünde de çıplak kadın pozlu dergilere düşkündür fakat içinde bulunduğu toplumun ahlaki yapısına ters olduğundan gün yüzüne çıkarmaktan çekinir.

Kapak Kızı romanında demir yollarında birlikte çalışan iki arkadaş olan Bünyamin ile Erol arasında geçen bir sohbet, erkeğin kadına yaklaşımını ve bu yaklaşımın altında yatan farklı düşünceleri gösterir okura. Bu bakış, erkeğin kendi zihninde kadını nasıl kategorize ettiğinin kanıtı niteliğindedir. Bünyamin ve Erol, trenin yemekli vagonunda birlikte çalışan iki arkadaştır. Sohbet ettikleri bir sırada Bünyamin, Erol’a kız arkadaşıyla durumunu sorduğunda Erol ayrıldıklarını, kızın kendisine denk olmadığını hatta daha da kabalaşarak “yollu” olduğunu dile getirir. Buraya kadar kendisi için bir sıkıntı yoktur çünkü kadının durumunu ve şartlarını bilerek o ilişkiyi yaşar fakat Bünyamin’in ona kendi dengini bulmasını öğütlemesi üzerine Erol’un verdiği cevap, kadına yaklaşımını, bakış açısını gösterir niteliktedir. “Bu öğüdün üzerine: Alacak değildik, dedi Erol.” (s.166). Romanda Erol’un kadına yaklaşımında, kurduğu ilişkide bakış açısı ortadadır. Küçümsediği, ahlaki değerlerine ters bulduğu, evliliğe layık görmediği kadınla cinsel beklentilerle görüşebilmektedir. Bu da toplumun içinde bazı insanların ahlaki değerlerinin kendi zihniyetine göre nasıl değişebildiğini gösterir. Dışarıdan bakıldığında kendine yakıştırmadığı kadını, kendi özelinde her türlü münasebette taşıyabilmektedir.

Kapak Kızı romanında bir başka ilişki de Ersin’in yaşadığı ve hissettikleri üzerine kurulur. Ersin bankacı olarak çalışır. Müfettişlik görevi sebebiyle İstanbul’dan Anadolu’ya gidip orada küçük bir şehirde yaşamaya başlar. İlk

zamanlar yaşadığı şehrin karmaşasından uzaklaşmak, yeni ve maceralı bir hayat yaşayacağını tahayyül etmek onda bir heyecan duygusu yaratsa da zamanla işine dair keşfini tamamladığında işine ve yaşadığı bu kentlere dair heyecanını ve ümidini yitirir. “Bu birbirine benzeyiş, duygularda ve düşüncelerde, hayatı yaşamada birbirinin aynı oluş onu rahatsız ediyor, gelecek günlerin geçenlerden hiç farkı olmayacağını düşündürüyor, korkutuyordu. Her gün yarına ilişkin ümitleri azalıyor, her turnenin ardından kendinden bir parçayı kaybettiğini hissediyordu.” (s.27). Yaşadığı hayatı, yeri ve insanları vasat bulması, onu insan ilişkilerinde de o ruh halinden öteye götüremez. Bilhassa kadın-erkek ilişkilerinde kadınların kendine yaklaşımı onu rahatsız eder. Çalıştığı yerlerde bulunan kadın memurelerin kendisiyle flört etme istekleri ve bu girişimleri, Ersin tarafından hoş karşılanmaz. “Bu bekâr memurelerin çoğunun gelen her bekâr müfettişi bir mucize beklentisiyle incelediklerini, işe başladıktan hemen sonra öğrenmişti. Genellikle göz göze gelmeye çalışmakla sınırlı kalan bu ilginin zaman zaman haddini aştığı da oluyordu. Nadiren de olsa gecenin bir vaktinde odasına gelinmesinden çantasına mektup tıktırılmasına kadar küçük ama seviyesiz olaylar geçmişti başından. Hatta evli olanların bile niyeti bozdukları, yatağına girmek için can attıkları görülmemiş şey değildi. Onların bu küçük, insanca, ama inanılmaz ölçüde dar dünyalarının eğlencesi, hatta daha kötüsü, ümidi olmaktan hoşlanmıyordu.”(s.28). Ersin hayatı sorgulayan ve sahip olduklarından memnuniyet duymayan biridir. Ersin, bunca yaşam mücadelesinin, iş ve para sahibi olmanın sonucunda eline bir şey geçmeyeceğine inanır. Dolayısıyla ailesini, yaşadığı büyük şehri, çalışmakta olduğu işini ve işi dolayısıyla bulunduğu küçük şehir insanlarını eleştirir. Oraya, o zihniyete ait olan kadınlar, onun için sıradan ve bayağıdır. Küçük gördüğü bu kadınların kendisine bir ümitle yaklaşmaları onu rahatsız eder.

Kapak Kızı romanında Selda, Ersin ve Bünyamin’in ortak noktası olan fakat romanda söz hakkı almayan Şebnem’in hayatına başkahramanların aktardığı ölçüde girilebilir. Şebnem, asıl *Yeşil Peri Gecesi* romanında tüm hayatını baştan sona kendi ağzından aktarır ve biz yaşadığı ilişkileri tüm arka planıyla görebiliriz fakat ilk olarak *Kapak Kızı* romanında değinildiği ölçüde inceleyip aktaracağız. Şebnem’in yaşadığı hayatın zorluğu, ailesi tarafından yalnız bırakılması ve kimseye güven duyamaması onun ilişkilerinde insanlara tavırlarının temelini oluşturur. Şebnem, küçük yaşta babasının geçirdiği kaza sonrası kolunun kopması ve sonrasında anne

babasının boşanmasıyla sonuçlanan bir trajedinin mağdurudur. Babası uğradığı kaza sonucu kolunu kaybeder ve girdiği bunalım sonucu annesini ve onu yanında istemez. Annesi de çektiği sıkıntılar sonrası kendi hayatını kurmak üzere evinden ve kocasından ayrılır. Aradan geçen zamanda bir doktorla hayatını kurar ve Şebnem’i yatılı okula verir. Zor bir geçmişi olan Şebnem, anne baba sevgisinden yoksun yetişir ve yalnızlığa mahkûm edilir. Bu durum Şebnem’in karakterinde bilhassa erkeklere bakışında bir temel oluşturur. İnsanlara güvenmez, inanmaz ve değer vermez. Okul hayatında birden fazla sevgilisi olur ve onları farklı durumlar için kullanır ve çıkar ilişkileri yaşar. “Biri İngilizceci. Boş kâğıt veriyorum altı yedi veriyor. Öbürü Oğuz. Kantinci. Bir de Fevzi var. İdare amiri... Çok eğlendiği, saydığı isimleri hiç ciddiye almadığı sesinin şen şakrak tonundan belli oluyordu.” (s.121). Erkekler ile kurduğu ilişkide, değer verme kavramından uzak yaşar. Aile ve yakın akraba içinde yaşadığı tüm kopukluklar, karşı cinsle kurduğu münasebete yansır. Onun için erkeklerin bir önemi olmaz. Günü birlik arkadaşlıklar ve “gönül eğlendirmeleri” onun için yeterli olur. Türlü yalanlar söyleyip dikkatleri üzerine çeken, sigara içen ve erkekleri “parmağında oynatan” Şebnem bu yaptıklarıyla anne babasından, diğer insanlardan ve hayattan öç almak ister. Bu uğurda attığı en büyük adım da bir dergiye çıplak pozlar vermek olur.

Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi[Tunç, A. (2009). Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi, İstanbul, Can Yayınları.]romanında Karadeniz’in küçük bir şehrindeki bir akıl hastanesinde yaşanan tuhaf olaylar romanın merkezini oluşturur. Herhangi bir sebeple yolu bu hastaneye düşen kişilerin ilginç hikâyeleri, o hikâye içindeki ilişkilerin tuhaflığı okuyucuya sunulur. Romanda yaşanan belli başlı kadın- erkek hikâyeleri dışında diğer sebeplerle kurulan bazı ilişkiler vardır ki bunlardan biri, romanın “tuhaflığını” en net şekilde gösteren ilişki olur. Hastanede nöropsikiyatrist olarak görev yapan Nebahat, özellikle eşi Kahraman tarafından terk edildikten sonra anormal davranışlar sergiler. Eşinden boşandıktan sonra saçını üç numaraya vurduran kadın, yalnız kalmamak adına devamlı surette odasında çay, kahve partileri yapar ve hastane çalışanlarını odasında toplar, onlara hikâyesini anlatarak devamlı ilginin üzerinde kalması için savaşıyor. Bir noktadan sonra etrafında çok fazla insan bulamayan ve sergilediği davranışlar yüzünden etrafındaki insanları kendinden uzaklaştıran kadın hastalarla zaman geçirmeye başlar. “Nebahat Hanım artık pek normal olmadığı için

başhekim ona nöbet yazılmasını istemiyordu. Ama bazı geceler bodur doktor kendi kendine nöbetçi olduğuna karar veriyor, gün boyunca kimseye yediremediği kekleri üçer beşer gruplar halinde oturmuş televizyon izleyen hastalara dağıtıyordu.” (s.217). Nöbetçi olmadığı halde elindeki kekle madde bağımlılarının olduğu kata giden Nebahat Hanım, rastgele bir odaya girer. Odada madde bağımlısı olduğu için hastaneye yatırılan Tahir’in bir kutuyu yatağın altına attığını görür. Odayı koklayan Nebahat Hanım, Tahir’in esrarlı sigara sardığını anlar. Tahir, on beş yaşında zararlı maddeye alışır ve hayatı boyunca madde bağımlısı olarak hayatına devam eder. Yeni evli adam, karısını kıramayıp hastaneye yatsa da esrarı bırakmaya niyeti yoktur. Doktorun içeri girdiğini görünce yatağın altına kutuyu atıp bir şey olmamış gibi davransa da doktorun gözünden kaçmaz. Kendi de üniversite yıllarında bu maddeyi kullandığı için hemen tanır. Nebahat Hanım, elindeki keki Tahir’e uzatarak lakayt bir tavırla keki yemesini söyler. Doktorun durumu sorun etmediğini anlayan adam, çok şaşırır. Fakat keki yiyerek sohbete koyulurlar. Aralarında tuhaf bir sohbet başlar. Nebahat Hanım, kek tariflerini verir. Tahir, “dumanlı kafasıyla kadının kayışı kopardığını” anlar ve rahatlar. Yatağın altına attığı esrarı doktora uzatır. Esrarlı sigaraları içerken koyu bir sohbete koyulurlar. Birbirlerine hayatlarını anlatırlar. Nebahat Hanım, onu terk eden kocasını; Tahir de karısının ailesiyle olan sıkıntısını anlatır. Sabaha kadar uzar konuşmaları. Sabah olduğunda Nebahat Hanım, odasına giderken Tahir ona içmesi için “ot” verir. Nebahat Hanım da kekik içine koyacak bir şey bulamayınca o otu koyar ve hastanede Servinaz Hemşire’ye yedirir. Bu tutkusunun devamını getiremeden birkaç gün sonra Tahir taburcu olur. Akıl hastanesinde aklın sınırları zorlanırken kadınlar ve erkekler arasında tuhaf ilişkiler yaşanır.

Roman, zamanda sıçramalarla yüz yıllık bir zaman diliminde işlenir. Yine romanın içinde tarihsel kişiliklerin hikâyelerine de yer verilir. Herhangi bir kadın-erkek ilişkisi olarak tanımlanmayan fakat en güzel kadından daha güzel, daha kadın olarak tanımlanan bir eşcinselin aşk ilişkisi de oldukça dikkat çekicidir. Bu hikâyeyi dikkat çekici hale getiren en önemli unsur ise bir Osmanlı paşası ile bu aşkı yaşamasıdır. Padişah Abdülaziz’in paşalarından biri olan Kalemkâri Köse Kasım Paşa, Budapeşte’de sefir olarak görev yaparken devamlı gitmek için kendine kaplıca bakarken Zoltan’ın olduğu hamama karar verir, hemen her hafta yıkanmak üzere o hamama gider. Zoltan da o hamamda tellaklık yapar. Paşa, altın saçlı diye tanınan

Zoltan'ı görür görmez ona âşık olur. en güzel kızdan daha güzel olan on yedi yaşındaki Zoltan ise Demirci Sandor'la bir ilişki yaşamaktadır. Kaplıca müdürü, Zoltan'ı paşanın hizmetine verir. Paşa her hamam sefası için geldiğinde Zoltan ile bir gece geçirir. Zoltan da paşanın emrinden çıkmaz fakat aldığı altınla gecenin sonunda sevgilisine koşar. Yüksek mevkilerde olan çok hayranı olan genç çocuk Sandor'a büyük bir aşkla bağlı olduğu için hiçbir teklifi kabul etmez. Kalemkârî Köse Kasım Paşa, Budapeşte'de kaldığı süre zarfında Zoltan'a derin bir aşkla bağlanır ve gözü başka hiçbir şeyi görmez olur. Görev süresi bitip İstanbul'a dönmesi gerekir. Paşa, Zoltan'a kendi ile gelmesini, ona büyük bir konak açacağını ve emrine hizmetçiler vereceğini söylese de Zoltan kabul etmez. Adam, çok yalvarır hatta kendini öldürmekle tehdit eder fakat Zoltan kabul etmez. Adam ayaklarına kapanıp yalvarır fakat Zoltan, çıkıp gider. Paşa ise o gece kendini tabanca ile vurur ve intihar eder. İstanbul'da karısı, çocukları olan paşa, ölür ve kimse öğrenmez bu eşcinsel ilişkiyi.

Romanda aralarında büyük yaş farkları olan kadın ve erkeklerin ilişkileri bazen evlilikle sonuçlanırken bazen gizli saklı yaşanır. Özellikle “metreslik” kavramı romanda sıkça geçer. Aralarında yirmiden fazla yaş olmasına rağmen bir ilişki yaşayan Besim ve Esra'nın ilişkisi de böyle bir ilişkidir. Esra, bir resim sergisi açılışında galerici Besim Varlık ile tanışır, adamın dikkatini çeker ve aynı galeride kısa zaman sonra yönetici olarak işe başlar. Bu görev ilişkisi kısa zamanda aşk ilişkisine döner, torun sahibi Besim Varlık, Esra'ya ev tutar ve haftanın birkaç gününü birlikte geçirirler. İlişkileri devam ederken Besim'in oğulları duruma daha fazla tahammül edemez. Kendilerini ya da “metresini” seçme konusunda babalarına rest çekerler. Genç sevgilisinden ayrılmaya mecbur kalan adam, köşesine çekilir fakat Esra hemen vazgeçmez. Sevgilisini geri almaya karar verir. Besim'in evini basar, karısına ağır hakaretlerde bulunur. Fakat Besim'in oğlundan dayak yer ve evden kovulur. Durumu çevrelerinde herkes öğrenir. Esra, “bohem” çevrelerinden dışlanır. Üzüntüden kendini kahreder ve hem yaşadığı rezaleti unutturmak hem de kafasını dinlemek için Amerika'ya ablalarının yanına gider. Orada eniştesinin kuzeniyle tanışıp evlenir ve oraya yerleşir.

Aralarında büyük yaş farkı olup ilişki yaşayan diğer bir hikâye kahramanları Ruhi ve Astrid'dir. Ruhi, karısı Nilgün ile barışmak için Manisa'ya gelip onunla barışınca bir daha eski memleketine dönmez ve mesleği olan eczacılığı bırakıp

turizm sektöründe çalışmaya başlar. Bu sektörde para kazanmak adamın özgüvenini yükseltir ve tatil beldesinde yaşadıkları için farklı birçok kişi ile tanışır. Bu evrede karakteri de değişen Ruhi, yabancı turistlerle günü birlik ilişkiler yaşamaya başlar. Karısı ve çocuğunu önemsemeyen adam on dört yaşında İsveçli olan Astrid ile de kısa bir ilişki yaşar. Astrid bu ilişkiden hamile kalır. Anne ve babasında durumu saklayamayan kız doktora gider fakat çocuğu da büyüdüğü için aldırılmaz. Ailesi Türkiye'ye gelip ortalığı ayağa kaldırır. Ruhi'yi şikâyet ederler. Adam kendini ifade etmeye çalışır fakat kızın yaşının küçük olması sebebiyle ceza evine atılır. Ruhi, yaşını on sekiz olarak bildiğini, Astrid'in kendini o şekilde tanıttığını söylese de kimse inanmaz. İsveç ve Türk gazetelerinde "sübyancı" ibaresiyle haberleri yapılır. Ruhi hapiste günlerini geçirirken karısı Nilgün, her hafta kocasını ziyarete gelir. Diğer taraftan Astrid, bir oğlan çocuk doğurur ve Ruhi ile iletişime geçmek için Türkçe öğrenmeye başlar. Ona gizli bir şekilde oğullarının fotoğrafını gönderir. Ruhi on dört yaşında olduğunu bilmediği kız ile yaşadığı ilişkiden sonra hapiste günlerini geçirirken onu özlediğini hisseder. Romandaki diğer bazı ilişkiler gibi erkek ve kadın arasındaki yaş farkının fazlalığı duygusal bir ilişki kurmalarına engel olmaz. Fakat toplumun genel yapısı bu tarz ilişkilerin varlığını kabullenemediği için bu tarz kadın-erkek ilişkileri çoğunlukla hüsrarla sonuçlanır.

Yeşil Peri Gecesi[Tunç, A. (2010). *Yeşil Peri Gecesi*, İstanbul, Can Yayınları.]romanının başkahramanı Şebnem, ilk gençlik çağından itibaren çok sayıda ilişkinin içinde bulunur. Bu ilişkilerin kimi aşk ve sevgi bağıyla kurulan ilişkiler kimi ise başka sebeplerle yaşanan ilişkiler olur. Bu başlık altında Şebnem'in diğer sebeplerle içinde bulunduğu ilişkiler üzerinde duracağız. *Kapak Kızı* romanında Şebnem'in hayatından kısaca bahsetmiş olsak da onu ve ilişkilerini tam manasıyla anlamak ve yorumlamak mümkün olmaz. Şebnem karakteriyle ilgili bütün boşluklar *Yeşil Peri Gecesi* romanında yazar tarafından okuyucuya sunulur. Hayatıyla ilgili taşlar yerine oturtulur. Şebnem'in hayatının şekillenişinde ailenin yeri çok büyüktür. Dolayısıyla aşk, sevgi, arkadaşlık, dostluk vb. sebepler dışında içinde bulunduğu ilişkiler, ailesine, yakın akrabalarına duyduğu öfke zeminine oturtulabilir. Şebnem, Cavit ve Hülya'nın kızıdır. Cavit, annesinin onaylamadığı Hülya ile evlenir. Annesini dinlemez. Bu evlilikten Şebnem dünyaya gelir. Aile içinde Hülya benimsenmediği için kızı Şebnem' karşı da bir soğukluk oluşur. Fakat Cavit ve Hülya herkese kulaklarını tıkayıp mutlu bir aile tablosu çizer. Bu aile için

mutluluğun yerini kâbusa bırakması Cavit'in bir kaza sonucu kolunu kaybetmesiyle gerçekleşir. Cavit'in hastanede yattığı günlerde Şebnem, babaannesinin evinde kalır ve ailedeki kadınların kendisine olan sevgisizliğini sonuna kadar hisseder. Tüm bunlar olurken yine o günlerden birinde kendi evine gitmek ister. Eve geldiğinde amcası ve annesini aynı yatakta yakalar. O günden sonra amcasından ve annesinden nefret eder. Babasının da hastaneden çıktıktan sonra eskisi gibi olmaması, hayata küsmesi, anne ve babasının devamlı kavga etmeleri ve sonunda boşanmaları psikolojisini alt üst eder. Şiddet, aldatma, yalan ve birçok kötü duyguyla küçük yaşta karşılaşan Şebnem, içinde bir öfke ile yaşamını devam ettirir. Ne annesi ne babası tam olarak sahip çıkmaz kendisine. Bağ kurabildiği kimse kalmaz, köksüzleşir. Bu da onu başka insanlara- bilhassa erkeklere karşı bencil yapar. Özellikle annesinden aldığı güzelliğin lanetine inanır ve onu kötüye kullanmak için elinden geleni yapar. Yatılı okul yıllarında İngilizce öğretmeni Seçkin'e karşı ilgisi oluşur. Seçkin evlidir ve çocuğu vardır. Fakat yine de Şebnem ile ilgilenir. Her fırsatta onunla yakınlaşmak ister. Şebnem'e etüt saatinde İngilizce öğrettiği bir esnada ona iltifat eder. "Seçkin Bey yanağımı okşuyor. Ömründe benim kadar güzel bir şey görmediğini söylüyor. Günaha doğru yuvarlanıyoruz. On beşe yeni girmişim. Seçkin Bey'in bana tutulduğunu görüyorum."(s.328). Aralarında bir flörtleşme yaşanır bir süre. Sonra bir gün Seçkin, Şebnem'i gece odasına çağırır. Şebnem, küçük yaşına, okul ortamında bulunmalarına rağmen cesaret edip gider. O esnada Seçkin ise yaptığı şeyden korkar. "Yüzüne bakıyorum. Beni sonsuzca, sınırsızca sevdiğini görmek isteyerek yüzüne bakıyorum. Yüzümde çok tehlikeli bir şey görüyor. Hastalıklı arzumun derinliğini... Yaşayacağımız şeyin unutulacak bir macera olarak kalmayacağını anlıyor. Benimle yatacak olursa hayatının mahvolacağını... Ya da başından beri biliyor da hayatını mahvetmekten o an vazgeçiyor."(s.332). Seçkin Bey, durumdan kurtulmak için Şebnem'i odadan dışarı fırlatıp ortalığı ayağa kaldırır. Müdüre geldiğinde Şebnem için okuldan atılmasını, zararlı olduğunu, ahlaksız olduğunu söyler. Kendini işin içinden sıyrır. Şebnem ise kimseye işin iç yüzünü anlatmaz. Karşılaştığı durum karşısında susar. Yatakhaneye döndüğünde bileklerini keserek intihar girişiminde bulunur. "Öfke, kırgınlık, nefret, ihanet, aşağılanmışlık hiçbir şey hissetmediğim halde ölmek istiyorum. Bir an önce ölüp oyundan çıkmak istiyorum."(s.335). Şebnem, kurtarılır. Amcasının okula yüklü bir bağış yapması sonucu hakkında cezai işlem de uygulanmaz, olay kapanır. Şebnem, içindeki öfkeyi bastıramaz. Ailesine, dışarıdaki insanlara, hayata karşı bir öfkesi Seçkin Bey olayıyla birlikte daha da

körüklenir. O dönemde kantinde çalışan Suat'ın kendisine olan ilgisini bilir. Suat'a hiçbir şey hissetmez fakat Suat ile bir gece buluşur. "O gece Suat'la yatıyorum. Bahçe malzemelerinin saklandığı kümes gibi bir yerde... Öyle oynaşmak falan değil. Düpedüz yatmak... Aşk maşk yok diyorum. Bekâretim sana kısmet oldu. Bununla idare edeceksin artık."(s.338). Şebnem, Suat'a karşı üslubuyla aralarında yaşanan olayın aşkla herhangi bir ilgisinin olmadığını, o yaşta etrafındaki insanlara duyduğu hırsıyla yaptığını belli eder. Seçkin karşısında düştüğü durum Şebnem'i yaralar fakat o dönem bir şey yapmasa da birkaç yıl sonra önüne çıkan bir fırsatı değerlendirir ve intikamını alır. Şebnem'in babaannesi Fikriye Hanım ile Seçkin Bey'in annesi aynı gün vefat eder ve aynı yerde toprağa verilirler. Bu esnada karşılaşp sohbet eden Seçkin Bey ve Şebnem aralarında geçmişte bir sıkıntı olmamış gibi davranırlar. Seçkin Bey yine Şebnem'e sıcak davranır. Görüşmek ister. Şebnem de intikamını almak istediği için kabul eder. "İlk adımı ben atmıştım, çalıştığı özel okula gitmiştim. Gerisini o getirmişti. Buluşmaya başlamıştık... Bana değer vermediğini biliyordum. Bana değer veren birine kötülük yapamazdım."(s.351). Seçkin Bey, Şebnem ile beraber olma arzusuyla onu- karısını ve kızını yazlığa gönderdiği bir gün- evine davet eder. Şebnem ise kafasında bir plan yapar. Karısının yazlığına bir telgraf çeker, evlerine hırsız girdiğini söyler. Şebnem ve Seçkin buluştuğu gün yatak odasında iken karısı onları yakalar. Şebnem oradan kaçır, intikamını alır. Yine de huzursuz olur. Seçkin'in bunu hak ettiğine dair hırsı ile vicdanı arasında kalır. Üzülür.

Şebnem'in hayatına çok sayıda erkek girer. Daha okul yıllarından itibaren güzelliği sebebiyle hemen hemen her niyete sahip insanla karşılaşır. Karşılaştığı çoğu erkek, onu "cinsel bir obje" olarak görür. Şebnem ise çoğu ile gönül bağı kurmaz. Etkilenir, ilişki yaşar, ayrılır. Onunla beraber olmak isteyen erkeklerin yaşları ile medeni durumları ile de ilgilenmez. Gönül bağı kurmadığı kişiler ile ânı yaşamak arzusunda olur. Kendi hayatında hiçbir şey yolunda gitmediğinde babasıyla birlikte "çürüdüğünü" hissettiği bir hayatın içindeyken hıncını dışarıdaki insanlardan almak için yaptığı ilk şey genellikle onla birlikte olmak isteyen bir adamla görüşmek olur. Yine böyle hissettiği zamanlardan birinde hiçbir şey hissetmediği, yaşı epeyce kendinden büyük biri olan Haluk ile tanışır ve bir ilişki yaşar. Haluk, arkadaşı Gün'ün fakülteden hocasıdır. Gün, okula gittiği bir gün Şebnem'i de üniversiteye götürür. Hocasıyla tanıştırır. O görüşmede Haluk Şebnem'den çok etkilenir. Şebnem bunu Gün'e anlattığında Gün, hoş karşılamaz. Adamın evliliğini bozmaması

gerektiği konusunda nasihatlerde bulunsa da Şebnem dinlemez. Âşık olduğunu söyler fakat hakikatte âşık değildir. “Ama bu kez âşık falan olmadığımı ben de gayet iyi biliyordum. Bu kez sadece yuva yıkmak istiyordum. Daha önce de yıkmıştım, zevkliydi. Bir daha yıkmak istiyordum.”(s.260). Şebnem’in içinin böyle bir hırsla dolmasının sebebi babasıdır. Babasıyla yaşamak onun için çok zordur. Annesinin Almanya’da evlendiğini öğrenmesi, babasının evdeki umarsızlığı, Şebnem’i tüketir ve o hırsla Haluk ile görüşmeye başlar. Görüştüğünde Haluk’un çok düzgün bir adam olduğunu görmesi ve arkadaşı Gün ile arasının bozulması onu vicdanen yaralasa da adam ile görüşmeye devam eder. Haluk’ta babasına dair bir şeyler bulur. Şebnem’in en büyük travması, babasıdır. Kaza geçirmeden önce bambaşka biri olan Cavit, kazadan sonra çekilmez bir adam olur ve Şebnem her daim babasının eski haline özlem duyar. Bu yüzden eli yüzü düzgün, olgun adamlara yaklaşımlarında hep babasına dair bir sevgi bulacağını, o eksikliği bu şekilde kapatacağını düşünür. Bu sebeple Haluk ile görüşmeye devam eder. Bir gün Haluk’un Galata’daki evinde buluştukları sırada Haluk kalp krizi geçirir. Şebnem onu hastaneye götürür. Hastanede beklerken Haluk’un karısı gelir ve konuşurlar. Şebnem, kadından özür diler. Kadın ise tepki vermez ve Şebnem’in sandığından güzel olduğunu söyler kendisine. Haluk da uyandığında eşini ister yanında fakat iyileşince yine Şebnem’in peşine düşer. Şebnem bu kez kabul etmez ve bir daha görüşmemek üzere ayrılırlar.

Şebnem, güzelliği sebebiyle etrafındaki tüm erkeklerin dikkatini çeker hayatı boyunca. Âşık olduğu Ali ve evlendiği Osman dışında kimseyle gerçekten gönül bağı kurmaz. İlişkilerinde erkekler tarafından cinsel dürtülerle yaklaşılan bir kadın olur. Gününü birlik ilişkiler ve yasak aşklar hayat boyu karşısına çıkar ve bir şekilde kendi isteğiyle, kendini yok etme, çürütme ve değersizleştirme arzusu ile sayısız adamlarla birliktelik yaşar. Şebnem’in annesinden aldığı ve lanetli olduğuna inandığı güzelliğini bu şekilde tüketmesi, sevdiklerine karşı bir intikam arzusu içinde kendisini bitirme noktasına kadar gider. Sahip olduğu güzelliği kötüye kullanmak için elinden geleni yapar. Dergiye çıplak poz verir. Hayata tutunmak için hiçbir çaba sarf etmez. Gününü kurtarmak derdinde yaşar ve bedenini ve ruhunu değersizleştirerek herkese meydan okuduğuna inanır. Ayrıca kadını sadece cinsel hazların tatmin aracı olarak gören zihniyetin ikiyüzlülüğüne ayna tutar.

Suzan Defter[Tunç, A. (2011). Suzan Defter, İstanbul, Can Yayınları.]romanı iki başkahramanın karşılıklı günlüklerinden oluşan bir romandır. Bu kahramanlar

Derya ve Ekmel Bey'dir. Ekmel Bey, mutsuzluğu çocukluğunda başlayan, aile içinde kuvvetli bağlarla kimseye bağlı olmayan, hayatı boyunca gerçek sevgiyi tatmamış bir adamdır. Tüm bu sorgulamaların içinde eşinden boşanıp kızı ile de iletişimini kesen Ekmel Bey, mesleğini bırakır ve kendini insanlardan izole eder. Sahte olduğunu düşündüğü dünyadan uzaklaşır. Eve kapanır. Bir günlük tutmaya başlar, günlüğün sayfaları bittiğinde ölümü düşünecektir. Derya ise annesi küçük yaşta ölünce babasının ikinci bir hayatı olması ve kendileriyle sadece maddi bir ilişki kurması sebebiyle yalnız kalır. Derya'nın hayattaki tek tutunacak dalı ağabeyidir. Bu sebeple yıllarca ağabeyine saplantılı bir bağlılık ve sevgiyle yaşar. Ağabeyini, sevgilisi Suzan'dan kıskanır. Diğer taraftan ise onların arasında yaşadıkları tutkulu aşk, Derya için bir hayata tutunma noktası olur. Hayatı boyunca bu aşka benzeyen bir aşk yaşamak ister. Fakat yıllar içinde ağabeyinin Suzan'ı terk etmesi, yeni bir hayat kurup başka biriyle evlenmesi, önceliklerinin değişmesi Derya'nın duygu dünyasını tepetaklak eder. Evliliğinde de beklediğini bulamaz ve boşanır. Hayata tutunacak tek dalı olan ağabeyinin günden güne değişimini görmek genç kadını insanlara karşı daha da yabancılaştırır, yalnızlaştırır. O da günlük tutmaya, içini o günlüğe aktarmaya karar verir. Fakat Derya, ne yaparsa yapsın içine girdiği depresif durumdan çıkamaz ve kendini bir bahaneyle dışarı çıkartmak ister. Gazete ilanlarına bakar, orada ev ilanları dikkatini çeker. Kendi hayal dünyasında bir daireyi kendi zevkine göre döşediğini hayal eder ve bu duygu durumuyla ev ilanlarında gördüğü bir eve bakmaya, bu vesileyle dışarıdaki hayata karışmaya karar verir. Ekmel Bey ise evde oturup yalnız kalmaktan sıkılınca kendi evine satılık ilanı çıkarır. Onun amacı da evde oturarak dışarıdan gelen hikâyeleri dinlemek ve kendi hikâyesiyle karşılaştırmaktır. Böylelikle hayatta nelere sahip olduğunu görüp mutlu ya da mutsuz olacağına karar verme amacı güder. Ölmeden önce bunun farkına varmak ister. Ekmel Bey ve Derya'nın hayatları bu şekilde kesişir. Ekmel Bey, evine bakmaya gelen kişilerden sadece kadın olanları kabul eder. Derya'dan önce birçok kadını görür fakat hepsiyle ilgili olumsuz bir fikri olur. Derya, Ekmel Bey'in evine gelir. Kendini Suzan olarak tanıtır. Daireyi gezer. Ekmel Bey'i babasına benzetir, ondan etkilenir. Sonra ona karşı dürüst davranır ve ev için alıcı olmadığını söyler. Başka bir gün Derya yine gider Ekmel Bey'in evine. Hiçbir amacı olmayan, sadece konuşmak ihtiyacı hisseden bu iki insan aynı amaçla birbirlerine yaklaşırlar. Ekmel Bey, Derya'ya para karşılığı ev arkadaşlığı teklif eder. Amacının sadece konuşmak ve dinlemek olduğunu söyler. Sonra ona evini satmaya niyetinin olmadığını, sadece

evine bu niyetle gelen birileri arasından kendisine arkadaş edinme amacının olduğunu anlatır. Ekmel Bey, dışarıdan içeri girecek birine ihtiyaç duyar, Derya ise dışarı çıkma isteğindedir. Böylelikle sohbetleri başlar fakat Derya, para karşılığı değil gerçekten arkadaşça yaklaşır. Derya'nın gittiği günlerde aralarında bir sohbet gerçekleşir, birbirlerine kendilerini anlatırlar. Yalnız Derya, aslında kendini değil, olmak istediği kişiyi yani Suzan'ı anlatır. Suzan'ın hikâyesinde kendini Suzan ilan eder. Ekmel Bey de Derya'yı Suzan olarak dinler. Suzan'dan çok etkilenir. Onun aşkı yaşayış şekli Ekmel Bey'i de sarsar. Yalnız aynı gün kendi günlüklerine aktardıkları meselelerin bazı noktalarının birbiriyle uyuşmadığı görülür. Dolayısıyla kahramanlardan birinin günlüklerine aktarılan meseleyi farklı not ettiğini görürüz fakat hangisinin doğruyu söylediğini bilmeyiz. Derya, Suzan ve ağabeyinin yaşadığı aşk ilişkisinden, tüm o yıllardan bahsederken yavaş yavaş aslında Suzan olmanın iyi bir şey olmadığını fark etmeye başlar. Suzan bu hikâyede yanan, kül olan kişidir. Oysa ağabeyinin her şeye rağmen onun yanında olması onu mutlu eder. Tabi böyle düşünmesinde ağabeyiyle Suzan konusunda hesaplaşmış olmanın ve artık bu meseleyi geride bırakmak gerekliliğinin olduğunu görür. Ömür boyunca yerinde olmak istediği Suzan'ın yenilgisini gördüğünde rahatlar. Suzan geride almıştır, ağabeyi kendi hayatını kurmuştur ve kendisinin de öyle yapması gerekmektedir. Bu düşüncelerle yoluna Derya olarak devam etmeye, Suzan'ı unutmaya karar verir. Bir daha Ekmel Bey ile bu konuları konuşmamaya karar verir. Ekmel Bey ise Derya/Suzan ile görüştüğü o kısa zaman diliminde gerçek aşkın, sevginin ne olduğunu, nasıl yaşandığını görür ve kendi hayatının anlamsızlığını, boşluğunu bir kez daha anlar.

Suzan Defter romanında hayatlarının en büyük darbelerini henüz çocuk yaşlarında alan, aile içinde mutsuz büyüyen, hayatları boyunca gerçek sevgiyi arayan bu kişiler, tıpkı kendileri gibi yalnız kişilerle bağ kurarlar, böylelikle yalnızlıklarını bir nebze de olsa yenmiş olurlar.

Yazarın romanlarda kurduğu kadın-erkek ilişkileri genellikle cinsel amaçlarla cinsiyetlerin birbirine yönelimi şeklinde gelişirken yol arkadaşlıkları, ev arkadaşlıkları tarzında tam manasıyla içi doldurulamayan ilişki tipleri de karşımıza çıkar. Bunlar dışında yine yazarın çok işlediği bir mesele de yaşça olgun birinin kendinden yaşça çok küçük bir kişiye beslediği duygular olur. Bu tarz ilişkiler de bu grup içinde değerlendirilmiştir. Hikâyelerine baktığımızda tüm kitaplarda en az bir

adet diğer sebeple kurulan öykünün bulunduğu söylenebilir. Dört adet öykü kitabı içinde diğer sebeple kurulan kadın-erkek ilişkileri şunlardır:

Saklı[Tunç, A. (2006). Evvelotel-Saklı, İstanbul: Can Yayınları.] kitabı, Ayfer Tunç'un yayımlanan ilk öykü kitabıdır ve içinde dokuz adet hikâye vardır. Bunlar arasında *Önemsizlik* öyküsü bu ilişki grubunda değerlendirilmiştir.

Önemsizlik, öyküsünün başkışileri Nesim Bey ve Esterea, komşuluk ilişkisiyle birbirini tanıyan kişilerdir. Nesim Bey, Esterea'nın çocukluğunda babası ile ahabap iken evinde çıkan bir yangında karısını ve iki oğlunu kaybeder ve İstanbul'u terk eder. Aradan geçen yıllardan sonra geri döner ve eski dostunun kızı olan "Ester" i bulur. Ester kırklı yaşlarında hayattan elini eteğini çekmiş bir kadın olarak karşılar onu. Ester, henüz üç aylık evliyken kocasının öldüğünü ve o günden sonra yalnız bir hayat yaşadığını anlatır Nesim'e. Birbirlerini buldukları o gün, Nesim, kendinden yaşça çok küçük olan Ester'e âşık olur. Bu aşk yaklaşık beş yıl sürer. Bu süre içinde ikisinin ahabaplıkları devam eder. Nesim Bey, evden bozma bir atölyede zevk için Ester'in resmini yaparken sohbet edip dertleşirler. Yaşlı adam, zaman içinde Ester'den aşka benzer herhangi bir karşılık alamaz. Duygularını kendi içinde yaşar. Kendini dışarıdaki genç kadınlarla oyalamak ister. Üniversite gençlerinin ortamlarına girer, lise çıkışlarında kapılarda gezinip kızlarla tanışmaya çalışır. "Bu yüzden durmadan küçük kızların peşinde dolaşiyor, Ester'e dokunamadıkça, onu sevedikçe akraba kızlarına daha çok ilgi duyuyor ve kız liselerinin önünden ayrılmıyordu. Ester'e hep yeni bir hikâye anlatıyordu." (s.191). Nesim Bey, Ester'e aşkını itiraf edeceği gün, Ester de küçük kızlara aşırı düşkünlüğünün ona zarar vermesinden korktuğunu söylemek üzere buluşurlar. Nesim Bey, tam aşkını itiraf edecekken Ester söze girer ve Nesim Bey'i küçük kızlara karşı tavırlarına dikkat etmesi hususunda onu uyarır, yaşlı bir adam olduğunu söyler. Bu sözler Nesim Bey'e çok dokunur. Ester'i evden kovar. Aradan geçen zaman içinde Ester, Nesim Bey'in kapısına gelir fakat onu bulamaz. Nesim Bey, denize atlayarak intihar eder. Fakat Ester'in bundan haberi olmaz. Onun alıp başını gittiğini düşünür. İçinde uzadıkça zorlaşan bu dostluktan kurtulduğuna dair bir rahatlama duygusu oluşur. Nesim Bey ise kimsesizler mezarlığına gömülür. Yetmiş yaşında bir adam olarak genç bir kadına âşık olmanın psikolojisini kaldıramaz ve hayatından vazgeçer.

Saklı kitabındaki bu öykü, *Evvelotel*'de bambaşka bir kurguyla okuyucuya aktarılır. Olayları Nesim Bey'den değil bu defa Ester'in ağzından okuruz. Yazar iki

bağlantılı hikâyeyi kurgusal olarak bambaşka bir biçimde işlemiştir diyebilir. Daha önceki bölümlerde de üzerinde durduğumuz gibi *Evvelotel*'deki öyküler, *Saklı*'daki öyküleri yalanlar niteliktedir.

Evvelotel[Tunç, A. (2006). *Evvelotel-Saklı*, İstanbul, Can Yayınları.] kitabı, Ayfer Tunç'un üçüncü öykü kitabıdır. Kitap, yazarın *Saklı* adlı kitabıyla birlikte 2006 yılında basılır. Bunun sebebi de *Evvelotel*'deki her öykünün *Saklı*'daki öykülerle bağlantılı olmasıdır. Bu bağlantı, yazarın kendi eserleri arasında metinler arası bir yaklaşım sergilediğini gösterir. *Evvelotel* kitabında dokuz öykü yer alır. Bunlar: “Evvelotel”, “Kibir”, “Halâs”, “Acilezzet”, “Hiçbir Hikâye Görüldüğü Kadar Temiz Değildir”, “Doğru”, “Yanık Taşlar”, “Tevekkül”, “Serim-Düğüm-Çözüm” dür. Diğer sebeplerle kurulan kadın-erkek ilişkileri bağlamında değerlendirdiğimiz öyküler şunlardır:

Acı Lezzet öyküsü, *Saklı* kitabındaki *Önemsizlik* öyküsüyle bağlantılıdır fakat iki öykü arasındaki gerçeklikler çok farklı biçimde işlenir. Her iki öykünün başkahramanı Madam Esterea, bir gün bir sahafta kitap karıştırırken Nesim'in *Önemsizlik* isminde bir kitap yazdığını görür. O öyküde Nesim'in anlattıklarının gerçekliğe uzak olmasından dolayı bunu kafasına takar ve yazar olduğunu öğrendiği komşusuna giderek gerçekleri yeniden yazmasını ister. İlk etapta durumu tuhaf bulan anlatıcı konumundaki komşusu ise teklifi kabul eder ve zaman içinde Madam'a karşı içten içe tutkulu bir aşk besler. Komşuluk ilişkisi içerisine değindiğimiz bu ilişki dışında bu başlık altında üzerinde duracağımız diğer ilişki Madam'ın Nesim ile olan ilişkisidir. Nesim Madam'ın babasının arkadaşıdır fakat ilk öyküdeki gibi çocuklarını ve karısını yangında kaybetmemiştir. Üstelik Madam da hiç evlenmemiştir. Madam'ın ilk gençlik yıllarına varan tanışmaları, uzun yıllar devam eder. Nesim, evli ve çocuklu olmasına rağmen Madam'ı sever, onu ara ara görmeye gelir ve uzun yıllar böyle bir ilişki yaşarlar. “Böylece yıllar geçti dedi, pencerenin önünde Nesim gelecek diye bekleyerek.” (s.77). Madam, ilk öykünün aksine bu öyküde Nesim'e karşı büyük bir aşk besler ve hayatını onu beklemeye adar. Nesim ise her şeyi geride bırakıp Amerika'ya yerleşir ve Madam ile bağlantısını keser.

Tevekkül öyküsü, *Saklı* kitabında *Silentium* ile bağlantılı olan hikâyedir. İlk hikâyedeki Cafer, bu öyküde de varlığını sürdürür. Anlatıcı, gençliğinde Hilal isminde bir kadına âşık olur. Fakat gençlik aşkıyla yolları ayrılan anlatıcı kendine başka bir hayat kurar. Evlenir, çocuğu olur. Sonraki yıllarda devam ettiremez ve

eşinden ayrılır. Adaya yerleşen anlatıcı, evine yardımcı olarak ilk öyküden tanıdığımız Cafer'i alır. Aradan geçen yıllar içinde Hilal'i unutamayan anlatıcı, kendi hayatına dair sık sık bir sorgulama ve düşünme eyleminde bulunur. Yıllar sonra Hilal'i adada görür ve onu evinde misafir eder. Hilal de evli ve çocuğu olan bir kadındır. Bu misafirlik esnasında Cafer'in Hilal'e çok dikkatli şekilde baktığını görür ve bu durum anlatıcının dikkatini çeker. Burada *Silentium* öyküsünde Cafer'in adada gördüğü ve âşık olduğu kadının Hilal olduğu anlaşılır. Bu öyküde Cafer'in hayatının arka planına, derinliklerine girilir. Bu vesileyle Cafer'i daha iyi tanıtır yazar. Anlatıcı, Cafer'in geçmişini merak edip araştırdığında Cafer'in sağır ve dilsiz bir kadınla evli olduğunu, adaya bir kez gelen bir kadına âşık olunca bunu karısına anlattığını, sağır olan kadının da bunu anladığını ve denize açılarak intihar ettiğini öğrenir. Anlatıcının ise diğer taraftan duyguları çok karışıktır ve Hilal'i yıllar sonra bulur fakat ona karşı hislerinin tam manasıyla var olup olmadığını çokça düşünür. Öyküde tefekkür ve tevekkül kavramları üzerinde durulurken anlatıcı içinde artık bir şeylerin kımıldamadığını, bu sebeple tefekkür etmek yerine tevekkül etmeyi seçtiğini söyleyerek iç dünyasına kapanır.

Mağara Arkadaşları[Tunç, A. (2006). *Mağara Arkadaşları*, İstanbul, Can Yayınları.] kitabında toplam sekiz adet öykü bulunmaktadır. Bu öyküler: “Mağara Arkadaşları”, “Ses Tutsağı”, “Cinnet Bahçesi”, “Gençlik Sabah Çiyidir”, “Küçük Kuyu”, “Siz ve Şakalarınız”, “Alafranga İhtiyar”, “Ara Renkler Grubu” dur. Kadın-erkek ilişkileri bağlamında veri elde edebildiğimiz öyküler şunlardır:

Siz ve Şakalarınız öyküsü, yaşlı bir kadının bakım evine bırakılması ve hissettiği yalnızlık duygusu ile aynı bakım evine gelen Samim Bey'e karşı ömrünün son baharında hissettiklerini işler. Anlatıcı konumundaki yaşlı kadın, huzurevine geldikten sonra geçmişini hatırlayarak geçirir günlerini. Hayatı boyunca sevgisiz yaşamış biri olarak tanımlar kendini. “Genç kız yüzümü hatırladım. Aşksız, hülyasız, boş yüzümü... Hep siyah ayakkabılarımla solgun halimi...” (s.145). Hayatın ona çizdiği sınırların dışına hiç çıkmadığını, hep kurallara bağlı kalarak yaşadığını söyler. Hayatının son demlerinde geldiği bakımevinde kendisine yapılan muameleyi de aşağılayıcı bulur. Yaşlılara “aptal” muamelesi yapılmasından rahatsız olur. “Ah! Ben ne odalarda kaldım, ne banyolar gördüm.” (s.144). Bulunduğu yere kendini ait hissetmez yaşlı kadın. Oradaki her şeye yabancı gözlerle bakar bir süre. Bir gün huzurevine gelen Samim Bey'i tanıdıktan sonra başka bir gözle bakar her şeye, sever

bulunduğu yeri. Samim Bey'in enerjisi, eğlenceli ve sohbetli hali, her şeye dair merakı yaşlı kadın hayat verir. Onunla çok mutlu günler geçirir, bulunduğu bakımevine ısınır. Bir gün Samim Bey vefat edince yaşlı kadın için her şey alt üst olur. Kendisini bırakıp gittiği için içten içe sitem eder. Hayatı boyunca yalnız yaşamış, aşkı ve sevgiyi tatmamış bir kadının ömrünün son baharında hayat dolu bir adama aşkı, onun ölümüyle bir hüzne dönüşür. O öldükten sonra, yaşlı kadın hayatı boyunca yaptıklarının hıncını almak istercesine odasını temiz tutmaz, kavga çıkarır, sürekli her şeyi şikâyet eder. Kurallara uymaz. Tüm ömrü boyunca yaptığı şeylerin ona mutluluk değil bir boşluk duygusu verdiğini görür ve Samim Bey'den sonra kendini serbest bırakır.

Kitapta her yaştan insanın girdiği yalnız ve mutsuz ruh hali yaşlılık çağındaki kahramanların gözünden de verilir. Geçmişleriyle birlikte yaşayan kahramanlar, yaşadıkları hayattan ötürü mutsuz ve yalnız bireyler olarak varlık gösterirler.

Kırmızı Azap[Tunç, A. (2014). *Kırmızı Azap*, İstanbul, Can Yayınları.] kitabı toplamda dokuz adet öyküyü içinde barındırır. Bu öyküler: “Kadın Hikâyeleri Yüzünden”, Soğuk Geçen Bir Kış”, “Kar Yolcusu”, “Mikail'in Kalbi Durdu”, “Kırmızı Azap”, “Kaybetme Korkusu”, “Taş-Kâğıt-Makas”, “Fehime”, “Yük” tür. Bu öykülerin büyük bir kısmında kadın-erkek ilişkilerine dair elde ettiğimiz veriler, tarafımızca yorumlanmıştır. Diğer sebeplerle kurulan bir ilişki türü olarak da *Mikail'in Kalbi Durdu* hikâyesi dikkat çeker niteliktedir.

Mikail'in Kalbi Durdu öyküsü, anlatıcı konumundaki kahraman, Semiramis adında bir “hayat kadını” ve öyküye adını veren Mikail'in arasındaki trajik ilişkiyi konu edinir. Mikail, evli ve çocuklu bir adam olarak Semiramis'e âşık olur ve onunla birliktelik yaşar. Bu birliktelik bir süre sürdükten sonra Semiramis, maddi çıkarlarla başka hikâyelere doğru yol alırken Mikail, birlikte olmak uğruna büyük maddi fedakârlıklar yapmasının yanında kör kütük âşık olduğu Semiramis'ten kopamaz. Devamlı kapısına gider, onunla görüşmek ister fakat bu durum Semiramis'in umursadığı bir şey olmaz. O, müzikholde çalışarak ve farklı ilişkiler yaşayarak hayatına devam eder. Anlatıcı konumundaki kahraman Semiramis'in hayatına girdikten sonra Semiramis, ona bağlanır ve ondan kopmak istemez. Ona karşı beslediği duygular, hayatına giren diğer erkeklere beslediği duygular gibi değildir, ona karşı bir çıkar duygusu gütmaz. Anlatıcı ise Semiramis'e hiçbir şey hissetmez. “Gitmiyorsam bunun sebebi, Semiramis'in bütün varlığıyla bana teslim olması değil,

gidecek yeni bir yer, bir mekân, bir başka âlem aramaya üşeniyor olmamdı.” (s.63). Anlatıcı, kendini geleceği olmayan, kaybetmiş ve hastalıklı duygulara varlığını teslim etmiş biri olarak görür. Hayattan hiçbir beklentisi yoktur, hiçbir şeyin sahici olduğuna inanmaz. Bu sebeple Semiramis’in yanında bir boşluk duygusuyla günlerini geçirir. Anlatıcının hayatı, Mikail’i tanıyınca değişir. Mikail’in Semiramis’in kapısına dayandığı bir gece anlatıcıyı görmesi üzerine aralarında bir takip başlar. Mikail, anlatıcı konumundaki kahraman yüzünden Semiramis’in kendini terk ettiğine inanır ve onu korkutup kaçırmak ister. Mikail, elinde bıçakla onu takip etmeye başlar. Bu takipler sırasında Mikail’in komik durumlara düştüğü sahneler yaşanır. Anlatıcı, bu durumdan büyük keyif alırken zamanla Mikail daha da hırslanarak onu öldürmek ister. Fakat bunu başaramadıkça anlatıcı, onun daha da yaşlandığını ve çöktüğünü fark eder. Bu durum, Mikail’i yıpratır. Semiramis, Mikail için büyük önem taşır fakat anlatıcı için hiçbir değeri yoktur. Semiramis için ise durum tam tersidir. “Mikail Semiramis için hiçbir şeydi, ben her şeydim.” (s.69). Zaman içinde Mikail yorgun düşer, yenildiğini kabul eder ve takip etmeyi bırakır. Bir gün anlatıcı, Mikail’i bir barda görür, yanına gider ve onunla konuşur. Mikail’in şu sözleriyle hikâyeye sonlanır ve Mikail’in kalbi durur. “Keşke onu sevseydin dedi. Sevmedin, beni mahvettin.” (s.73).

Öykü, evli bir adamın mutsuz hayatından çıkıp bir hayat kadınına tutkuyla bağlanması ve onu ölüme götüren trajik sonu işler. Yazarın hemen her eserinde bulunan mutsuz ve yalnız kişiler bu öyküde de yerini alır. Evli ve mutsuz bir adam ile hayatını bir boşluktan ve anlamsızlıktan ibaret gören bir adamın ortak noktası olan bir hayat kadını, kadın ve erkek arasında bir aşk üçgenine bağlanır. Kıtaptaki birçok öyküde olduğu gibi kahramanlardan birinin ölümüyle sonuçlanır. Bu ölüm bazen intihar şeklinde gerçekleşirken bazen de bu öyküde olduğu gibi kendini hayatın içinde bir anlamsız boşluğa bırakarak kahramanların ruhen çürümelerine sahne olur ve sonuçta bir şekilde öykü, ölüm kavramı ile noktalanır.

Diğer sebeplerle kurulan ilişkilere baktığımızda kişilerin yalnızlığını giderme çabasıyla birtakım ilişkilerde bulunduğu gerçeğiyle karşılaşırız. Yalnız ve mutsuz insan, topluma yabancılaşmış insan, başka insanlara ihtiyaç duyar ve bu insanlar çoğu zaman yakın çevresi dışında kişiler olur. Bunun dışında da cinsel sebeplerle kurulan ilişkiler de yazarın eserlerinde çoklukla işlenmektedir. Bu durumlar da kadın ve erkek meselesini anlamak adına önem teşkil eder.

III. SONUÇ

Ayfer Tunç, içinde bulunduğu topluma, çağa ve insana ayna tutan bir yazar olarak eserlerini oluştururken beslenme kaynakları tüm bu olgular olur. Türk toplumunun sosyal yapısı, metnin arka planında okuyucuya göz kırpar niteliktedir. Dolayısıyla toplumun geçmişten günümüze değin içindeki tüm katmanlarla aile ve bireyi de içine alan hâli, edebi metnin ana hatlarını çizer. Yazarın kadın ve erkek cinsine dair düşünceleri, aileden ve toplumsal yapıdan bağımsız değildir. Kadın da erkek de içinde bulunduğu aile ve toplum ile vardır. Yani kadın ve erkeğin biyolojik kimliği kadar toplumsal kimliği de önem arz eder ve bu durum ilişkilerini de etkiler.

“Ayfer Tunç’un Hikâye ve Romanlarında Kadın-Erkek İlişkileri” isimli çalışmamızda yazarın tüm hikâye ve romanları, metin tahlili yöntemiyle incelenmiş olup elde edilen veriler kitapların ilişkisel kurgusu içinde aktarılmaya çalışılmıştır. Bu ilişkiler; aşk, evlilik, aile ilişkileri, akrabalık/hısımlık, komşuluk ve diğer sebeplerle kurulan ilişkiler şeklinde gruplandırılmıştır.

Yazarın hikâye ve romanlarındaki başkışiler, genellikle yalnız ve hüznü halleriyle dikkat çeker. Hayata tutunamayan, tutunmak istemeyen melankolik kişilerin varlığı esere bir melodram havası verse de yazar bu havayı bozmak için trajik olanı zaman zaman komikleştirerek, okuyucuya aktarır. Özellikle *Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi* romanında absürt durumların çokluğu dikkat çeker. Kocasından terk edilen Nebahat’ın geçirdiği ağır psikolojik süreçten sonra kendi hastası ile zararlı madde kullanması ve bunu sıradan bir havada yapması trajikomik işlenmiştir. Yine aynı romanda karısı tarafından terk edilen Şaban’ın çocuklarıyla görüşme bahanesiyle kendisini başka bir adam için terk eden eski karısına yenge demesi ve onunla sık sık görüşmesi trajikomik bir biçimde kurgulanmıştır. Roman daha pek çok trajik unsurla doludur. Fakat yazar, anlatıcı aracılığıyla olayları hüznü havadan çıkartıp komik unsurlarla kurgular.

Yazarın bir kitabına da adını veren “dünya ağrısı” kavramı, hikâye ve romanların ana havasını oluşturur. Bu eserlerin bazılarında kahramanlar dünya ağrısı çeker. Bu ağrı, çoğunlukla sebepsiz değildir. Varoluştan sıkıntıları olanları da yazmakla birlikte daha çok hayatın anlamını arayan, bulunduğu toplumun kültürel kodlarında boğulan, yalnızlaşan kederli tipler ile birlikte aile içi ilişkileri bozuk olan ve bu sebeple çeşitli travmalar yaşayan kişiler, hikâye ve romanların başkişilerinin ortak özellikleridir. *Kapak Kızı* romanında başkişilerden biri olan Ersin ve Selda, roman boyunca sorgulamaları devam eden bir karakterler olarak karşımıza çıkar. Ailesiyle ilgili çocuklukta bastırılmış duygularla yetişen bu iki kişi, bir tren yolculuğu esnasında tanışıp birlikte yolculuk ederken geçmişlerine giderek birtakım sorgulamalar yaparlar. Ersin de Selda da ailelerinin kutsal değerler diye aşladığı fakat kendi kimliklerini etkisi altına alan gelişmeleri sorgularlar. Diğer bir romanda *Yeşil Peri Gecesi*'nde başkahraman Şebnem'in âşık olduğu Ali, hayatın anlamını arayan, yaşadığı toplumla aidiyet kuramayan bir karakter olarak karşımıza çıkar. Onun da kendi içinde sorgulamaları devam eder. *Suzan Defter* romanının iki başkahramanı Ekmel Bey ve Derya da ailevi travmaları olan ve hayatlarında mutluluğu yakalayamayan kişilerdir. Toplumdan izole olmuş bu kişiler, bir ev arkadaşlığı ile birbirlerine tutunma çabası içine girer. Yazarın bu hüznü kahramanları genellikle aşk kavramına tutunmaya çalışır. Onlardan biri de *Âşıklar Delidir ya da Yazı Tura* romanının başkahramanları Sanem ve Umut'tur. Romanda ailesi içinde yara olan bir kadın olan Sanem'in ölümü bekleyen Umut ile yaşadığı aşk anlatılır. Yazarın hikâyelerinde de romanlarında da beslendiği karakterler, yalnız ve mutsuz kişilerdir.

Ayfer Tunç, eserlerini meydana getirirken direkt olarak eleştirel bir dille kalem oynatmaz. Daha çok kalıp değerlerin, bu değerleri ikiyüzlüce kullananların kadına ve erkeğe yahut onların ilişkilerine verdiği zarar okuyucuya aktarılır. Yazar bu gizli eleştirel havayı da bazı romanlarında yukarıda bahsettiğimiz trajikomik ve absürt kavramları ile esere monte eder. Özellikle *Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi* romanı, baştanbaşa bu ironik haliyle okuyucuya sunulur. Bunun yanında birçok kahramanda pasif isyan durumu söz konusudur. *Dünya Ağrısı* romanında Mürşit, hayattan kopmuş bir karakterdir. İçinde bulunduğu toplumu beğenmez fakat herhangi bir şeyi düzeltmek için çaba da sarf etmez. Akışına bırakan kişilerden biridir Mürşit de. Ailesinin ona uygun gördüğü hayatı yaşar ve yavaş yavaş ölür.

Yazarın hikâye ve romanlarına kadın-erkek ilişkileri bağlamında bakıldığında yazar tarafından herhangi bir cinsin ön plana atılmak istenmesi gibi bir durum söz konusu değildir. Kadın duyarlılığından kaçmak istediğini dile getiren Ayfer Tunç, erkeğe de oldukça fazla söz hakkı verir. Onun hikâye ve romanlarında başkışiler çoğunlukla erkeklerdir. Fakat erkeğe ve kadına farklı anlamlar yüklemek istemeyip insan odaklı yaklaşırsa da eserlerinde kadınların mağduriyeti kendini hissettiren bir durum olur. Bunun sebebi de içinde bulunduğu çağın ve toplumun kadına ve erkeğe yüklediği rollerin gerçekliğinden ve bu gerçekliğin sonuçlarından kaçamayışdır denilebilir.

Çalışmamızda öne çıkan bazı olgulardan bahsettikten sonra tezimizde kadın-erkek ilişkilerinin kimliksel çerçevesi hakkında da şu sonuçlara vardığımızı söyleyebiliriz:

Çalışmamız, yazarın tüm kurgusal metinlerini kapsamıştır. Bu metinlerde analiz yöntemiyle elde ettiğimiz tüm veriler birtakım başlıklarla gruplandırılmıştır. Burada kadın-erkek ilişkileri kapsamında ele aldığımız ilk konu gençlik çağı ilişkileri olmuştur. Bu bölümde kadın ve erkeklerin bireysel ve kendi seçimleriyle ilişki içinde buldukları karşı cinsle olan duygusal ilişkileri irdelenmiştir. Evlilik ilişkisi de bu başlık altında tutulmuş olup aşk ilişkisinin devamı gibi görüleceğinden gençlik çağında başlayıp devam eden bir süreci kapsar. Bu süre ve ilişkilerin tamamı kurgusal bir düzende en başından son haline kadar yansıtılmıştır. Gençlik çağı ilişkilerine dair vardığımız sonuçlar genel olarak şu şekildedir:

Yaptığımız çalışmada kadın-erkek ilişkilerinin en çok iç içe olduğu olgulardan biri aşktır. Aşk ilişkileri bağlamında değerlendirdiğimiz tüm hikâye ve romanlarda aşkın insan hayatında önemli olduğu gerçekliği ile karşı karşıya kalırız. Özellikle mutsuz ve yalnız olan kahramanların aşk kavramına tutunduğu görülür. Aşk duygusu ile tamamlanacağına inanan kadın ve erkek kahramanlar, umutsuz da olsa eser boyunca karşılarındaki kişiyi sevmeye devam ederler. Dünyaya yabancılaşan bu bireyler için aşk, bir gerçekliğe tutulma hâlidir. Erkek kahramanlar arasında da aşka değer verenler olsa da yazarın aşkı, kadın kahramanlar nezdinde yücelttiği görülür. Yazar, çok seven bu kadınlara aşkları sebebiyle bir değer katar. *Suzan Defter* romanında Suzan karakteri aşkıyla yücelen bir kadındır. *Yeşil Peri Gecesi*'nde

Şebnem de Ali' ye duyduğu büyük aşkla “kirli” mazisinden arınıp hayata tutunur. *Aziz Bey Hadisesi* romanında ömrünü, Aziz Bey'i beklemeye adayan Vuslat da aşkıyla değer kazanan bir kadın örneğidir. Her ne kadar aşk kavramı kadına daha yakın olsa da yazarın eserlerinde herhangi bir cinsiyet çok ön plana çıkmaz. Erkek kahramanlar da kadınlar gibi aşka değer verirler. Bunlardan birkaçı da *Aziz Bey Hadisesi* romanında Maryam'a tutkulu bir aşk besleyen Aziz Bey, *Âşıklar Delidir ya da Yazı Tura* romanında Umut, *Alafranga İhtiyar* öyküsündeki Ulvi Efendi gibi örneklerdir ve bunlar çoğaltılabilir.

Kahramanların aşka bu denli değer vermelerinin bir başka sebebi de mutsuzluklarının arka planındaki ailesel travmalardır. Ailesi içinde yara olan kişiler, güven duygusunu aynı zamanda kaybetmiş kişilerdir. Yaşadıkları aşk ilişkileri, kadın ve erkeklerin birbirine güven duygularını da perçinler ve tamamladıklarına inanırlar. Var olmak için, hayata tutunmak içi bu duygu bir neden olur onlar için. Burada örnek verdiğimiz birçok kahramanın ailesinden ötürü geçmişle çözemedikleri sorunları vardır. Mutsuz olup aşka tutunmaya çalışan fakat aşkı bulamadığı için kendini eksik hisseden kahramanlar da vardır. *Suzan Defter* romanında Derya, ömrü boyunca ağabeyi gibi sevilme ister. Suzan'ın aşkına imrenir. *Dünya Ağrısı* romanında da Mürşit, gerçek aşkı yaşamamış olmanın eksikliğini hisseden kişilerden biridir.

Kadın-erkek meselesi bağlamında ele aldığımız diğer bir ilişki de evliliğdir. Evlilik, yazarın romanlarında kadın-erkek ilişkisi bağlamında en çok işlediği ilişki türü olmakla birlikte problemleri okuyucuya aktarılır. Evliliklerin çoğunda eşlerden biri veya ikisi mutsuzdur ve mutsuzluğa yol açan birçok sebep vardır.

Evlilik içi izlekler arasında en fazla göze çarpan konu, aldatma/aldatılma durumudur. Hemen her kitabında bu izleğe yer veren yazar, nedenleri ve sonuçlarıyla da sadece kadın ve erkek açısından değil yine aile ve toplumun davranış kalıplarını da merkeze alarak konuyu genişletir. Roman ve hikâyeleri ele aldığımızda evliliklerde aldatan tarafın daha çok erkekler olduğu görülür. Yazar, kadınları da ilişkilerde aldatan kişiler olarak yazsa da erkeklere oranla oldukça az sayıdadır. Evlilikte aldatmalar birçok sebebe dayanabilmektedir. Bunlardan bazıları, cinsellik dürtüsü ile aldatma, başka birine âşık olarak eşini aldatma veya gücü ve ekonomik üstünlüğü elinde bulundurma sebebiyle bunu kendine hak görme şeklinde toplumsal kodlarla hareket eden erkeklerin aldatma sebepleridir. Kadınların eşlerini aldatmaları

ise daha çok evlilikten beklediğini bulamama ve başka birine âşık olma şeklinde gerçekleşir.

Evlilik ilişkisi içinde aldatma/aldatılma meselesine kadın odağında baktığımızda yazarın romanlarındaki kadın tiplerinin çoğunun bu aldatılma durumunu kabullendiği görülür. Bu kabullenişin altında yatan nedenler de kadının toplum içinde ve aile içindeki konumunu bizlere açıklamaktadır. Romanlarda çoklukla aile evinde ekonomik veya sosyal bir statüden yoksun kadın kahramanlar, okumamış veya zorunlu sebeplerle iş hayatına atılmış tipler olarak işlenir. Evlilik bu kadınlar için kendileri adına bir kurtuluştur. Ayakları üstünde durmayan kadının evlendikten sonra aileden sonra kocasının kanatları altına girmesi de evliliğin doğal sürecinde ortaya çıkan bir gerçeklik olarak yazar tarafından okuyucuya sunulur. Erkeğin ekonomik gücü elinde bulundurması, kadının ev hanımlığı yapıp evde çocuk bakması da o ölçüde kadına sus payı vermektedir. Kadınlar, aile evine dönemedikleri, kendi ayakları üstünde de duramadıkları için aldatılmayı sineye çeker ve evliliklerine devam ederler. *Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi* romanında Asiye ve Nergis bu kadınlara birer örnektir. Asiye, eşinin yabancı bir kadınla kendisini aldatması üzerine boşanmayı tercih etmez. Kadın ve eşini otelede basarak onları televizyonlar aracılığıyla rezil etmeyi tercih eder. Fakat bu aldatılmaların devamı üzerine de eşiyile barışıp evliliğine devam eder. Nergis de aynı romanda aldatılan fakat durumu kabullenen kadınlardan biridir. Nergis'in ailesi ve ekonomik durumu eşinden ayrılmasına müsaade etmez ve kadın mecbur kalarak kendisini defalarca kere aldatan kocasıyla barışıp durumu kabullenir. *Cinnet Bahçesi* hikâyesinde Sabahat'ın da eşinin aldatmaları karşısında susup durumu kabullenmesi de başka çaresinin olmayışına verilebilecek örneklerden biridir. Evlilik ilişkisinde bazı kadınlar aldatılma durumunu kabullenirken bazıları ise bu yükün altından kalkamaz. *Kadın Hikâyeleri Yüzünden* öyküsünde aldatıldığını öğrenen kadın bu yükü taşıyamaz ve intihar eder.

Evlilik ilişkileri Ayfer Tunç'un eserlerinde problem temelli ilerler. Evlilik süresince kadın ve erkek arasında yaşanan diğer bir problem de şiddet unsurunun varlığıdır. Psikolojik ve fiziksel şiddet gören bireyler, kimi zaman yine yukarıda bahsettiğimiz sebeplerle evliliklerini sürdürmek zorunda kalırlar. *Kapak Kızı* romanında Cennet, eşi Bünyamin'den şiddet görmesine karşın evliliğini sonlandırmaz. Aile evine dönmek istemeyen, orada kabul görmeyeceğine inanan kadın, bir mesleğe

de sahip olmadığı için dik bir duruş sergileyemez. Toplumumuzda da sıklıkla karşılaşılan bu şiddet durumu karşısındaki zorunlu kabulleniş, yazar tarafından toplumsal boyutuyla ele alınır. *Yeşil Peri Gecesi* romanında Hülya ve Cavit evliliği de şiddetin olduğu evliliklerdendir. Bir kaza geçirip kolunu kaybeden Cavit, kazadan sonra Hülya'ya psikolojik ve fiziksel şiddette bulununca evlilikleri boşanma ile sonuçlanır.

Yazarın kurgusal metinlerinde en fazla irdelenen evlilik kurumu, her haliyle girift bir mesele olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla yazarın işlediği her tema ile doğrudan bağlantılı haldedir. Bunlardan biri de içinde bulunduğu topluma ayak uyduramayan, melankolik, yalnız karakterlerin evliliklerine bu ruh hallerini sirayet ediş şeklidir. Bu tutunamayan bireyler, genellikle erkek kahramanlar olarak dikkatimize çekmiştir. Yazar, içinde bulunduğu topluma ayna tutarken eserlerini erkek anlatıcının ağzından aktarır. Kendi deyimiyle kadınlar, asıl dramatik rollere sahiptir. İçsel ve dışsal sebeplerle kaybedenlerdir. Dolayısıyla yazar, kadın-erkek ilişkileri içinde erkeği de bir figür olmaktan çok daha öteye götürerek onu yaralı bir kahraman yapar. Ayfer Tunç'un eserlerinde dünya ağrısı çekenler çoğunlukla erkekler olur. Hayatın anlamını sorgulayan bu kişiler, hayalleri ile hayatları arasına sıkışan erkek kahramanlardır. Hayatın içinde de evlilikte de beklediklerini bulamazlar ve pasif bir isyan haliyle hayatı akışına bırakırlar. Burada dikkatimizi en çok çeken nokta eserlerde toplumun sadece kadınlara değil erkeklere de birtakım roller yüklemesi ve bu erkeklik kodları altında ezilen kahramanların hayat yükünü taşıyamamaları olur. Toplumsal düzenin erkekten beklediği her daim güçlü olması ve ailesini sırtlaması olur. Güç ve erkeklik sorunsalı bir taraftan bazı erkeklere bu noktada imtiyazlar tanıırken bazı erkeklerin de o ezici gücün altından kalkamamasına sebep olur. Bu tarafıyla da toplumsal davranış kalıplarının sadece kadını değil erkeği de mağdur ettiği sonucu çıkabilir. Romanda da bu erkek kahramanlar ilişkide buldukları insanları da kendi hüznü ve kederli hallerine ortak ederler. *Dünya Ağrısı* romanında Mürşit ve Madenci böyle karakterlerdir. Onların hayatın yakasını bırakmış halleri eşlerini de derin bir kedere sürükler. Nitekim Mürşit'in eşi Şükran sessizce bu mutsuzluğu kabullenirken Madenci'nin eşi Arzu, sonunda dayanamayıp intihar eder.

Evlilik meselesi içinde bir başka problem de aile sebebiyle gün yüzüne çıkar. Aile, sadece evlilik meselesi içinde değil tüm hikâye ve romanların asıl sorunsalıdır

denilebilir. Erkek veya kadın kahramanların içinde buldukları ilişkilerde yaşadıkları sorunlar, sonrasında bir şeyi fark etmelerine sebep olur. O da ebeveynlerine benzemekten çok korkmaları fakat bilinçaltılarında onları rol model olarak kanıksamalarıdır. Aile içi ilişkilerde çocukluktan gelen travmalar, evlilikleri ve kadın-erkek ilişkilerini olumsuz etkiler. *Aziz Bey Hadisesi* romanında Aziz Bey, babasıyla anlaşamayan, ona benzemekten korkan biri olarak hayatını sürdürürken yaptığı evlilikte annesine çok benzeyen sessiz bir kadınla evlenir. Kendisi de hayat boyu benzemekten çekindiği babası gibi kibir sahibi ve dik başlı biri olduğunu çok sonradan anlar. *Soğuk Geçen Bir Kış* hikâyesinde Semavi Bey de bu duruma örnek gösterilebilecek erkek kahramanlardan biridir. O da babasının sevgisizliğinden kaçarken eşini aşırı sevmenin bedelini karısının intiharıyla öder. Anne veya baba gibi olmak istemezken, bu durumdan kaçarken çocukluk travmalarının altında ezilen kahramanlar, yazarın eserlerinde en çok işlenen tipler olur.

Çalışmamızın kadın-erkek ilişkileri konusunda ikinci bölümü aile içi ilişkiler bölümüdür. Aile meselesi, yazarın edebiyatının arka planını oluşturan en önemli unsurdur. Kahramanları, çocuklukta başlayan hikâyeleriyle ele alan yazar, onların aile içi yaşamını, ailenin onların sonraki yaşamlarına etkilerini de ele alarak işler. Bu aile içi ilişkiler, kahramanların yalnızlığının ve mutsuzluğunun anahtarı konumundadır. Bu bağlamda Ayfer Tunç'un hikâye ve romanları organik bir bütünlük içindedir. Anne-baba ilişkileri, baba-kız ilişkileri, anne-oğul ilişkileri ve erkek kardeş-kız kardeş ilişkileri alt başlıklarıyla gruplandırdığımız bu aile içi kadın-erkek ilişkileri çoğu zaman aynı sorunlar etrafında şekillenir.

Anne-baba ilişkileri, kadın ve erkeğin edindiği en önemli rollerden biridir. Metinlerde de çocukların hayatlarına etki noktasında büyük önem taşır. Doğru iletişim kuramama hali, çocukluk travmalarını beraberinde getirip kişilerin sonraki yaşantılarında kurdukları ilişkilerde mutsuzluğa neden olur. Özellikle romanlarda daha detaylı veriler elde ettiğimizi söyleyebiliriz. Bu noktada yazarın romanlarında anne ve baba arasındaki çatışma halinin en trajik mağduru *Kapak Kızı* romanındaki Şebnem karakteridir. Çocukluğunda anne ve babasından beklediği sevgiyi göremeyen, çatışmalı aile ilişkileri içinde yıpranan ve bilinçaltı bu travmatik anılarla dolu olan Şebnem, ileriki yaşlarında yaşadığı ilişkilerde bu travmaları da yüklenir ve bu durum ilişkilerini olumsuz bir biçimde etkiler. Daha güvensiz olan Şebnem, özellikle karşı cinsle olan ilişkilerinde güvensizlik temeli üzerine kurar iletişimini.

Annesi Hülya ve babası Cavit'in sorumsuzca tavrı, çatışmalı evlilikleri, Şebnem'i aile değerlerinden uzaklaştırır. Bu durum onda ömür boyu sürecek bir güvensizlik ve travma halini alır. *Kapak Kızı* romanın diğer başkişileri de aile içi ilişkileri sebebiyle hayat boyu bir başka konuda mağduriyeti hissetmiş kişilerdir. Bunlar, Selda ve Ersin'dir. Selda ve Ersin'in anne ve babaları, çocuklarını yetiştirirken aşırı korumacı davranırken kendi doğrularıyla onları etkilemek istemişlerdir. Bu da bu kişilerin hayata bakış açılarını etkilemiştir. Selda, anne ve babasının güvenli sınırlarını ihlâl etmeden geçirdiği hayatında âşık olduğu adamlarda da kendisine belirlenen sınırın dışına çıkamaz. Risksiz bir yaşam, ebeveynlerinden ona kalan mirastır. Ersin de aynı romanda Selda gibi yetiştirilmiş bir erkektir. Annesinden çekindiği için sevdiği kadından vazgeçen, bunu geç fark eden fakat kendini değiştiremeyen bir karakter çizer. Aileden aldığı davranış kalıplarını bilinçaltından silmek kolay değildir. Bu da kahramanları kendi benliklerini sergileyemedikleri için mutsuz kişiler yapar. Yazarın diğer bir romanı *Suzan Defter*'in başkişileri olan Ekmel ve Derya, aileden kaynaklı çocukluk travmaları sebebiyle hayat boyu iç dünyalarına çekilen ve mutsuz yaşayan kişiler olarak karşımıza çıkar. Derya, babasından görmediği sevgiyi ağabeyi ile tamamlamaya çalıştıkça ona saplantılı bir şekilde bağlanır. Hayatına giren insanları ağabeyiyle kıyaslar ve mutsuz ilişkiler yaşar. Ekmel de annesinin babasına karşı soğuk olması, sevmeden evlenmiş olmalarının evlerinde yarattığı hüznü ve soğuklukla geçirir ömrünü. Kimseye bağlanamaz. Evlilik yaşar fakat mutluluğu yakalayamaz. *Aziz Bey Hadisesi* romanında Aziz Bey'in babasının dik başlılığından nefret edip evliliğinde babası gibi olması da bu duruma bir örnektir. Babasının annesine olan tavrını her daim eleştiren Aziz Bey, evliliğinde babasının rolünü üstlenir ve annesi gibi sessiz bi kadınla evlenir. Kahramanlar, anne ve babalarını eleştirip onlar gibi olmak istemese de bazen onlara benzer duruma gelirler. Kaçtıkları şey, bilinçaltında onları esir eden duygular halini alır. Anne ve babanın herhangi bir noktada eksik veya yanlış davranışı hem karı-koca olarak kendi ilişkilerini hem de baba-kız veya anne-oğul ilişkilerini etkiler. Toparlamak gerekirse aile içi ilişkiler noktasında iki unsur eserlerde kişilerin travmalarına sebebiyet verir. Bunlardan ilki anne ve baba arasındaki sevgisizlikle birleşen çatışmalı iletişim, kendilerini ve çocuklarını derin bir mutsuzluğa sürükler. İkincisi de anne ve babaların çocuklara karşı aşırı müdahaleci olma hali veya tam zıddı olarak sorumsuzca davranması olur. Kahramanların bu noktada ebeveyni rol model alması veya ondan kaçarken onun gibi olması sorunsalı çokça işlenir. Metinlerde dikkat çeken en önemli husus da hemen

tüm bu mağduriyeti yaşayan kişilerin hayatlarının bir evrelerinde bu farkındalığa varmaları ve mutsuzluklarının altında yatan nedenleri anlamaları olur. Yukarıda verdiğimiz örnekler aile içi çatışmalı iletişim örneklerinden en önemlileri olarak dikkat çekmektedir.

Çalışmamızda kadın-erkek ilişkileri bağlamında veri elde ettiğimiz diğer bir bölüm, akrabalık/hısımlık ilişkileridir. Akraba ve hısımlar arasında kadın-erkek meseleleri için denilebilir ki bu geniş aile yapıları içinde “kutsal aile yanığı” ön plandadır. Buna sebep olarak da yazarın ahlaki çürümüşlüğe dikkate çekmek istemesinden kaynaklandığı görüşünderiz. Yazarın kendi deyimiyle toplumun ikiyüzlülüğü ile bir derdi vardır. Aile, akraba, hısım gibi ilişkiler ağı da toplumun değer yargılarını yansıtan en önemli yapısal kurumlardır. Dolayısıyla kadın-erkek ilişkilerini akrabalık/hısımlık odağında irdelediğimizde bir nevi toplumun bazı kesimlerinin duygu, düşünce ve yaşayış tarzını bu metinler aracılığıyla görebilmekteyiz. Bu noktada elde ettiğimiz veriler ışığında ulaştığımız sonuçlara göre akrabalık ilişkilerinin en fazla irdelendiği kitaplar; *Kapak Kızı*, *Yeşil Peri Gecesi* ve *Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi*’dir.

Akraba/hısım ilişkileri içinde en fazla üstünde durulan olgular, para, statü, namus kavramı ve kadın güzelliği etrafında şekillenen cinsellik meselesidir. Dışarıdan bakıldığında sorunsuz gibi görünen aile ve akrabalık ilişkilerinin arkasında yatan kirli yüzü bu romanlarda işlenir. Bu çürümenin en önemli göstergesi kadın-erkek ilişkileri etrafında gün yüzüne çıkmıştır. *Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi* romanında Tarık, eşini baldızı ile aldatır. Bu aldatma romanda trajik gelişmelere sahne olur. Uzun süre eşi ve kız kardeşinin yasak ilişkisinin farkında olmayan Aydanur, kız kardeşi Yurdanur ve eşi tarafından aldığı bu darbe ile ruhsal bir çöküş yaşar. Sonrasında Yurdanur da bu baskıya dayanamayıp intihar eder. Yazar, başka bir romanında da kadın cinselliği üzerinden akrabalık/hısımlık ilişkilerinin iç yüzünü göstermek ister. *Yeşil Peri Gecesi* romanında Şebnem, kayınbiraderi Teoman’ın nişanlısının ailesiyle hısımlık ilişkileri kurarken dışarıdan seviyeli gibi duran ilişkileri, dünürü olan Uluç’un kendisine gizli bir birliktelik teklif etmesiyle başka bir boyuta dönüşür. Emniyet müdürü olan ve iktidara sırtını dayayan bir adamın, bu gücü kullanarak bir kadınla cinsel bir münasebet konusunda sınırları zorlaması, yazarın toplumsal yapıya dair irdelediği en hassas noktalardan biri olarak romanda dikkat çekmektedir. Romanın ana omurgası kadın bedeni üzerine

kurgulanmıştır. Kadının güzelliği, kurulan kadın-erkek ilişkilerinde zaman zaman itici ve çekici birer kuvvet olarak kadını zorlamıştır. Özellikle akrabalık/hısımlık ilişkileri içinde üstünde durulan kadın güzelliği kavramı, Şebnem ve annesi Hülya etrafında şekillenir. Her iki kadın da akrabaları ve hısımları tarafından bu yönleriyle cinsel bir obje olarak görülmüş, kıskanılan, arzulanan, yer yer dışlanan bir ilişki ağının içinde işlenmişlerdir. Tam da bu tarafıyla yazar, ahlaki çürümenin ne şekilde gerçekleştiğini göstermek istemiştir diyebiliriz.

Akrabalık/hısımlık ilişkileri içerisinde görebildiğimiz diğer bir olgu da namus kavramının bu ilişkiler içindeki yeridir. Özellikle geleneksel öğretilerle yaşamını sürdüren akrabalık, komşuluk, ahabplık ilişkilerinin yoğun yaşandığı yerlerde toplumsal baskı her iki cinsiyet üzerinde de farklı şekillerde kendini hissettirse de kadın üzerinde daha fazla görülür. Namus, kadın bedeniyle özdeşleşir. Toplumun her tarafından insan tiplmelerinin yer aldığı eserlerde taşra zihniyeti, bu kavramların daha önemsendiği yerler olarak romanlarda karşımıza çıkmaktadır. Akrabalık/hısımlık ilişkilerinin perde arkasında kendine yer bulan namus ve bekâret olguları, erkekten ziyade kadını baskılar düzeydedir. Büyük kentlerde de köy hayatında da geçmişten gelen öğretilerle yaşayan aile yapılarında cinsellik ve kadın kavramlarının evlilik dışında herhangi bir şekilde yan yana gelmesinin tasvip edilmediği görülür. Buna en çarpıcı örnek *Yeşil Peri Gecesi* romanında Şebnem'in bir dergiye çıplak poz vermesi üzerine amcası tarafından gördüğü tepki olur. Akrabalık ilişkileri içindeki ahlaki ikiyüzlülüğü vurgulayan olayların başında Şebnem'in amcası Süleyman'ın Şebnem'in annesi Hülya ile yani yengesi ile cinsel bir birliktelik yaşaması, buna Şebnem'in şahit olması üzerine meselenin üstünün kapatılmasıdır. Şebnem, gördüğü ahlaksızlıklara karşı kendi bedenini harcama pahasına adeta akrabalarından öç almak ister ve bir dergiye çıplak poz verir. Bunun üzerine amcası ise Şebnem'in kendilerini rezil ettiğini söyleyip yeğenine bu noktada büyük tepki gösterir. Romanın ana omurgasını oluşturan bu ahlaki dengesizlik, bir taraftan yasak bir ilişkinin üstünü kapatırken diğer taraftan kadın bedeni üzerine birtakım söylemler geliştirir. Kadını içinde bulunduğu topluma yabancılaştırır. Bu da kahramanı derin bir yalnızlığa ve mutsuzluğa sürükler. Akrabalık ilişkileri içindeki bir başka örnek de *Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi* romanında geçen bir olay üzerinden verilmiştir. Köyde yaşayan ve akli dengesi tam manasıyla yerinde olmayan Leyla, Mustafa ile evlendirilir. Düğünden önce Leyla'nın köyde saatlerce kaybolması

annesi tarafından tedirginlikle karşılanır. Kızının bekâretiyle ilgili tedirginliği olan kadın hısımlarına rezil olmaktan korkar. Kızı evlendiğinde ise böyle bir sorunla karşılaşmayınca derin bir nefes alır. Bu noktada denilebilir ki kadın-erkek ilişkileri toplumsal boyutuyla ön planda tutulur.

Çalışmamızda veri elde ettiğimiz diğer bi bölüm komşuluk ilişkileri üzerinedir. Bu bölümde toparladığımız malzemeler az olmakla birlikte tıpkı akrabalık ilişkilerinde olduğu gibi komşuluk ilişkileri de kadın-erkek meselesinin toplumdaki algılanışı ve yaşayış tarzına yönelik ipuçları vermektedir. Komşular arası ilişkiler de olmakla birlikte daha çok mahalle kültürünün insanlar arası ilişkiler üzerindeki baskısı gözlemlenmiştir. Özellikle bu noktada *Kapak Kızı* komşuluk kavramının varlığının hissedildiği roman olarak dikkat çekmektedir. Burada iki ilişki, mahalle baskısı denilen olgunun kadın-erkek ilişkisine etkisini gösterir. İlki Anahit ve Sadi'nin tanışıp sevgili olduklarında Anahit'in komşularının kendilerine görmeleri korkusuyla tedirgin olmasıdır. Görülmeleri sonrasında kendisi hakkında dedikodu yapılacağını ve bununla baş edemeyeceğini düşünür. Özellikle komşuluk ilişkilerinin yoğun yaşandığı semtlerde insanların birbirinin hayatı hakkında konuşma hatta karar verme yetisinin dahi olduğu ilişkiler olduğu bilinmektedir. Eserde de böyle bir mahallede yaşayan Anahit, komşularının kendisini görmesinden bu sebeple rahatsız olur. Bu konu hakkında değerlendirdiğimiz başka bir mesele de Cavidan'ın kendi semtinden olan fakat ekonomik ve sosyal statü bağlamında eşit olmadığı bi kahveci ile aşk yaşaması ve bunun ailesi tarafından kabul görmemesidir. Durumun komşular tarafından konuşulması da yine aileyi tedirgin eder ve bu mahalle baskısı ile kızlarını istemediği biriyle evlendirirler. İncelediğimiz eserlerde komşuluk ilişkileri, bu yönüyle işlenmiş ve aynı çevrede yaşayan insanların ortak yaşam ve düşünce tarzı hakkında bilgi vermiştir.

Çalışmamızın son başlığı ise diğer sebeplerle kurulan kadın-erkek ilişkileri olmuştur. Bu başlık altında da herhangi bir gruplamaya tabi tutamadığımız, farklı sebeplerle bir araya gelen kadın ve erkeklerin ilişkileri irdelenmiştir. Burada dikkat çeken en önemli olay, aralarında büyük yaş farkları olan kişilerin çoğunlukla cinsel sebeplerle birliktelik kurmalarıdır. *Yeşil Peri Gecesi* romanında Şebnem, ailesinden nefret ettiği için kendinden yaşça büyük erkeklerle birliktelik yaşar. Erkeklerin amacı Şebnem ile cinsel bir birliktelik yaşamak olurken Şebnem ise bu yolla hayattan intikam alacağına inanır. Diğer taraftan eşlerini aldatan yaşça büyük erkeklerin çok

genç kadınlarla yine aynı sebeplerle birliktelik yaşamak istekleri göze çarpar. *Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi* romanında Esra, genç bekâr bir kadın olmasına karşın kendinden yaşça çok büyük olan ve evli olan Besim ile birliktelik yaşar. Yine aynı romanda Ruhi de reşit olmamış yabancı bir kızla yaşadığı ilişki sonrası aynı kızdan bir çocuk sahibi olur. Bu sebepler dışında kurulan diğer ilişkiler de yalnız ve mutsuz kahramanların kendileri gibi olan kişilere sığınma hali olur. *Suzan Defter* romanında Derya ve Ekmel bir bahaneyle ev arkadaşlığına başlayıp yalnızlıklarını gidermek ve kısa süreli de olsa birbirlerine tutunmak isterler. *Önemsizlik* öyküsündeki Ester ve Nesim de yalnız yaşayan ve birbirleriyle kurdukları bağla yalnızlıklarını gidermeye çalışan iki arkadaştır. Tüm hikâye ve romanların ortak kavramları olan yalnızlık, cinsellik gibi kavramlar bu sebeple kurulan gerek kısa gerek uzun süreli bu ilişkilerin de ana hatlarını oluşturur.

Son olarak denilebilir ki Ayfer Tunç'un hikâye ve romanlarındaki kadın-erkek ilişkileri, bireysel olgulardan çok ailevi ve toplumsal boyutuyla var olur. Kahramanların aile ve akrabalık ilişkileri, geçmişleri, bugünlerini inşa eder ve eserlerde bu boyutuyla yer alır. Biz de yaptığımız bu çalışma ile kadın-erkek ilişkileri meselesine tüm bu yönleriyle bakmaya çalıştık.

Kadın- erkek ilişkileri kadim bir mesele olarak geçmişten günümüze üzerinde durulmuş ve sorgulanmıştır. Görünen odur ki bundan sonra da üzerinde düşünölmeye devam edecektir. Bu itibarla tezimizin bundan sonra yapılacak araştırmalara kolaylık sağlayacağı ümidindeyiz.

KAYNAK KİTAPLAR

- Dirlikyapan, J. Ö. (2013). **Kabuğunu Kıran Hikâye**, İstanbul, Metis Yayınevi, 2.Baskı
- Dökmen, Z. Y. (2016). **Toplumsal Cinsiyet**, İstanbul, Remzi Kitabevi, 2.Baskı.
- Felski, R. (2016). **Edebiyat Ne İşe Yarar**, İstanbul, Metis Yayınevi, 3.Baskı.
- İnci, H. (2014). **Ayfer Tunç'la Karanlıkta Kelimeler**, İstanbul, Can Yayınları, 1.Baskı.
- Köknel, Ö. (2000). **Bireysel ve Toplumsal Şiddet**, İstanbul, Altın Kitaplar Yayınevi, 2.Baskı.
- Moran, B. (2011). **Edebiyat Kuramları ve Eleştiri**, İstanbul, İletişim Yayınları, 21. Baskı.
- Pasini W. (2017). **Sadakatsiz Aşklar**, Çev. Can Belge, İstanbul, İletişim Yayınları, 1. Baskı
- Sennett, R. (2011). **Otorite**, Çev. Kamil Durand, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 3.Baskı.
- Tarhan, N. (2006). **Evlilik Psikoljisi**, İstanbul, Timaş Yayınları, 2. Baskı.
- Tunç, A. (2005). **Kapak Kızı**, İstanbul, Can Yayınları, 8. Baskı.
- Tunç, A. (2006). **Aziz Bey Hadisesi**, İstanbul, Can Yayınları, 15. Baskı.
- Tunç, A. (2006). **Evvelotel-Saklı**, İstanbul, Can Yayınları, 6.Baskı.
- Tunç, A. (2006). **Mağara Arkadaşları**, İstanbul, Can Yayınları, 5.Baskı.
- Tunç, A. (2009). **Bir Deliler Evinin Yalan Yanlış Anlatılan Kısa Tarihi**, İstanbul, Can Yayınları, 17. Baskı.
- Tunç, A. (2010). **Yeşil Peri Gecesi**, İstanbul, Can Yayınları, 9. Baskı.
- Tunç, A. (2011). **Suzan Defter**, İstanbul, Can Yayınları, 12. Baskı.
- Tunç, A. (2014). **Dünya Ağrısı**, İstanbul, Can Yayınları, 3. Baskı.
- Tunç, A. (2014). **Kırmızı Azap**, İstanbul, Can Yayınları, 3. Baskı.
- Tunç, A. (2018). **Âşıklar Delidir ya da Yazı Tura**, İstanbul, Can Yayınları, 1. Baskı
- Yuval - Davis. N. (2010). **Cinsiyet ve Millet**, Çev. Ayşin Bektaş, İstanbul, İletişim Yayınları, 3.Baskı.

ÖZGEÇMİŞ

Ad -Soyad: Sezen BAŞER

E-posta: aydemirsezen9@gmail.com

Öğrenim Durumu

Lisans: 2016, Marmara Üniversitesi, Türkçe Öğretmenliği Bölümü.

Yüksek Lisans: 2020, İstanbul Aydın Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı.